

လေ့စဉ်ကိစ္စကျွမ်းကျင်

အားပြုနိုင်စွမ်း

ပြုစုပေးဆောင်ခြင်း

(အကျဉ်းချုပ်)

**សេចក្តីកំណត់
ចំពោះហត្ថលេខានិងមួយៗនៃ
ក្រមរដ្ឋប្បវេណី**

ភាគ ៣ : តន្តីទី ៥

រៀបចំដោយ

គណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

និង

ក្រុមការងារជំនុំជម្រះដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ក្រសួងយុត្តិធម៌

ភ្នំពេញ ២០១០

សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានិមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី
 ត្រូវបានបោះពុម្ព នៅរាជធានីភ្នំពេញ
 ដោយការិយាល័យកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
 នៅក្រសួងយុត្តិធម៌នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
 នៅឆ្នាំ ២០១០ ។

កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
 គឺជាកម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស
 រវាងក្រសួងយុត្តិធម៌ និង ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិនៃប្រទេសជប៉ុន (JICA)

សិទ្ធិនិពន្ធ © ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០១០
 ISBN: 9789995083373

	អ្នកនិពន្ធ
ជំពូកទី ១ និង ជំពូកទី ៤	លោកសាស្ត្រាចារ្យ Kamata Kaoru
ជំពូកទី ២ ទៅ ជំពូកទី ៣	លោកសាស្ត្រាចារ្យ Urakawa Michitaro
ជំពូកទី ៥ ទៅ ជំពូកទី ៦	លោកសាស្ត្រាចារ្យ Matsumoto Tsuneo
ជំពូកទី ៧	លោកសាស្ត្រាចារ្យ Nomura Toyohiro
ជំពូកទី ៨	លោកសាស្ត្រាចារ្យ Yamamoto Yutaka
ជំពូកទី ៩ និង ជំពូកទី ១៣	លោកសាស្ត្រាចារ្យ Minami Toshifumi
ជំពូកទី ១០	លោកសាស្ត្រាចារ្យ Nomi Yoshihisa
ជំពូកទី ១១ ទៅ ជំពូកទី ១២ និង ជំពូកទី ១៤ និង ជំពូកទី ១៥	លោកសាស្ត្រាចារ្យ Niimi Ikufumi
ជំពូកទី ១៦	លោកសាស្ត្រាចារ្យ Morishima Akio

កំណត់សម្គាល់

នៅក្នុងសេចក្តីកំណត់នៃមាត្រានិមួយៗមានសេចក្តីកំណត់ខ្លះដែលមានការបង្ហាញអំពីការបកស្រាយ
 អ្នកដែលបានរៀបចំសេចក្តីព្រាងដើមនៃមាត្រានោះ ។ សូមចាត់ទុកការបកស្រាយនោះជាទស្សនៈមួយ
 ក្នុងចំណោមការបកស្រាយជាច្រើនដែលអាចមាន ដើម្បីយកទៅចាត់ចែងកិច្ចការជាក់ស្តែងនៅប្រទេស
 កម្ពុជា ។

មាតិកា

គន្ថីទី ៥	កិច្ចសន្យាសំខាន់ៗ និង អំពើអនីត្យានុកូល -----	១
ជំពូកទី ១	ការលក់ទិញ -----	១
ផ្នែកទី ១	លក្ខណៈនៃការលក់ និង ការបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ-----	១
ផ្នែកទី ២	ភាគីនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញ និង កម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញ-----	៧
ផ្នែកទី៣	អានុភាពនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញ-----	១០
កថាភាគទី ១	ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកលក់ -----	១១
កថាភាគទី ២	ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកទិញ -----	២៩
ផ្នែកទី ៤	ការរំលាយកិច្ចសន្យាលក់ទិញដោយអនុវត្តសិទ្ធិលោះ -----	៣២
ជំពូកទី ២	ការដូរ -----	៣៤
ជំពូកទី ៣	ប្រទានកម្ម -----	៣៥
ជំពូកទី ៤	ការខ្ចីបរិភោគ -----	៤១
ផ្នែកទី ១	និយមន័យ និង ការបង្កើតកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ -----	៤១
ផ្នែកទី ២	ការខ្ចីបរិភោគដោយភ្ជាប់ការប្រាក់ -----	៤៤
ផ្នែកទី ៣	ករណីយកិច្ចឱ្យខ្ចីរបស់អ្នកឱ្យខ្ចី -----	៤៩
ផ្នែកទី ៤	ករណីយកិច្ចសងរបស់អ្នកខ្ចី -----	៥៣
ជំពូកទី ៥	ភតិសន្យា -----	៥៦
ផ្នែកទី ១	បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ -----	៥៦
ផ្នែកទី ២	អានុភាពនៃភតិសន្យា -----	៦០
ផ្នែកទី ៣	ការបញ្ចប់ភតិសន្យា-----	៦៩
ផ្នែកទី ៤	កិច្ចសន្យាប្រវាស់-----	៧៥
ជំពូកទី ៦	ការខ្ចីប្រើ -----	៧៦
ជំពូកទី ៧	អាណត្តិ -----	៨២
ជំពូកទី ៨	កិច្ចសន្យាម៉ៅការ -----	៩៥
ជំពូកទី ៩	កិច្ចសន្យាការងារ -----	១០៦

ជំពូកទី ១០	បញ្ជី-----	១១០
ផ្នែកទី ១	បទប្បញ្ញត្តិទូទៅស្តីពីបញ្ជី-----	១១០
ផ្នែកទី ២	បញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា-----	១៣០
ផ្នែកទី ៣	បញ្ជីបរិភោគ-----	១៣១
ផ្នែកទី ៤	វិសុណ្ណាប័ន-----	១៣៣
ជំពូកទី ១១	កិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន -----	១៣៧
ជំពូកទី ១២	កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត -----	១៥៣
ជំពូកទី ១៣	ការសង់-----	១៥៨
ជំពូកទី ១៤	ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាស -----	១៦៣
ជំពូកទី ១៥	សេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ -----	១៧១
ជំពូកទី ១៦	អំពើអនីត្យានុកូល -----	១៧៩

សមាសភាពនៃគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា :

ឯកឧត្តម អង្គ ច័ន្ទ វិជ្ជាណា	រដ្ឋមន្ត្រី, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (ប្រធាន)
ឯកឧត្តម ស៊ុយ ទូ	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (អាណត្តិទី ១)
ឯកឧត្តម អ៊ុំ ជន	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (អាណត្តិទី ២)
ឯកឧត្តម ហ៊ុំ សោភា	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោកជំទាវ ចាន់ សុឆ្លាវី	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម យូ ប៊ុនឡេង	ប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍
ឯកឧត្តម គង់ ស្រីម	អនុប្រធានតុលាការកំពូល
ឯកឧត្តម ប៊ុន ហ៊ុន	អនុរដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធី	អនុរដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម ជួន តេជ	អគ្គាធិការរង, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម ប៉ែន ពេជ្រសារី	អគ្គនាយកអគ្គនាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម ដូច សំភី	អគ្គនាយកអគ្គនាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍លើវិស័យយុត្តិធម៌, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោក ម៉ុង មុន្នីចរិយា	ប្រធានសាលាដំបូងខេត្តព្រះសីហនុ
លោក យូរ ឧត្តរា	ចៅក្រមតុលាការកំពូល
លោក ស៊ីរិទ្ធ សុផល	ចៅក្រមសាលាឧទ្ធរណ៍
លោក សារី ធារី	ចៅក្រមសាលាឧទ្ធរណ៍
លោកស្រី ខៀវ សុខា	អគ្គនាយករងអគ្គនាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោក សីង បណ្ណាតុឡា	ចៅក្រមតុលាការកំពូល
លោក ហ៊ុន ធីបុទ្ធី	ចៅក្រមសាលាដំបូងខេត្តស្ទឹងត្រែង
លោក ឌុច ថារិទ្ធី	ប្រធាននាយកដ្ឋានកិច្ចការរដ្ឋប្បវេណី, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោក ទិត្យ បុទ្ធី	ចៅក្រមក្រសួងយុត្តិធម៌

សមាសភាពនៃក្រុមការងារជំនុំជម្រះដំបូងទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី :

លោក Morishima Akio	សាស្ត្រាចារ្យកិត្តិយស, សកលវិទ្យាល័យ Nagoya (ប្រធាន)
លោក Kamata Kaoru	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda
លោក Matsumoto Tsuneo	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Hitotsubashi
លោក Minami Toshifumi	ចៅក្រម, សាលាឧទ្ធរណ៍នៃតំបន់ Tokyo

លោក Motoyama Atsushi	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Ritsumeikan
លោក Niimi Ikufumi	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Meiji
លោក Nomi Yoshihisa	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Tokyo
លោក Nomura Toyohiro	ព្រឹទ្ធបុរស និង សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Gakushuin
លោក Sato Keita	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Chuo
លោក Tanamura Masayuki	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda
លោក Urakawa Michitaro	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda
លោក Yamamoto Yutaka	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Kyoto
លោក Hatanaka Hisaya	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Fukuoka

ជំនាញការ ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ នៃប្រទេសជប៉ុន (JICA) ប្រចាំក្រសួងយុត្តិធម៌ :

លោក Sakano Issei	ទីប្រឹក្សា នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Yamada Yoichi	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Imaizumi Manabu	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោកស្រី Homma Yoshiko	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Kai Mineo	អតីតអ្នកសម្របសម្រួល នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Kamiki Atsushi	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
កញ្ញា Manabe Kana	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
កញ្ញា Terauchi Kozue	អ្នកសម្របសម្រួល នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Kiyohara Hiroshi	ទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

អ្នកបកប្រែ :

លោក ស៊ី សំណិន	អតីតជំនួយការជាន់ខ្ពស់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក ស សុវណ	អតីតជំនួយការ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក ជិន មុនី	អតីតជំនួយការ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក កែវ ច័ន្ទី	ជំនួយការ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Sakano Issei	ទីប្រឹក្សា នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

គន្ថី ៥ កិច្ចសន្យាសំខាន់ៗ និង អំពើអនីត្យានុកូល

ជំពូកទី ១ ការលក់ទិញ

ផ្នែកទី ១ លក្ខណៈនៃការលក់ និង ការបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ

មាត្រា ៥១៥.- និយមន័យនៃការលក់ទិញ

ការលក់ទិញសំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយដែលភាគីម្ខាងហៅថា អ្នកលក់មានករណីយកិច្ចត្រូវផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ឬ សិទ្ធិផ្សេងទៀតលើទ្រព្យសម្បត្តិ ឱ្យទៅភាគីម្ខាងទៀតហៅថា អ្នកទិញ ហើយអ្នកទិញមានករណីយកិច្ចត្រូវចេញថ្លៃជាប្រាក់ឱ្យអ្នកលក់ ។

(កំណត់)

គោលបំណងនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញគឺមិនមែនអនុប្បទាន "វត្ថុ" ទេ គឺអនុប្បទាន "សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ" ដូចជាកម្មសិទ្ធិ ឬ សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងៗ ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការគ្រប់គ្រងវត្ថុ និង សិទ្ធិលើបំណុល លើសពីនេះ ក៏មានភាគហ៊ុនកម្មសិទ្ធិបញ្ជា ជាអាទិ៍ ។ ហេតុនេះហើយ អ្នកលក់មិនត្រឹមតែត្រូវប្រគល់នូវវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញឱ្យអ្នកទិញប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងត្រូវមានករណីយកិច្ចធ្វើឱ្យអ្នកទិញបានធ្វើលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុទៀតផង ។ ផ្ទុយទៅវិញ អ្នកទិញមានករណីយកិច្ចបង់ "ថ្លៃទិញជាប្រាក់" ។ ក្នុងករណីដែលតម្លៃមិនមែនជាប្រាក់ទេ គេហៅថា "ការដូរ" ។

ម្យ៉ាងទៀត កិច្ចសន្យាលក់ទិញ គឺជាកិច្ចសន្យាដែលបង្កើតនូវ "ករណីយកិច្ច" ផ្ទេរសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ហេតុនេះហើយ ឧទាហរណ៍ថា ទោះបីជាលក់ទិញវត្ថុដែលកំពុងផលិត ហើយដែលមិនទាន់មានរូបរាងនៅឡើយ ឬ លក់ទិញនូវវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកផ្សេង ជាអាទិ៍ ដែលមិនអាចផ្ទេរសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិភ្លាមៗក៏ដោយ ក៏កិច្ចសន្យានោះមានសុពលភាពដែរ ។ ចំពោះករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញជាសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ គឺមានចែងជាពិសេសចាប់ពីមាត្រា ៥៣១ (ករណីយកិច្ចត្រូវផ្ទេរសិទ្ធិ និង ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានារបស់អ្នកលក់) ទៅ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៧ និង មាត្រា ១០២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៥១៦.- ការបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ

កិច្ចសន្យាលក់ទិញអាចត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយមានការព្រមព្រៀងគ្នារវាងភាគីទាំងសងខាងតែប៉ុណ្ណោះ លើកលែងតែក្នុងករណីដែលមានបញ្ញត្តិពិសេសក្នុងច្បាប់ ។ ប៉ុន្តែ ភាគីអាចកំណត់ការធ្វើលិខិតយថាភូត ឬ លិខិតឯកជន ជាលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការ

បង្កើតកិច្ចសន្យាបាន ។

(កំណត់)

ចំពោះការបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ជាគោលការណ៍ គឺអាចបង្កើតឡើងឱ្យតែមានការព្រមព្រៀង (convention, agreement) រវាងភាគី ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើលិខិតជាលាយលក់ក្នុងអក្សរ ឬ មិនចាំបាច់មានទម្រង់ ដូចជាការប្រគល់វត្ថុទេ (គោលការណ៍នៃការបង្កើតដោយការព្រមព្រៀង) ។ ក្នុងករណីដែលចាំបាច់មានទម្រង់ ដូចជាលិខិតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ជាលាយលក់ក្នុងអក្សរ សេចក្តីបញ្ជាក់ ការចុះបញ្ជី ជាដើម ក្នុងការបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ឬ ដើម្បីបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាលក់ទិញ ច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត នឹងកំណត់អំពីទម្រង់នេះ ។ ទោះបីជាគ្មានបញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀតក៏ដោយ ក៏ភាគីមានសេរីភាពក្នុងការយកទម្រង់ណាមួយ មកធ្វើជាលក់ក្នុងខ្លួនដើម្បីបង្កើតកិច្ចសន្យាបានដែរ ។ នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ចែងតែអំពី "ការធ្វើលិខិត" ប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែ ក្រៅពីការធ្វើលិខិតជាលាយលក់ក្នុងអក្សរ ភាគីអាចយកទម្រង់ផ្សេងទៀត ដូចជាការប្រគល់ប្រាក់កក់ ជាដើម មកធ្វើជាលក់ក្នុងខ្លួនបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៤ នៃក្រឹត្យ-ច្បាប់ លេខ ៣៨ ក្រ.ច

មាត្រា ៥១៧.- ការសន្យាលក់ទិញជាមុនដោយឯកតោភាគី

១-ក្នុងករណីដែលភាគីតែម្នាក់សន្យាជាមុនក្នុងការលក់ ឬ ទិញ ការលក់ទិញនេះ នឹងមានអានុភាពចាប់តាំងពីពេលដែលភាគីម្ខាងទៀតបង្ហាញនូវបំពេញការទិញ ឬ លក់ ចំពោះអ្នកសន្យានោះ ។

២-ប្រសិនបើអំឡុងពេលសម្រាប់ការបង្ហាញនូវដែលបានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នេះមិនត្រូវបានកំណត់ទេ អ្នកសន្យាជាមុនអាចកំណត់នូវអំឡុងពេលសមរម្យមួយ ហើយអាចដាស់តឿនឱ្យភាគីម្ខាងទៀតបង្ហាញនូវថា ព្រម ឬ មិនព្រមបំពេញការទិញ ឬ លក់ នៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ ។ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតមិនបានបង្ហាញនូវនៅក្នុងអំឡុងពេលកំណត់ទេ ការសន្យាជាមុននោះ ត្រូវចាត់បង់អានុភាព ។

(កំណត់)

"ការសន្យាជាមុន" គឺជាកិច្ចសន្យាដែលភាគីម្ខាងផ្តល់សិទ្ធិដល់ភាគីម្ខាងទៀតបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ។ ឧទាហរណ៍ ក្រុមហ៊ុនអាកាសចរណ៍ A បន្ទាប់ពីការចរចាជាមួយក្រុមហ៊ុនផលិតយន្តហោះ B ជាច្រើនដង ក៏បានសម្រេចនូវការព្រម

ព្រៀងស្តីពីលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចសន្យាមួយ ប៉ុន្តែ ដើម្បីសម្រេចការទិញយន្តហោះ ខ្លួនចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យមើលចំនួនអ្នកជិះក្នុង អំឡុងពេល ២ ទៅ ៣ ឆ្នាំទៀត ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើក្រុមហ៊ុនអាកាសចរណ៍ A គិតឃើញថា ខ្លួនចង់បានដាច់ខាតនូវយន្តហោះនោះ នៅពេលដែលខ្លួនសម្រេចទិញ រីឯក្រុមហ៊ុន B វិញ គិតឃើញដែរថា ប្រសិនបើ ក្រុមហ៊ុន A សម្រេចថាទិញ ខ្លួនចង់ឱ្យគេទិញយន្តហោះរបស់ក្រុមហ៊ុនខ្លួន នោះក្រុមហ៊ុន B អាចផ្តល់សិទ្ធិដល់ក្រុមហ៊ុន A ក្នុងការបង្កើតកិច្ចសន្យា ដោយគ្រាន់តែបង្ហាញឆន្ទៈឯកតោភាគី នៅពេលដែលក្រុមហ៊ុន A ចង់បាន (សិទ្ធិបញ្ចប់ ការសន្យាជាមុន និង សម្រេចបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ, សិទ្ធិធ្វើជម្រើស) ។ ក្នុងករណីនេះ មានពេលខ្លះ ក្រុមហ៊ុន B អាចទទួលនូវតម្លៃថ្នូរនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិបញ្ចប់ការសន្យាជាមុន និង សម្រេចបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញនេះ ពីក្រុមហ៊ុន A ។ (មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៥៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៥១៨.- ប្រាក់កក់

បើអ្នកទិញ បានបង់ប្រាក់កក់ទៅឱ្យអ្នកលក់ អ្នកទិញអាចរំលាយកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ដោយបោះបង់ចោលប្រាក់កក់នោះបាន រីឯអ្នកលក់អាចរំលាយកិច្ចសន្យាលក់ទិញដោយ សងប្រាក់ស្មើនឹងពីរដងនៃប្រាក់កក់នេះមកវិញបានដែរ ។ ប៉ុន្តែ ភាគីមិនអាចរំលាយកិច្ច សន្យា បានឡើយ ក្រោយពេលភាគីម្ខាងទៀត បានចាប់ផ្តើមអនុវត្តកិច្ចសន្យាហើយ ។

(កំណត់)

ប្រាក់កក់មានតួនាទីដូចជា (១) បញ្ជាក់នូវការបង្កើតកិច្ចសន្យា (ប្រាក់កក់បញ្ជាក់កិច្ចសន្យា) (២) វិបល្លាសនូវសិទ្ធិ រំលាយកិច្ចសន្យា (ប្រាក់កក់សម្រាប់រំលាយកិច្ចសន្យា) (៣) វិបល្លាសយកប្រាក់កក់ក្នុងករណីដែលមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច (យកប្រាក់កក់មកធ្វើជាប្រាក់ធានាសំណងក្នុងករណីបំពានកិច្ចសន្យា) (ប្រាក់កក់ធានាសំណងក្នុងករណីបំពានកិច្ចសន្យា) ជាអាទិ៍ ។ មាត្រានេះមានអត្ថន័យបកស្រាយថា ជាគោលការណ៍ ប្រាក់កក់គឺជាប្រាក់កក់សម្រាប់រំលាយកិច្ចសន្យា មិនមែនជាប្រាក់កក់ធានាសំណងក្នុងករណីបំពានកិច្ចសន្យាទេ បើគ្មានការព្រមព្រៀងពិសេសរវាងភាគី ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជា មានការព្រមព្រៀងជាប្រាក់កក់ធានាសំណងក្នុងករណីបំពានកិច្ចសន្យាក៏ដោយ ក៏អាចមានករណីដែលត្រូវបកស្រាយព្រម ជាមួយគ្នាថា ជាប្រាក់កក់សម្រាប់រំលាយកិច្ចសន្យាដែរ ។

ក្នុងករណីដែលមានការបង់ និង ទទួលប្រាក់នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យា មានបញ្ហាមួយក្នុងការបកស្រាយថា តើប្រាក់នោះ ជាប្រាក់កក់ ឬ ជាប្រាក់មួយភាគនៃថ្លៃលក់ ។ ការបកស្រាយនេះត្រូវធ្វើឡើងទៅតាមទំនៀមទម្លាប់នៃកិច្ចការជំនួញ ។

ការ "ចាប់ផ្តើមអនុវត្ត" គឺមិនមែនត្រឹមតែជាករណីដែលអនុវត្តកាតព្វកិច្ចមួយភាគប៉ុណ្ណោះទេ គឺរាប់បញ្ចូលករណី ដែលធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ដើម្បីផ្តល់ការអនុវត្ត ដែលអាចដឹងច្បាស់ បើមើលពីខាងក្រៅថែមទៀត ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់ ឬ អ្នកទិញតែម្ខាងបានចាប់ផ្តើមអនុវត្ត មានបញ្ហាត្រង់ចំណុចថា តើភាគីដែល បានចាប់ផ្តើមអនុវត្តអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ឬ មិនបាន ។ មាត្រានេះមានគោលបំណងកុំឱ្យនាំឱ្យមានការខូចប្រយោជន៍ របស់ភាគីដែលបានចាប់ផ្តើមអនុវត្ត ហេតុដូច្នោះ អាចបកស្រាយថា ការរំលាយដោយភាគីដែលបានចាប់ផ្តើមអនុវត្ត អាច ត្រូវបានទទួលស្គាល់ លើកលែងតែមានកាលៈទេសៈពិសេស ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៥៩០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៥១៩.- ការលក់ដោយមានការភ្ជាក់សាក

១-ការលក់របស់ណាដែលមានទំនៀមទំលាប់តម្រូវឱ្យមានការភ្ជាក់សាកមុននឹងទិញ ត្រូវមានអានុភាពនៅពេលអ្នកទិញបានយល់ព្រម ក្រោយពេលបានភ្ជាក់សាករួចហើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលមិនបានកំណត់អំឡុងពេលសម្រាប់អ្នកទិញដើម្បីយល់ព្រម អ្នក លក់អាចដាស់តឿនឱ្យអ្នកទិញឆ្លើយច្បាស់អំពីការយល់ព្រម ឬ មិនយល់ព្រម ដោយ កំណត់អំឡុងពេលសមរម្យបាន ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញមិនបានឆ្លើយច្បាស់ ក្នុងអំឡុង ពេលនោះ ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកទិញបដិសេធក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា ។

(កំណត់)

ចំពោះការលក់ទិញវត្ថុដែលមានទំនៀមទំលាប់ដែលអ្នកទិញភ្ជាក់សាកមុននឹងទិញនោះ ទោះបីជាគ្មានការសន្យាជាក់ លាក់នូវការភ្ជាក់សាកនេះក៏ដោយ ក៏កិច្ចសន្យានេះមិនត្រូវបង្កើតឡើងភ្លាមដោយត្រឹមតែមានការព្រមព្រៀងអំពីវត្ថុដែល ជាកម្មវត្ថុ និង ថ្លៃលក់ប៉ុណ្ណោះទេ គឺកិច្ចសន្យានេះនឹងត្រូវបានបង្កើតនៅពេលដែលអ្នកទិញបានភ្ជាក់សាក ហើយ យល់ព្រមទិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៥៨៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៥២០.- ការលក់ដោយមានការប្រើសាក

១-ចំពោះការលក់ទិញដោយមានការប្រើសាក កិច្ចសន្យាលក់ទិញនោះមានអានុភាព នៅពេលដែលអ្នកទិញបានយល់ព្រមក្នុងអំឡុងពេលប្រើសាក ឬ អំឡុងពេលប្រើសាកនោះ កន្លងហួស ដោយអ្នកទិញមិនបានបង្ហាញឆន្ទៈទេ ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញបដិសេធមិន ទទួលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ កិច្ចសន្យាលក់ទិញនោះ ត្រូវចាត់ទុកថា មិនត្រូវបានបង្កើតឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលមិនបានកំណត់អំឡុងពេលប្រើសាកនៅក្នុងកិច្ចសន្យា អ្នកលក់ អាចដាស់តឿនឱ្យអ្នកទិញឆ្លើយច្បាស់អំពីការយល់ព្រម ឬ មិនយល់ព្រម ដោយកំណត់ អំឡុងពេលសមរម្យបាន ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញមិនបានឆ្លើយច្បាស់ ក្នុងអំឡុងពេល នោះ ហើយបន្តប្រើសាកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យានោះ ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកទិញបាន យល់ព្រម ។

(កំណត់)

ឧទាហរណ៍ ដូចជាករណីលក់ទិញនាវាចាស់ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើកិច្ចសន្យាទិញនេះដោយមានលក្ខខណ្ឌឱ្យអ្នកទិញ ប្រើសាកសិន ហើយបើបានដឹងថា មានលទ្ធផលល្អតាមការសង្ឃឹមរបស់អ្នកទិញនោះ ទើបសម្រេចទិញវត្ថុនោះ ។ កិច្ចសន្យានេះមិនត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយគ្រាន់តែបានព្រមព្រៀងគ្នាអំពីវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ និង ថ្លៃលក់ទិញនោះទេ គឺ បង្កើតឡើងនៅពេលដែលអ្នកទិញបានប្រើសាក ហើយយល់ព្រមទិញ ។ ការចាត់ចែងក្នុងករណីដែលអ្នកទិញមិនបាន បង្ហាញឆន្ទៈអ្វីសោះ ក្រោយពីការប្រើសាក មានភាពខុសគ្នានឹងមាត្រា ៥១៩ (ការលក់ដោយមានការភ្នាក់សាក) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៥៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ១០៤៩ និង មាត្រា ១០៧០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៥២១.- ថ្លៃលក់ទិញ

១-ភាគីនៃកិច្ចសន្យាត្រូវកំណត់ចំនួនប្រាក់នៃថ្លៃលក់ទិញ ឬ វិធីកំណត់ចំនួនប្រាក់ នោះ នៅក្នុងកិច្ចសន្យា ។

២-ចំនួនប្រាក់នៃថ្លៃលក់ទិញអាចត្រូវបានកំណត់ ដោយយោលទៅតាមតម្លៃនៃ ទំនិញណាមួយនៅទីផ្សារក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន ឬ អនាគត ឬ ដោយផ្អែកលើការវាយតម្លៃ ដែលធ្វើដោយតតិយជនដែលត្រូវបានជ្រើសរើស តាមរបៀបកំណត់ដោយភាគី ។ ក្នុង ករណីដែលការវាយតម្លៃរបស់តតិយជនត្រូវបានធ្វើឡើងដោយភាន់ច្រឡំ ឬ ករណីដែល ការវាយតម្លៃនោះ ច្បាស់ជាផ្ទុយនឹងសមភាព ភាគីនៃកិច្ចសន្យាដែលទទួលបានការខូចខាត ផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយសារការវាយតម្លៃនោះ អាចតវ៉ាចំពោះការវាយតម្លៃនោះ បាន ។

៣-ភាគីនៃកិច្ចសន្យាអាចកំណត់ចំនួនថ្លៃលក់ទិញដោយបង្ហាញចំនួនថ្លៃដើមពិត ប្រាកដ ឬ ដោយឱ្យអ្នកទិញបង់ធនលាភ ដែលមិនកំណត់ពេល ឬ ធនលាភមួយជីវិតបាន ។

ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលតតិយជនវាយតម្លៃ ដោយយោលទៅតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ថ្លៃលក់ទិញត្រូវបានកំណត់ដោយបង្ហាញចំនួនថ្លៃដើមពិតប្រាកដ លើកលែង តែករណីដែលគូភាគីប្រគល់សិទ្ធិទៅតតិយជនដោយជាក់លាក់ ។

(កំណត់)

ចំពោះកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ចំនួនថ្លៃលក់ទិញជាកត្តាមួយសំខាន់ណាស់ ។ ដូច្នេះ កិច្ចសន្យាលក់ទិញមិនត្រូវកើតឡើង បើមិនកំណត់នូវចំនួនទឹកប្រាក់នៃថ្លៃលក់ទិញ ឬ អាចកំណត់នាពេលអនាគត ។ ម្យ៉ាងទៀត ថ្លៃលក់ទិញអាចកំណត់បាន ដោយយករបៀបបង់តាមបណ្តាក់តាមពេលវេលាដែលកំណត់ ដោយមិនចាំបាច់កំណត់ថ្លៃសរុបក៏បានដែរ ឧទាហរណ៍ ត្រូវបង់មួយឆ្នាំ ០០ រៀល រហូតដល់អ្នកលក់ទទួលបានមរណភាព ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៥៩១ និង មាត្រា ១៥៩២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ១០២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៥២២.- សោហ៊ុយក្នុងការលក់ទិញ

ចំពោះសោហ៊ុយធ្វើលិខិត ឬ សោហ៊ុយផ្សេងៗដែលត្រូវចំណាយក្នុងការធ្វើកិច្ច សន្យាលក់ទិញ ភាគីទាំងសងខាងត្រូវចេញស្នើគ្នា លើកលែងតែករណីដែលមានការកំណត់ ផ្សេងដោយគូភាគី ។

(កំណត់)

កិច្ចសន្យាលក់ទិញត្រូវធ្វើឡើងសម្រាប់ផលប្រយោជន៍របស់ភាគីសងខាង ហេតុនេះហើយភាគីសងខាងត្រូវទទួល បន្ទុកនូវសោហ៊ុយស្នើគ្នា ។ ប៉ុន្តែ ភាគីមានសេរីភាពធ្វើការព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត សោហ៊ុយសម្រាប់ នីតិវិធីចាំបាច់ដើម្បីឱ្យអ្នកទិញធ្វើលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដោយពិតប្រាកដ (ការចុះបញ្ជីដែលជាលក្ខខណ្ឌដើម្បីបង្កើតអានុភាពនៃ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀង ការចុះបញ្ជីដែលជាលក្ខខណ្ឌតាំងនៃការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែ ប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្សក្រៅពីករណីនៃការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀង ការជូនដំណឹងដែលជាលក្ខខណ្ឌ តាំងនៃអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល ជាអាទិ៍) គឺជាសោហ៊ុយសម្រាប់អនុវត្តកាតព្វកិច្ច មិនមែនជាសោហ៊ុយសម្រាប់ បង្កើតកិច្ចសន្យាទេ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើគ្មានការព្រមព្រៀងរវាងភាគីទេ ជាគោលការណ៍ សោហ៊ុយនេះគឺជាបន្ទុក របស់កូនបំណុល (អ្នកលក់) តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៤៤៦ (សោហ៊ុយនៃការសង) (ប៉ុន្តែ មាត្រា ១៥៩៣ នៃក្រម រដ្ឋប្បវេណីបារាំងចែងថា សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើលិខិតបញ្ជាក់ និង សោហ៊ុយផ្សេងទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងការលក់ទិញ គឺជាបន្ទុក របស់អ្នកទិញ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥២៣.- ការអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះកិច្ចសន្យាទូទៅដែលយកតម្លៃថ្នូរ

បញ្ញត្តិនៃជំពូកទី ១ (ការលក់ទិញ) នេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះ កិច្ចសន្យាដែលយកតម្លៃថ្នូរ ក្រៅពីកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ។

(កំណត់)

កិច្ចសន្យាលក់ទិញ ជាប្រភេទចម្បងមួយក្នុងចំណោមកិច្ចសន្យាដែលយកតម្លៃថ្នូរ (កិច្ចសន្យាមូល : កិច្ចសន្យាដែល ភាគីសងខាងចេញចំណាយដែលមានអត្ថន័យជាតម្លៃថ្នូរ) ហេតុដូច្នោះ បញ្ញត្តិស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទិញ មានលក្ខណៈជា បញ្ញត្តិទូទៅស្តីពីកិច្ចសន្យាដែលយកតម្លៃថ្នូរដែរ ហើយត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះកិច្ចសន្យាដែលយកតម្លៃ ថ្នូរផ្សេងទៀត លុះត្រាតែមិនផ្ទុយនឹងលក្ខណៈនៃកិច្ចសន្យានោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ២ ភាគីនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញ និង កម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញ

មាត្រា ៥២៤.- ភាគីនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញ

រូបវន្តបុគ្គល ឬ នីតិបុគ្គលទាំងឡាយអាចលក់ ឬ ទិញបាន លើកលែងតែក្នុងករណី ដែលច្បាប់ហាមឃាត់ ។

(កំណត់)

ជនទាំងអស់ ទោះជាជនជាតិបរទេសក៏ដោយ ជាអនីតិជនក៏ដោយ អាចបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញក្នុងនាមជាអ្នកលក់ ឬ អ្នកទិញបាន លើកលែងតែករណីដែលហាមនៅក្នុងមាត្រា ៥២៥ (បុគ្គលដែលមិនអាចក្លាយជាអ្នកទិញបាន (មួយ)) និង មាត្រា ៥២៦ (បុគ្គលដែលមិនអាចក្លាយជាអ្នកទិញបាន (ពីរ)) ព្រមទាំងហាមដោយច្បាប់ផ្សេងទៀត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៥៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ១០២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៥២៥.- បុគ្គលដែលមិនអាចក្លាយជាអ្នកទិញបាន (មួយ)

១-អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិតាមច្បាប់ តាមផ្លូវតុលាការ ឬ តាមកិច្ចសន្យា មិន

អាចក្លាយជាអ្នកទិញ ឬ ជាអ្នកទិញដោយការលក់ដោយបង្ខំ នូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបាន ទទួលភារកិច្ចលក់ ដោយផ្ទាល់ខ្លួន ឬ តាមរយៈអន្តរការី បានឡើយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះ មន្ត្រីរាជការដែលទទួលបន្ទុកចាត់ការ ការលក់ដោយបង្ខំ ឬ ទទួលបន្ទុកគ្រប់គ្រងការលក់ ដោយបង្ខំ ។

៣-ចំពោះការលក់ទិញដែលផ្ទុយនឹងកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះ មានតែ កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុមុនពេលលក់ ឬ សន្តតិជនឬប្រតិសិទ្ធិរបស់កម្មសិទ្ធិករនោះទេ ទើបអាច លុបចោលកិច្ចសន្យានេះបាន ។

(កំណត់)

ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលអវត្តមាន ទិញអចលនវត្ថុរបស់បុគ្គលអវត្តមាននោះ ដោយកំណត់នូវលក្ខខណ្ឌធ្វើឱ្យខ្លួនមានប្រៀបជាង ដោយប្រើឈ្មោះខ្លួនឯង ឬ ប្រើអន្តរការី (តុក្កតាចំបើង) (កិច្ចសន្យា ដែលជនណាម្នាក់ធ្វើឡើងក្នុងនាមអ្នកតំណាងបុគ្គលណាម្នាក់ និង សាមីខ្លួននោះ ហៅថា "កិច្ចសន្យាដោយខ្លួនឯង") កិច្ចសន្យាបែបនេះធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍បុគ្គលអវត្តមានយ៉ាងខ្លាំង ។ ហេតុនេះហើយបានជាមាត្រានេះចែងហាមមិនឱ្យធ្វើ សកម្មភាពដែលមានប្រយោជន៍ផ្ទុយគ្នាបែបនេះ ហើយអ្នកដែលខូចប្រយោជន៍ដោយសារសកម្មភាពនេះ (ក្នុងឧទាហរណ៍ នេះ គឺបុគ្គលអវត្តមាន ព្រមទាំងសន្តតិជន និង ប្រតិសិទ្ធិដោយឡែករបស់បុគ្គលនោះ) អាចលុបចោលនូវកិច្ចសន្យា នេះបាន ។ ចំពោះករណីលក់ដោយបង្ខំក៏ដូចគ្នាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៥៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ១០២៣ និង មាត្រា ១៥៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៥២៦.- បុគ្គលដែលមិនអាចក្លាយជាអ្នកទិញបាន (ពីរ)

១-ចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា ក្រឡាបញ្ជី ឬ មន្ត្រីតុលាការផ្សេងទៀត មិនអាចក្លាយ ជាអ្នកទិញ ឬ ជាអ្នកទិញដោយការលក់ដោយបង្ខំ ដោយផ្ទាល់ខ្លួន ឬ តាមរយៈអន្តរការី នូវវត្ថុ ឬ សិទ្ធិ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទដែលកំពុងចាត់ការនៅតុលាការដែលខ្លួនបំពេញ ភារកិច្ចបានទេ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះ ករណីដែលមេធាវី ឬ សារការី ក្លាយជាអ្នកទិញ ឬ ជាអ្នកទិញដោយការលក់ដោយបង្ខំ

នូវវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងរឿងក្តីដែលខ្លួនទទួលបាន ។

៣-ចំពោះការលក់ទិញដែលផ្ទុយនឹងកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះ មានតែអ្នកលក់ ភាគីម្ខាងទៀតដែលមានវិវាទអំពីសិទ្ធិ ឬ សន្តតិជនឬប្រតិសិទ្ធិរបស់អ្នកលក់ឬភាគីម្ខាងទៀតទេ ទើបអាចលុបចោលកិច្ចសន្យានេះបាន ។

(កំណត់)

ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើចៅក្រមបានរកចំណុចខ្សោយរបស់ភាគីនៃបណ្តឹង ហើយធ្វើកិច្ចសន្យាទិញនូវវត្ថុ ដែលទាក់ទងនឹងរឿងក្តីដែលត្រូវបានចាត់ការដោយតុលាការដែលខ្លួនធ្វើការ អំពើនោះអាចធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍របស់ភាគីនៃបណ្តឹងនោះ ហេតុនេះហើយបានជាមាត្រានេះហាមអំពើនេះ ព្រមទាំងផ្តល់សិទ្ធិលុបចោលឱ្យអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។ ក្នុងករណីដែលមានការខូចផលប្រយោជន៍ដល់ភាគីនៃបណ្តឹងដោយសារអំពើនេះ ភាគីនៃបណ្តឹងនោះក៏អាចទាមទារឱ្យសងសំណងការខូចខាតដោយយកអំពើអនីត្យានុកូលមកធ្វើជាមូលហេតុបានផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៥៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ១០២៣ និង មាត្រា ១៥៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៥២៧.- វត្ថុដែលអាចលក់បាន

វត្ថុ ឬ សិទ្ធិទាំងឡាយណា ទោះបីជាកើតមានឡើងនាពេលអនាគតក៏ដោយ ក៏អាចយកទៅធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញបានដែរ លើកលែងតែវត្ថុ ឬ សិទ្ធិនោះមានលក្ខណៈមិនអាចធ្វើអនុប្បទាន ឬ ច្បាប់ហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើអនុប្បទាន ។

(កំណត់)

កិច្ចសន្យាលក់ទិញគ្រាន់តែបង្កើតនូវកាតព្វកិច្ចផ្ទេរសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញតែប៉ុណ្ណោះ (សូមមើលមាត្រា ៥៣០ (ករណីយកិច្ចទូទៅរបស់អ្នកលក់)) ដូច្នេះ ការលក់ទិញនូវវត្ថុនាពេលអនាគត និង ការលក់ទិញវត្ថុរបស់អ្នកដទៃក៏មានសុពលភាពដែរ ។ ចំពោះការលក់ទិញនូវវត្ថុរបស់អ្នកដទៃ ប្រសិនបើមិនចាត់ទុកថា មានសុពលភាពទេ អ្នកទិញមិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកលក់ធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ ហើយប្រគល់វត្ថុនោះឱ្យទៅអ្នកទិញបានទេ ហើយអ្នកទិញក៏មិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកលក់ទទួលខុសត្រូវក្នុងការមិនអាចផ្ទេរកម្មសិទ្ធិពីអ្នកលក់ទៅអ្នកទិញដែរ ។ ហេតុដូច្នេះ មានបញ្ហា (សូមមើលពីមាត្រា ៥៣១ (ករណីយកិច្ចត្រូវផ្ទេរសិទ្ធិ និង ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានារបស់អ្នកលក់) ដល់មាត្រា ៥៣៣ (ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាចំពោះករណីដែលសិទ្ធិមួយភាគ ជាសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ) ។

ចំពោះករណីនៃ "អវលោក្ខណ៍ទាំងស្រុងតាំងពីដំបូង" ដូចជាករណីដែលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុជាក់លាក់នៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញបានបាត់បង់ទាំងស្រុងរួចហើយ នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ហើយមិនអាចអនុវត្តកាតព្វកិច្ចនោះ ជាអាទិ៍

សូមមើលមាត្រា ៣៥៥ (អនុក្រឹត្យតាំងពីដំបូង) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៥៥៨ និង មាត្រា ១៥៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ១០១៨ មាត្រា និង ១០១៩ នៃក្រម
រដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៣៥ នៃក្រឹត្យ-ច្បាប់ លេខ ៣៨ ក្រ.ច

ផ្នែកទី៣ អានុភាពនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញ

មាត្រា ៥២៨.- ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ

១- ចំពោះការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ត្រូវអនុវត្តទៅតាម
គោលការណ៍ទូទៅដែលបានកំណត់ចាប់ពីមាត្រា ១៣៣ (ការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែ
ប្រែនូវសិទ្ធិប្រតិបត្តិ ដោយការព្រមព្រៀង) ដល់មាត្រា ១៣៥ (លក្ខខណ្ឌដើម្បីបង្កើត
អានុភាពនៃការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀង) នៃក្រមនេះ ។^១

២- បើកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញជាសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិក្រៅពីកម្មសិទ្ធិ ការផ្ទេរ
សិទ្ធិទាំងនោះ ត្រូវអនុវត្តទៅតាមគោលការណ៍ទូទៅដែលទាក់ទងនឹងការផ្ទេរសិទ្ធិនីមួយៗ
នោះ ។

(កំណត់)

ឧទាហរណ៍ ក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ទិញចលនវត្ថុ ក្នុងករណីដែលមានការសន្យាថា "កម្មសិទ្ធិត្រូវផ្ទេរជាផ្លូវនឹងការបង់
ថ្លៃលក់" កម្មសិទ្ធិនឹងត្រូវផ្ទេរ នៅពេលបង់ថ្លៃលក់ តាមអានុភាពនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញ (ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើសកម្មភាព
ពិសេសទេ) (មាត្រា ១៣៣) ។ ប្រសិនបើគ្មានការសន្យាពិសេសអំពីពេលវេលាដែលត្រូវផ្ទេរកម្មសិទ្ធិក្នុងកិច្ចសន្យាទេ
ជាគោលការណ៍ កម្មសិទ្ធិត្រូវផ្ទេរនៅពេលដែលកិច្ចសន្យានោះមានអានុភាព ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនៃការលក់ទិញចលនវត្ថុ
ប្រសិនបើមិនបានប្រគល់ចលនវត្ថុទេ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិនេះ មិនអាចតាំងចំពោះតិចជនបានឡើយ (កថាខណ្ឌទី ១ នៃ
មាត្រា ១៣៤) ។ ក្នុងករណីលក់ទិញសិទ្ធិលើបំណុល សិទ្ធិលើបំណុលត្រូវផ្ទេរទៅអនុប្បទានិកដោយស្វ័យប្រវត្តិ តាម
អានុភាពនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញ (មាត្រា ៥០២) ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអនុប្បទាយិមិនបានជូនដំណឹងទៅកូនបំណុល ឬ
កូនបំណុលមិនបានយល់ព្រម តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥០៣ ទេ អនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលនោះមិនអាចតាំងចំពោះ
កូនបំណុល ឬ តិចជនផ្សេងបានទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីនៃការលក់ទិញអចលនវត្ថុ ប្រសិនបើមិនបានចុះបញ្ជីទេ
ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិមិនត្រូវបង្កើតអានុភាពឡើយ (មាត្រា ១៣៥) ។

^១ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៥២៨ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

កថាភាគទី ១ ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកលក់

មាត្រា ៥២៩.- ករណីយកិច្ចត្រូវពន្យល់របស់អ្នកលក់

អ្នកលក់មានករណីយកិច្ចត្រូវពន្យល់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ នូវខ្លឹមសារនៃករណីយ-
កិច្ចដែលអ្នកលក់ទទួលបានបន្ទុក ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលទាក់ទងនឹងវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលជា
កម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ ហើយជាពិសេសក្នុងករណីលក់អចលនវត្ថុ ត្រូវពន្យល់ដល់អ្នកទិញ
ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិ ការទទួលបានបន្ទុក និង ព្រំដែននៃអចលនវត្ថុ ជាអាទិ៍ ។

(កំណត់)

ដើម្បីជៀសវាងកុំឱ្យវិវាទកើតឡើងនាអនាគត គូភាគីគួរតែបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ដោយយល់អំពីខ្លឹមសារចម្បង
នៃកិច្ចសន្យានោះដោយត្រឹមត្រូវ ។ ក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកទិញមានភាពច្បាស់លាស់ ដោយសារ
ករណីយកិច្ចចម្បងនោះមានតែករណីយកិច្ចបង់ថ្លៃលក់ទិញប៉ុណ្ណោះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ករណីយកិច្ច និង ការទទួលបានបន្ទុក
របស់អ្នកលក់អាចមានខ្លឹមសារផ្សេងៗ ហើយជាទូទៅ អ្នកលក់មានព័ត៌មានអំពីវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ ។
ហេតុដូច្នោះ មាត្រានេះតម្រូវឱ្យអ្នកលក់មានករណីយកិច្ចពន្យល់ ។ ប្រសិនបើអ្នកលក់បំពានករណីយកិច្ចពន្យល់នេះ អ្នក
លក់នោះត្រូវទទួលបានបន្ទុកចំពោះការខូចខាតដែលបានកើតឡើងដោយសារការបំពាននោះ ។ លើសពីនេះទៀត ប្រសិន
បើអ្នកលក់ពន្យល់ហេតុមិនពិត ឬ លាក់ហេតុពិត ដោយចេតនា ចំពោះចំណុចដែលមានឥទ្ធិពលលើការសម្រេចរបស់
អ្នកទិញក្នុងការធ្វើ ឬ មិនធ្វើកិច្ចសន្យា ហើយជាលទ្ធផល នាំឱ្យអ្នកទិញភាន់ច្រឡំ និង ធ្វើកិច្ចសន្យាដោយផ្អែកលើ
ការភាន់ច្រឡំនេះ អាចមានករណីដែលកិច្ចសន្យានោះត្រូវបានលុបចោលដោយយកការរំលោភ ឬ ការភាន់ច្រឡំមកធ្វើជា
មូលហេតុ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៦០២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៥៣០.- ករណីយកិច្ចទូទៅរបស់អ្នកលក់

អ្នកលក់មានករណីយកិច្ច ត្រូវផ្ទេរសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបានលក់ ត្រូវ
ប្រគល់វត្ថុដែលបានលក់ ត្រូវថែរក្សាទុកនូវវត្ថុដែលបានលក់រហូតដល់ពេលប្រគល់ ព្រម
ទាំងត្រូវប្រគល់លិខិតផ្សេងៗដែលចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវសិទ្ធិ ចំពោះអ្នកទិញ តាមកិច្ច
សន្យា និង បញ្ញត្តិនៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះរៀបរាប់ករណីយកិច្ចទូទៅរបស់អ្នកលក់ ។ ចំពោះខ្លឹមសារលម្អិតនៃករណីយកិច្ចនីមួយៗនេះ មានបញ្ញត្តិ ចាប់ពីមាត្រា ៥៣១ ទៅ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៦០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីពារ៉ាង

មាត្រា ៥៣១.- ករណីយកិច្ចត្រូវផ្ទេរសិទ្ធិ និង ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានារបស់អ្នក លក់

- ១-អ្នកលក់មានករណីយកិច្ចត្រូវផ្ទេរសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការ លក់ទិញទៅឱ្យអ្នកទិញ។
- ២-ប្រសិនបើកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញជាសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ អ្នកលក់មានករណីយកិច្ច ត្រូវទទួលសិទ្ធិនោះ ហើយត្រូវផ្ទេរសិទ្ធិនោះទៅឱ្យអ្នកទិញ ។
- ៣-ប្រសិនបើអ្នកលក់មិនអាចផ្ទេរសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញទៅឱ្យអ្នក ទិញបានទេ អ្នកទិញអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើអ្នកទិញមិនបាន ដឹង នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាថា សិទ្ធិនោះមិនមែនជាសិទ្ធិរបស់អ្នកលក់ទេ អ្នកទិញអាចទាម ទារសំណងនៃការខូចខាតបាន ។

(កំណត់)

តាមមាត្រា ១៥៩៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីពារ៉ាង មាត្រា ១០១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជាចាស់ ចែងថា ការលក់វត្ថុ អ្នកដទៃ ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ប៉ុន្តែ ក្រមថ្មីនេះចាត់ទុកថា ការលក់វត្ថុអ្នកដទៃមានសុពលភាព ដោយមានមូលហេតុ ដូចបានពន្យល់នៅក្នុងសេចក្តីកំណត់នៃមាត្រា ៥៣២ ។ ដោយយកចំណុចនេះមកធ្វើជាបុរេលក្ខខ័ណ្ឌ មាត្រានេះចែងថា អ្នកលក់មានករណីយកិច្ចត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញនោះ ហើយផ្ទេរទៅឱ្យអ្នកទិញ ហើយចែង ផងដែរអំពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងករណីដែលករណីកិច្ចនេះមិនត្រូវបានអនុវត្ត (ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា) ។

ប្រសិនបើអ្នកលក់មិនអាចអនុវត្តករណីយកិច្ចផ្ទេរសិទ្ធិបានទេ ទោះបីជាអ្នកទិញបានដឹង នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាថា អ្នកលក់មិនមែនជាកម្មសិទ្ធិករលើវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិក៏ដោយ ក៏អ្នកទិញនោះអាចទាមទារឱ្យរំលាយកិច្ចសន្យានេះបានដែរ (វាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ៣) ។ លើសពីនេះទៀត ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញមានភាពសុចរិត (ពេលធ្វើកិច្ចសន្យា មិនបានដឹងថា អ្នកលក់គ្មានសិទ្ធិនោះ) ក្រៅពីសិទ្ធិរំលាយ អ្នកទិញទទួលសិទ្ធិទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតផងដែរ (វាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រានេះ) ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើករណីយកិច្ចផ្ទេរសិទ្ធិមិនអាចអនុវត្តបាន ដោយសារ

អ្នកទិញមានហេតុដែលនាំឱ្យទទួលខុសត្រូវ នោះអ្នកលក់មិនត្រូវទទួលខុសត្រូវដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ នៃ មាត្រានេះទេ ។

សិទ្ធិទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រានេះ ត្រូវកើតឡើង ទោះបីជា អ្នកលក់មានហេតុដែលនាំឱ្យទទួលខុសត្រូវក៏ដោយ គ្មានក៏ដោយ ហេតុដូច្នោះ ជាគោលការណ៍ ទំហំនៃការខូចខាត ដែលត្រូវសងសំណងនោះ មានត្រឹមតែការខូចខាតដែលអ្នកទិញទទួលបានដោយសារតែខ្លួនបានជឿជាក់ថា នឹងធ្វើលទ្ធកម្ម នូវកម្មសិទ្ធិនោះដោយប្រសិទ្ធភាពតែប៉ុណ្ណោះ (ផលប្រយោជន៍ពិជនៀ) ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកលក់មានហេតុដែលនាំ ឱ្យទទួលខុសត្រូវ ដូចជាករណីដែលអ្នកលក់អាចធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ហើយផ្ទេរសិទ្ធិនោះទៅអ្នកលក់ ប៉ុន្តែ មិនបានធ្វើដូច្នោះ ដោយចេតនា ជាអាទិ៍ អ្នកទិញអាចទាមទារនូវការទទួលខុសត្រូវក្នុងការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច តាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៣៩៨ (លក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងនៃការខូចខាត) ទៅ ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកទិញអាចទាមទារនូវ សំណងនៃផលប្រយោជន៍ពីការអនុវត្តបាន ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះ មិនមានបញ្ញត្តិពិសេសដែលកម្រិតនូវអំឡុងពេលដែលអាចអនុវត្តសិទ្ធិទេ ហេតុនេះហើយ អ្នកទិញអាចអនុវត្តសិទ្ធិវិលាយ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលកិច្ចសន្យាលក់ទិញមានអត្ថិភាព ហើយអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់ សិទ្ធិទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតនេះ គឺ ៥ ឆ្នាំ ដែលជាអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅ ។ (មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៦០ និង មាត្រា ៥៦១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៤៣ ដល់ មាត្រា ៤៩ នៃក្រឹត-ច្បាប់ លេខ ៣៨ ក្រ.ច, មាត្រា ១០១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៥៩៩ និង មាត្រា ១៦២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី បារាំង, មាត្រា ៤៣៤ ដល់ មាត្រា ៤៤៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអង្គការ

មាត្រា ៥៣២.- សិទ្ធិវិលាយកិច្ចសន្យារបស់អ្នកលក់សិទ្ធិអ្នកដទៃ

១-ប្រសិនបើអ្នកលក់មិនបានដឹងថា សិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញមិនមែនជា របស់ខ្លួន នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាទេ ហើយមិនអាចទទួលយកសិទ្ធិនោះដើម្បីផ្ទេរទៅឱ្យអ្នក ទិញបានទេ អ្នកលក់អាចវិលាយកិច្ចសន្យានោះបាន តែត្រូវសងការខូចខាត ។

២-ក្នុងករណីនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ប្រសិនបើនៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យា អ្នក ទិញបានដឹងថា សិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញមិនមែនជាសិទ្ធិរបស់អ្នកលក់ទេ អ្នក លក់អាចវិលាយកិច្ចសន្យានោះបាន ដោយមិនចាំបាច់សងការខូចខាត ។

(កំណត់)

ឧទាហរណ៍ អ្នកលក់បានយល់ច្រឡំថា វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែ តាមការពិត វត្ថុនោះ

ជារបស់អ្នកដទៃ ។ ក្នុងករណីនេះ ដូចដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រាមុននេះ អ្នកលក់មានករណីយកិច្ចធ្វើលទ្ធកម្មនូវ កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ហើយផ្ទេរកម្មសិទ្ធិនោះទៅឱ្យអ្នកទិញ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមិនអាចធ្វើបានទេ អ្នកលក់ អាចរំលាយកិច្ចសន្យាដើម្បីឱ្យរួចផុតពីករណីយកិច្ចផ្ទេរសិទ្ធិនោះបាន ដោយមានសក្ខីខ័ណ្ឌសងនូវសំណងនៃការខូចខាត ដែលខ្លួនត្រូវសង តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៣១ មុននេះ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកទិញដឹងនៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាថា វត្ថុនោះ ជាកម្មសិទ្ធិរបស់តតិយជន (ទុច្ចរិត) អ្នកទិញមិនទទួលការខូចខាតដែលមកពីហេតុដែលវត្ថុនោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់តតិយជន ទេ ហេតុដូច្នោះ អ្នកលក់អាចរំលាយនូវកិច្ចសន្យាបាន ដោយមិនចាំបាច់សងនូវសំណងនៃការខូចខាត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៦២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៣៣.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាចំពោះករណីដែលសិទ្ធិមួយភាគជាសិទ្ធិ របស់អ្នកដទៃ

១-ក្នុងករណីសិទ្ធិមួយភាគក្នុងចំណោមសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ គឺជា សិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃហើយបើអ្នកលក់មិនអាចទទួលសិទ្ធិនៃភាគនោះដើម្បីផ្ទេរទៅឱ្យអ្នកទិញ បានទេ អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យបន្ថយនូវតម្លៃ តាមសមាមាត្រនៃភាគនោះបាន ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ប្រសិនបើ នៅពេល ធ្វើកិច្ចសន្យា អ្នកទិញមិនបានដឹងថា ភាគខ្លះនោះមិនមែនជារបស់អ្នកលក់ទេ ហើយបើ ទទួលស្គាល់ថា អ្នកទិញនឹងមិនទិញតែភាគដែលសល់តែប៉ុណ្ណោះទេ អ្នកទិញនោះអាច រំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះ បើនៅ ពេលធ្វើកិច្ចសន្យា អ្នកទិញមិនបានដឹងថា សិទ្ធិមួយភាគនោះ មិនមែនជារបស់អ្នកលក់ទេ អ្នកទិញក៏អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបានដែរ ។

៤-សិទ្ធិដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ទី ២ និង ទី ៣ ខាងលើនេះ ត្រូវអនុវត្ត ក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកទិញបានដឹងការពិត ក្នុងករណី ដែល នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យា អ្នកទិញមិនបានដឹងថា សិទ្ធិមួយភាគក្នុងចំណោមសិទ្ធិដែល ជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ មិនមែនជារបស់អ្នកលក់ទេ ឬ គិតចាប់ពីពេលធ្វើកិច្ចសន្យា ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញបានដឹងថា សិទ្ធិមួយភាគក្នុងចំណោមសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការ

លក់ទិញមិនមែនជារបស់អ្នកលក់ នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យា ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីសិទ្ធិមួយភាគក្នុងចំណោមសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ គឺជាសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ហើយបើអ្នកលក់មិនអាចទទួលសិទ្ធិនៃភាគនោះដើម្បីផ្ទេរទៅឱ្យអ្នកទិញបានទេ ករណីនេះគឺជាការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចមួយភាគរបស់អ្នកលក់ ហេតុដូច្នោះ បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៣១ ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះភាគដែលមិនត្រូវបានអនុវត្តនោះ ។ ប៉ុន្តែ ករណីនេះមិនមែនជាការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចទាំងស្រុងទេ ហេតុដូច្នោះ ការទទួលស្គាល់ឱ្យរំលាយកិច្ចសន្យាទាំងមូលដោយស្វ័យប្រវត្តិ មិនមានភាពសមរម្យទេ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ មាត្រានេះចែងថា ជាគោលការណ៍ អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យបន្ថយនូវថ្លៃលក់ទិញ រហូតដល់តម្លៃនៃភាគដែលត្រូវបានផ្ទេរទៅអ្នកទិញនោះដោយមានសុពលភាព ហើយទទួលស្គាល់ករណីលើកលែងដែលអ្នកទិញអាចរំលាយកិច្ចសន្យាទាំងមូល តែក្នុងករណីដែលគោលបំណងក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យាលក់ទិញមិនអាចសម្រេចបាន ដោយភាគដែលត្រូវបានផ្ទេរទៅអ្នកទិញ ហើយអ្នកទិញមានភាពសុចរិតប៉ុណ្ណោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកទិញសុចរិតក៏អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតផងដែរ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញទាមទារទាំងការបន្ថយថ្លៃលក់ទិញ និងសំណងការខូចខាត អ្នកទិញមិនអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ចំពោះផលប្រយោជន៍ដែលអ្នកទិញអាចទទួលបានប្រសិនបើខ្លួនធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិទាំងមូល (ផលប្រយោជន៍ពីការអនុវត្ត) បានទេ អាចទាមទារគ្រាន់តែសំណងនៃការខូចខាតចំពោះផលប្រយោជន៍ពីជំនឿប៉ុណ្ណោះ ដោយសារអ្នកទិញនោះមិនបានបង់ថ្លៃលក់ទិញជាផ្លូវនឹងសិទ្ធិទាំងមូល ។

កថាខណ្ឌទី ៤ កំណត់អំឡុងពេលសម្រាប់ប្រើសិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃលក់ទិញ សិទ្ធិរំលាយ និង សិទ្ធិទាមទារសំណងការខូចខាត ខ្លីជាងករណីធម្មតានៃការទទួលខុសត្រូវក្នុងការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៦៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៥៦២ និង មាត្រា ៥៦៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៦៣៦ និង មាត្រា ១៦៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៥៣៤.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាក្នុងករណីដែលមានសិទ្ធិប្រក្សក្សជាផលុបភោគ ជាអាទិ៍

១-ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញភ្ជាប់ជាមួយសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគសិទ្ធិប្រើប្រាស់ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ សេវភាព សិទ្ធិជួល សិទ្ធិឃាត់ទុក ឬ សិទ្ធិលើការបញ្ជាំសម្រាប់តតិយជន ហើយបើអ្នកទិញមិនអាចប្រើប្រាស់ ឬ ទទួល ផលពីកម្មវត្ថុទាំងមូល ឬ មួយផ្នែក ដោយសារអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិនោះ អ្នកទិញដែលមិនបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិនោះ

នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យា អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតពីអ្នកលក់បាន ។^២

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ប្រសិនបើគោលបំណងនៃកិច្ចសន្យាមិនអាចសម្រេចបាន ដោយសារអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិនោះ អ្នកទិញដែលមិនបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិនោះនៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យា ក៏អាចរំលាយកិច្ចសន្យាបានដែរ ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះករណីដែលសេវភាពដែលត្រូវមានសម្រាប់អចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ បែរជាគ្មានទៅវិញ ។

៤-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ទី ២ ឬ ទី ៣ ខាងលើនេះ ការរំលាយកិច្ចសន្យា ឬ ការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកទិញបានដឹងការពិត ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញភ្ជាប់ជាមួយសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលបូកភោគ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ សិទ្ធិអាស្រ័យ នៅ សេវភាព សិទ្ធិជួល សិទ្ធិឃាត់ទុក ឬ សិទ្ធិលើការបញ្ជាំ សម្រាប់តតិយជន ហើយបើអ្នកទិញមិនអាចប្រើប្រាស់ ឬ ទទួលបានផលពីកម្មវត្ថុទាំងមូល ឬ មួយផ្នែក ដោយសារអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិនោះ មានទំនាក់ទំនងស្រដៀងគ្នានឹងករណីដែលសិទ្ធិមួយភាគ (តាមបរិមាណ) ជាសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ហេតុដូច្នោះ អ្នកលក់ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៥៣៣ ។

ក្នុងករណីដែលសេវភាពដែលត្រូវមានសម្រាប់អចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ បែរជាគ្មានទៅវិញ ក៏ដូចគ្នានឹងករណីដែលមានបន្ទុកនៃសិទ្ធិប្រត្យក្សប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ត្រង់ចំណុចថា ការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលដែលអ្នកទិញសង្ឃឹមចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ត្រូវបានរារាំង ហេតុដូច្នោះ ត្រូវអនុលោមទៅតាមបញ្ញត្តិដូចគ្នា ។

កថាខណ្ឌទី ៤ ចែងអំពីអំឡុងពេលខ្លីសម្រាប់ប្រើសិទ្ធិ ដូចករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៥៣៣ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៦៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៦៣៦ និង មាត្រា ១៦៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៥៣៥.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ក្នុងករណីដែលមានសិទ្ធិប្រាតិភោគ ប្រត្យក្ស

^២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៥៣៤ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

១-ក្នុងករណីដែលមានឯកសិទ្ធិ ឬ សិទ្ធិលើការបញ្ជាដែលកំណត់ថា ម្ចាស់បំណុល មិនប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ឬ មានហ៊ីប៉ូតែកដែលបានដាក់លើអចលនវត្ថុដែលជា កម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ នៅពេលដែលអ្នកទិញបានបាត់បង់កម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុនោះ ដោយសារសិទ្ធិប្រតិភោគប្រត្យក្សនោះត្រូវបានអនុវត្ត អ្នកទិញអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។

២-ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញបានធ្វើការចំណាយដើម្បីរក្សាកម្មសិទ្ធិ អ្នកទិញអាច ទាមទារឱ្យអ្នកលក់សងថ្លៃចំណាយនោះមកវិញបាន ។

៣-ក្នុងករណីណាមួយដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះ ប្រសិនបើអ្នកទិញបានទទួលការខូចខាត អ្នកទិញអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតនោះ បាន ។

៤-ប្រសិនបើអ្នកទិញ បានទិញអចលនវត្ថុដែលភ្ជាប់សិទ្ធិប្រតិភោគប្រត្យក្សដែល បានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ក្នុងតម្លៃដែលបានដកចេញនូវចំនួនទឹក ប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាដោយសិទ្ធិប្រតិភោគប្រត្យក្សនោះរួចហើយ អ្នកទិញនោះពុំមានសិទ្ធិដូចបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ទី ២ និង ទី ៣ ខាងលើនេះ ឡើយ ។

(កំណត់)

អត្ថិភាពនៃសិទ្ធិប្រតិភោគដែលម្ចាស់សិទ្ធិប្រតិភោគមិនកាន់កាប់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ មិនរារាំងការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលពីវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសិទ្ធិប្រតិភោគនោះត្រូវបានអនុវត្ត អ្នកទិញត្រូវបាត់បង់កម្មសិទ្ធិលើ វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ។ ប្រសិនបើអ្នកទិញបានទិញអចលនវត្ថុក្នុងតម្លៃដែលដកចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលដែល ត្រូវបានធានាដោយសិទ្ធិប្រតិភោគនោះពីតម្លៃនៃអចលនវត្ថុ អ្នកទិញនោះមិនទទួលបានការខូចខាតអ្វីទេ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ អ្នកទិញនោះបានទិញអចលនវត្ថុនោះ ដោយយកការរំលត់សិទ្ធិប្រតិភោគនោះ ដោយការសងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែល ត្រូវបានធានាដោយអ្នកលក់ ជាអាទិ៍ មកធ្វើជាបុរេលក្ខខ័ណ្ឌ អ្នកទិញនោះនឹងទទួលបានការខូចខាតដែលខ្លួនមិនអាច ព្យាករបាន ដោយសារការបាត់បង់កម្មសិទ្ធិដោយការអនុវត្តសិទ្ធិប្រតិភោគ ។ ដើម្បីសម្របសម្រួលផលប្រយោជន៍រវាង អ្នកលក់ និង អ្នកទិញនៅក្នុងករណីនេះ មាត្រានេះចែងអំពីវិធីសង្គ្រោះដូចជាការរំលាយកិច្ចសន្យា ការសងថ្លៃចំណាយ មកវិញ និង ការទាមទារសំណងការខូចខាត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៦៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៣៦.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាក្នុងការលក់ដោយបង្ខំ

១-អ្នកដែលបានទិញតាមរយៈការលក់ដោយបង្ខំ អាចរំលាយកិច្ចសន្យាចំពោះកូនបំណុល ឬ ទាមទារឱ្យបន្ថយតម្លៃបាន ដោយអនុលោមទៅតាមបញ្ញត្តិពីមាត្រា ៥៣១ (ករណីយកិច្ចត្រូវផ្ទេរសិទ្ធិ និង ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានារបស់អ្នកលក់) ដល់មាត្រា ៥៣៥ (ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ក្នុងករណីដែលមានសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស) នៃក្រមនេះ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ប្រសិនបើកូនបំណុលស្ថិតក្នុងភាពអសាធិនីយ អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យម្ចាស់បំណុលដែលបានទទួលចំណែកនៃថ្លៃលក់ សងប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះទាំងអស់ ឬ មួយភាគវិញបាន ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះ ប្រសិនបើកូនបំណុលបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃហេតុ ដែលក្លាយជាមូលហេតុនៃការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ហើយមិនបានជូនដំណឹងទៅស្ថាប័នដែលអនុវត្តការលក់ដោយបង្ខំទេ ឬ ម្ចាស់បំណុលបានដឹងហើយ តែនៅតែទាមទារឱ្យលក់ដោយបង្ខំ អ្នកទិញអាចទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតពីអ្នកទាំងនោះបាន ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីនៃការលក់ដោយបង្ខំ វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុត្រូវបានលក់ដោយផ្ទុយនឹងឆន្ទៈរបស់កូនបំណុល ហេតុដូច្នេះត្រូវគិតពិចារណាអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬ មិនត្រឹមត្រូវនៃការតម្រូវឱ្យកូនបំណុល (កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ជាអាទិ៍) ទទួលខុសត្រូវ ដូចគ្នានឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកលក់នៅក្នុងករណីនៃការលក់ទិញធម្មតា ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះអ្នកទិញវិញគ្មានមូលហេតុអ្វីក្នុងការទទួលបានការចាត់ចែងផ្សេងពីអ្នកទិញនៅក្នុងការលក់ទិញដោយស្ម័គ្រចិត្ត ដោយសារគ្មានភាពខុសគ្នាត្រង់ចំណុចថា មិនបានធ្វើលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលខ្លួនសង្ឃឹមថា អាចទទួលបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលមានវិការៈ ត្រូវបានលក់ក្នុងតម្លៃនៃវត្ថុដែលគ្មានវិការៈ ហើយប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ ត្រូវបានចែកចំណែកឱ្យទៅម្ចាស់បំណុល កូនបំណុលនឹងទទួលបានផលប្រយោជន៍ហួសហេតុ (ការរលត់កាតព្វកិច្ច) ហេតុដូច្នេះ ការតម្រូវឱ្យកូនបំណុលទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ដូចអ្នកលក់នៅក្នុងករណីនៃការលក់ទិញដោយស្ម័គ្រចិត្ត មានសមភាពផងដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ ផលប្រយោជន៍ដែលបានមកពីហេតុដែលវត្ថុ ឬ សិទ្ធិនោះត្រូវបានលក់ក្នុងតម្លៃថ្លៃហួសហេតុ ត្រូវបានទទួលដោយប្រយោល ដោយម្ចាស់បំណុលដែលបានទទួលការចែកចំណែក ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើកូនបំណុលស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពអសាធិនីយ អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យម្ចាស់បំណុលដែលបានទទួលចំណែកនៃថ្លៃលក់ សងផលប្រយោជន៍នោះ ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះតម្រូវឱ្យម្ចាស់បំណុលដែលបានដាក់ពាក្យសុំឱ្យលក់ដោយបង្ខំ ដោយដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃវិការៈ ទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងនៃការខូចខាតផងដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះចែងថា បញ្ញត្តិស្តីពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ក្នុងករណីដែលមានវិការៈនៃសិទ្ធិ ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ (ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាក្នុងករណីដកហូតសិទ្ធិ *garantie d'éviction*) (មាត្រា ៥៣១ ដល់មាត្រា ៥៣៥) ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះករណីនៃការលក់ដោយបង្ខំ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ មិនមានន័យថា បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៤០ អំពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការៈនៃវត្ថុ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តនោះឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៦៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៣៧.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានារបស់អ្នកលក់សិទ្ធិលើបំណុល

១-អ្នកលក់សិទ្ធិលើបំណុលត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិលើបំណុល

នោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់សិទ្ធិលើបំណុលបានធានាសាធារណៈរបស់កូនបំណុលនោះត្រូវសន្មតថា បានធានាសាធារណៈរបស់កូនបំណុលដែលមាននៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យានោះ ។

នោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់សិទ្ធិលើបំណុលដែលមិនទាន់ដល់ពេលកំណត់ត្រូវសងបានធានាសាធារណៈអនាគតរបស់កូនបំណុល នោះត្រូវសន្មតថា បានធានាសាធារណៈរបស់កូនបំណុលនៅពេលកំណត់ត្រូវសង ។

(កំណត់)

អ្នកលក់សិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ ប៉ុន្តែ ជាគោលការណ៍មិនត្រូវទទួលខុសត្រូវអំពីហេតុដែលកូនបំណុលធ្វើ ឬ មិនធ្វើការសងជាក់ស្តែងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលនោះ ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់បានធានាសាធារណៈរបស់កូនបំណុលនៅក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ជាធម្មតា គេអាចគិតថា អ្នកលក់គ្រាន់តែធានាសាធារណៈរបស់កូនបំណុលនៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាប៉ុណ្ណោះ ហើយអ្នកលក់នោះគ្មានឆន្ទៈទទួលខុសត្រូវចំពោះការផ្លាស់ប្តូរសាធារណៈនៅពេលក្រោយ ហេតុដូច្នោះ បញ្ញត្តិសន្មតដូច្នោះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់សិទ្ធិលើបំណុលដែលមិនទាន់ដល់ពេលកំណត់ត្រូវសង បានធានាសាធារណៈអនាគតរបស់កូនបំណុល នោះត្រូវសន្មតថា អ្នកលក់មានឆន្ទៈធានាសាធារណៈរបស់កូនបំណុលនៅពេលកំណត់ត្រូវសង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៦៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ៥៣៨.- ការព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការអនុគ្រោះ ឬ កម្រិតនូវការទទួលខុសត្រូវក្នុង
ការធានា

ទោះបីជាមានការព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការអនុគ្រោះ ឬ កម្រិតនូវការទទួលខុសត្រូវ
ក្នុងការធានាដែលអ្នកលក់ត្រូវមាន តាមបញ្ញត្តិពីមាត្រា ៥៣១ (ករណីយកិច្ចត្រូវផ្ទេរសិទ្ធិ
និង ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានារបស់អ្នកលក់) ដល់មាត្រា ៥៣៧ (ការទទួលខុសត្រូវ
ក្នុងការធានារបស់អ្នកលក់សិទ្ធិលើបំណុល) នៃក្រមនេះ ក៏ដោយ ក៏អ្នកលក់មិនអាចរួច
ផុតពីការទទួលខុសត្រូវបានដែរ ចំពោះហេតុការណ៍ដែលអ្នកលក់បានដឹងតែមិនបានផ្តល់
ដំណឹង ឬ សិទ្ធិដែលខ្លួនបានបង្កើតសម្រាប់តតិយជន ឬ បានធ្វើអនុប្បទានទៅតតិយជន ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៥៣១ ដល់ មាត្រា ៥៣៧ ដែលបានចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា គឺជាបញ្ញត្តិ
ដែលមិនត្រូវអនុវត្តដាច់ខាតទេ ហើយការសន្យាពិសេសដែលបន្ថយ ឬ អនុគ្រោះការទទួលខុសត្រូវនេះ មានសុពលភាព ។
ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់ដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃវិការៈ តែមិនបានផ្តល់ដំណឹង ឬ ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់បង្កើតវិការៈដោយ
ផ្ទាល់ខ្លួន ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវដោយយកការព្រមព្រៀងអំពីបន្ថយ ឬ អនុគ្រោះការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា
មកធ្វើជាមូលហេតុ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយ ដោយសារផ្ទុយនឹងគោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៧២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ, មាត្រា ១៦២៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៥៣៩.- ករណីយកិច្ចផ្តល់វត្ថុដែលគ្មានវិការៈ

- ១-អ្នកលក់ត្រូវមានករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុដែលគ្មានវិការៈឱ្យទៅអ្នកទិញ ។
- ២-លើកលែងតែត្រូវបានកំណត់ផ្សេង វត្ថុដែលបានប្រគល់ឱ្យទៅអ្នកទិញមាន
លក្ខណៈណាមួយដូចខាងក្រោមនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថា មានវិការៈ :
  - ក-វត្ថុនោះមានភាពមិនស្របនឹងចំនួន គុណភាព និង លក្ខណៈដែលបាន
កំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យា ។
  - ខ-វត្ថុនោះមានភាពផ្សេងពីគំរូដែលអ្នកលក់បានបង្ហាញឱ្យអ្នកទិញមើលចំពោះ
ចំនួន គុណភាព និង លក្ខណៈ ។

គ-វត្ថុនោះមិនស្របនឹងវិធីប្រើដែលអ្នកលក់ត្រូវបានបង្ហាញ ដោយជាក់លាក់ ឬ ដោយតុណ្ណិភាព នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យា ។^៣

ឃ-វត្ថុនោះមិនស្របនឹងវិធីប្រើធម្មតានៃវត្ថុប្រភេទដូចគ្នា ។

ង-វត្ថុនោះមិនត្រូវបានខ្ចប់តាមវិធីធម្មតានៃការខ្ចប់វត្ថុប្រភេទដូចគ្នា ឬ តាមវិធីសមរម្យដើម្បីការពារវត្ថុនោះ ។

(កំណត់)

ដោយយោងទៅតាមមាត្រា ៣៥ នៃអនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទិញទំនិញអន្តរជាតិ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, CISG) ទោះបីជាវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញនោះជាវត្ថុកំណត់ជាក់លាក់ដែលមិនអាចមានរបស់ជំនួសក៏ដោយ វត្ថុដែលមិនបានកំណត់ជាក់លាក់ក៏ដោយ ក៏អ្នកលក់មានករណីយកិច្ចប្រគល់នូវវត្ថុដែលគ្មានវិការៈទៅឱ្យអ្នកទិញដែរ ។ ក្នុងករណីដែលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុមានវិការៈទោះបីជាអ្នកលក់មានហេតុដែលនាំឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវក៏ដោយ គ្មានក៏ដោយ ក៏អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យអ្នកលក់អនុវត្តពេញលេញ ឱ្យរំលាយកិច្ចសន្យា និង/ឬ ឱ្យបន្ថយនូវតម្លៃទិញ តាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រាខាងក្រោមទៅបានដែរ ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់មានហេតុដែលនាំឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវ អ្នកលក់នោះត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងនៃការខូចខាត ដោយសារការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចផងដែរ ដោយយោងតាមមាត្រា ៣៩៨ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៣៥ នៃ អនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទិញទំនិញអន្តរជាតិ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, CISG), មាត្រា ៥៧០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៤០.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការៈ

១-នៅពេលដែលហានិភ័យត្រូវផ្ទេរទៅអ្នកទិញ បើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញមានវិការៈ ទោះបីជាវិការៈនេះត្រូវបានដឹងច្បាស់នៅក្រោយពេលដែលហានិភ័យត្រូវបានផ្ទេរក៏ដោយ ក៏អ្នកលក់ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការប្រគល់វត្ថុជំនួស ការជួសជុលវិការៈ ការរំលាយកិច្ចសន្យា ឬ ការបន្ថយនូវតម្លៃ ស្របតាមកិច្ចសន្យា និង បញ្ញត្តិនៃក្រមនេះដែរ ។

២-ទោះបីជាវិការៈកើតឡើងនៅក្រោយពេលដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ ប្រសិនបើវិការៈនោះបានកើតឡើងដោយសារអ្នកលក់ធ្វើខុសនឹងករណីយកិច្ច

^៣ ចំណុច គ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៥៣៩ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

របស់ខ្លួន ក៏អ្នកលក់ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការ៖ ដូចបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះដែរ ។

៣-ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់ធានាថា វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់នោះត្រូវស្របនឹងគោលបំណងធម្មតា ឬ គោលបំណងពិសេស ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្រោយពីការប្រគល់ ឬ ធានាថា វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះត្រូវរក្សាទុកនូវគុណភាពពិសេស ឬ លក្ខណៈពិសេសដដែល ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្រោយពីការប្រគល់ ហើយបើមានការបំពានលើការធានានោះ អ្នកលក់ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការ៖ដូចគ្នាដែរ ។

៤-ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញបានដឹង ឬ មិនបានដឹងដោយសារកំហុសធ្ងន់ធ្ងររបស់ខ្លួនអំពីវិការ៖នៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាលក់ទិញ អ្នកលក់មិនត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការ៖នោះទេ ។

(កំណត់)

ការវិនិច្ឆ័យថា មាន ឬ គ្មានវិការ៖ ត្រូវធ្វើតាមមាត្រា ៣៦ និង កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៣៥ នៃអនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទិញទំនិញអន្តរជាតិ (CISG) ដោយយកពេលវេលាហានិភ័យ (ពេលប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ) មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន គឺមិនមែនយកពេលវេលាធ្វើកិច្ចសន្យា មកធ្វើជាមូលដ្ឋានទេ (ដោយមិនបែងចែកថា ជាអលទ្ធភាពតាំងពីដំបូង ឬ ជាអលទ្ធភាពក្រោយពេលធ្វើកិច្ចសន្យាទេ) ។ ហេតុដូច្នេះ បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តមិនមែនតែចំពោះវិការ៖ដែលមានអត្ថិភាពនៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាប៉ុណ្ណោះទេ ព្រមទាំងចំពោះវិការ៖ដែលកើតឡើងក្នុងអំឡុងពេលក្រោយពេលធ្វើកិច្ចសន្យា រហូតដល់ប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុផងដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការវិនិច្ឆ័យថា អ្នកទិញមានភាពសុចរិត ឬ ទុច្ចរិតវិញ (វិការ៖ជា "វិការ៖កំបាំង" ឬ មិនមែន) ត្រូវធ្វើដោយយកពេលវេលាដែលធ្វើកិច្ចសន្យា មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ។

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ មានឧទាហរណ៍ដូចជា អ្នកលក់បានប្រគល់មាន់ដែលមានផ្ទុកជម្ងឺឆ្លង តែមិនទាន់កើតជម្ងឺនៅឡើយទៅឱ្យអ្នកទិញ ហើយក្រោយពីបានប្រគល់ មាន់នោះកើតជម្ងឺឆ្លង ហើយបានឆ្លងទៅមាន់ផ្សេងទៀត ជាអាទិ៍ ។ មានន័យថា វិការ៖ដែលមានអត្ថិភាពនៅមុនពេលប្រគល់ បានចេញជាក់លាក់ ក្រោយពេលប្រគល់ ។

ប្រសិនបើអ្នកទិញបានដឹងជាមុនថា វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុទិញនោះមានវិការ៖ ខ្លួនច្បាស់ជាបានទិញក្នុងតម្លៃថោកជាងធម្មតា ហេតុដូច្នេះ អ្នកទិញនោះមិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកលក់ទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានានូវវិការ៖នោះបានទេ ។ ការបញ្ជាក់អំពីភាពទុច្ចរិតរបស់អ្នកទិញ ជាការពិបាកណាស់ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញមិនបានដឹងអំពីវិការ៖នោះដោយកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ ក៏មិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកលក់ទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការ៖នេះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៣៦ និង កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៣៥ នៃ អនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ទំនិញជាអន្តរជាតិ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, CISG), មាត្រា ៥៧០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៤១.- សិទ្ធិជួសជុលរបស់អ្នកលក់

១-ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់ប្រគល់វត្ថុដែលមានវិការៈមុនពេលកំណត់ត្រូវប្រគល់ អ្នកលក់នោះអាចជួសជុលវិការៈរហូតដល់ពេលកំណត់នោះបាន លុះត្រាតែមិនបណ្តាល ឱ្យខូចខាតផលប្រយោជន៍ហួសហេតុដល់អ្នកទិញ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកទិញមិនត្រូវបានរារាំងក្នុង ការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតឡើយ ។

២-ទោះបីជាក្រោយពេលកំណត់ត្រូវប្រគល់ក៏ដោយ អ្នកលក់អាចជួសជុលវិការៈ ទាំងអស់ដោយចេញចំណាយដោយខ្លួនឯងបាន លុះត្រាតែមិនបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាត ផលប្រយោជន៍ហួសហេតុដល់អ្នកទិញ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកទិញមិនត្រូវបានរារាំងក្នុងការអនុវត្ត សិទ្ធិវិលាយ និង សិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតឡើយ ។

មាត្រា ៥៤២.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យអនុវត្តពេញលេញរបស់អ្នកទិញ

១-អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យអ្នកលក់អនុវត្តករណីយកិច្ចបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិន ត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលអ្នកទិញទាមទារការសង្គ្រោះដែលមិនសមស្រប នឹងការទាមទារឱ្យអនុវត្តករណីយកិច្ចនោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញមានវិការៈ អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យអ្នក លក់ប្រគល់វត្ថុជំនួសដែលគ្មានវិការៈបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលការរៀបចំវត្ថុដែលមានប្រភេទដូចគ្នា ដោយអ្នកលក់នឹងបង្កើតបន្ទុក មិនសមរម្យហួសហេតុ ដោយគិតពីចារណាទ្វេកាលៈទេសៈជុំវិញទាំងឡាយ ។

៣-ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញមានវិការៈ អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យអ្នក លក់ជួសជុលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលការជួសជុលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុដោយអ្នកលក់ នឹងបង្កើតបន្ទុកមិនសមរម្យ ហួសហេតុ ដោយគិតពីចារណាទ្វេកាលៈទេសៈជុំវិញទាំងឡាយ ។

៤- អ្នកទិញអាចកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យបន្ថែមដើម្បីឱ្យអ្នកលក់អនុវត្តករណីយកិច្ចបាន ។ អ្នកទិញមិនអាចទាមទារការសង្គ្រោះចំពោះការបំពានកិច្ចសន្យាក្នុងអំឡុងពេលនេះទេ លើកលែងតែករណីដែលអ្នកទិញទទួលដំណឹងពីអ្នកលក់ថា អ្នកលក់មិនអនុវត្តករណីយកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងអំឡុងពេលនោះ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកទិញមិនត្រូវបាត់បង់សិទ្ធិទាមទារសំណងការខូចខាតដែលបានកើតឡើងដោយសារការយឺតយ៉ាវក្នុងការអនុវត្តករណីយកិច្ច តាមពេលកំណត់ដើមទេ ។

(កំណត់)

ការ "ទាមទារការសង្គ្រោះដែលមិនសមស្របនឹងការទាមទារឱ្យអនុវត្តករណីយកិច្ចនោះ" នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មានន័យថា ការទាមទារឱ្យរំលាយ ឬ ឱ្យបន្ថយនូវតម្លៃលក់ ។

មាត្រា ៥៤៣.- សិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យារបស់អ្នកទិញ

ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញមិនអាចសម្រេចគោលបំណងនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញបាន ដោយសារវត្ថុដែលត្រូវបានប្រគល់មានវិការៈ អ្នកទិញនោះអាចរំលាយកិច្ចសន្យានោះបាន ។

(កំណត់)

ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីនៃការលក់ទិញគ្រឿងចក្រ (ម៉ូតូ) ប្រសិនបើគ្រឿងចក្រនោះមានកម្លាំងខ្សោយជាងស័ក្តិខ័ណ្ឌដែលមានក្នុងកិច្ចសន្យា ហើយអ្នកទិញមិនអាចប្រើតាមបំណងរបស់ខ្លួនបានទេ នោះអ្នកទិញអាចរំលាយកិច្ចសន្យាលក់ទិញនេះតាមមាត្រានេះ ហើយអាចទៅទិញគ្រឿងចក្រដែលមានគុណភាពល្អពីអ្នកផ្សេងវិញ ដោយមិនចាំបាច់ប្រើពេលវេលារវែងដើម្បីជួសជុលគ្រឿងចក្រនោះ ។

មាត្រា ៥៤៤.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃលក់របស់អ្នកទិញ

ក្នុងករណីវត្ថុដែលត្រូវបានប្រគល់មានវិការៈ ទោះបីជាថ្លៃលក់ត្រូវបានបង់រួចហើយក៏ដោយ ឬ មិនទាន់បង់ក៏ដោយ ក៏អ្នកទិញអាចទាមទារបន្ថយថ្លៃលក់នោះ តាមសមាមាត្រនៃភាពខុសគ្នានៅពេលប្រគល់វាឯតម្លៃនៃវត្ថុដែលគ្មានវិការៈ និង តម្លៃនៃវត្ថុដែលត្រូវបានប្រគល់បានដែរ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់ជួសជុលវិការៈនោះដោយស្របទៅតាមមាត្រា ៥៤២ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យអនុវត្តពេញលេញរបស់អ្នកទិញ) នៃក្រមនេះ ឬ ករណីដែលអ្នកទិញមិនព្រមទទួលសេចក្តីស្នើផ្តល់ការជួសជុលរបស់អ្នកលក់ដោយគ្មាន

មូលហេតុត្រឹមត្រូវ នោះអ្នកទិញមិនអាចទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃលក់បានឡើយ ។

(កំណត់)

ជាឧទាហរណ៍ ភាគីបានធ្វើកិច្ចសន្យាលក់ទិញនូវវត្ថុមួយតម្លៃ ១ ម៉ឺនរៀល ដោយយកហេតុដែលគ្មានវិការៈមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ប៉ុន្តែ តាមការពិតទៅ វត្ថុនោះមានវិការៈកំបាំងវិញ ហើយមានតម្លៃតែ ៨ ពាន់រៀលប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ទោះបីជាអ្នកលក់មានហេតុ ឬ គ្មានហេតុដែលនាំឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវក៏ដោយ ក៏អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃលក់មកត្រឹម ៨ ពាន់រៀលបានដែរ (ប្រសិនបើអ្នកទិញបានបង់ថ្លៃទិញហើយ អាចទាមទារឱ្យអ្នកលក់សង ២ ពាន់រៀលវិញបាន) ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់បានជួសជុលវិការៈវិញ ថ្លៃលក់មិនត្រូវចុះបន្ថយទេ ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញបានប្រកែកមិនឱ្យអ្នកលក់ជួសជុលវិការៈវិញ ដោយគ្មានហេតុផលត្រឹមត្រូវ ក៏មិនអាចបន្ថយតម្លៃបានដែរ ។

មាត្រា ៥៤៥.- សិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតរបស់អ្នកទិញ

អ្នកទិញមិនត្រូវបានរារាំងក្នុងការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយស្របទៅតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ (សំណងនៃការខូចខាត) ជំពូកទី ៤ នៃគន្ថីទី ៤ ដោយមិនអនុវត្ត ឬ ដោយអនុវត្តព្រមគ្នានូវសិទ្ធិដែលបានកំណត់នៅក្នុងបញ្ញត្តិពីមាត្រា ៥៤២ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យអនុវត្តពេញលេញរបស់អ្នកទិញ) ដល់មាត្រា ៥៤៤ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃលក់របស់អ្នកទិញ) នៃក្រមនេះទេ ។

មាត្រា ៥៤៦.- បញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីដីដែលមានទំហំខ្លះ ឬ លើស

១- ចំពោះដីដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ណាមួយ ក្នុងករណីដែលការលក់ទិញត្រូវបានធ្វើឡើងដោយបញ្ជាក់ទំហំ និង កំណត់នូវតម្លៃតាមខ្នាតដីច្បាស់លាស់ តែតាមការពិតទំហំដីដែលមាននោះមិនគ្រប់នឹងទំហំដែលបានបញ្ជាក់ អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យអ្នកលក់ផ្តល់ការកាលិកនូវផ្នែកដែលខ្លះ ឬ បន្ថយនូវតម្លៃដីនោះទៅតាមទំហំដីដែលខ្លះ ឬ រំលាយកិច្ចសន្យា និង ទាមទារសំណងនៃការខូចខាត តាមបញ្ញត្តិពីមាត្រា ៥៤២ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យអនុវត្តពេញលេញរបស់អ្នកទិញ) ដល់មាត្រា ៥៤៥ (សិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតរបស់អ្នកទិញ) នៃក្រមនេះបាន លើកលែងតែមានការព្រមព្រៀងផ្សេងរវាងភាគី ។

២- ចំពោះដីដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ណាមួយ ក្នុងករណីដែលការលក់ទិញត្រូវបានធ្វើឡើងដោយបញ្ជាក់ទំហំ និង កំណត់នូវតម្លៃ តាមខ្នាតដីច្បាស់លាស់ តែតាមការ ពិត

ទំហំដីដែលមាននោះលើសពីទំហំដែលបានបញ្ជាក់ អ្នកលក់ដែលមិនបានដឹងអំពីការលើសទំហំនោះ ហើយពុំមានកំហុសក្នុងការមិនបានដឹងនោះ អាចទាមទារឱ្យអ្នកទិញបន្ថែមតម្លៃដីដែលលើសនោះបាន លើកលែងតែមានការព្រមព្រៀងផ្សេងរវាងភាគី ។

៣- ចំពោះដីដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ណាមួយ ក្នុងករណីដែលការលក់ទិញត្រូវបានធ្វើឡើងដោយបញ្ជាក់ទំហំ និង កំណត់តែតម្លៃដីទាំងមូល ទោះបីជាទំហំដីនោះមិនគ្រប់នឹងទំហំដែលបានបញ្ជាក់ក៏ដោយ ក៏អ្នកទិញមិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកលក់ផ្តល់ការលើកនូវផ្នែកដែលខ្វះ ឬ បន្ថយនូវតម្លៃដីនោះទៅតាមទំហំដីដែលខ្វះ ឬ រំលាយកិច្ចសន្យា ឬ ទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលអ្នកលក់បានដឹងអំពីការខ្វះទំហំដីនោះ ឬ ករណីដែលអ្នកលក់បានធានានូវទំហំដីនោះ ឬ ករណីដែលទំហំខ្វះនោះច្រើនជាង ១ ភាគ ២០ (មួយភាគម្ភៃ) ។

៤- ចំពោះដីដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ណាមួយ ក្នុងករណីដែលការលក់ទិញត្រូវបានធ្វើឡើងដោយបញ្ជាក់ទំហំ និង កំណត់តែតម្លៃដីទាំងមូល ទោះបីជាតាមការពិតទំហំដីដែលមាននោះលើសពីទំហំដែលបានបញ្ជាក់ក៏ដោយ ក៏អ្នកលក់មិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកទិញបន្ថែមតម្លៃដីបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលទំហំលើសនោះច្រើនជាង ១ ភាគ ២០ (មួយភាគម្ភៃ) ហើយអ្នកលក់មិនបានដឹងអំពីការលើសទំហំ និង ពុំមានកំហុសក្នុងការមិនបានដឹងនោះ ។

៥- ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់ទាមទារបន្ថែមតម្លៃ តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ឬ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃមាត្រានេះ អ្នកទិញអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។

មាត្រា ៥៤៧.- អំឡុងពេលដែលអាចអនុវត្តសិទ្ធិ

១- សិទ្ធិដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ៥៤២ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យអនុវត្តពេញលេញរបស់អ្នកទិញ) ដល់មាត្រា ៥៤៤ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃលក់របស់អ្នកទិញ) និង មាត្រា ៥៤៦ (បញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីដីដែលមានទំហំខ្វះ ឬ លើស) នៃក្រមនេះ ត្រូវអនុវត្តនៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះសិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង វាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៥៤៦ (បញ្ញត្តិពិសេស

ស្តីពីដីដែលមានទំហំខ្លះ ឬ លើស) ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៤៨២ (អំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅ) នៃក្រមនេះ ។

២-អំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវគិតថាបំណែងពីពេលដែលអ្នកទិញបានដឹង ឬ គួរបានដឹងអំពីវិការៈ និង ការខូចខាតរីឯអ្នកលក់វិញ ត្រូវគិតថាបំណែងពីពេលធ្វើកិច្ចសន្យា ។

មាត្រា ៥៤៨.- កិច្ចសន្យាពិសេសដែលអនុគ្រោះ ឬ កម្រិតនូវការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការៈ

ទោះបីជាមានការព្រមព្រៀងអនុគ្រោះ ឬ កម្រិតនូវការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការៈដែលអ្នកលក់ត្រូវមាន តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៤០ (ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការៈ) នៃក្រមនេះ ក៏ដោយ ចំពោះវិការៈដែលអ្នកលក់បានដឹង តែមិនបានប្រាប់ទេ ក៏អ្នកលក់នេះមិនអាចយកការព្រមព្រៀងអនុគ្រោះ ឬ កម្រិតនូវការទទួលខុសត្រូវនោះ មកអះអាងបានឡើយ ។

មាត្រា ៥៤៩.- ករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ

១-អ្នកលក់ត្រូវមានករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុទៅឱ្យអ្នកទិញ តាមកាលបរិច្ឆេទ និង តាមទីកន្លែងដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យា ។

២-ក្នុងករណីដែលកំណត់តែពេលត្រូវបង់ថ្លៃលក់ប៉ុណ្ណោះ នោះត្រូវសន្មតថា ពេលកំណត់នៃការប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ក៏ដូចពេលកំណត់នៃការបង់ថ្លៃលក់ដែរ ។

៣-ក្នុងករណីដែលមិន បានកំណត់កាលបរិច្ឆេទដែលត្រូវប្រគល់ផង មិន បានកំណត់កាលបរិច្ឆេទដែលត្រូវបង់ថ្លៃលក់ផង អ្នកលក់មានករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុទៅឱ្យអ្នកទិញ នៅពេលដែលអ្នកទិញទាមទារឱ្យប្រគល់ ។

៤-ក្នុងករណីដែលមិន បានកំណត់ទីកន្លែងដែលត្រូវប្រគល់ទេ ចំពោះការលក់វត្ថុដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ អ្នកលក់ត្រូវប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៅទីកន្លែងដែលវត្ថុនោះស្ថិតនៅ នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យា និង ចំពោះករណីក្រៅពីនេះ ត្រូវប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ នៅលំនៅឋានរបស់អ្នកទិញ ។

៥-អ្នកលក់ត្រូវចេញសោហ៊ុយសម្រាប់ប្រគល់ លើកលែងតែមានការព្រមព្រៀង គ្នាពិសេស ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសោហ៊ុយប្រគល់នោះកើនឡើងដោយសារអ្នកទិញបានប្តូរ លំនៅឋាន ឬ ដោយសារអំពើអ្វីមួយរបស់អ្នកទិញ អ្នកទិញត្រូវទទួលបន្ទុកបង់នូវចំនួន កំណើននៃសោហ៊ុយនេះ ។

មាត្រា ៥៥០.- វិធីប្រគល់

ការប្រគល់វត្ថុត្រូវធ្វើឡើងតាមវិធីប្រគល់កម្មវត្ថុដោយជាក់ស្តែង វិធីប្រគល់ដោយ សង្ខេប វិធីផ្ទេរការកាន់កាប់ដោយបញ្ជា ឬ វិធីប្តូរលក្ខណៈនៃការកាន់កាប់ តាមបញ្ញត្តិនៃ មាត្រា ២២៩ (ការផ្ទេរការកាន់កាប់) នៃក្រមនេះ ។ ការប្រគល់អចលនវត្ថុអាចធ្វើឡើង បាន ដោយការប្រគល់សោនៃអាគារ ឬ ប្រគល់ប័ណ្ណបញ្ជាក់សិទ្ធិ ។

មាត្រា ៥៥១.- សិទ្ធិតវ៉ាឱ្យអនុវត្តព្រមគ្នា និង សិទ្ធិតវ៉ាដោយមានការបារម្ភ

១-អ្នកលក់អាចប្រកែកមិនព្រមផ្ទេរសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុ និង មិនព្រមប្រគល់វត្ថុ ដែលជាកម្មវត្ថុទៅអ្នកទិញបាន រហូតដល់ពេលដែលអ្នកទិញបានផ្តល់ការសង ចំពោះ កាតព្វកិច្ចបង់ថ្លៃលក់ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែល កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកទិញនោះ ពុំទាន់ដល់ពេលកំណត់ត្រូវសង ឬ ករណីដែលមានការព្រម ព្រៀងគ្នាអំពីការអនុវត្តករណីយកិច្ចផ្ទេរសិទ្ធិ ឬ កាតព្វកិច្ចប្រគល់ជាមុន ។

២-ទោះបីជាអ្នកលក់បានអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកទិញមានពេលកំណត់ដើម្បីសងថ្លៃកម្មវត្ថុ ក៏ដោយ ប្រសិនបើអ្នកទិញបានក្រំយធន ឬ បានក្លាយទៅជាមានកង្វះនូវទ្រព្យធន ក្រោយ ពេលធ្វើកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ឬ បានលាក់នូវកង្វះនៃទ្រព្យធន មុនពេលធ្វើកិច្ចសន្យា ក៏អ្នកលក់អាចប្រកែកមិនផ្ទេរសិទ្ធិ និង មិនប្រគល់កម្មវត្ថុនោះបានដែរ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលអ្នកទិញបានដាក់ប្រាតិភោគ ឬ ចាត់ចែង វិធានការដើម្បីរំលត់ការបារម្ភនោះ ។

មាត្រា ៥៥២.- ករណីយកិច្ចរក្សាទុកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ

១-អ្នកលក់វត្ថុដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ ត្រូវរក្សាទុកវត្ថុនោះដោយប្រុងប្រយ័ត្ន

ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដីល្អ រហូតដល់ពេលប្រគល់វត្ថុនោះទៅអ្នកទិញ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះវត្ថុដែលមិនកំណត់ ក្រោយពីបានកំណត់វត្ថុនោះជាក់លាក់ហើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់បានធ្វើឱ្យបាត់បង់ ឬ ធ្វើឱ្យខូចខាតវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុដោយសារខ្លួនធ្វេសប្រហែសមិនបានគោរពករណីយកិច្ចត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អ្នកលក់ត្រូវទទួលខុសត្រូវ ចំពោះអ្នកទិញ តាមកិច្ចសន្យានិង បញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ (សំណងនៃការខូចខាត) ជំពូកទី ៤ គន្លឹះទី ៤ នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ៥៥៣.- សិទ្ធិទទួលផល

ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការលក់បានបង្កើតផលធម្មជាតិមុនពេលប្រគល់ទៅអ្នកទិញ ផលនេះត្រូវទុកជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកលក់ លើកលែងតែមានការព្រមព្រៀងគ្នាពិសេសរវាងគូភាគី ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការលក់បង្កើតផលស៊ីវិលដូចជាថ្លៃឈ្នួល ជាអាទិ៍ ។

កថាភាគទី ២ ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកទិញ

មាត្រា ៥៥៤.- ករណីយកិច្ចទូទៅរបស់អ្នកទិញ

អ្នកទិញត្រូវមានករណីយកិច្ចបង់ថ្លៃជាប្រាក់ដែលសន្យា និង ករណីយកិច្ចទទួលវត្ថុដែលខ្លួនបានទិញ ។

មាត្រា ៥៥៥.- ករណីយកិច្ចបង់ថ្លៃទិញ

១-អ្នកទិញមានករណីយកិច្ចបង់ថ្លៃទិញជាប្រាក់ដែលបានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យាតាមកាលបរិច្ឆេទ និង នៅទីកន្លែងដែលបានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យា ។

២-ក្នុងករណីនៃការលក់ចលនវត្ថុដែលមានតែកំណត់ពេលនៃការប្រគល់ចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ប៉ុណ្ណោះ ឬ ក្នុងករណីនៃការលក់អចលនវត្ថុដែលមានតែកំណត់ពេលនៃការធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ដើម្បីចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ប៉ុណ្ណោះនោះត្រូវសន្មតថា ពេលកំណត់នៃការបង់ថ្លៃទិញ ក៏ដូចពេលកំណត់នៃការប្រគល់ ឬ ការ

ធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ដើម្បីចុះបញ្ជីដែរ។

៣- ក្នុងករណីដែលមិនបានកំណត់ពេលប្រគល់ចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ឬ ពេលធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ដើម្បីចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុផង មិនបានកំណត់ពេលបង់ថ្លៃផង អ្នកទិញមានករណីយកិច្ចបង់ថ្លៃទៅអ្នកលក់ នៅពេលដែលអ្នកលក់ទាមទារឱ្យអ្នកទិញបង់ ។

៤- ក្នុងករណីដែលមិនបានកំណត់ទីកន្លែងដែលត្រូវបង់ថ្លៃទិញនៅក្នុងកិច្ចសន្យាទេ ប្រសិនបើការបង់ថ្លៃត្រូវធ្វើព្រមគ្នានឹងការប្រគល់ចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ឬ ព្រមគ្នានឹងការធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ដើម្បីចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ អ្នកទិញត្រូវបង់ថ្លៃនៅទីកន្លែងដែលអ្នកលក់ត្រូវប្រគល់ចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ឬ ត្រូវធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ដើម្បីចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលមិនបានបញ្ជាក់នូវកន្លែងដែលត្រូវប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៅក្នុងកិច្ចសន្យាទេ កន្លែងដែលត្រូវប្រគល់វត្ថុ គឺជាកន្លែងដែលកំណត់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៤៩ (ករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ) ។

មាត្រា ៥៥៦.- ការប្រាក់នៃថ្លៃទិញ និង ប្រាក់សំណងនៃការខូចខាតដោយសារការយឺតយ៉ាវ

អ្នកទិញមិនចាំបាច់ត្រូវបង់ការប្រាក់នៃថ្លៃទិញ ឬ ប្រាក់សំណងនៃការខូចខាតដោយសារការយឺតយ៉ាវ រហូតដល់ពេលដែលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុត្រូវបានប្រគល់ឡើយ ។

(កំណត់)

ជាគោលការណ៍ ការប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ និង ការបង់ថ្លៃទិញ ត្រូវអនុវត្តព្រមគ្នា ហេតុដូច្នោះ អ្នកទិញមិនចាំបាច់បង់ការប្រាក់ ឬ ប្រាក់សំណងនៃការខូចខាតដោយសារការយឺតយ៉ាវ រហូតដល់ពេលខ្លួនទទួលបានការប្រគល់វត្ថុនោះ ទោះបីមានការយឺតយ៉ាវក្នុងការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចបង់ថ្លៃទិញក៏ដោយ (ចំពោះទំនាក់ទំនងជាមួយនិងសិទ្ធិទទួលបានផលដែលកើតឡើងពីវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ សូមមើលមាត្រា ៥៥៣) ។ ប៉ុន្តែ ភាគីមានសេរីភាពក្នុងការព្រមព្រៀងខុសពីនេះបាន ។

មាត្រា ៥៥៧.- សិទ្ធិបដិសេធមិនបង់ថ្លៃទិញ ក្នុងករណីដែលតតិយជនអះអាងសិទ្ធិរបស់ខ្លួនលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ

១-ក្នុងករណីដែលមានអ្នកអះអាងសិទ្ធិលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញ ហើយមានការបារម្ភថា អ្នកទិញនឹងបាត់បង់នូវសិទ្ធិទាំងអស់ ឬ មួយភាគដែលខ្លួនបានទិញនោះ អ្នកទិញអាចបដិសេធមិនបង់ថ្លៃទិញទាំងអស់ ឬ មួយភាគ ទៅតាមទំហំនៃហានិភ័យនោះបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលអ្នកលក់បានដាក់ប្រាតិភោគសមរម្យ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អ្នកលក់អាចទាមទារឱ្យអ្នកទិញតម្កល់ថ្លៃទិញបាន ។

មាត្រា ៥៥៨.- សិទ្ធិតវ៉ាឱ្យអនុវត្តព្រមគ្នា និង សិទ្ធិតវ៉ាដោយមានការបារម្ភ

១-អ្នកទិញអាចមិនព្រមបង់ថ្លៃទិញបាន រហូតដល់ពេលដែលអ្នកលក់បានផ្តល់នូវការសងចំពោះកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកលក់មិនទាន់ដល់ពេលកំណត់ត្រូវសង ឬ ករណីដែលមានការព្រមព្រៀងគ្នាអំពីការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចបង់ថ្លៃជាមុន ។

២-ទោះបីជាអ្នកទិញបានអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកលក់មានពេលកំណត់ដើម្បីអនុវត្តកាតព្វកិច្ចក៏ដោយ ប្រសិនបើមានការបារម្ភយ៉ាងជាក់ស្តែងថា អ្នកលក់នឹងមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ក៏អ្នកទិញអាចប្រកែកមិនបង់ថ្លៃទិញបានដែរ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលអ្នកលក់បានដាក់ប្រាតិភោគ ឬ ចាត់ចែងវិធានការដើម្បីវិលត្រឡប់ការបារម្ភនោះ ។

មាត្រា ៥៥៩.- ការយឺតយ៉ាវក្នុងការបំពេញករណីយកិច្ចទទួល

១-ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញមានការយឺតយ៉ាវក្នុងការបំពេញករណីយកិច្ចទទួល អ្នកលក់អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ឬ វិលាយកិច្ចសន្យា តាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ (សំណងនៃការខូចខាត) និង ផ្នែកទី ៤ (ការវិលាយកិច្ចសន្យា) ជំពូកទី ៤ នៃគន្លឹះទី ៤ បាន ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុត្រូវបានបាត់បង់ ឬ ខូចខាត ដោយគ្មានកំហុសរបស់អ្នកលក់ អ្នកទិញត្រូវទទួលបន្ទុកហានិភ័យនោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់បានផ្តល់នូវការសង តែអ្នកទិញនៅតែមិនព្រមទទួល វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ អ្នកលក់អាចតម្កល់ ឬ លក់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៤៥៧ (ការតម្កល់) និង មាត្រា ៤៥៨ (សិទ្ធិលក់ដោយខ្លួនឯង) នៃក្រមនេះ បាន ។

ផ្នែកទី ៤ ការវិលាយកិច្ចសន្យាលក់ទិញដោយអនុវត្តសិទ្ធិលោះ

មាត្រា ៥៦០.- ការសន្យាពិសេសនៃការលោះ

អ្នកលក់អាចវិលាយកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ដោយសងប្រាក់ដែលអ្នកទិញបានបង់ និង សងសោហ៊ុយដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ៥៦៣ (វិធីអនុវត្តសិទ្ធិលោះ) នៃក្រមនេះ បាន ដោយផ្អែកលើការសន្យាពិសេសនៃសិទ្ធិលោះដែលបានកំណត់ច្បាស់លាស់ នៅក្នុងលិខិត នៃកិច្ចសន្យា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះទទួលស្គាល់នូវការបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញដោយមានការសន្យាពិសេសនៃការលោះ ក្នុងគោលបំណងជា ប្រតិភោគ ជាអាទិ៍ ប៉ុន្តែ ដើម្បីបង្ការនូវអំពើកែងយកចំណេញហួសហេតុ មាត្រានេះក៏ចែងកម្រិតនូវសោហ៊ុយនៃការលោះ ហើយទាមទារឱ្យមានកិច្ចសន្យាជាលាយលក់អក្សរដើម្បីធ្វើការលក់ទិញដែលមានសិទ្ធិលោះពិសេសនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៥៧៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៦១.- អំឡុងពេលនៃការលោះ

១-អំឡុងពេលនៃការលោះ ចំពោះអចលនវត្ថុ គឺមិនអាចឱ្យលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បានទេ ចំណែកឯចលនវត្ថុវិញ គឺមិនអាចឱ្យលើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ បានទេ ។ ប្រសិនបើ បានកំណត់អំឡុងពេលវែងជាងនេះ ត្រូវតែបន្ថយកំណត់នោះដោយស្វ័យប្រវត្តិ មកត្រឹម ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចំពោះអចលនវត្ថុ ហើយមកត្រឹម ២ (ពីរ) ឆ្នាំ វិញ ចំពោះចលនវត្ថុ ។

២-ក្នុងករណីដែលគូភាគីបានកំណត់នូវអំឡុងពេលសម្រាប់ការលោះរួចហើយ គូ ភាគីនោះមិនអាចពន្យារអំឡុងពេល ថែមទៀតបានឡើយ ។

៣-ក្នុងករណីដែលមិនបានកំណត់អំឡុងពេលសម្រាប់ការលោះទេ អ្នកលក់ត្រូវ អនុវត្តសិទ្ធិលោះនោះនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៦២.- ការតតាំងនៃការសន្យាពិសេសនៃការលោះ ជាអាទិ៍

១-អ្នកទិញអាចអនុវត្តសិទ្ធិទាំងឡាយក្នុងនាមជាកម្មសិទ្ធិករ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលការអនុវត្តសិទ្ធិនោះ ផ្ទុយនឹងអត្ថន័យនៃការសន្យាពិសេសនៃការលោះ អ្នកទិញត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចចំពោះអ្នកលក់ ។

២-ការសន្យាពិសេសនៃការលោះនឹងមានអានុភាពចំពោះតតិយជន លុះត្រាតែការសន្យាពិសេសនោះត្រូវបានចុះបញ្ជី ព្រមគ្នានឹងកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ។

(កំណត់)

“តតិយជន” ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ គឺជាអ្នកដែលបានទទួលបន្តនូវវត្ថុ និង បុគ្គលដែលបានទទួលការបង្កើតសិទ្ធិប្រតិភោគប្រត្យក្ស ឬ សិទ្ធិប្រត្យក្សប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ពីអ្នកទិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៥៨១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៦៣.- វិធីអនុវត្តសិទ្ធិលោះ

១-អ្នកលក់ត្រូវបង់ថ្លៃលក់ និង បង់សោហ៊ុយក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ ដើម្បីលោះវិញ ។

២-ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញ ឬ អ្នកទទួលបន្តវត្ថុពីអ្នកទិញ បានចេញចំណាយសោហ៊ុយចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ អ្នកលក់ត្រូវសងទៅវិញនូវចំណាយជាចាំបាច់សម្រាប់គ្រប់គ្រង និង ថែរក្សាវត្ថុទាំងអស់ រីឯការចំណាយបង្កើនតម្លៃវិញ អ្នកលក់ត្រូវសងទៅអ្នកទិញវិញនូវសោហ៊ុយដែលអ្នកទិញ ឬ អ្នកទទួលបន្តវត្ថុពីអ្នកទិញបានចេញ ឬ តម្លៃប្រាក់ដែលកើននោះ ទៅតាមការជ្រើសរើសរបស់អ្នកលក់ ក្នុងកម្រិតដែលកំណើនតម្លៃនោះនៅតែមាន ។

(កំណត់)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជាចាស់ ទទួលស្គាល់នូវការយកការប្រាក់ពីថ្លៃលក់ ប៉ុន្តែ មាត្រានេះមិនទទួលស្គាល់ការយកការ

ប្រាក់នេះដោយស្វ័យប្រវត្តិទេ ដោយស្របតាមច្បាប់នៃបណ្តាប្រទេសនានា (សូមមើលមាត្រា ៥៦០) ។ ចំពោះអានុភាព
នៃការសន្យាពិសេសអំពីការបង់ការប្រាក់ នឹងអាស្រ័យទៅលើការបកស្រាយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៦៤.- ការលក់វត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ដោយមានការសន្យាពិសេសនៃការ
លោះ

១-ក្នុងករណីដែលម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ បានលក់វត្ថុរួមទាំងមូលដោយមានការ
សន្យាពិសេសនៃការលោះ តាមកិច្ចសន្យាតែមួយ ហើយបុគ្គលម្នាក់ក្នុងចំណោមម្ចាស់
កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់បានទាមទារឱ្យលោះវត្ថុមួយភាគដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ឬ វត្ថុ
ទាំងមូលនោះ អ្នកទិញមិនចាំបាច់យល់ព្រមក៏បានដែរ ។

២-ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ បានលក់ភាគដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់
ខ្លួនម្នាក់ៗទៅអ្នកទិញតែម្នាក់ តាមកិច្ចសន្យាដោយឡែក ដោយមានការសន្យាពិសេសនៃ
ការលោះវិញ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនីមួយៗនោះអាចលោះមកវិញ នូវភាគដែលជាកម្មសិទ្ធិ
របស់ខ្លួនបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៦៥.- អានុភាពនៃការមិនអនុវត្តសិទ្ធិលោះ

ប្រសិនបើអ្នកលក់មិនអនុវត្តសិទ្ធិលោះក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុង
មាត្រា ៥៦១ (អំឡុងពេលនៃការលោះ) នៃក្រមនេះទេ សិទ្ធិលោះត្រូវរលត់ ហើយកម្មសិទ្ធិ
របស់អ្នកទិញនឹងក្លាយជាស្ថាពរ ។

ជំពូកទី ២ ការដូរ

មាត្រា ៥៦៦.- អត្ថន័យ

ការដូរ ត្រូវមានអានុភាព តាមការសន្យាដែលភាគីទាំងសងខាង ធ្វើការផ្ទេរសិទ្ធិ

លើទ្រព្យសម្បត្តិ ក្រៅពីប្រាក់ទៅវិញទៅមក ។

(កំណត់)

ការដូរ គឺជាកិច្ចសន្យាផ្ទេរសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមក ក្រៅពីកម្មសិទ្ធិលើប្រាក់ ។ ឧទាហរណ៍ កិច្ចសន្យា ផ្ទេររវាងកម្មសិទ្ធិលើកុំព្យូទ័រជាមួយនិងកម្មសិទ្ធិលើម៉ាស៊ីនថតរូប ។ ការដូរ គឺជាកិច្ចសន្យាដែលធ្វើឡើង ដោយគ្រាន់តែ មានការព្រមព្រៀងគ្នាពីភាគីទាំងពីរប៉ុណ្ណោះ ហើយជាកិច្ចសន្យាអញ្ញមញ្ញ ដែលយកតម្លៃថ្នូរ (មូល) ។

(មាត្រាយោង)

កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៧០២ ដល់មាត្រា ១៧០៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី បារាំង, មាត្រា ៥១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៥៦៧.- ការយកបញ្ញត្តិនៃការលក់ទិញមកអនុវត្តដូចគ្នា

បញ្ញត្តិស្តីអំពីការលក់ទិញ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរចំពោះការដូរ ។

(កំណត់)

កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៥៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន បានចែងជាពិសេសស្តីពីការដូរដែលមានប្រាក់បន្ថែម (ដែលភាគីណាមួយសន្យាថា នឹងផ្ទេរសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិក្រៅពីប្រាក់ ជាមួយគ្នានឹងប្រាក់បន្ថែម) ហើយចែងថា បញ្ញត្តិ ទាំងឡាយដែលទាក់ទងនឹងថ្លៃលក់ក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរចំពោះប្រាក់នោះ ។ យើង សម្រេចថា បញ្ញត្តិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការលក់ទិញ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការដូរ ដោយរួមបញ្ចូល ទាំងករណីការដូរដែលមានប្រាក់បន្ថែម ពីព្រោះវានឹងមិនបង្កឱ្យមានបញ្ហាអ្វីជាពិសេសណាមួយនោះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៧០២ ដល់មាត្រា ១៧០៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៥១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

ជំពូកទី ៣ ប្រទានកម្ម

មាត្រា ៥៦៨.- និយមន័យ

ប្រទានកម្ម សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយ ដែលត្រូវមានអានុភាព ដោយភាគីម្ខាង បង្ហាញឆន្ទៈផ្តល់ទៅឱ្យភាគីម្ខាងទៀតនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយមិនយកថ្លៃ ហើយភាគីម្ខាង ទៀតយល់ព្រមទទួល ។

(កំណត់)

ប្រទានកម្ម គឺជាកិច្ចសន្យាមួយប្រភេទដែលតាមរយៈនោះ ភាគីម្ខាងផ្តល់ ឧទាហរណ៍ថា កុំព្យូទ័ររបស់ខ្លួន ឱ្យទៅភាគី ម្ខាងទៀតដោយឥតគិតថ្លៃ ហើយជាកិច្ចសន្យាដែលមិនយកតម្លៃផ្ទុក និង កិច្ចសន្យាឯកតោភាគីដែលទាយកទទួលនូវ កាតព្វកិច្ចតែឯកឯងចំពោះបដិគ្គាហក ។ ប្រទានកម្ម ក៏ជាកិច្ចសន្យាដែលតម្រូវឱ្យមានការព្រមព្រៀងរវាងទាយក និង បដិគ្គាហក ហើយដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយគ្រាន់តែមានការព្រមព្រៀងរវាងភាគីតែប៉ុណ្ណោះ ។

ប្រទានកម្មទ្រព្យសម្បត្តិមានន័យថា ជាការបង្កើតនូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បដិគ្គាហក ដោយបន្ថយនូវទ្រព្យសម្បត្តិ របស់ទាយក ហេតុដូច្នោះ ការទទួលបានកិច្ចសន្យារបស់ភាគីម្ខាងទៀត (បដិគ្គាហក) ដោយឱ្យភាគីនោះរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចនេះ ក៏ជាប្រទានកម្មដែរ ។

កិច្ចសន្យាដែលភាគីម្ខាងណាមួយអនុញ្ញាតឱ្យភាគីម្ខាងទៀតប្រើប្រាស់នូវវត្ថុដោយមិនយកតម្លៃផ្ទុក រាប់បញ្ចូលការខ្ចី ប្រើ (មាត្រា ៦២៥ និង មាត្រាបន្តបន្ទាប់) និង កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដោយមិនយកតម្លៃផ្ទុក (មាត្រា ៥៧៨ និង មាត្រាបន្តបន្ទាប់) ។ បន្ថែមពីលើនេះទៀត កិច្ចសន្យាស្តីពីការផ្តល់នូវពលកម្ម សម្រាប់បំពេញកិច្ចការដោយមិនយកកម្រៃ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ (សូមមើលមាត្រា ៦៣៨) ។ កិច្ចសន្យាប្រភេទទាំងនេះមិនត្រូវបាន ចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្មទេ ប៉ុន្តែ គឺជាកិច្ចសន្យាដែលមិនយកតម្លៃផ្ទុកដោយឡែកដែលមានលក្ខណៈពិសេស ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៤៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៨៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៥១៦ និង មាត្រា ៥១៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៥៦៩.- ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ

ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ នៅក្នុងកិច្ចសន្យាប្រទានកម្ម ត្រូវអនុលោម តាមគោលការណ៍ទូទៅដែលកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១៣៣ (ការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែ ប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដោយការព្រមព្រៀង) មាត្រា ១៣៤ (លក្ខខណ្ឌតាំងនៃការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស) មាត្រា ១៣៥ (លក្ខខណ្ឌដើម្បីបង្កើតអានុភាពនៃ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀង) មាត្រា ១៦០ (លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិ លើអចលនវត្ថុ) និង មាត្រា ១៨៧ (លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ) នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

តាមកិច្ចសន្យាប្រទានកម្ម សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិត្រូវបានផ្ទេរពីទាយកទៅបដិគ្គាហក ហើយក្នុងចំណោមសិទ្ធិលើ ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនេះ សិទ្ធិចម្បងគឺជាកម្មសិទ្ធិ ។ ដូច្នោះហើយបានជាយើងដាក់បញ្ចូលមាត្រានេះដើម្បីសម្គាល់ថា

ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិត្រូវបានផ្ទេរ តាមរយៈប្រទានកម្ម មាត្រាទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ដូចគ្នាផងដែរ ។

មាត្រា ៥៧០.- ប្រទានកម្មដែលមិនធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

ទោះបីជាបានធ្វើការសន្យាប្រទានកម្មក៏ដោយ ប្រសិនបើមិនបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍ អក្សរស្តីអំពីប្រទានកម្មទេ ភាគីនៃកិច្ចសន្យា អាចលុបចោលកិច្ចសន្យា ដោយដកការបង្ហាញ ឆន្ទៈនៃការធ្វើប្រទានកម្មវិញបាន ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះផ្នែកដែលបានអនុវត្តហើយ មិនអាចដក ការបង្ហាញឆន្ទៈនៃការធ្វើប្រទានកម្មវិញបានឡើយ ។

(កំណត់)

ដោយសារតែមានបញ្ញត្តិដែលចែងថា កិច្ចសន្យាប្រទានកម្ម ជាកិច្ចសន្យាដែលធ្វើឡើងតាមការព្រមព្រៀងតែប៉ុណ្ណោះ ដោយមិនទាមទារនូវលិខិតយថាភូត ជាអាទិ៍ មាត្រានេះយកលំនាំតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ហើយចែងថា ផ្នែកដែល មិនទាន់បានអនុវត្តនៃកិច្ចសន្យាប្រទានកម្មដែលមិនសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ អាចដកវិញបាន ។ ជាធម្មតា ប្រសិន បើឆន្ទៈរបស់ទាយកត្រូវបានបង្ហាញតាមរូបភាពជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ការបង្ហាញឆន្ទៈរបៀបនេះ គឺជាលទ្ធផលនៃការ វិនិច្ឆ័យដោយប្រុងប្រយ័ត្នរបស់ទាយក ហើយឆន្ទៈនោះអាចត្រូវបានធ្វើការបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់តាមលិខិតជាលាយ លក្ខណ៍អក្សរនោះ ។ ដោយហេតុនេះ បដិគ្គាហកអាចបង្ខំឱ្យទាយកអនុវត្តនូវប្រទានកម្មបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះប្រទានកម្ម ដែលមិនធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ មានករណីជាច្រើនដែរដែលទាយកសន្យាធ្វើប្រទានកម្មដោយមិនមែនគិតពិចារណា ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ។ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះចែងអំពីលទ្ធភាពនៃការដក ។ ប្រភេទនៃកិច្ចសន្យាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលតម្រូវឱ្យធ្វើ អាស្រ័យទៅតាមការបកស្រាយនាពេលអនាគត ។ តាមការបកស្រាយក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនវិញ លិខិតទាំងឡាយដែលចម្រុះទៅរកឆន្ទៈនៃប្រទានកម្ម ត្រូវបានទទួលស្គាល់យ៉ាងទូលំទូលាយថាជាលិខិតដែលត្រូវបានយល់ ឃើញថា មានគោលបំណងធ្វើប្រទានកម្ម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៧១.- ការលុបចោលប្រទានកម្មដោយសារអំពើវិលោភលើទំនុកចិត្ត ជាអាទិ៍

១- ក្នុងករណីដែលបដិគ្គាហកបានធ្វើអំពើវិលោភលើទំនុកចិត្តធ្ងន់ធ្ងរ ចំពោះទាយក ទាយកអាចលុបចោលប្រទានកម្មបាន ។

២- ចំពោះផ្នែកដែលបានអនុវត្តហើយ ការលុបចោលប្រទានកម្មដែលកំណត់នៅ

ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចធ្វើបានតែក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលមានអំពើរំលោភលើទំនុកចិត្តធ្ងន់ធ្ងរនោះ ។

(កំណត់)

ដោយសារការធ្វើប្រទានកម្ម ជាធម្មតា ជាសកម្មភាពដែលមិនគិតកម្រៃផ្លូវ ដោយផ្អែកលើសុខន្ត្រៈ ហើយត្រូវបានធ្វើដោយផ្អែកលើស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុធុរធាររបស់ទាយក ក្រុមរដ្ឋប្បវេណីនៃប្រទេសខ្លះបានផ្តល់ឱ្យទាយកនូវសិទ្ធិទាមទារឱ្យយកមកវិញនូវអំណោយដែលបានធ្វើប្រទានកម្មហើយនោះ ប្រសិនបើមានស្ថានភាពផ្លាស់ប្តូរក្រោយពេលធ្វើប្រទានកម្មដូចជាករណីដែលបដិគ្គាហកបង្ហាញនូវភាពអកតញ្ញតាចំពោះទាយក ឬ ករណីដែលទាយកធ្លាក់ខ្លួនក្រ ។ មាត្រានេះ និងមាត្រា ៥៧២ ចែលអំពីសិទ្ធិលុបចោល ក្នុងករណីទាំងនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៣ និង មាត្រា ៩៦៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៥៣០ ដល់មាត្រា ៥៣៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៥៧២.- ការលុបចោលប្រទានកម្មដោយសារភាពទីទំលក្ររបស់ទាយក

១-ប្រសិនបើទាយកធ្លាក់ខ្លួនក្នុងស្ថានភាពទីទំលក្រ មិនអាចរក្សាជីវភាពរស់នៅរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ និង បុគ្គលដែលត្រូវមានអាហារកាតព្វកិច្ច ក្រោយពីបានបង្ហាញឆន្ទៈធ្វើប្រទានកម្មហើយ ទាយកអាចលុបប្រទានកម្មនោះចោលបាន ។

២-ចំពោះផ្នែកដែលបានអនុវត្តហើយ ការលុបចោលប្រទានកម្មដែលកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចធ្វើបានតែក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលបានអនុវត្ត ។

(កំណត់)

សូមមើលសេចក្តីកំណត់នៃមាត្រា ៥៧១ (ការលុបចោលប្រទានកម្មដោយសារអំពើរំលោភលើទំនុកចិត្ត ជាអាទិ៍) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥២៨ និង មាត្រា ៥២៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៥៧៣.- អានុភាពនៃការលុបចោលប្រទានកម្ម

ក្នុងករណីដែលបានលុបចោលប្រទានកម្មតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៧១ (ការលុប

ចោលប្រទានកម្មដោយសារអំពើវិលោភលើទំនុកចិត្ត ជាអាទិ៍) និង មាត្រា ៥៧២ (ការលុបចោលប្រទានកម្មដោយសារភាពទីទំលក្ររបស់ទាយក) ខាងលើនេះ ទាយកអាចទាមទារឱ្យសងទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានធ្វើប្រទានកម្មនោះ ដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិស្តីពីការសងនៃសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពនៃការអនុវត្តនូវសិទ្ធិលុបចោលប្រទានកម្ម ។

មាត្រា ៥៧៤.- ការបន្ថយនូវការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា

ទាយក ពុំមានបន្ទុកទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ចំពោះវិការៈ ឬ ការខ្វះវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្មឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ បើទាយកបានដឹងអំពីវិការៈ ឬ ការខ្វះនោះហើយ តែមិនបានផ្តល់ដំណឹងទៅបដិគ្នាហាក់ ។

(កំណត់)

ទាយកមិនត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាចំពោះវិការៈនៃគុណភាពនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម ឬ វិការៈនៃសិទ្ធិនោះឡើយ ។ ចំពោះកិច្ចសន្យាប្រទានកម្ម ដែលជាកិច្ចសន្យាមិនយកកម្លៃផ្ទុវ ខុសគ្នាពីកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ឬ កិច្ចសន្យាផ្សេងទៀត ដែលយកកម្លៃផ្ទុវ ទោះបីជាវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្មមានវិការៈនៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាក៏ដោយ ក៏វាមិនសមរម្យដែរ ដែលដាក់បន្ទុកច្រើនទៅទាយក បន្ថែមពីលើបន្ទុកចំពោះការប្រគល់នូវវត្ថុ ទៅតាមស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នរបស់វានោះ ។ ចំពោះប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៥៧៦ ចែងអំពីករណីលើកលែង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៥២៣ មាត្រា ៥២៤ និង មាត្រា ៥២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៥៧៥.- ប្រទានកម្មដោយមានកំណត់ពេល

ប្រទានកម្មដែលធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងផ្តល់តាវកាលិកដោយមានកំណត់ពេល ត្រូវបាត់បង់អានុភាព ដោយមរណភាពរបស់ទាយក ឬ បដិគ្នាហាក់ ។

(កំណត់)

ប្រទានកម្មដោយមានកំណត់ពេល គឺជាប្រទានកម្មដែលមានលក្ខណៈបន្ត ហើយជាប្រទានកម្មដែលមានកំណត់ពេល

ចំពោះវត្ថុមួយចំនួន ឧទាហរណ៍ដូចជា ប្រទានកម្ម ៥០ ០០០ រៀល ប្រចាំខែ សម្រាប់ចំណាយក្នុងជីវភាពរស់នៅ ។ ដោយ ការពិចារណាអំពីឆន្ទៈនៃភាគីកិច្ចសន្យាប្រទានកម្មដោយមានកំណត់ពេល អានុភាពនៃកិច្ចសន្យាប្រទានកម្មត្រូវបាត់បង់ នៅពេលដែលទាយក ឬ បដិគ្គាហកទទួលមរណភាព លើកលែងតែភាគីបានសន្យាពិសេស ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៥២០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៥៧៦.- ប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក

១-ប្រទានកម្ម ដែលបដិគ្គាហកមានករណីយកិច្ចត្រូវអនុវត្តការផ្តល់តាវកាលិកជា កំណត់ ដើម្បីទទួលទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម ត្រូវហៅថា ប្រទានកម្មដែល មានភ្ជាប់បន្ទុក ។

២-នៅក្នុងប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក ទាយកត្រូវទទួលខុសត្រូវលើប្រាតិភោគ ដូចគ្នានឹងអ្នកលក់ផងដែរ ត្រឹមត្រូវនៃបន្ទុកនោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងបានធ្វើការផ្តល់តាវកាលិក នៅក្នុងប្រទានកម្មដែល មានភ្ជាប់បន្ទុក បុគ្គលនោះអាចទាមទារ ចំពោះភាគីម្ខាងទៀតឱ្យផ្តល់តាវកាលិកបាន ។

៤-នៅក្នុងប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក បើគ្មានកិច្ចសន្យាពិសេសទេ លុះត្រាតែ ភាគីម្ខាងមិនបានធ្វើការផ្តល់តាវកាលិកទេ ទើបភាគីម្ខាងទៀតនៃកិច្ចសន្យា អាចមិនផ្តល់ តាវកាលិករបស់ខ្លួនបាន ។

៥-ទាយកនៃប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក អាចរំលាយកិច្ចសន្យាប្រទានកម្មដែល មានភ្ជាប់បន្ទុកនោះ តាមបញ្ញត្តិនៃការរំលាយកិច្ចសន្យាបាន នៅក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាង ទៀតមិនបានអនុវត្តបន្ទុក ។

(កំណត់)

ដូចដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក គឺជាប្រទានកម្មដែលបដិគ្គាហក ទទួលបន្ទុកនូវករណីយកិច្ចក្នុងការផ្តល់តាវកាលិកជាក់លាក់ណាមួយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់ បន្ទុកនៅតែជាកិច្ចសន្យាដែលមិនយកតម្លៃផ្លូវ ករណីយកិច្ចក្នុងការផ្តល់តាវកាលិករបស់បដិគ្គាហក ត្រូវតែមានតម្លៃទាប ជាងសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវធ្វើប្រទានកម្មដោយទាយក ។ ក្នុងប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក ភាគីទាំងពីរទទួល បន្ទុកនូវករណីយកិច្ចក្នុងការផ្តល់តាវកាលិក ហេតុដូច្នោះ បញ្ញត្តិទាំងឡាយដែលទាក់ទងនឹងកិច្ចសន្យាអញ្ញមញ្ញ អាចយក

មកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។ កថាខណ្ឌទី ២ និង កថាខណ្ឌបន្តបន្ទាប់ ចែងច្បាស់អំពីបន្ទុកទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាសិទ្ធិតវ៉ា ក្នុងការអនុវត្តព្រមគ្នា និង សិទ្ធិរំលាយ ដោយអាស្រ័យទៅតាមគោលបំណងនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៩៥៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៥៧៧.- ប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព

១-ប្រទានកម្មដែលបង្កើតអានុភាពដោយមរណភាពរបស់ទាយក ត្រូវហៅថា ប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព ។

២-បញ្ញត្តិនៃអង្គុយទាន ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះអានុភាពនៃប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព ។

(កំណត់)

ប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព គឺជាប្រទានកម្មដែលយកមរណភាពរបស់ទាយកមកធ្វើជាលក្ខខណ្ឌដើម្បីបង្កើតអានុភាព តាមរយៈកិច្ចសន្យាដែលទាយកនោះបានធ្វើជាមួយបដិគ្គាហកក្នុងអំឡុងពេលដែលទាយកនោះនៅរស់ ។ ប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព គឺស្រដៀងគ្នាទៅនឹងអង្គុយទានត្រង់ថា មិនមានការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងអំឡុងពេលដែលទាយករស់នៅ ហើយទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់សន្តតិជនថយចុះនៅពេលដែលសន្តតិកម្មចាប់ផ្តើមនៅពេលដែលមតកជនទទួលមរណភាព ។ ដូច្នេះ មាត្រានេះចែងថា បញ្ញត្តិដែលទាក់ទងនឹងអង្គុយទាន ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព ។ ដោយសារតែប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាពគឺជាកិច្ចសន្យា (មិនមែនជាសកម្មភាពឯកតោភាគី) បញ្ញត្តិដែលទាក់ទងនឹងសមត្ថភាព ទម្រង់ ការយល់ព្រម និង ការលះបង់អង្គុយទាន ដែលជាបញ្ញត្តិត្រូវបានរៀបចំដោយសារលក្ខណៈជាសកម្មភាពឯកតោភាគីនៃអង្គុយទាន មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ។ មានតែបញ្ញត្តិស្តីពីអានុភាពនៃអង្គុយទានទេដែលអាចយកមកអនុវត្តដូចគ្នាបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៩៤៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ២៣០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

ជំពូកទី ៤ ការខ្ចីបរិភោគ

ផ្នែកទី ១ និយមន័យ និង ការបង្កើតកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ

មាត្រា ៥៧៨.- និយមន័យនៃការខ្ចីបរិភោគ

ការខ្ចីបរិភោគ សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយ ដែលភាគីម្ខាង ហៅថាអ្នកឱ្យខ្ចី មាន ករណីយកិច្ចប្រគល់ការប្រើប្រាស់ដោយសេរី នូវប្រាក់ ស្បៀងអាហារ ស្រូវ ឬ វត្ថុជំនួស^៤ ផ្សេងទៀត ក្នុងអំឡុងពេលដែលមានកំណត់ ឱ្យទៅភាគីម្ខាងទៀត ហៅថា អ្នកខ្ចី ហើយនៅ ក្រោយពេលដែលអំឡុងពេលនោះ បានកន្លងផុត អ្នកខ្ចីមានករណីយកិច្ចសងទៅឱ្យអ្នកឱ្យ ខ្ចីវិញ នូវវត្ថុដែលមានប្រភេទ គុណភាព និង ចំនួន ស្មើគ្នានឹងវត្ថុដែលបានទទួលពី អ្នកឱ្យខ្ចីនោះ ។^៥

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលអ្នកឱ្យខ្ចី បានឱ្យអ្នកខ្ចី ខ្ចីប្រាក់ ឬ ស្រូវ អ្នកខ្ចីមានសេរីភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ ឬ បរិភោគប្រាក់ ឬ ស្រូវនោះបាន ហើយអ្នកខ្ចីនោះមានករណីយកិច្ចសងទៅអ្នកឱ្យខ្ចីវិញ នូវប្រាក់ដែលមានចំនួនស្មើគ្នា ឬ នូវស្រូវដែលមាន ប្រភេទ និង ប្រមាណដូចគ្នា ក្រោយពីអំឡុងពេលកំណត់មួយបានកន្លងផុតទៅ ។ មានករណីពីរ គឺ ករណីដែលមាន ការប្រាក់ និង ករណីដែលគ្មានការប្រាក់ ហើយកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគប្រាក់ដោយភ្ជាប់ការប្រាក់ គឺជាវិធីដ៏សំខាន់មួយ សម្រាប់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ។

មាត្រា ៥៧៩.- ការបង្កើតកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ

កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគត្រូវបង្កើតឡើង ដោយការព្រមព្រៀងរវាងអ្នកឱ្យខ្ចី និង អ្នកខ្ចី តែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

នៅប្រទេសជាច្រើន កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ គឺជាកិច្ចសន្យាដែលចាំបាច់ត្រូវប្រគល់វត្ថុ (កិច្ចសន្យាដែលបង្កើតអានុភាព ដោយប្រគល់វត្ថុ) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រៅពីកិច្ចសន្យាប្រភេទនេះ នៅក្នុងប្រទេសទាំងអស់ គេទទួលស្គាល់កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ ដែលបង្កើតឡើងដោយតែកិច្ចព្រមព្រៀង (កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដោយការព្រមព្រៀង ឬ ការសន្យាជាមុននូវការខ្ចី បរិភោគ កិច្ចសន្យាដែលមានខ្លឹមសារថា នឹងផ្តល់ឥណទាននាអនាគត ជាអាទិ៍) ហើយគេប្រើកិច្ចសន្យាប្រភេទនេះ ទូលំទូលាយក្នុងកិច្ចការជាធម្មតា ។ ដូច្នេះហើយ ក្នុងក្រមនេះ កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគអាចបង្កើតឡើង ដោយតែការ ព្រមព្រៀងរបស់ភាគីតែប៉ុណ្ណោះបាន (កិច្ចសន្យាដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយគ្រាន់តែមានការព្រមព្រៀងប៉ុណ្ណោះ) ។ ប៉ុន្តែ តាមគោលការណ៍សេរីភាពក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា ភាគីអាចកំណត់ថា អានុភាពនៃកិច្ចសន្យានឹងកើតឡើង នៅពេល

^៤ “វត្ថុជំនួស” សំដៅទៅលើវត្ថុដែលអាចត្រូវបានជំនួសដោយវត្ថុផ្សេងដែលមានប្រភេទ គុណភាព និង ចំនួនដូចគ្នា

^៥ មាត្រា ៥៧៨ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ដែលធ្វើលិខិតកិច្ចសន្យាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬ នៅពេលប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យានោះបាន ។

មាត្រា ៥៨០.- ការដកកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគមិនយកការប្រាក់ដែលមិនធ្វើជាលិខិត
លាយលក្ខណ៍អក្សរ

ចំពោះកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគមិនយកការប្រាក់ដែលមិនធ្វើជាលិខិតលាយលក្ខណ៍
អក្សរ ភាគីនីមួយៗនៃកិច្ចសន្យា អាចដកកិច្ចសន្យានោះនៅពេលណាក៏បាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិ
នេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះផ្នែកនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុដែលអ្នកឱ្យខ្ចីបានប្រគល់
ហើយ ។

(កំណត់)

កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដែលមិនយកការប្រាក់ គឺជាកិច្ចសន្យាដែលមិនយកតម្លៃថ្លៃ ។ យើងអាចចែងថា កិច្ចសន្យានេះ
ជាកិច្ចសន្យាដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយការប្រគល់វត្ថុ ឬ ដោយបំពេញទម្រង់ណាមួយជាក់លាក់បាន ដោយសារតែ
លក្ខណៈពិសេសនៃកិច្ចសន្យាដែលមិនយកតម្លៃថ្លៃ ។ ក៏ប៉ុន្តែ កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដោយមិនយកការប្រាក់ ដែលធ្វើឡើង
ដោយការព្រមព្រៀងដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវបានប្រើយ៉ាងទូលំទូលាយ ក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ ដូចជាការខ្ចីលុយទៅវិញទៅមក
រវាងមិត្តភក្តិ ជាដើម ។ ហេតុនេះហើយមិនចាំបាច់បដិសេធទាំងស្រុងនូវអានុភាពនេះទេ គ្រាន់តែបន្ថយអានុភាពចង
នៃកិច្ចសន្យាបែបនេះគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើបានធ្វើកិច្ចសន្យាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ អ្នកឱ្យខ្ចីមាន
ករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុតាមកិច្ចសន្យា ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលកិច្ចសន្យាខ្ចីលុយដែលមិនយកការប្រាក់
ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់ ប្រសិនបើអ្នកឱ្យខ្ចីមិនទាន់ប្រគល់លុយខ្ចីជាក់លាក់នៅឡើយទេ អ្នកឱ្យខ្ចីអាចបញ្ឈប់ការ
ឱ្យខ្ចីលុយនោះបានដែរ ដោយមិនចាំបាច់មានមូលហេតុច្បាស់លាស់ទេ ។

មាត្រា ៥៨១.- ការរំលាយដោយការធ្លាក់ចុះនូវទំនុកចិត្តចំពោះអ្នកខ្ចី

១- នៅក្នុងចន្លោះពេលដែលកិច្ចសន្យាបានបង្កើតឡើង រហូតទៅដល់ពេលប្រគល់
វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ប្រសិនបើស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់អ្នកខ្ចី ធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំង ដែលនឹងធ្វើ
ឱ្យមានឧបសគ្គដល់ការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចសង អ្នកឱ្យខ្ចីអាចរំលាយកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគបាន ។

២- បើអ្នកឱ្យខ្ចីបានរំលាយកិច្ចសន្យាដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាង
លើនេះ នៅក្នុងករណីដែលបានទទួលការប្រាក់កម្រៃជើងសារ ឬ តម្លៃថ្លៃផ្សេងទៀត ជាមុន
អ្នកឱ្យខ្ចីនោះត្រូវសងទៅឱ្យអ្នកខ្ចីវិញ ។

(កំណត់)

នៅពេលបានធ្វើកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ អ្នកឱ្យខ្ចីមានករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណី ដែលស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់អ្នកខ្ចីបានត្រូវចុះអន់ថយ ក្រោយពេលធ្វើកិច្ចសន្យា រហូតដល់ពេលប្រគល់នោះ ប្រសិនបើ អ្នកឱ្យខ្ចីនៅតែមានករណីយកិច្ចប្រគល់នេះ នោះនឹងបង្កើតឱ្យមានលទ្ធផលអសមភាពមួយ ហេតុនេះហើយ ក្រុមនេះ ចែងឱ្យអ្នកឱ្យខ្ចីអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន បើមានមូលហេតុវិបត្តិឥណទាន ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលស្ថានភាពឥណទានរបស់កូនបំណុលបានចុះអន់ថយមុនពេលធ្វើកិច្ចសន្យា តែអ្នកឱ្យខ្ចី មិនបានដឹងមុននឹងធ្វើកិច្ចសន្យា បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះមិនអាចយកមកអនុវត្តបានឡើយ ប៉ុន្តែ អ្នកឱ្យខ្ចីមានលទ្ធភាពក្នុងការ ទទួលការការពារ តាមបញ្ញត្តិស្តីពីការបោះបង់ ការភាន់ច្រឡំ ជាអាទិ៍ ។ ចំពោះការចុះអន់ថយនៃស្ថានភាពឥណទាន ក្រោយការប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ មាត្រានេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ គឺត្រូវចាត់ចែងតាមគោលការណ៍ផ្លាស់ប្តូរ ស្ថានភាព ឬ គោលការណ៍ទូទៅផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ៥៨២.- ឧបសន្យានៃការខ្ចីបរិភោគ

១- បុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចផ្តល់តារាកាលិកជាប្រាក់ ឬ វត្ថុជំនួសផ្សេងទៀត ដោយមូលហេតុក្រៅអំពីការខ្ចីបរិភោគ ប្រសិនបើបានព្រមព្រៀងជាមួយម្ចាស់បំណុលថា យកវត្ថុនោះធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការខ្ចីបរិភោគ ការខ្ចីបរិភោគត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការ ព្រមព្រៀងនេះ ។

២- ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ប្រតិភោគ សម្រាប់កាតព្វកិច្ចចាស់ ត្រូវបានសន្មតថា ត្រូវក្លាយទៅជាប្រតិភោគសម្រាប់កាតព្វកិច្ចថ្មី ។

(កំណត់)

ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលអ្នកទិញមិនអាចបង់ថ្លៃលក់ ១ ម៉ឺនរៀលបានទេ ហើយអ្នកទាំងពីរបានព្រមព្រៀងថា អ្នក លក់ឱ្យអ្នកទិញខ្ចីប្រាក់ ១ ម៉ឺនរៀល តាមការពិត អ្នកលក់មិនបានឱ្យអ្នកទិញខ្ចី ១ ម៉ឺនរៀលទេ ក៏ប៉ុន្តែ ទំនាក់ទំនងនៃ កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ ត្រូវបានបង្កើតឡើង រវាងអ្នកលក់ និង អ្នកទិញ ។ ពិព្រោះករណីនេះមិនខុសពីករណីដែលអ្នកលក់ ឱ្យអ្នកទិញខ្ចី ១ ម៉ឺនរៀល ហើយអ្នកទិញយកលុយនោះទៅបង់ថ្លៃលក់ឱ្យអ្នកលក់វិញ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើមាន ការធានា ឬ សិទ្ធិហ៊ុំប៉ូតែក ដើម្បីធ្វើជាប្រតិភោគសម្រាប់សិទ្ធិលើបំណុលដែលជាតម្លៃលក់ទិញ ក្រោយមក ប្រតិភោគទាំងនេះនឹងក្លាយជាប្រតិភោគដែលធានាកាតព្វកិច្ចនៃឧបសន្យាខ្ចីបរិភោគ លើកលែងតែមានកិច្ចព្រមព្រៀង ផ្ទុយពីនោះ ។

ផ្នែកទី ២ ការខ្ចីបរិភោគដោយគ្រាប់ការប្រាក់

មាត្រា ៥៨៣.- សិទ្ធិលើបំណុលដែលជាការប្រាក់

១-ការប្រាក់ សំដៅទៅលើចំនួនទឹកប្រាក់ ឬ វត្ថុផ្សេងទៀត ដែលត្រូវបានផ្តល់ទៅឱ្យតាមសមាមាត្រនៃអំឡុងពេលនៃការប្រើប្រាស់ ក្នុងនាមជាតម្លៃតបចំពោះការប្រើប្រាស់ប្រាក់ ឬ វត្ថុ ដែលត្រូវបានប្រគល់ឱ្យអ្នកខ្ចី ហើយដែលត្រូវគណនាដោយយកចំនួនទឹកប្រាក់ ឬ វត្ថុ ដែលបានខ្ចី មកគុណជាមួយនឹងអត្រាដែលត្រូវបានកំណត់ ។

២-នៅក្នុងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ វត្ថុដែលត្រូវបានប្រគល់ឱ្យអ្នកខ្ចី ហៅថា ប្រាក់ដើម ភាគដែលបានកំណត់ ដែលត្រូវបានដាក់ចូលទៅក្នុងចំនួនទឹកប្រាក់នៃប្រាក់ដើម ហៅថាអត្រាការប្រាក់ ។

៣-ភាគីនៃកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ អាចយកកម្មវត្ថុនៃការសងការប្រាក់មកបង្កើតជាសិទ្ធិលើបំណុល តាមការព្រមព្រៀងបាន ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះការព្រមព្រៀងបង្កើតសិទ្ធិលើបំណុលនៃការប្រាក់ ប្រសិនបើពុំបានធ្វើតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដោយមានចុះហត្ថលេខារបស់អ្នកខ្ចីទេ ពុំមានអានុភាពឡើយ ។

៤-នៅក្នុងការព្រមព្រៀងបង្កើតសិទ្ធិលើបំណុលនៃការប្រាក់ ដោយមិនយោលតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលមានចុះហត្ថលេខារបស់អ្នកខ្ចី ប្រសិនបើអ្នកខ្ចីបានសងដោយដឹងអំពីការអនុវត្តបញ្ញត្តិវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ការសងមានអានុភាពត្រឹមកម្រិតដែលត្រូវបានសងនោះតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

ប្រាក់ ឬ វត្ថុជំនួសផ្សេងទៀតដែលបង់ដោយយកអត្រាកំណត់មួយ តាមសមាមាត្រនៃចំនួនប្រាក់ដើម ឬ វត្ថុដើម និងអំឡុងពេលនៃប្រើប្រាស់ ក្នុងនាមជាតម្លៃផ្ទៃនៃការប្រើប្រាក់ដើម ឬ វត្ថុដើមដោយអ្នកខ្ចី (តម្លៃផ្ទៃចំពោះការដែលអ្នកខ្ចីខ្ចីមិនអាចប្រើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុរបស់ខ្លួន ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ) ត្រូវហៅថាជាការប្រាក់ ។ ឧទាហរណ៍ដូចជាក្នុងករណីគិតការប្រាក់លើតម្លៃលក់ទិញ គេអាចគិតការប្រាក់ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលក្រៅពីសិទ្ធិលើបំណុលនៃការខ្ចីបរិភោគបានដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីយកការប្រាក់ ចាំបាច់ត្រូវមានប្រាក់ដើមជាប្រាក់ ឬ ជាវត្ថុជំនួសផ្សេងទៀត ។ រីឯក្នុងករណីដូចជាផ្ទៃល្អល្អផ្ទះវិញ តម្លៃផ្ទៃដែលបង់ចំពោះការប្រើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ តាមកិច្ចសន្យាខ្ចីវត្ថុកំណត់ពិសេសមួយ ហើយនឹងសងវត្ថុនោះទៅវិញ (ភតិសន្យា) មិនមែនជា "ការប្រាក់" ទេ ។

ការប្រាក់អាចជាបន្ទុកមួយដ៏ធ្ងន់សម្រាប់កូនបំណុល ហេតុនេះហើយប្រសិនបើកិច្ចព្រមព្រៀងនោះមិនបានធ្វើដោយ

លិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលមានចុះហត្ថលេខារបស់អ្នកខ្លីទេ ជាគោលការណ៍ សិទ្ធិលើបំណុលចំពោះការប្រាក់ មិនត្រូវ កើតឡើងទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងជីវភាពរៀងរាល់ថ្ងៃ អាចមានការសន្យាបង់ការប្រាក់ដោយផ្ទាល់មាត់ ។ ក្នុងករណីនេះ ដើម្បីការពារកុំឱ្យមានវិវាទដែលអ្នកខ្លីទាមទារឱ្យសងវិញនូវការប្រាក់ដែលខ្លួនបានបង់ដោយស្ម័គ្រចិត្តរួចហើយ កថាខណ្ឌទី ៤ ដូចខាងលើនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ។

មាត្រា ៥៨៤.- អត្រាការប្រាក់ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ និង អត្រាការប្រាក់ក្នុងកិច្ច សន្យា

១-អត្រាការប្រាក់ អាចកំណត់បានតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ឬ ដោយការព្រមព្រៀងរបស់ ភាគី ។

២-ក្នុងករណីដែលត្រូវបង់ការប្រាក់ តាមការព្រមព្រៀងរវាងភាគី ឬ បញ្ញត្តិច្បាប់ ប្រសិនបើភាគីពុំបានកំណត់អំពីអត្រាការប្រាក់ទេនោះ ត្រូវអនុលោមតាមអត្រាការប្រាក់ ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ដែលបញ្ញត្តិនៅក្នុងក្រមនេះ ឬ ច្បាប់ពិសេស ។

៣-អត្រាការប្រាក់ដែលកំណត់តាមការព្រមព្រៀងរបស់ភាគី ហើយដែលហួស អត្រាការប្រាក់ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ពុំមានអានុភាពឡើយ បើពុំបានកំណត់តាមលិខិត ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ យោងតាមរូបមន្តដែលកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៨៣ (សិទ្ធិលើបំណុលដែលជាការប្រាក់) ខាងលើទេ ។

(កំណត់)

ជាគោលការណ៍ អត្រាការប្រាក់ត្រូវកំណត់តាមការព្រមព្រៀងរបស់ភាគី (អត្រាការប្រាក់នេះ ហៅថា "អត្រាការ ប្រាក់ក្នុងកិច្ចសន្យា") ។ ក្នុងករណីដែលភាគីបានសន្យាបង់ការប្រាក់ តែមិនបានកំណត់នូវអត្រាការប្រាក់នេះទេ ត្រូវយក អត្រាការប្រាក់ដែលបានកំណត់ដោយក្រមនេះ ឬ ច្បាប់ផ្សេង (អត្រាការប្រាក់នេះ ហៅថា "អត្រាការប្រាក់កំណត់ដោយ ច្បាប់") ។ ក្នុងករណីដែលត្រូវបង់ការប្រាក់ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ (កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៤១១, កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៤៦១, មាត្រា ៦៤៣, កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៦៤៦, កថាខណ្ឌទី ៤ នៃមាត្រា ៧១២, កថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៧៣៧, កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៩១១, កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៩១៥, កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៩១៦, កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៩៣២, មាត្រា ១១០១, មាត្រា ១១៣២, កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១៣០៣ ជាដើម) ក៏ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នាដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះអត្រាក្នុងកិច្ចសន្យាដែលខ្ពស់ជាងអត្រាការប្រាក់កំណត់ដោយច្បាប់ ចាំបាច់ត្រូវកំណត់ជាលាយ លក្ខណ៍អក្សរ ដោយមានហត្ថលេខារបស់ភាគី ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលការបង់ការប្រាក់នោះ ត្រូវកំណត់ជាលាយលក្ខណ៍

អក្សរ ដោយមានហត្ថលេខារបស់កូនបំណុល ប៉ុន្តែ អត្រាការប្រាក់នោះត្រូវបានសន្យាដោយផ្ទាល់មាត់ ពេលនោះ ប្រសិនបើអត្រាការប្រាក់ដែលបានសន្យានេះ ខ្ពស់ជាងអត្រាការប្រាក់ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ត្រូវយកអត្រាការប្រាក់ដែល កំណត់ដោយច្បាប់នេះមកគណនាការប្រាក់ ហើយប្រសិនបើអត្រាការប្រាក់ដែលបានសន្យានេះ ទាបជាងអត្រាការប្រាក់ ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ត្រូវយកអត្រាការប្រាក់ក្នុងកិច្ចសន្យានេះមកគណនាការប្រាក់ ។

មាត្រា ៥៨៥.- ការកម្រិតការប្រាក់

១-អត្រាការប្រាក់ដែលត្រូវបានកម្រិត សំដៅទៅលើអត្រាការប្រាក់អតិបរមាដែល អាចកំណត់បានដោយស្របច្បាប់ តាមការព្រមព្រៀងរបស់ភាគី ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ និង បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត ។

២-ភាគីអាចកំណត់ការប្រាក់ ខ្ពស់ជាងអត្រាការប្រាក់ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ដែលបានបញ្ញត្តក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៥៨៤ (អត្រាការប្រាក់ដែលកំណត់ដោយ ច្បាប់ និង អត្រាការប្រាក់ក្នុងកិច្ចសន្យា) ខាងលើនេះ បាន តែមិនអាចកំណត់លើសពី អត្រាការប្រាក់ដែលត្រូវបានកម្រិតបានឡើយ ។

៣-ប្រសិនបើភាគី បានកំណត់អត្រាការប្រាក់លើសពីអត្រាការប្រាក់ដែលត្រូវបាន កម្រិត កិច្ចសន្យានៃភាគីដែលលើសពីកម្រិតនៃអត្រាការប្រាក់នោះ ត្រូវទុកជាមោឃៈ រីឯ អ្នកខ្ចីមានករណីយកិច្ចសងតែចំពោះការប្រាក់ដែលត្រូវបានគណនា តាមអត្រាការប្រាក់ ដែលត្រូវបានកម្រិតនោះ តែប៉ុណ្ណោះ ។

៤-នៅក្នុងករណីដែលបានសងការប្រាក់ដែលលើសពីអត្រាការប្រាក់ដែលត្រូវ បានកម្រិតហើយ ត្រូវចាត់ទុកថាភាគដែលលើសពីការកម្រិតនោះ ជាការកាត់បំណុល ទៅលើប្រាក់ដើម ។ នៅក្នុងករណីដែលបានកាត់បំណុលទៅលើប្រាក់ដើម ចំពោះផ្នែក ដែលលើសពីការកម្រិតហើយ តែនៅមានសេសសល់ទៀត អ្នកខ្ចីត្រូវសងទៅឱ្យអ្នកខ្ចី ដោយភ្ជាប់ជាមួយ នូវប្រាក់សំណងនៃការខូចខាត ដោយគណនាតាមអត្រាការប្រាក់ដែល កំណត់ដោយច្បាប់ ដោយគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានបង្កើតឱ្យមានការសេសសល់នៃការសង រហូតដល់ថ្ងៃដែលបានសងនោះ ។

៥-ចំពោះការអនុវត្តមាត្រានេះ នៅក្នុងករណីដែលចំនួនប្រាក់ដើមលើកិច្ចសន្យា ខុសគ្នាពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃវត្ថុដែលអ្នកខ្ចីបានប្រគល់ដោយជាក់ស្តែង ដូចជាករណីនៃ

ការប្រគល់ប្រាក់ដើមដោយដកការប្រាក់ដែលត្រូវបង់នាពេលអនាគត ជាអាទិ៍ ចំនួន ទឹកប្រាក់នៃវត្ថុដែលអ្នកឱ្យខ្ចី បានប្រគល់ដោយជាក់ស្តែងទៅឱ្យអ្នកខ្ចីនោះ ត្រូវទុកជាចំនួន ប្រាក់ដើម ។

៦-ចំពោះការអនុវត្តមាត្រានេះ ប្រាក់ និង វត្ថុផ្សេងទៀត ដែលអ្នកឱ្យខ្ចី បានទទួល ក្រៅពីប្រាក់ដើម ទាក់ទងទៅនឹងកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ ទោះបីជាបានទទួលនៅក្នុងនាមជា ប្រាក់រង្វាន់ កម្រៃជើងសារ កម្រៃស៊ើបអង្កេត និង កម្រៃផ្សេងៗទៀតក៏ដោយ ត្រូវចាត់ទុក ថាជាការប្រាក់ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះសោហ៊ុយនៃការធ្វើ កិច្ចសន្យា និង សោហ៊ុយនៃការសង ។

(កំណត់)

តាមប្រវត្តិសាស្ត្រ រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ឧបសគ្គនៃការឱ្យខ្ចីប្រាក់ដោយយកការប្រាក់ខ្ពស់ កើតឡើងមិនចេះដាច់ សោះ ។ ហេតុនេះហើយបានជាប្រទេសជាច្រើន បានបង្កើតបញ្ញត្តិធ្វើការកម្រិតនូវការឱ្យខ្ចីប្រាក់ដោយយកការប្រាក់ខ្ពស់ ដូច្នេះក្រុមនេះក៏មានបញ្ញត្តិដូចគ្នាដែរ ។

ដើម្បីឱ្យរួចផុតពីការអនុវត្តនៃបញ្ញត្តិកម្រិតការប្រាក់នេះ គេច្រើនតែកាត់យកការប្រាក់ជាមុន ឬ គេយកជាសោហ៊ុយ ឬ យកដោយប្រើឈ្មោះប្រភេទកម្រៃផ្សេងៗ ។ ហេតុនេះហើយ កថាខណ្ឌទី ៥ និង កថាខណ្ឌទី ៦ នេះ ត្រូវបានបញ្ញត្តិឡើងដើម្បីធ្វើការកម្រិតនូវអំពើជៀសវាងច្បាប់ទាំងនេះ ។

ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលអត្រាការប្រាក់ដែលត្រូវបានកម្រិតនោះគឺ ២០% ក្នុងមួយឆ្នាំ ប្រសិនបើបានធ្វើកិច្ចសន្យា ខ្ចីបរិភោគប្រាក់ ១ ម៉ឺនរៀល ដោយគិតការប្រាក់ក្នុងកិច្ចសន្យា ៣០% ក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយអ្នកខ្ចីបានទទួល ៧ ពាន់ រៀលក្រោយពីត្រូវគេកាត់យកការប្រាក់សម្រាប់ឆ្នាំទីមួយ ហើយអ្នកខ្ចីបានបង់ការប្រាក់ ៣ ពាន់រៀលក្នុងមួយឆ្នាំ ជារៀង រាល់ឆ្នាំ ។ ប្រសិនបើមើលទៅតាមបែបបទ ដោយសារតែកូនបំណុលបានបង់តែការប្រាក់ ហេតុនេះហើយ ប្រាក់ដើម ១ ម៉ឺនរៀលនៅសល់ដដែល ។ ប៉ុន្តែ តាមការពិត កូនបំណុលបានទទួលតែ ៧ ពាន់រៀលប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះការប្រាក់នៃ ឆ្នាំទីមួយគឺ ២០% = ១៤០០ រៀល ជាការប្រាក់ដែលមានអានុភាពត្រឹមត្រូវ ។ ហេតុនេះហើយ ១៦០០ រៀល ដែលបានបង់លើស ១៤០០ រៀល ក្នុងចំនួនប្រាក់ ៣០០០ រៀលនោះ ត្រូវយកមកកាត់បំណុលនៃប្រាក់ដើម ដោយយោងទៅតាមកថាខណ្ឌទី ៤ ហើយប្រាក់ដើមនៃឆ្នាំទី២ គឺ ៧០០០ - ១៦០០ = ៥៤០០ រៀល ។ រីឯការប្រាក់សម្រាប់ឆ្នាំទី ២ ដែលគណនាតាមការប្រាក់កម្រិត ២០% នោះ គឺ ៥៤០០ x ០,២០ = ១០៨០ រៀល ដូច្នេះ ក្នុងចំនួនប្រាក់ ៣០០០ រៀលនោះ ចំនួនប្រាក់ ១៩២០ រៀល ដែលបានបង់លើសការប្រាក់កម្រិតនៅក្នុងឆ្នាំទី ២ នោះ ត្រូវយកមកធ្វើការកាត់បំណុលនៃប្រាក់ដើម ។ ហេតុនេះហើយ ប្រាក់ដើមដែលនៅសល់សម្រាប់ឆ្នាំទី ៣ គឺ ៥៤០០- ១៩២០ = ៣៤៨០ រៀល ។ ដូច្នេះ ត្រូវគណនាជាបន្តបន្ទាប់ រហូតដល់សងប្រាក់ដើមរួចរាល់ ហើយប្រាក់ដែលបានបង់

ក្រោយប្រាក់ដើមនៅសល់សូន្យនោះ គឺជាសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ដូច្នោះ យោងទៅតាមបញ្ញត្តិនៃវាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃមាត្រានេះ អ្នកឱ្យខ្ចីត្រូវសងប្រាក់នេះទៅអ្នកខ្ចីវិញ ដោយបូកទាំងការប្រាក់ក្នុងអំឡុងពេលនៃការ យឺតយ៉ាវផង ។

មាត្រា ៥៨៦.- ពេលវេលានៃការបង់ការប្រាក់ និង ការប្រាក់សមាសដែលកំណត់ដោយ ច្បាប់

១-បើគ្មានការកំណត់ពិសេសទេ ការប្រាក់ ត្រូវបង់នៅរៀងរាល់ពេលដែលពេល វេលា ១ (មួយ) ឆ្នាំ បានកន្លងផុត គិតចាប់ពីពេលដែលបានប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើត្រូវសងវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ នៅមុនពេលដែលពេលវេលា ១ (មួយ) ឆ្នាំ មិនទាន់បានកន្លងផុត ត្រូវបង់ការប្រាក់នៅពេលប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលមានការយឺតយ៉ាវមិនបានសងការប្រាក់ សម្រាប់រយៈពេលចាប់ ពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ឡើងទៅ ហើយទោះបីជាអ្នកឱ្យខ្ចី បានដាស់តឿនឱ្យសងយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏អ្នកខ្ចីមិនព្រមសងការប្រាក់នោះ អ្នកឱ្យខ្ចីអាចបូកការប្រាក់បញ្ចូលទៅក្នុងប្រាក់ដើមបាន ។

(កំណត់)

តាមរយៈការបូកបញ្ចូលការប្រាក់ទៅក្នុងប្រាក់ដើម ការប្រាក់នឹងត្រូវគិតទៅលើការប្រាក់ជាបន្តទៀត (នេះគេ ហៅថា "ការប្រាក់សមាស") ។ ឧទាហរណ៍ ការប្រាក់ត្រូវបង់ជារៀងរាល់ខែ តែប្រសិនបើមិនបានបង់ទេ គេនឹងបូក បញ្ចូលទៅក្នុងប្រាក់ដើមដោយស្វ័យប្រវត្តិ ហើយការបូកបញ្ចូលទៅក្នុងប្រាក់ដើមក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លី ជាសារធាតុ នឹងធ្វើ ឱ្យការប្រាក់កើនយ៉ាងលឿន ។ ដូច្នោះហើយ ប្រសិនបើគ្មានការព្រមព្រៀងពិសេសរវាងភាគីទេ ការប្រាក់ត្រូវសងដោយគិត ជាឆ្នាំ ហើយទទួលស្គាល់ឱ្យគិតការប្រាក់សមាស តែក្នុងករណីដែលមានការយឺតយ៉ាវក្នុងការបង់ការប្រាក់សម្រាប់ អំឡុងពេលចាប់ពីមួយឆ្នាំ ឡើងទៅ ហើយអ្នកខ្ចីមិនបានបង់ ទោះបីជាត្រូវបានដាស់តឿនក៏ដោយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមានកិច្ចព្រមព្រៀងពិសេសដោយបូកបញ្ចូលការប្រាក់ទៅក្នុងប្រាក់ដើមច្រើនដងក្នុងមួយឆ្នាំ ចំពោះការអនុវត្ត មាត្រា ៥៨៥ ត្រូវគិតមើលទំនាក់ទំនងរវាងការប្រាក់សរុបក្នុងមួយឆ្នាំ និង ប្រាក់ដើមនៃឆ្នាំនោះ ហើយសម្រេចថា តើការប្រាក់សុបនោះលើសការប្រាក់ដែលត្រូវបានកម្រិតក្នុងមាត្រានោះ ឬទេ ។

ផ្នែកទី ៣ ករណីយកិច្ចឱ្យខ្ចីរបស់អ្នកឱ្យខ្ចី

មាត្រា ៥៨៧.- ករណីយកិច្ចឱ្យខ្ចីវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ

១-អ្នកឱ្យខ្ចី មានករណីយកិច្ចឱ្យអ្នកខ្ចីប្រើប្រាស់វត្ថុ ដោយសមស្របតាមកិច្ចសន្យា ។

២-អ្នកខ្ចី អាចប្រើប្រាស់ អាស្រ័យផល និង ចាត់ចែងវត្ថុ ដោយសេរីបាន ហើយ ត្រូវទទួលបន្ទុកហានិភ័យ លើការបាត់បង់ ឬ ខូចខាត ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ដែលកើត ឡើងដោយសារមូលហេតុដែលមិនមែនជាបន្ទុករបស់អ្នកឱ្យខ្ចី ក្នុងនាមជាកម្មសិទ្ធិករ គិត ចាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលការប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ។

(កំណត់)

កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគខុសគ្នានឹងកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ ឬ ភតិសន្យា ដែលអ្នកខ្ចីមានករណីយកិច្ចសងនូវវត្ថុដែលដែល ខ្លួនបានខ្ចីនោះ ពីព្រោះក្នុងកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ អ្នកខ្ចីដែលទទួលការប្រគល់នូវវត្ថុជំនួស (វត្ថុដែលអាចត្រូវបានជំនួស ដោយវត្ថុផ្សេងដែលមានប្រភេទ គុណភាព និង ចំនួនដូចគ្នា) ធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុនោះ និង ប្រើប្រាស់ អាស្រ័យផល ចាត់ចែងវត្ថុនោះ ដោយសេរី ហើយសងទៅឱ្យអ្នកខ្ចីវិញ នូវវត្ថុដែលមានប្រភេទដូចគ្នា ចំនួនដូចគ្នា ។

មាត្រានេះបញ្ញត្តិឱ្យអ្នកឱ្យខ្ចីមានករណីយកិច្ចឱ្យអ្នកខ្ចីប្រើប្រាស់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ (ផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចដែលបានមកពីការប្រើប្រាស់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ អ្នកឱ្យខ្ចីមិនអាចទទួលដោយខ្លួនឯងបានទេ ត្រូវឱ្យអ្នកខ្ចីទទួលផលប្រយោជន៍នោះទៅវិញ) ។ ជាលទ្ធផលនេះ កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដោយមានការប្រាក់ ក្លាយទៅជា កិច្ចសន្យាអញ្ញមញ្ញដែលយកតម្លៃថ្នូរ (មូលា) ។

មាត្រា ៥៨៨.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា របស់អ្នកឱ្យខ្ចី ក្នុងការប្រគល់វត្ថុរបស់ អ្នកដទៃ

១-នៅក្នុងកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដែលមានភ្ជាប់ការប្រាក់ អ្នកឱ្យខ្ចីដែលបានប្រគល់ វត្ថុដែលមិនស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន មានករណីយកិច្ចត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិនៃ វត្ថុនោះ ហើយផ្ទេរទៅឱ្យអ្នកខ្ចី ឬ ត្រូវប្តូរជាមួយនឹងវត្ថុផ្សេងទៀតដែលស្ថិតនៅក្រោម កម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ នៅក្រោយពេលដែលអ្នកខ្ចីបានបរិភោគវត្ថុនោះរួចហើយ ពុំអាច ទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុជំនួសបានឡើយ ។

២-ប្រសិនបើអ្នកឱ្យខ្ចី ពុំអាចអនុវត្តកាតព្វកិច្ចដែលបានបញ្ញត្តិក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះទេ អ្នកខ្ចីអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ ប្រសិន បើបានទទួលការប្រគល់ដោយពុំបានដឹងថាអ្នកឱ្យខ្ចីនោះគ្មានសិទ្ធិ អ្នកខ្ចីអាចទាមទារឱ្យ

អ្នកឱ្យខ្ចីសងសំណងនៃការខូចខាតបាន ។

៤- នៅក្នុងកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដោយគ្មានការប្រាក់ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ទី ២ និង ទី ៣ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះតែករណីដែលអ្នកឱ្យខ្ចីបានដឹងថាខ្លួនគ្មានសិទ្ធិចាត់ចែងវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ហើយបានប្រគល់វត្ថុរបស់អ្នកដទៃនោះដោយពុំបានជូនដំណឹងទៅឱ្យអ្នកខ្ចី ។

៥- លើកលែងតែករណីដែលបានទទួលការប្រគល់វត្ថុជំនួស ដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ៤ ខាងលើនេះ ប្រសិនបើអ្នកខ្ចីវត្ថុរបស់អ្នកដទៃ បានសងវត្ថុដែលត្រូវបានផ្តល់ ឬ តម្លៃនៃវត្ថុនោះ ឱ្យទៅកម្មសិទ្ធិករ អ្នកខ្ចីវត្ថុរបស់អ្នកដទៃនោះ ត្រូវរួចផុតពីករណីយកិច្ចសង ចំពោះអ្នកឱ្យខ្ចី ។

(កំណត់)

ប្រសិនបើវត្ថុដែលអ្នកឱ្យខ្ចីប្រគល់ទៅឱ្យអ្នកខ្ចី ជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកផ្សេង កិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគមិនមែនក្លាយទៅជាមោឃៈទេ ប៉ុន្តែ អ្នកឱ្យខ្ចីមានករណីយកិច្ចធ្វើឱ្យអ្នកខ្ចីធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុនោះ ឬ ប្រគល់វត្ថុផ្សេងជំនួសវត្ថុនោះចំពោះអ្នកខ្ចីនោះ ។ ប្រសិនបើអ្នកឱ្យខ្ចីមិនអាចធ្វើដូច្នោះបានទេ អ្នកខ្ចីអាចរំលាយនូវកិច្ចសន្យាបាន ទោះបីជាអ្នកខ្ចីនោះសុចរិតក៏ដោយ ឬ ទុច្ចរិតក៏ដោយ ។ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកខ្ចីសុចរិត អាចទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះអ្នកឱ្យខ្ចីបាន (មិនចាំបាច់មានហេតុដែលនាំឱ្យអ្នកឱ្យខ្ចីត្រូវទទួលខុសត្រូវទេ) ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលជាការខ្ចីបរិភោគដោយឥតមានការប្រាក់ មានតែអ្នកឱ្យខ្ចីទុច្ចរិតប៉ុណ្ណោះទេដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវ ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះរូបិយវត្ថុវិញ ជាគោលការណ៍អ្នកដែលកាន់កាប់រូបិយវត្ថុនោះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាកម្មសិទ្ធិករ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះ និង មាត្រាបន្ទាប់មិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ ។

មាត្រា ៥៨៩.- សិទ្ធិរំលាយរបស់អ្នកឱ្យខ្ចីវត្ថុអ្នកដទៃ

អ្នកឱ្យខ្ចីដែលបានប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ដោយពុំដឹងថាជារបស់អ្នកដទៃ ប្រសិនបើពុំអាចធ្វើឱ្យអ្នកខ្ចីបានលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុ ឬ វត្ថុជំនួសទេ អាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកខ្ចីសុចរិត មានសិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៨៨ (ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា របស់អ្នកឱ្យខ្ចី ក្នុងការប្រគល់វត្ថុរបស់អ្នកដទៃ) ខាងលើនេះ លុះត្រាតែក្នុងករណីដែលបានសងសំណងនៃការខូចខាតនោះ ទើបអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។

(កំណត់)

ប្រសិនបើអ្នកឱ្យខ្ចីបានប្រគល់ស្រូវ ជាដើម ដោយយល់ច្រឡំថាជារបស់ខ្លួនទៅឱ្យអ្នកខ្ចី ប៉ុន្តែ មិនមែនជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទេនោះ ជាដំបូង អ្នកឱ្យខ្ចីមានករណីយកិច្ចធ្វើឱ្យអ្នកខ្ចីធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះ ឬ ប្រគល់វត្ថុផ្សេងជំនួសវត្ថុនោះទៅឱ្យអ្នកខ្ចី ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមិនអាចធ្វើបានទេ អ្នកឱ្យខ្ចីអាចរំលាយកិច្ចសន្យានោះបាន លុះត្រាតែអ្នកឱ្យខ្ចីនោះសុចរិត ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការខ្ចីបរិភោគដោយមានការប្រាក់ ប្រសិនបើអ្នកខ្ចីសុចរិត អ្នកឱ្យខ្ចីត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះអ្នកខ្ចី ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រាមុននេះ ។

មាត្រា ៥៩០.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានារបស់អ្នកឱ្យខ្ចីនូវវត្ថុដែលមានវិការ:

១- នៅក្នុងកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដែលមានភ្ជាប់ការប្រាក់ ប្រសិនបើមានវិការ:កំបាំងនៅក្នុងវត្ថុដែលអ្នកឱ្យខ្ចីបានប្រគល់ អ្នកខ្ចីដែលបានទទួលការប្រគល់ដោយមិនបានដឹងអំពីវិការ:នោះ អាចទាមទារឱ្យប្តូរជាមួយនឹងវត្ថុដែលគ្មានវិការ: និង អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបាន ។

២- នៅក្នុងកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដែលគ្មានការប្រាក់ អ្នកខ្ចីដែលបានទទួលការប្រគល់វត្ថុដែលមានវិការ: អាចសងតម្លៃនៃវត្ថុដែលមានវិការ:បាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលអ្នកឱ្យខ្ចីបាន ដឹងអំពីវិការ:នោះហើយ តែពុំបានជូនដំណឹងទៅឱ្យអ្នកខ្ចី ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលអ្នកឱ្យខ្ចីនៃកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដែលភ្ជាប់ការប្រាក់ បានប្រគល់ស្រូវ ជាអាទិ៍ ដល់អ្នកខ្ចី ប៉ុន្តែស្រូវនោះមានជម្ងឺ អ្នកខ្ចីដែលបានទទួលស្រូវនោះ ដោយមិនបានដឹងថា ស្រូវនោះមានជម្ងឺ អាចទាមទារឱ្យអ្នកឱ្យខ្ចីប្តូរស្រូវល្អដែលគ្មានជម្ងឺឱ្យខ្លួនវិញបាន ហើយអាចទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាត ដោយសារការឆ្លងជម្ងឺដល់ស្រូវដែលអ្នកខ្ចីមាន ដោយសារស្រូវដែលមានជម្ងឺនោះ ជាអាទិ៍ បាន ។

អ្នកខ្ចីស្រូវ ជាអាទិ៍ ដោយគ្មានការប្រាក់ មិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកឱ្យខ្ចីប្តូរនូវស្រូវល្អវិញ ឬ មិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកឱ្យខ្ចីសងនូវសំណងនៃការខូចខាតបានឡើយ ទោះបីជាស្រូវនោះមានវិការ:ក៏ដោយ ។ ក្នុងករណីនេះ តាមតក្កសាស្ត្រអ្នកខ្ចីត្រូវសងនូវស្រូវដែលមានវិការ:ដូចគ្នាវិញ ប៉ុន្តែ នេះមិនស្របនឹងភាពជាក់ស្តែងទេ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះចែងថា អ្នកខ្ចីអាចឱ្យសងជាប្រាក់ស្មើនឹងតម្លៃស្រូវដែលមានវិការ:ទៅវិញបាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកឱ្យខ្ចីដឹងថាមានវិការ: ហើយបានលាក់ចំពោះអ្នកខ្ចី អ្នកឱ្យខ្ចីត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាតដែលអ្នកខ្ចីបានទទួលរងគ្រោះដោយសារវិការ:នោះ ។

ការលក់ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតនោះ ត្រូវបានហាមឃាត់ ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកខ្ចីមិនអាចសងថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតដែលមានប្រភេទដូចគ្នាបានទេ ហេតុនេះហើយ ដោយយោងតាមមាត្រានេះ អ្នកខ្ចីអាចសងជាប្រាក់ដែលស្មើនឹងតម្លៃថ្នាំនោះបាន ។

មាត្រា ៥៩៣.- ការប្រែប្រួលនៃតម្លៃរូបិយវត្ថុ ជាអាទិ៍

ទោះបីជាតម្លៃរូបិយវត្ថុ ឬ តម្លៃនៃវត្ថុ មានការប្រែប្រួល នៅមុនពេលសងក៏ដោយ លើកលែងតែក្នុងករណីដែលមានការព្រមព្រៀងពិសេស អ្នកខ្ចីត្រូវសងនូវចំនួនទឹកប្រាក់ដូចគ្នានឹងចំនួនទឹកប្រាក់ដែលទទួលបានពីការប្រគល់ ។

(កំណត់)

ឧទាហរណ៍ ក្រោយពីឱ្យខ្ចី ១ ម៉ឺនរៀល ដល់ពេលដែលត្រូវសងវិញ ទោះបីជាតម្លៃរូបិយវត្ថុនោះបានចុះក៏ដោយ អ្នកខ្ចីត្រូវតែសងជាទឹកប្រាក់ចំនួន ១ ម៉ឺនរៀល គ្រប់គ្រាន់ហើយ (គោលការណ៍នាមករណ៍) ។ ប្រសិនបើចង់ទទួលនូវតម្លៃសារធាតុ ចាំបាច់ត្រូវធ្វើការសន្យាពិសេស ដោយគិតប្រាក់ដែលត្រូវសងទៅតាមការផ្លាស់ប្តូរនៃតម្លៃរូបិយវត្ថុ តម្លៃមាសតម្លៃទំនិញ ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីដែលបានទទួលលទ្ធផលមួយដែលមានអសមភាពយ៉ាងខ្លាំងដោយសារតែការគោរពនូវគោលការណ៍នាមករណ៍នេះ គេអាចកែប្រែវិញ ទៅតាមគោលការណ៍ទូទៅដូចជា "គោលការណ៍នៃការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាព" ជាអាទិ៍ បាន ។

មាត្រា ៥៩៤.- ពេលវេលានៃការសង

១-ប្រសិនបើភាគី បានកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃការសង អ្នកខ្ចីមិនអាចទាមទារឱ្យសងវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុបានឡើយ រហូតដល់ពេលកំណត់ត្រូវសង តាមកាលបរិច្ឆេទនៃកិច្ចសន្យា ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៣៣១ (ការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍នៃការកំណត់ពេល) នៃក្រមនេះ បានកើតឡើង ។

២-ប្រសិនបើភាគីមិន បានកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃការសងទេ អ្នកខ្ចីអាចដាស់តឿនឱ្យសង ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យបាន ។

៣-អ្នកខ្ចីនៃកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដោយគ្មានការប្រាក់ អាចសងនៅពេលណាក៏បាន ។

៤-អ្នកខ្ចីនៃកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដែលមានការប្រាក់ អាចសងនៅមុនកាលបរិច្ឆេទសងដែលបានកំណត់ដោយកិច្ចសន្យាបាន ។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងករណីដែលធ្វើឱ្យមានការខូច

ខាតដល់អ្នកឱ្យខ្ចីដោយសារការសងនោះ អ្នកខ្ចីត្រូវសងសំណងនៃការខូចខាត ដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៣៣០ (ប្រយោជន៍នៃការកំណត់ពេល) នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

កថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ៣ គ្រាន់តែចែងថា គោលការណ៍ទូទៅនៃពេលសងកាតព្វកិច្ច ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះការខ្ចីបរិភោគប៉ុណ្ណោះ (សូមមើលមាត្រា ៣២៩ ដល់មាត្រា ៣៣១ និង មាត្រា ៣៩១) ។

ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលឥតមានកំណត់ពេលវេលាសងវិញ ជាគោលការណ៍ នៅពេលដែលម្ចាស់បំណុលដាស់តឿនពេលដែលត្រូវសងបំណុលមកដល់ (មាត្រា ៣៨៨ ចំណុច គ) ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើយកគោលការណ៍នេះមកអនុវត្តចំពោះការខ្ចីបរិភោគ ពេលណាក៏អ្នកខ្ចីត្រូវត្រៀមសងវិញដែរ ហើយការខ្ចីបរិភោគក្លាយទៅជាគ្មានន័យទៅវិញ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះបញ្ជាក់ថា ក្រោយអំឡុងពេលសមរម្យមួយបានកន្លងផុតពីពេលដាស់តឿនសងទើបដល់ពេលត្រូវសង (ក្នុង "អំឡុងពេលសមរម្យ" នោះ អ្នកខ្ចីអាចត្រៀមដើម្បីសងបាន) ។

ចំពោះកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគដែលមានការប្រាក់ ការសងមុនពេលកំណត់ នឹងធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍ដល់ការទទួលការប្រាក់របស់អ្នកឱ្យខ្ចី ហេតុនេះហើយបានជាមានចម្ងល់មួយកើតឡើងថា ប្រហែលជាអ្នកខ្ចីគ្មានសេរីភាពក្នុងការបោះបង់ចោលនូវផលប្រយោជន៍នៃការកំណត់ពេលទេ ហេតុដូច្នោះ កថាខណ្ឌទី ៤ ចែងបញ្ជាក់ថា អ្នកខ្ចីអាចបោះបង់ចោលនូវផលប្រយោជន៍នៃការកំណត់ពេលបាន (អ្នកឱ្យខ្ចីមិនអាចទាមទារឱ្យសងមុនពេលកំណត់បានទេ) ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកខ្ចីមានករណីយកិច្ចត្រូវសងនូវការខូចខាតរបស់អ្នកឱ្យខ្ចី ដោយស្របតាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៣៣០ ។ អ្វីទៅដែលជា "ការខូចខាត" នេះ អាស្រ័យទៅលើការបកស្រាយ ។ នៅប្រទេសជប៉ុន ការប្រាក់គឺជាតម្លៃថ្លៃនៃការប្រើប្រាក់ដើម (តម្លៃថ្លៃនឹងហេតុដែលអ្នកឱ្យខ្ចីមិនអាចប្រើប្រាក់ដើមរបស់ខ្លួន) ហើយអ្នកឱ្យខ្ចីអាចប្រើប្រាក់ដើមរបស់ខ្លួន បន្ទាប់ពីពេលដែលបានទទួលការសងមុនពេលកំណត់ ហេតុនេះហើយបានជាភាគច្រើនបកស្រាយថា ការប្រាក់ដែលនឹងកើតឡើងពីថ្ងៃសង រហូតដល់ថ្ងៃកំណត់សងក្នុងកិច្ចសន្យា មិនមែនជាការខូចខាតទេ ។ ដូច្នោះ "ការខូចខាត" ដែលមាននៅក្នុងនេះមានដូចជាសោហ៊ុយដែលកើតឡើងដើម្បីទទួលនូវការសងមុនពេលកំណត់នោះ ដែលត្រូវបានបន្ថែមពីសោហ៊ុយទទួលការសងនៅពេលកំណត់ (ឧទាហរណ៍ សោហ៊ុយដើម្បីគណនាការប្រាក់សារជាថ្មី សោហ៊ុយបន្ថែមដើម្បីរក្សាទុកនូវវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ដោយសារបានទទួលការសងមុនពេលកំណត់ ជាអាទិ៍) ។

មាត្រា ៥៩៥.- ទឹកនៃការសង

ប្រសិនបើពុំមានការព្រមព្រៀងរវាងភាគី អំពីទឹកនៃការសងទេ អ្នកខ្ចីត្រូវយកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ទៅសង នៅលំនៅឋានរបស់អ្នកឱ្យខ្ចី ។

(កំណត់)

យោងទៅតាមគោលការណ៍ទូទៅនៃច្បាប់កាតព្វកិច្ច ទឹកផ្លែឆ្នាំងនៃការសង គឺលំនៅឋានរបស់ម្ចាស់បំណុល ។ ប៉ុន្តែ ភាគីមានសេរីភាពក្នុងការកំណត់នូវទឹកផ្លែឆ្នាំងនៃការសងផ្សេងពីនេះ ។

ជំពូកទី ៥ ភតិសន្យា

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ៥៩៦.- និយមន័យនៃភតិសន្យា

១-ភតិសន្យា សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយ ដែលភាគីម្ខាង ឱ្យភាគីម្ខាងទៀតប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ពីវត្ថុណាមួយ ដោយយកថ្លៃ ។

២-វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃភតិសន្យា មានចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តិអំពីនិយមន័យនៃភតិសន្យា ។ នៅក្នុងមាត្រា ១១០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីផ្សេងទៀតដែលយកក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់មកធ្វើជាគំរូ ចែងអំពីការជួលវត្ថុ ហើយក្រៅពីនេះ ចែងអំពី ការជួលពលកម្ម ឬ ការជួលប្រាក់ផងដែរ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងជំពូកនេះ ចែងតែអំពីការជួលវត្ថុប៉ុណ្ណោះ ។

ជាគោលការណ៍ ជំពូកនេះចែងអំពីវិន័យដែលត្រូវអនុវត្តជាទូទៅ ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃភតិសន្យា ដោយមិន បែងចែកចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះបញ្ញត្តិពិសេសសម្រាប់អចលនវត្ថុវិញ មានការបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ ថា បញ្ញត្តិនោះជាបញ្ញត្តិពិសេសអំពីអចលនវត្ថុ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៩៩, មាត្រា ១១០០ និង មាត្រា ១១០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៥៩៧.- ការបង្កើតភតិសន្យា

ភតិសន្យា ត្រូវមានអានុភាព ដោយភាគីម្ខាង សន្យាថាឱ្យភាគីម្ខាងទៀតប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ពីវត្ថុណាមួយ ចំណែកឯភាគីម្ខាងទៀត សន្យាថាបង់ថ្លៃឈ្នួលចំពោះ វត្ថុនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីស័ក្ខខ័ណ្ឌបង្កើតភតិសន្យា ។ ភតិសន្យាគឺជា កិច្ចសន្យាអញ្ញាមញ្ញ ហើយជាកិច្ចសន្យាដែលមានតម្លៃ

ថ្មី (កិច្ចសន្យាមូល) ព្រមទាំងជាកិច្ចសន្យាដែលត្រូវបានបង្កើតដោយកិច្ចព្រមព្រៀងតែប៉ុណ្ណោះ ។ ចាំបាច់ត្រូវកំណត់ តម្លៃល្អិត ។ ទោះបីជាពុំបានកំណត់អំឡុងពេលជួលក៏ដោយ ក៏ភតិសន្យានេះមានសុពលភាពដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ យោងតាមមាត្រា ៦១៥ នៃក្រមនេះ ភតិសន្យាអាចស្នើសុំឱ្យរំលាយភតិសន្យាពេលណាក៏បានដែរ ហើយបន្ទាប់ពី អំឡុងពេលកំណត់មួយ បានកន្លងផុតក្រោយការស្នើសុំនេះ ភតិសន្យានឹងត្រូវបានបញ្ចប់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៥៩៨.- លក្ខខណ្ឌតាំងនៃសិទ្ធិជួលអចលនវត្ថុ

១-ដោយយោងតាមលទ្ធកម្មនៃការកាន់កាប់ និង ការប្រើប្រាស់និងអាស្រ័យផល ជាបន្តបន្ទាប់ នូវវត្ថុជួល ភតិកៈនៃភតិសន្យាអចលនវត្ថុ អាចតាំងចំពោះជនដែលបាន ធ្វើលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិប្រកួរលើអចលនវត្ថុ នៅក្រោយពេលដែលភតិកៈបានទទួលការកាន់ កាប់ បាន ។

២-ភតិកៈដែលកំពុងតែកាន់កាប់វត្ថុជួល អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំង និង សិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំង ចំពោះការ បំពានសិទ្ធិជួល ដូចសិទ្ធិដែលកម្មសិទ្ធិករមាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ភតិសន្យាអចលនវត្ថុ អាចតាំងចំពោះតតិយជនបាន ដោយការកាន់កាប់ ព្រមទាំងការប្រើប្រាស់ និងការអាស្រ័យផលជាបន្តបន្ទាប់ ហើយអាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រកួរបាន ចំពោះតតិយជនដែល បំពានសិទ្ធិជួល ។

សិទ្ធិជួលអចលនវត្ថុជាសិទ្ធិលើបំណុល លើកលែងតែសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ដូច្នោះហើយ ក្នុងករណីដែលតតិយជនបានធ្វើ លទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ក្រោយពេលធ្វើភតិសន្យា ជាគោលការណ៍ ភតិកៈពុំអាចអះអាងនូវអានុភាពនៃសិទ្ធិជួល ចំពោះតតិយជននោះបានឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែសិទ្ធិជួលអចលនវត្ថុ មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងជីវភាព រស់នៅរបស់ភតិកៈ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើភតិកៈបានធ្វើលទ្ធកម្មនូវ ការកាន់កាប់ជាក់ស្តែងនូវអចលនវត្ថុនោះ ភតិកៈនោះត្រូវបានការពារ ។ ក្នុងករណីដែលភតិកៈបានទទួលនូវការប្រគល់ ដោយការប្តូរលក្ខណៈនៃការកាន់កាប់^៦ តែពុំប្រើនិងអាស្រ័យផលជាក់ស្តែងទេ ពុំចាំបាច់ការពារឱ្យបានខ្លាំងទេ ដូច្នោះហើយ

^៦ សូមមើលកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ២២៩ ។

ក្នុងករណីនេះ ពុំអាចអនុវត្តមាត្រានេះបានឡើយ ។

មាត្រា ៦០៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ទទួលស្គាល់នូវអានុភាពតាំងចំពោះតតិយជន តែក្នុងករណីដែលបានចុះបញ្ជីនូវសិទ្ធិជួលនោះប៉ុណ្ណោះ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះការពារភតិកៈនៃអចលនវត្ថុនោះយ៉ាងខ្លាំងជាងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះត្រូវបានចែងឡើងដោយឈរលើទស្សនៈមួយរបស់បណ្ឌិតសភាច្បាប់នៃប្រទេសជប៉ុន ។ ក្នុងករណីដែលមានតតិយជនបំពានជាក់ស្តែង ឬ ត្រូវមនឹងបំពានសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ម្ចាស់សិទ្ធិភតិសន្យាអចលនវត្ថុដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នូវអានុភាពតាំងដោយផ្អែកលើការកាន់កាប់ជាក់ស្តែង អាចទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ ឬ បង្ការនូវការបំពាននោះបាន ។ នេះគឺមានន័យថា ទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ចំពោះសិទ្ធិជួលដែលមានអានុភាពតាំង ។

យោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៤៤ នៃក្រមនេះ សិទ្ធិជួលរយៈពេលវែង ដែលមានការកំណត់រយៈពេលចាប់ពី ១៥ ឆ្នាំឡើងទៅ ត្រូវបានចាត់ទុកជាសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ដែលជាសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ គឺជាសិទ្ធិប្រត្យក្សហេតុនេះហើយអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍អាចចាត់ចែងបាន ដូចជាការធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ឬ ការបង្កើតហ៊ីប៉ូតែកលើសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍នោះ ជាអាទិ៍ ដោយមិនចាំបាច់មានការយល់ព្រមពីកម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុនោះទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញចំពោះសិទ្ធិជួលអចលនវត្ថុដែលមិនមែនជាសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ មាត្រានេះទទួលស្គាល់អានុភាពដូចគ្នានឹងករណីនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស ចំពោះអានុភាពតាំង និង សិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សតែប៉ុណ្ណោះ ហើយមិនទទួលស្គាល់របូតដល់សិទ្ធិចាត់ចែងនៃសិទ្ធិជួលអចលនវត្ថុ ដោយពុំមានការយល់ព្រមពីភតិបតិឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៦០៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ៥៩៩.- អំឡុងពេលដែលភតិសន្យាមានអត្ថិភាព

- ១-ភតិសន្យា អាចធ្វើឡើងដោយកំណត់ ឬ មិនកំណត់អំឡុងពេលបាន ។
- ២-ភតិសន្យាអចលនវត្ថុ ដែលមិនបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ត្រូវចាត់ទុកថាជាភតិសន្យាដែលគ្មានកំណត់អំឡុងពេល ។
- ៣-ភតិសន្យាអចលនវត្ថុដែលមានកំណត់អំឡុងពេលចាប់ពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំឡើងទៅ ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ២៤៤ (និយមន័យនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍) ទៅ នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអំឡុងពេលដែលភតិសន្យាមានអត្ថិភាព ។ អំឡុងពេលនេះ អាចកំណត់ក៏បាន មិនកំណត់ក៏បាន ។

ក្នុងករណីដែលមិនបានកំណត់អំឡុងពេលនេះទេ ភាគីនីមួយៗអាចស្នើសុំវិលមកភតិសន្យា ដោយយោងតាមមាត្រា ៦១៥ ហើយអាចបញ្ឈប់ភតិសន្យា ក្រោយពេលកំណត់មួយបានកន្លងផុតទៅបាន ។

ទោះបីជាភតិសន្យាអចលនវត្ថុក៏ដោយ ក៏មិនចាំបាច់ធ្វើជាលិខិតយថាភូតក៏បានដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត មិនចាំបាច់ធ្វើជា លាយល័ក្ខណ៍អក្សរក៏បានដែរ ។ មានន័យថា ភតិសន្យាអចលនវត្ថុដែលបានធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់ក៏មានសុពលភាព ដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនបានធ្វើជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរទេ យោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ភតិសន្យានេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាភតិសន្យាដែលពុំបានកំណត់អំឡុងពេល ដូច្នោះ ភាគីនីមួយៗអាចស្នើសុំវិលមកភតិសន្យា ដោយ យោងតាមមាត្រា ៦១២ នៃក្រមនេះបាន ហើយសិទ្ធិរបស់ភតិកៈ រវាងភាគីនៃភតិសន្យានេះ មានភាពខ្សោយណាស់ ។ ទោះជាក្នុងករណីនេះក៏ដោយ ភតិកៈដែលកំពុងកាន់កាប់ ហើយប្រើប្រាស់និងអាស្រ័យផលអចលនវត្ថុនោះ អាចតតាំង សិទ្ធិជួលនេះចំពោះតតិយជនបាន ម្យ៉ាងទៀត ថែមទាំងអាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រព្យក្សបាន ចំពោះ ការបំពានរបស់តតិយជន ។

កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រានេះ ចែងថា បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ២៤៤ ទៅ ក្នុងក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះ សិទ្ធិភតិសន្យាដែលមានកំណត់អំឡុងពេលចាប់ពី ១៥ ឆ្នាំឡើងទៅ ។ កថាខណ្ឌទី ៣ នេះគឺជាបញ្ញត្តិដែលមាន គោលគំនិតដូច មាត្រា ២៤៤ នៃក្រមនេះដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា ៦០៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនចែងថា អំឡុងពេលនៃភតិសន្យាណាដែលបានកំណត់ពេលលើស ២០ ឆ្នាំ ត្រូវបង្រួមនៅត្រឹមតែ ២០ ឆ្នាំ ។ តាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១០៦ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ការជួលអចលនវត្ថុមាន ៣ ប្រភេទ គឺ ការជួលរយៈពេលមិនកំណត់ ការជួលរយៈពេលវែង ១៥ ឆ្នាំ ឬ លើស និង ការជួលរយៈពេលខ្លី ក្រោម ១៥ ឆ្នាំ តែពុំមានការកំណត់អំឡុងពេលអតិបរិមាទេ ។ មាត្រា ១១០៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ចាស់របស់កម្ពុជា (ធ្វើវិសោធនកម្មនៅឆ្នាំ ១៩៥៧) មិនទទួលស្គាល់នូវភតិសន្យាដែលមិនមានកំណត់អំឡុងពេលទេ ហើយក្នុងករណីដែលបានធ្វើភតិសន្យាដោយគ្មានការកំណត់អំឡុងពេល ត្រូវសន្និដ្ឋានថាជាភតិសន្យាដែលមានអំឡុងពេល ៣ ឆ្នាំ ។ លើសពីនេះ ពុំអាចធ្វើភតិសន្យាដោយកំណត់អំឡុងពេលលើស ៩៩ ឆ្នាំបានឡើយ ។ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១០៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា (វិសោធនកម្មនៅឆ្នាំ ១៩៥៧) ថា ភតិសន្យាដែលជួលលើសពីកំណត់ ១ ឆ្នាំឡើងទៅ ត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរដរាប ហើយភតិសន្យាអចលនវត្ថុដែលកំណត់រយៈពេលលើសពី ៣ ឆ្នាំ ត្រូវធ្វើជាលិខិតបញ្ជាក់ ឬ ធ្វើនៅមន្ទីសារការី ។ ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីចុះបញ្ជី ត្រូវមានលិខិតយថាភូត ហើយប្រសិនបើ ចុះបញ្ជីទៅ នឹងអាចតតាំងចំពោះតតិយជនបាន ។ កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១០៩ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ទាមទារឱ្យធ្វើ ជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ហើយក្នុងករណីដែលពុំមានសរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរនូវលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចសន្យាទេ ត្រូវចាត់ទុក ថាជាភតិសន្យាដែលពុំមានការកំណត់អំឡុងពេល ហើយអាចបញ្ឈប់ភតិសន្យានេះ ដោយជូនដំណឹងជាមុន ក្នុងរយៈពេល ស្មើនឹងរយៈពេលបង់ប្រាក់ឈ្នួល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១១០៥, មាត្រា ១១០៦, មាត្រា ១១០៧ និង មាត្រា ១១៤១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១០៦ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា, មាត្រា ៦០៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ២ អានុភាពនៃភតិសន្យា

មាត្រា ៦០០.- សិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចនៃការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ផ្អែកតាមវិធីប្រើប្រាស់ របស់ភតិកៈ

១-ភតិកៈ មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច លើការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល លើវត្ថុជួល ដោយផ្អែកទៅតាមវិធីប្រើប្រាស់ ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យា ឬ តាមលក្ខណៈនៃវត្ថុជួលនោះ ។

២-បើភតិកៈ បានធ្វើខុសនឹងករណីយកិច្ចនៃបញ្ញត្តិកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ភតិកៈអាចរំលាយកិច្ចសន្យានោះបាន ។

៣-ភតិកៈ មិនត្រូវធ្វើឱ្យរាំងស្ទះក្នុងការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ដែលភតិកៈ ធ្វើដោយផ្អែកតាមវិធីប្រើប្រាស់ឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ភតិកៈមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលលើវត្ថុជួល ដោយផ្អែកតាមវិធីប្រើប្រាស់ ហើយមាន ករណីយកិច្ចដូចនេះដែរ ។ ភតិកៈមិនត្រូវរារាំងនូវការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលរបស់ភតិកៈ ដែលធ្វើតាមតាមវិធីប្រើ ប្រាស់នេះទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យារបស់ភតិកៈ ក្នុងករណីដែលមានការបំពានករណីយកិច្ច ក្នុងការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលតាមវិធីប្រើប្រាស់ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាគ្មានបញ្ញត្តិនេះក៏ដោយ ក៏សិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យានេះ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិទូទៅនៃការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច និង ការបំពានកិច្ចសន្យាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើល មាត្រា ៦១៦, កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៩៤ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ១១១៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ៣ សូមមើលមាត្រា ១១២ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ។

មាត្រា ៦០១.- ករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត របស់ភតិកៈ

១-ភតិកៈ មានករណីយកិច្ចគ្រប់គ្រងវត្ថុជួល ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នក

គ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ។

២-បើភតិកៈ បានធ្វើខុសនឹងករណីយកិច្ចនៃបញ្ញត្តិកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ភតិបតីអាចរំលាយកិច្ចសន្យានោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចរបស់ភតិកៈ ក្នុងការគ្រប់គ្រងវត្ថុជួល ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ។

ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មានចែងអំពីករណីយកិច្ចសងនូវសំណងនៃការខូចខាត ក្នុងករណីដែលមានការបាត់បង់ ឬ ខូចខាត ក្នុងមាត្រា ១១១៨ ស្តីពីអចលនវត្ថុ ក្នុងមាត្រា ១១៤២ ស្តីពីសត្វ ក្នុងមាត្រា ១១៤៣ ស្តីពីសំពៅសំប៉ាន ទូកក្តារ និង ក្នុងមាត្រា ១១៤៤ ស្តីពីរទេះសាឡិ សារពើគ្រឿងប្រដាប់ធ្វើកសិកម្ម ឬ ឧស្សាហកម្ម ។

កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ចែងអំពីសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យារបស់ភតិបតី ក្នុងករណីដែលមានការបំពានករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ក៏ប៉ុន្តែ ទោះពីជាគ្មានបញ្ញត្តិនេះក៏ដោយ ក៏សិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យាត្រូវបានទទួលស្គាល់ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិទូទៅនៃការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច និង ការបំពានកិច្ចសន្យាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៤០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១១១៨, មាត្រា ១១៤២, មាត្រា ១១៤៣ និង មាត្រា ១១៤៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦០២.- ករណីយកិច្ចជួសជុលរបស់ភតិបតី

ភតិបតី មានករណីយកិច្ចធ្វើការជួសជុលដែលចាំបាច់ សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល នៃវត្ថុជួលនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចជួសជុលវត្ថុជួលរបស់ភតិបតី ។ "មានករណីយកិច្ចជួសជុល" មានន័យថា ភតិបតីត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយជួសជុលដែលចាំបាច់ដើម្បីប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលលើវត្ថុជួល ដោយផ្អែកទៅតាមវិធីប្រើប្រាស់ ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យា ឬ តាមលក្ខណៈនៃវត្ថុជួលនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា ១១១ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជាចែងថា ការថែទាំធម្មតានៃអចលនវត្ថុ គឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់ភតិកៈ ហើយមាត្រានេះអាចត្រូវបានយល់ឃើញថា សោហ៊ុយសម្រាប់ការជួសជុលចាំបាច់ធម្មតា (ពាក្យពេចន៍ក្នុងច្បាប់ភូមិបាល គឺ សោហ៊ុយសម្រាប់ការ "ថែទាំ") គឺជាបន្ទុករបស់ភតិកៈ ។

ជាការច្បាស់ណាស់ហើយដែលថា ភតិកៈអាចធ្វើការសន្យាសេសអំពីករណីយកិច្ចជួសជុល ឬ បន្ទុកនៃសោហ៊ុយជួសជុល ដោយខុសពីក្រមរដ្ឋប្បវេណីក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៦០៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៧២០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ១១១១ និង មាត្រា ១១១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ៦០៣.- សកម្មភាពថែរក្សារបស់ភតិបតី

១-បើភតិបតី មានបំណងចង់អនុវត្តសកម្មភាពដែលចាំបាច់ក្នុងការថែរក្សាវត្ថុជួល ភតិកៈមិនអាចបដិសេធបានឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលភតិបតីមានបំណងចង់អនុវត្តសកម្មភាពដែលចាំបាច់ក្នុងការថែរក្សាវត្ថុជួល ផ្ទុយពីឆន្ទៈរបស់ភតិកៈ ប្រសិនបើហេតុនោះ បណ្តាលឱ្យភតិកៈពុំអាចសម្រេចគោលបំណងនៃការជួលទេ ភតិកៈអាចទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃឈ្នួល ឬ អាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ភតិបតីអាចធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ដើម្បីថែរក្សាវត្ថុជួល ដូចជាការជួសជុលវត្ថុជួល ជាអាទិ៍ ។ ភតិកៈមិនអាចបដិសេធនឹងសកម្មភាពនេះបានឡើយ ក៏ប៉ុន្តែ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលការជួសជុលអាគារបុរាណទាំងស្រុង ត្រូវប្រើពេលវេលាច្រើន ហើយភតិកៈមិនអាចសម្រេចនូវគោលដៅនៃភតិសន្យា ភតិកៈអាចរំលាយភតិសន្យាដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះបាន ។ ការ "រំលាយ" ដែលមានក្នុងនេះ មានន័យថាជាការ "ជូនដំណឹងរំលាយកិច្ចសន្យា"^៧ ។ ក្នុងករណីដែលគោលដៅនៃកិច្ចសន្យាមិនមែនត្រូវបានរារាំងទាំងស្រុងទេ ប៉ុន្តែ គោលដៅដែលមានពីដំបូងត្រូវបានរារាំងមួយភាគ ហើយតម្លៃនៃការប្រើប្រាស់វត្ថុជួលសម្រាប់ភតិកៈត្រូវបានចុះថយ ពេលនោះភតិកៈអាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃឈ្នួលក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៦០៦ និង មាត្រា ៦០៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៧២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ១១១៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦០៤.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងវិញ នូវសោហ៊ុយរបស់ភតិកៈ

១-បើភតិកៈ បានចំណាយសោហ៊ុយចាំបាច់ ដែលត្រូវជាបន្ទុករបស់ភតិបតី ចំពោះ

^៧ ចំពោះ "ការជូនដំណឹងរំលាយកិច្ចសន្យា" សូមមើលសេចក្តីកំណត់នៃមាត្រា ៦១៧ ។

វត្តជួល ភតិកៈអាចទាមទារសំណងនោះ ពីភតិបតី ជាបន្ទាន់បាន ។

២-បើភតិកៈបានចំណាយសោហ៊ុយដើម្បីកែលំអវត្តជួល ឬ ចំណាយផ្សេងទៀត ដើម្បីបង្កើនតម្លៃ លុះត្រាតែនៅក្នុងករណីដែលកម្រិតនៃកំណើនតម្លៃនោះនៅតែមាន នា ពេលបញ្ចប់ភតិសន្យាតែប៉ុណ្ណោះទេ ទើបភតិកៈអាចទាមទារចំពោះភតិបតី ឱ្យសងវិញនូវ ប្រាក់ដែលបានចំណាយ ឬ តម្លៃប្រាក់ដែលកើននោះ ដោយផ្អែកតាមការជ្រើសរើសរបស់ ភតិបតីបាន ។ ប៉ុន្តែ តុលាការអាចអនុញ្ញាត ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ ឱ្យសងវិញ យោលតាមការទាមទាររបស់ភតិបតីបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យភតិបតីសងវិញនូវសោហ៊ុយ ក្នុងករណីដែលភតិកៈបានចេញសោហ៊ុយជូនជួសជុលវត្ត ជួល ឬ ក្នុងករណីដែលបានចេញសោហ៊ុយសម្រាប់កែលំអវត្តជួល ។

ជាគោលការណ៍ ភតិបតីត្រូវទទួលបន្ទុកសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់ថែរក្សាវត្តជួល ដូចជាសោហ៊ុយជូនជួសជុល ជាអាទិ៍ (ត្រូវហៅថា "សោហ៊ុយចាំបាច់") ដោយយោងតាមមាត្រា ៦០២ នៃក្រមនេះ ហើយក្នុងករណីដែលភតិកៈបានចេញ ជំនួសសិននោះ ភតិកៈអាចទាមទារឱ្យភតិបតីសងសោហ៊ុយនោះមកវិញបាន ។

ក្នុងករណីដែលមិនមែនជាការចាំបាច់ដើម្បីថែរក្សាទេ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើវត្តជួលត្រូវបានកែលំអ និង បង្កើនតម្លៃ ភតិកៈអាចឱ្យភតិបតីសងវិញនូវសោហ៊ុយដែលភតិកៈបានចំណាយពិតប្រាកដ ឬ ចំនួនទឹកប្រាក់នៃតម្លៃដែលត្រូវបានបង្កើន តាមការជ្រើសរើសរបស់ភតិបតីបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦០៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦០៥.- ការទទួលខុសត្រូវរបស់ភតិបតី ចំពោះវិការៈនៃវត្តជួល

១-ប្រសិនបើភតិកៈមិន បានពិនិត្យស្ថានភាពនៃវត្តដែលជាកម្មវត្ថុនៃភតិសន្យាថា ត្រឹមត្រូវតាមស្ថានភាពដែលបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតកិច្ចសន្យា នៅពេលទទួលការប្រគល់ វត្តដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ភតិកៈមិនអាចទាមទារឱ្យភតិបតី ទទួលខុសត្រូវបានឡើយ ចំពោះ ភាពខុសពីស្ថានភាពដែលបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតកិច្ចសន្យាដែលខ្លួនអាចដឹងដោយងាយ ស្រួលបើពិនិត្យ ។

២-នៅក្នុងករណីដែលវត្តជួលមានវិការៈកំបាំង បើភតិកៈមិន បានដឹងអំពីវិការៈ នោះទេ ភតិកៈអាចទាមទារឱ្យជួសជុលវិការៈនោះ ឬ ឱ្យជួសជុលវត្តដែលគ្មាន វិការៈ និង អាច

ទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបាន ។

៣-ភតិបតីអាចជួសជុលវិការៈ ដោយសោហ៊ុយខ្លួនបាន លុះត្រាតែមិនធ្វើឱ្យមាន ការខូចខាតដោយមិនត្រឹមត្រូវនូវផលប្រយោជន៍របស់ភតិកៈ ។ ប៉ុន្តែ ភតិកៈមិនត្រូវបាន រារាំងក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតឡើយ ។

៤-ជំនួសនឹងការទាមទារដែលកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ភតិកៈអាច ទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃឈ្នួលដែលសមរម្យនឹងវិការៈបាន ដោយគិតតាំងពីពេលដែលបាន ប្រគល់ ។^៨

៥-បើពុំអាចសម្រេចនូវគោលបំណងដែលបានធ្វើកិច្ចសន្យា ដោយសារមូលហេតុ នៃវិការៈកំហាំងនោះទេ ភតិកៈអាចរំលាយភតិសន្យានោះបាន ។

៦-ការទាមទារឱ្យជួសជុល ឱ្យដូរ ឱ្យបន្ថយថ្លៃឈ្នួល និង ការរំលាយ ត្រូវអនុវត្ត នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលភតិកៈបានដឹង ឬ ពេលដែលត្រូវ ដឹងអំពីហេតុនោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ភតិបតីក្នុងការធានាវិការៈនៃវត្ថុជួល ក្នុងករណីដែលវត្ថុជួលមានវិការៈ ។ យោងតាមមាត្រា ៥៥៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន បញ្ញត្តិស្តីពីការលក់ទិញ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះ កិច្ចសន្យាដែលយកតម្លៃថ្នូរ ក្រៅពីកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ។ មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិដែលត្រូវបានចែងឡើង ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបាន ច្បាស់លាស់នូវគោលគំនិតដូចមាត្រា ៥៧០ និង មាត្រា៥៦៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

ខ្លឹមសារនៃការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការៈ មានដូចជាសំណងនៃការខូចខាត ការរំលាយកិច្ចសន្យា ព្រមទាំង ការជួសជុលវិការៈ ការប្តូរនឹងវត្ថុដែលពុំមានវិការៈ ការទាមទារឱ្យចុះបន្ថយថ្លៃឈ្នួល ។

ដូចករណីលក់ទិញដែរ គឺភតិបតីមានសិទ្ធិជួសជុលវិការៈ (សិទ្ធិអនុវត្តពេញលេញ) ដែរ ហើយអាចរួចផុតពី ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាវិការៈនេះបាន តាមរយៈការជួសជុលវិការៈ ។

ការ "រំលាយ" ដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ៥ នៃមាត្រានេះ មានន័យថាជាការ "ជូនដំណឹងរំលាយកិច្ចសន្យា" ។

កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១១០ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ចែងអំពីករណីយកិច្ចរបស់ភតិកៈក្នុងការពិនិត្យ មុននឹង ទទួលការប្រគល់វត្ថុជួល ហើយប្រសិនបើមិនបានពិនិត្យទេ ត្រូវចាត់ទុកថា ត្រឹមត្រូវតាមលក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុង ភតិសន្យា ។ នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលនេះ មិនមានបញ្ញត្តិណាមួយចែងផ្ទាល់ទេ ប៉ុន្តែ អាចបកស្រាយថា ក្នុងករណីនេះ

^៨ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃមាត្រា ៦០៥ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ទោះបីជាករណីណាមួយខុសនឹងលក្ខខណ្ឌនៃភតិសន្យាក្រោយការទទួលក៏ដោយ ក៏ភតិកៈមិនអាចទាមទារឱ្យ ភតិបតីទទួលខុសត្រូវបានទេ ។ ដូច្នេះហើយ ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ក៏ចែងដូចគោលគំនិតនេះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១១១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៧២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីពារាំង, មាត្រា ១១០ នៃ ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា

មាត្រា ៦០៦.- សិទ្ធិវិលាយ និង សិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃឈ្នួល នៅក្នុងករណីដែល ចំណូលថយចុះ

១- បើភតិកៈនៃដីដែលមានគោលបំណងអាស្រ័យផលពីដី ទទួលផលបានតិចជាង ថ្លៃឈ្នួល ដោយសារករណីប្រធានសក្តិ ភតិកៈអាចទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃឈ្នួល រហូតដល់ ត្រឹមចំនួនទឹកប្រាក់នៃការអាស្រ័យផលនោះបាន ។

២- ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើការទទួលផល បានតិចជាងថ្លៃឈ្នួល លើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ជាបន្តបន្ទាប់ ដោយសារករណីប្រធានសក្តិ ភតិកៈអាចវិលាយភតិសន្យាបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារបន្ថយថ្លៃឈ្នួល ក្នុងករណីដែលចំណូលដែលភតិកៈទទួលបានពីដីថ្លៃថយចុះ ។

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិចែងពិសេសសម្រាប់ករណីដែលប្រមូលផលដំណាំពីដីស្រែចំការដែលជួល មិនបានល្អ ដោយសារ គ្រោះធម្មជាតិ តែមិនរាប់បញ្ចូលករណីដែលបានជួលដីសាងសង់រោងចក្រសម្រាប់ផលិតទំនិញ តែទំនិញនោះលក់មិនបាន ហើយចំណូលមិនបានតាមគម្រោងឡើយ ។ ចំណូលពីការលក់ទំនិញដែលបានផលិតដោយរោងចក្រដែលស្ថិតលើដីជួល នោះ មិនអាចចាត់ទុកថាជា "ផលពីដី" បានឡើយ ។ ចំពោះករណីដែលមិនមែនជាផលដំណាំ មិនបានល្អទេ តែជាករណី ដែលចំណូលពីដីបានថយចុះទាបជាងថ្លៃឈ្នួល ដោយសារការធ្លាក់ចុះតម្លៃដំណាំដែលមិនអាចព្យាករបានវិញ សូមទុកឱ្យ ចៅក្រមកម្ពុជាធ្វើការវិនិច្ឆ័យនាពេលអនាគត ។

ការ "វិលាយ" ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ មានន័យថាជាការ "ជូនដំណឹងវិលាយកិច្ចសន្យា" ។

តាមធម្មតា នៅកម្ពុជា ក្នុងករណីច្រើន ការជួលដីស្រែចំការ មានអំឡុងពេល ១ ឆ្នាំ ហើយភាគច្រើនមាន ការព្រមព្រៀងរវាងភាគីអំពីការបន្ថយថ្លៃឈ្នួល ហេតុនេះហើយ ត្រូវគេសង្កេតឃើញថា រឿងវិវាទនេះមិនសូវកើត ឡើងទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦០៩ និង មាត្រា ៦១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦០៧.- សិទ្ធិវិលាយ និង សិទ្ធិទាមទារបន្ថយថ្លៃឈ្នួល ដោយសារការបាត់បង់ ឬ វិនាសវត្ថុជួលមួយភាគ

១-បើវត្ថុជួលមួយភាគត្រូវបានបាត់បង់ ឬ វិនាស ដោយមិនមែនជាកំហុសរបស់ ភតិកៈទេ ភតិកៈអាចទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃឈ្នួល ទៅតាមសមាមាត្រនៃភាគដែលត្រូវបាន បាត់បង់ ឬ វិនាសនោះបាន ។

២-ក្នុងករណីនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើភតិកៈពុំអាចសម្រេចគោលបំណង ដែលបានធ្វើកិច្ចសន្យាជួល ទៅលើភាគដែលនៅសេសសល់នោះទេ ភតិកៈអាចវិលាយ ភតិសន្យាបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃឈ្នួល ព្រមទាំងសិទ្ធិវិលាយ ក្នុងករណីដែលវត្ថុជួលបានវិនាសមួយភាគនៃ វត្ថុជួល ។

ការ "វិលាយ" ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ មានន័យថាជាការ "ជូនដំណឹងវិលាយកិច្ចសន្យា" ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦០៨.- អនុប្បទានសិទ្ធិជួល និង ការជួលបន្ត នូវវត្ថុជួល

១-បើគ្មានការយល់ព្រមពីភតិបតីទេ ភតិកៈពុំអាចធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិជួល ឬ ជួល បន្តនូវវត្ថុជួលបានឡើយ លើកលែងតែករណីនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ។

២-បើភតិកៈបានឱ្យតតិយជនប្រើប្រាស់ ឬ អាស្រ័យផលពីវត្ថុជួល ផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ភតិបតីអាចវិលាយកិច្ចសន្យាបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងហាមមិនឱ្យភតិកៈធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិជួល ឬ ជួលបន្តដោយគ្មានការយល់ព្រមពីភតិបតី ហើយ ព្រមជាមួយគ្នានេះ ចែងអំពីសិទ្ធិវិលាយភតិសន្យារបស់ភតិបតី ក្នុងករណីដែលភតិកៈបានធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិជួល ឬ បាន ជួលបន្ត ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីភតិបតី ។ ម្យ៉ាងទៀត យោងតាមយុត្តិសាស្ត្ររបស់ជប៉ុន ទោះបីជាមានអនុប្បទាន

សិទ្ធិជួល ឬ ការជួលបន្តដោយគ្មានការយល់ព្រមក៏ដោយ ប្រសិនបើមិនអាចទទួលស្គាល់ថា អំពើរបស់ភតិកៈនោះ មានលក្ខណៈរំលោភលើទំនុកចិត្តទេ ភតិបតីមិនអាចរំលាយភតិសន្យាបានឡើយ ។ នៅកម្ពុជា ក៏អាចមានករណីខ្លះដែលមិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រើសិទ្ធិរំលាយបានដោយសារការរំលាយនេះគឺជាការប្រើសិទ្ធិដោយបំពាន ។

ការ "រំលាយ" ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ មានន័យថាជាការ "ជូនដំណឹងរំលាយកិច្ចសន្យា" ។

សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ គឺជាសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដែលអាចធ្វើអនុប្បទាន ឬ ជួលបន្តដោយសេរីបាន ហេតុនេះហើយ ជាការធម្មតាទេ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ បានជានៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ បន្ថែមពាក្យ "លើកលែងតែករណីនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍" ។ សូមមើលមាត្រា ២៥២ នៃក្រមនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១១២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦០៩.- ការជួលបន្ត

១-បើភតិកៈបានជួលបន្ត នូវវត្ថុជួលដោយត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ភតិកៈបន្តត្រូវមានករណីយកិច្ចដោយផ្ទាល់ ចំពោះភតិបតី ។ ចំពោះករណីយកិច្ចបង់ថ្លៃឈ្នួលជួលបន្ត ភតិកៈបន្តពុំអាចយកការបង់ថ្លៃជាមុនទៅឱ្យភតិកៈ មកតតាំងជាមួយភតិបតី បានឡើយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំរារាំងដល់ការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ភតិបតី ចំពោះភតិកៈឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងស្តីពីករណីយកិច្ចរបស់ភតិកៈបន្ត ចំពោះភតិបតី ក្នុងករណីដែលភតិកៈបានជួលបន្តនូវវត្ថុជួល ដោយត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ។ ពាក្យ "ដោយត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់" ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ មានន័យថា ភាគច្រើនគឺជាករណីដែលបានទទួលការយល់ព្រមពីភតិបតី ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាពុំមានការយល់ព្រមពីភតិបតីក៏ដោយ តែប្រសិនបើការរំលាយដោយភតិបតី ដោយផ្អែកលើកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៦០៨ មិនអាចទទួលស្គាល់ ដោយសារការរំលាយនោះគឺជាការប្រើសិទ្ធិដោយបំពាន ជាអាទិ៍ ក៏ត្រូវចាត់ទុកថា "ដោយត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់" ដែរ ។ ចំពោះការជួលអចិន្ត្រៃយ៍ក៏ដូចគ្នាដែរ ទោះបីជាពុំមានការយល់ព្រមពីភតិបតីក៏ដោយ ក៏អាចជួលបន្តបានដែរ ហើយក្នុងករណីនេះ ក៏ជាករណីជួលបន្ត "ដោយត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់" ដែរ ដូច្នេះហើយ ត្រូវអនុវត្តមាត្រានេះដែរ ។

គោលគំនិតនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ គឺ ឧទាហរណ៍ ចំពោះការទាមទារថ្លៃឈ្នួល ភតិបតីអាចយកជម្រើសទាមទារពីភតិកៈជួលបន្តបាន ឬ ក៏ទាមទារពីភតិកៈបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦១០.- ករណីយកិច្ច និង ពេលវេលានៃការបង់ថ្លៃឈ្នួល

១-ភតិកៈ មានករណីយកិច្ចបង់ថ្លៃឈ្នួល ទៅឱ្យភតិបតី ទៅតាមពេលវេលាដែលបានកំណត់ ។

២-នៅក្នុងករណីដែលមិនបានកំណត់ជាពិសេសនៅក្នុងកិច្ចសន្យា អំពីពេលវេលាដែលត្រូវបង់ថ្លៃឈ្នួលទេ ចំពោះចលនវត្ថុ និង ផ្ទះ ឬ អាគារ ត្រូវបង់នៅរៀងរាល់ចុងខែ ចំពោះដីធ្លីវិញ ត្រូវបង់នៅរៀងរាល់ចុងឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះវត្ថុដែលមានរដ្ឋប្រមូលផល ត្រូវបង់នៅក្រោយពេលដែលរដ្ឋនោះកន្លងផុត ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ច និង ពេលវេលាដែលត្រូវបង់ថ្លៃឈ្នួលដោយភតិកៈ ។ តាមបញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជាគោលការណ៍ ភតិកៈត្រូវបង់ថ្លៃឈ្នួលនៅរាល់ពេលដែលអំឡុងពេលកំណត់មួយបានកន្លងផុតទៅ ក៏ប៉ុន្តែ ភតិកៈអាចធ្វើការសន្យាពិសេសអំពីការបង់ថ្លៃឈ្នួលមុនរាល់អំឡុងពេលដែលបានកំណត់នោះក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១១១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦១១.- ករណីយកិច្ចជូនដំណឹង របស់ភតិកៈ

បើមានការចាំបាច់លើការជួសជុលវត្ថុជួល ឬ បើមានតតិយជនអះអាងអំពីសិទ្ធិចំពោះវត្ថុជួល ភតិកៈត្រូវជូនដំណឹងនោះទៅឱ្យភតិបតី ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ បើភតិបតីបានដឹងអំពីហេតុនោះរួចហើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចជូនដំណឹងរបស់ភតិកៈ ទៅភតិបតី ក្នុងករណីដែលមានការចាំបាច់ត្រូវជួសជុលវត្ថុជួល ឬ ក្នុងករណីដែលមានតតិយជនអះអាងអំពីសិទ្ធិពាក់ព័ន្ធនឹងវត្ថុជួលនោះ ។

ចំពោះផលប្រយោជន៍ កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ២៦៦ នៃក្រមនេះ ចែងអំពីការសងនូវសំណងនៃការខូចខាតក្នុងករណីដែលមានការបំពានករណីយកិច្ចជូនដំណឹង ដោយផលប្រយោជន៍ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ករណីយកិច្ចដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រានេះ គឺជាករណីយកិច្ចលើកិច្ចសន្យា (កាតព្វកិច្ច) ដូច្នេះហើយ ពេលមានការបំពានករណីយកិច្ច ការដែល

អ្នកបំពានត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាត គឺជាការធម្មតាទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ករណីយកិច្ចជូនដំណឹងរបស់ផលបូកភោគី មិនមែនជាករណីយកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់សិទ្ធិលើបំណុលទេ គឺជាករណីយកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់សិទ្ធិប្រត្យក្ស ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើគ្មានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ២៦៦ ទេ ទោះបីជាមានការខូចខាតកើតឡើង ដោយសារការធ្វេស ប្រហែសក្នុងការជូនដំណឹងដោយផលបូកភោគីក៏ដោយ បើការធ្វេសប្រហែសនេះមិនបំពេញស័ក្ខខ័ណ្ឌនៃអំពើអនិត្យានុកូល ទេ កម្មសិទ្ធិករមិនអាចទាមទារឱ្យផលបូកភោគីទទួលខុសត្រូវនូវសំណងនៃការខូចខាតបានឡើយ ។ ដូច្នេះហើយ ចាំបាច់ ត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា ការទទួលខុសត្រូវរបស់ផលបូកភោគីនោះ គឺជាការទទួលខុសត្រូវដែលច្បាប់បានកំណត់ ។ (មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ការបញ្ចប់ភតិសន្យា

មាត្រា ៦១២.- ការផុតអំឡុងពេលកំណត់

ភតិសន្យាដែលមានកំណត់អំឡុងពេល ត្រូវបញ្ចប់ដោយការផុតអំឡុងពេលដែល បានកំណត់នោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ភតិសន្យាត្រូវបញ្ចប់ដោយការផុតអំឡុងពេលកំណត់ដោយភតិសន្យានោះ ។ ដោយសារតែ នេះគឺជាខ្លឹមសារធម្មតា មិនចាំបាច់បញ្ញត្តិក៏បានដែរ ហេតុនេះហើយបានជា ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន ពុំមានបញ្ញត្តិដូច មាត្រានេះទេ ។

មាត្រា ៦១៣.- ការបដិសេធការបន្តជាថ្មី នូវភតិសន្យាអចលនវត្ថុ

ចំពោះភតិសន្យាអចលនវត្ថុ បើភាគីម្ខាងពុំបានបង្ហាញឆន្ទៈបដិសេធការបន្តជាថ្មី នៅមុនរយៈពេល ៣ (បី) ខែ មុនផុតកំណត់អំឡុងពេល ចំពោះផ្ទះ ឬ អាគារ ឬ នៅមុន រយៈពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ មុនផុតកំណត់អំឡុងពេល ចំពោះដីធ្លី ទៅភាគីម្ខាងទៀតទេ ត្រូវចាត់ទុកថាបានយល់ព្រមក្នុងការបន្តជាថ្មី ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ភតិសន្យាដែលត្រូវ បានបន្តជាថ្មីនេះ គឺជាភតិសន្យាដែលពុំមានកំណត់អំឡុងពេល ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការបន្តភតិសន្យាអចលនវត្ថុដែលកំណត់អំឡុងពេល ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងពុំបានជូនដំណឹងទៅ

ភាគីម្ខាងទៀតថា បដិសេធនូវការបន្តជាថ្មីនូវភតិសន្យា នៅមុនរយៈពេលកំណត់មួយ មុនពេលផុតអំឡុងពេលនៃ ភតិសន្យា ។ ក៏ប៉ុន្តែ សិទ្ធិជួលក្រោយពេលបន្តជាថ្មី ពុំមានកំណត់អំឡុងពេលទេ ហេតុនេះហើយ ភាគីណាម្ខាង ក៏អាចស្នើសុំរំលាយភតិសន្យានេះ យោងតាមមាត្រា ៦១៥ នៃក្រមនេះ នៅពេលណាក៏បានដែរ ហើយភតិសន្យានឹងត្រូវ បញ្ចប់ ៣ ខែក្រោយការស្នើសុំរំលាយ ក្នុងករណីជួលអាគារ និង ១ ឆ្នាំ ក្រោយការស្នើសុំរំលាយ ក្នុងករណីជួលដីធ្លី ។ មានន័យថា ការការពារភតិកៈមានភាពខ្សោយជាង បើប្រៀបធៀបទៅនឹងមុនពេលបន្តភតិសន្យាជាថ្មី ។

ប្រសិនបើភតិបតីបានបង្ហាញឆន្ទៈបដិសេធការបន្តជាថ្មីហើយ តែក្រោយពេលផុតអំឡុងពេល ពុំបានទាមទារឱ្យភតិកៈ ចេញទេ អាចបកស្រាយបានថាជាការបង្ហាញឆន្ទៈបន្តជាថ្មីដោយតុណ្ហភាព ដោយបានដកឆន្ទៈបដិសេធពីមុនបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងក្រមនេះ បញ្ញត្តិសន្មតដោយច្បាប់អំពីចំណុចនេះ មិនត្រូវបានរៀបចំទេ ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា ១១៣៣ និង មាត្រា ១១៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ក៏តម្រូវឱ្យមានអំឡុងពេល កំណត់មួយ សម្រាប់ជូនដំណឹងជាមុន ក្នុងករណីបដិសេធការបន្តជាថ្មី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ២៦ នៃច្បាប់ស្តីពីការជួលដី និង ការជួលផ្ទះរបស់ជប៉ុន, មាត្រា ១១៣៣ និង មាត្រា ១១៣៤ នៃក្រម រដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦១៤.- ការបន្តជាថ្មីដោយតុណ្ហភាព

ចំពោះភតិសន្យាចលនវត្ថុ នៅក្នុងករណីដែលភតិកៈបានបន្តការប្រើប្រាស់ ឬ អាស្រ័យផលលើវត្ថុជួលនោះ ទោះនៅក្រោយអំឡុងពេលនៃភតិសន្យា បានផុតកំណត់ហើយ ក៏ដោយ បើភតិបតីបានដឹងអំពីហេតុនោះហើយ តែមិនបានធ្វើការតវ៉ាទេ ត្រូវសន្មតថាជា ភតិសន្យាដែលបានបន្តជាថ្មី ដោយគ្មានកំណត់អំឡុងពេល ហើយមានលក្ខខណ្ឌដូចគ្នានឹង កិច្ចសន្យាដែលបានជួលពីមុន លើកលែងតែអំឡុងពេលចេញ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការបន្តជាថ្មីនូវភតិសន្យាចលនវត្ថុ ក្នុងករណីដែលភតិបតីបានដឹងថា ភតិកៈបន្តការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលលើវត្ថុជួល ក្រោយអំឡុងពេលនៃភតិសន្យា បានកន្លងផុត តែពុំបានធ្វើការតវ៉ាចំពោះហេតុនេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ សិទ្ធិជួលដែលបង្កើតឡើងក្រោយការបន្តជាថ្មីនោះ ក្លាយទៅជាសិទ្ធិជួលដែលគ្មានកំណត់អំឡុងពេល ហេតុនេះហើយ ភាគីណាម្ខាងក៏អាចស្នើសុំរំលាយភតិសន្យា ដោយយោងតាមមាត្រា ៦១៥ នៃក្រមនេះ នៅពេលណាក៏បានដែរ ហើយ ភតិសន្យានឹងត្រូវបញ្ចប់ ឱ្យតែ ១ ថ្ងៃបានកន្លងផុតទៅ ហេតុដូច្នេះ ការការពារភតិកៈនឹងមានភាពខ្សោយជាងសិទ្ធិជួល ដែលមានមុនពេលបន្តជាថ្មីនោះ ។

ក្នុងករណីដែលភតិសន្យាអចលនវត្ថុ យោងតាមមាត្រាមុន ប្រសិនបើភាគីម្ខាងពុំបានបង្ហាញឆន្ទៈបដិសេធការបន្តជាថ្មី ចំពោះភាគីម្ខាងទៀត នៅមុនពេលកំណត់មួយ មុនពេលផុតអំឡុងពេលនៃភតិសន្យាទេ ភតិសន្យានោះនឹងត្រូវបន្តជាថ្មីដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៧៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦១៥.- ការស្នើសុំឱ្យរំលាយភតិសន្យាដែលពុំមានកំណត់អំឡុងពេល

១-បើពុំបានកំណត់អំឡុងពេលជួលនៅក្នុងកិច្ចសន្យាទេ ភាគីនីមួយៗអាចស្នើសុំឱ្យរំលាយកិច្ចសន្យា នៅពេលណាក៏បាន ។ ក្នុងករណីដែលការស្នើសុំឱ្យរំលាយ មិនបានបញ្ជាក់អំពីពេលវេលា និង ក្នុងករណីដែលអំឡុងពេលចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យរំលាយរហូតដល់ពេលវេលាដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងការស្នើសុំឱ្យរំលាយនោះ តិចជាងអំឡុងពេលដូចបានកំណត់ខាងក្រោមនេះ ភតិសន្យាត្រូវរំលាយ នៅពេលដែលអំឡុងពេលដូចបានកំណត់ខាងក្រោមនេះ បានកន្លងហួស គិតចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យរំលាយ :

- ក-១ (មួយ) ថ្ងៃ ចំពោះចលនវត្ថុ ។
- ខ-៣ (បី) ខែ ចំពោះអាគារ ។
- គ-១ (មួយ) ឆ្នាំ ចំពោះដីធ្លី ។

២-ចំពោះភតិសន្យាដីធ្លីដែលមានរដូវប្រមូលផល ត្រូវធ្វើការស្នើសុំរំលាយកិច្ចសន្យានៅក្រោយរដូវនោះ មុនការចាប់ផ្តើមការធ្វើកសិកម្ម សម្រាប់រដូវបន្ទាប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលពុំបានកំណត់អំឡុងពេលនៃភតិសន្យាទេ ភាគីណាម្ខាងក៏អាចស្នើសុំឱ្យរំលាយភតិសន្យា នៅពេលណាក៏បានដែរ ហើយភតិសន្យានោះនឹងត្រូវបញ្ចប់ នៅពេល ១ ថ្ងៃ បានកន្លងផុតទៅ ចំពោះចលនវត្ថុ ពេល ៣ ខែ បានកន្លងផុតទៅ ចំពោះអាគារ និង ពេល ១ ឆ្នាំ បានកន្លងផុតទៅ ចំពោះដីធ្លី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦១៦.- ការរក្សាទុកសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យា

ទោះនៅក្នុងករណីដែលភាគី បានកំណត់អំឡុងពេលនៃភតិសន្យាក៏ដោយ បញ្ញត្តិនៃ មាត្រា ៦១៥ (ការស្នើសុំឱ្យរំលាយភតិសន្យាដែលពុំមានកំណត់អំឡុងពេល) ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ បើភាគីតែម្នាក់ ឬ ភាគីទាំងសងខាង បានរក្សាទុកនូវសិទ្ធិ អំណាចអនុវត្តការរំលាយកិច្ចសន្យា នៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ទោះបីជាភតិសន្យាមានកំណត់អំឡុងពេលក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាង ឬ ភាគីទាំងសងខាង បានរក្សាទុកនូវសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យា ប្រសិនបើសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យានោះត្រូវបានអនុវត្ត ក៏ភតិសន្យានោះនឹងត្រូវបញ្ចប់ ក្រោយការកន្លងផុតទៅនៃអំឡុងពេលមួយ បន្ទាប់ពីពេលបានអនុវត្តសិទ្ធិរំលាយនេះ ដោយយកបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦១៥ មកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦១៧.- ភាពគ្មានអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការរំលាយកិច្ចសន្យា

នៅក្នុងករណីដែល បានរំលាយភតិសន្យា ការរំលាយកិច្ចសន្យានោះ ត្រូវមាន អានុភាពឆ្ពោះទៅអនាគតតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ការរំលាយភតិសន្យា ពុំមានអានុភាពប្រតិសកម្មទេ មានន័យថា ភតិសន្យានេះ ពុំមែនគ្មាន កំណើតឡើងតាំងពីដំបូងនោះមកទេ ។ ដើម្បីធ្វើការបែងចែកឱ្យបានច្បាស់លាស់រវាងការរំលាយភតិសន្យាដែលគ្មាន អានុភាពប្រតិសកម្មនៃការរំលាយ និង ការរំលាយធម្មតាដែលមានអានុភាពប្រតិសកម្ម តាមនីតិសាស្ត្រ ត្រូវប្រើពាក្យ "ការជូនដំណឹងរំលាយកិច្ចសន្យា" ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦២០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦១៨.- ករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុជួល

១-បើភតិសន្យាត្រូវបានបញ្ចប់ហើយ ភតិកៈមានករណីយកិច្ចធ្វើបដិទានវត្ថុជួល ប្រគល់ទៅឱ្យភតិបតីវិញ ជាបន្ទាន់ ។

២-លើកលែងតែការបាក់បែក ខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារការប្រើប្រាស់ជា ធម្មតា ភតិកៈត្រូវជួសជុលការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារមូលហេតុជាបន្ទុករបស់ ខ្លួនឡើងវិញ ឬ ត្រូវមានករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចរបស់ភតិកៈ ក្នុងការធ្វើបដិទានវត្ថុជួល និង ក្នុងការប្រគល់វត្ថុនោះទៅឱ្យភតិបតីវិញ នៅពេលដែលភតិសន្យាត្រូវបានបញ្ចប់ ។ ភតិកៈត្រូវជួសជុលឡើងវិញ នូវការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារសារ មូលហេតុជាបន្ទុករបស់ខ្លួន ហើយក្នុងករណីដែលមិនអាចជួសជុលវិញបានទេ ត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាតនោះ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះការខូចខាតដែលកើតឡើងជាធម្មជាតិ ដោយសារការប្រើប្រាស់ធម្មតា ដូចជាការប្តូរពណ៌នៃក្រដាសជញ្ជាំង ដោយសារពន្លឺព្រះអាទិត្យ ឬ ការប្រឡាក់នៃកម្រាល ជាអាទិ៍ ភតិកៈពុំមានករណីយកិច្ចធ្វើការបដិទាន ឬ ករណីយកិច្ចសង នូវសំណងនៃការខូចខាតឡើយ ។ តម្លៃចុះថយនៃវត្ថុជួល ដោយសារការខូចខាតជាធម្មជាតិនោះ ត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុង ថ្លៃឈ្នួលរួចស្រេចទៅហើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៥៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ដោយមាត្រា ៦១៦ នៃក្រមដដែលនេះ ហើយចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ វិញ សូមមើលមាត្រា ១១២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ចាស់របស់កម្ពុជា និង មាត្រា ១១១ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ។

មាត្រា ៦១៩.- សិទ្ធិរុះរើចេញ របស់ភតិកៈ

បើភតិសន្យាត្រូវបានបញ្ចប់ហើយ ភតិកៈអាចរុះរើចេញ នូវវត្ថុដែលបានភ្ជាប់ជា មួយនឹងវត្ថុជួលនោះ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិរុះរើរបស់ភតិកៈ នូវវត្ថុដែលខ្លួនបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងវត្ថុជួល នៅពេលបញ្ចប់ភតិសន្យា ។ ភតិកៈមានសិទ្ធិរុះរើ ព្រមជាមួយគ្នានេះ មានករណីយកិច្ចរុះរើដែរ (មានន័យថា ករណីយកិច្ចធ្វើបដិទាន) ។ ភតិបតី អាចអនុគ្រោះករណីយកិច្ចធ្វើបដិទានបាន តែមិនអាចដកហូតនូវសិទ្ធិរុះរើរបស់ភតិកៈ ដោយទំនើងចិត្តខ្លួនបានឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៩៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ដោយមាត្រា ៦១៦ នៃក្រមដដែល

មាត្រា ៦២០.- សិទ្ធិវិលាយកិច្ចសន្យារបស់សន្តតិជន នៅក្នុងករណីដែលភតិកៈទទួល
មរណភាព

ប្រសិនបើគ្មានបំណងចង់បន្តភតិសន្យាទៅទៀតទេ សន្តតិជនរបស់ភតិកៈ អាច
វិលាយកិច្ចសន្យានោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិវិលាយរបស់សន្តតិជននៃភតិកៈ ដោយគិតឃើញថា ទោះបីជាភតិកៈ ឬ ភតិបតី
បានទទួលមរណភាពក៏ដោយ ទំនាក់ទំនងនៃភតិសន្យានឹងត្រូវបានទទួលបន្តដោយសន្តតិជនរបស់អ្នកនោះ តែក្នុងករណី
ដែលភតិកៈបានទទួលមរណភាព ហើយប្រសិនបើសន្តតិជនរបស់ភតិកៈនោះ មិនមានផលប្រយោជន៍ពីការបន្តភតិសន្យា
នេះទេ ហើយនៅឱ្យអ្នកនេះទទួលករណីយកិច្ចបង់ថ្លៃឈ្នួល វាគឺជាការមិនសមរម្យ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះទទួលស្គាល់
នូវសិទ្ធិវិលាយភតិសន្យារបស់សន្តតិជនខាងភតិកៈ ។ ពាក្យ "វិលាយ" នៅក្នុងនេះ មានន័យថា "ជូនដំណឹងវិលាយ
កិច្ចសន្យា" ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា ១១៣០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ចែងថា ក្នុងករណីដែលភតិកៈទទួលមរណភាព
ប្រសិនបើសន្តតិជនរបស់ភតិកៈនោះ មិនចង់បន្តភតិសន្យាទេ ភតិសន្យានោះនឹងត្រូវបញ្ចប់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១១៣០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦២១.- អំឡុងពេលប្រើសិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាត និង ការទាមទារឱ្យ
សងសោហ៊ុយមកវិញ

សំណងនៃការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារភតិកៈ ក្នុងការប្រើប្រាស់ និង
អាស្រ័យផលដែលផ្ទុយនឹងអត្ថន័យដើមនៃកិច្ចសន្យា និង ការសងមកវិញនូវសោហ៊ុយ
ដែលភតិកៈបានចេញ ត្រូវទាមទារនៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេល
ដែលភតិបតី បានទទួលការសងវត្ថុជួលនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សិទ្ធិរបស់ភតិបតីក្នុងការទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាត ចំពោះការខូចខាតដែលបានកើតឡើង
ដោយសារការប្រើ និង អាស្រ័យផលដែលផ្ទុយនឹងអត្ថន័យនៃភតិសន្យា របស់ភតិកៈ និង សិទ្ធិរបស់ភតិកៈក្នុងការទាមទារ
ឱ្យសងមកវិញនូវសោហ៊ុយរបស់ភតិកៈចេញ ចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តក្នុងអំឡុងពេល ១ ឆ្នាំ ក្រោយការប្រគល់វិញនូវវត្ថុជួល

ទៅឱ្យភតិបតី ។ អំឡុងពេលនេះពុំមែនជាអំឡុងពេលសម្រាប់ការដាក់ពាក្យបណ្តឹងទេ ។ មានន័យថា ប្រសិនបើ គ្រាន់តែជូនដំណឹងអំពីឆន្ទៈអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្រៅតុលាការទៅ ក្នុងអំឡុងពេល ១ ឆ្នាំនេះ វាជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ដើម្បីកុំឱ្យរំលត់សិទ្ធិ ទាមទារនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ដោយមាត្រា ៦២២ នៃក្រមដដែល

ផ្នែកទី ៤ កិច្ចសន្យាប្រវាស់

(កំណត់)

នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មានបញ្ញត្តិស្តីពីកិច្ចសន្យាប្រវាស់ (métayage) ខ្លះៗដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជាវិញ គ្មានបញ្ញត្តិស្តីពីការប្រវាស់ទេ ។ រីឯនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មានតែបញ្ញត្តិស្តីពីការជួលសត្វពាហនៈ ចាប់ពីមាត្រា ១៨២៧ ទៅ ។

កិច្ចសន្យាប្រវាស់ គឺជាប្រភេទពិសេសនៃភតិសន្យា ក៏ប៉ុន្តែ ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍សេរីភាពក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា ឱ្យតែភាគីទាំងសងខាងព្រមព្រៀងគ្នា គឺអាចបង្កើតភតិសន្យាដែលមានខ្លឹមសារដូចនេះបាន ។ នៅប្រទេសកម្ពុជា គេសង្កេតឃើញថា តាមជនបទ កិច្ចសន្យាប្រវាស់ដូចនេះ មានមិនត្រឹមតែការប្រវាស់ដីស្រែចំការប៉ុណ្ណោះទេ គឺមាន ទាំងការប្រវាស់សំពៅសំប៉ាន សត្វពាហនៈ ជាដើម ដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបណ្តោយឱ្យធ្វើកិច្ចសន្យាប្រវាស់ទូលាយ ខ្លាំងពេកទៅ នឹងក្លាយជាមិនអាចបែងចែកពីកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុនបានទេ ហេតុនេះហើយ ក្នុងនេះ ត្រូវកម្រិតត្រឹមតែ ការប្រវាស់ដីធ្លី និង សត្វពាហនៈប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៦២២.- អត្ថន័យនៃកិច្ចសន្យាប្រវាស់

កិច្ចសន្យាដែលកម្មសិទ្ធិករ ឱ្យភតិកៈខ្ចីដី ឬ សត្វពាហនៈ ដើម្បីទាញយកផល ហើយយកផលនោះ មកបែងចែកគ្នា រវាងភតិបតី និង ភតិកៈ ហៅថា កិច្ចសន្យាប្រវាស់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនិយមន័យនៃកិច្ចសន្យាប្រវាស់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១១៣៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦២៣.- របៀបបែងចែកផល

បើពុំបានកំណត់អំពីរបៀបបែងចែកផលទេ ត្រូវចាត់ទុកថា ត្រូវបែងចែកស្មើៗភាគ

គ្នា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងកិច្ចសន្យាប្រវាស់ ក្នុងករណីដែលពុំមានកំណត់ពិសេសអ្វីអំពីវិធីបែងចែកផលទេ ត្រូវធ្វើការបែងចែកឱ្យស្មើភាពគ្នា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១១៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦២៤.- សិទ្ធិចាត់ចែងផល របស់ភតិកៈ

លុះត្រាតែនៅក្រោយពេលដែលបានបញ្ចប់ការចែកភាគនៃផលទៅឱ្យភតិបតីរួចហើយ ទើបភតិកៈនៃការប្រវាស់ អាចចាត់ចែងផលដែលជាចំណែករបស់ខ្លួនបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សិទ្ធិចាត់ចែងផលរបស់ភតិកៈ ពុំអាចអនុវត្តបានឡើយ ប្រសិនបើមិនទាន់បានបែងចែកផលដល់ភតិបតីទេ ។ បញ្ញត្តិនេះមានគោលគំនិតដែលមានខ្លឹមសារថា ត្រូវបែងចែកផលជាក់ស្តែងដែលបានទទួល ជាមុនសិន ក្នុងកិច្ចសន្យាប្រវាស់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១១៣៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ជំពូកទី ៦ ការខ្ចីប្រើ

មាត្រា ៦២៥.- និយមន័យនៃការខ្ចីប្រើ

ការខ្ចីប្រើ សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយ ដែលភាគីម្ខាង ឱ្យភាគីម្ខាងទៀត ប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល នូវវត្ថុណាមួយ ដោយមិនឱ្យបង់ថ្លៃ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនិយមន័យនៃការខ្ចីប្រើ ។

មាត្រា ៦២៦.- លក្ខខណ្ឌនៃការបង្កើតការខ្ចីប្រើ

កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ ត្រូវមានអានុភាព ដោយភាគីម្ខាង ទទួលយកវត្ថុណាមួយពីភាគី ម្ខាងទៀត ហើយសន្យាថានឹងសងវត្ថុនោះ ក្រោយពីបានប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ដោយមិនបង់ថ្លៃ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីលក្ខខណ្ឌនៃការបង្កើតកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ ។ កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ គឺជាកិច្ចសន្យាដែលត្រូវបានបង្កើត ដោយការប្រគល់វត្ថុ ហើយនឹងមានសុពលភាពនៅពេលដែលអ្នកខ្ចីប្រើបានទទួលការប្រគល់ជាក់ស្តែងនូវវត្ថុខ្ចី ។ ម្យ៉ាង ទៀត កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ គឺជាកិច្ចសន្យាឯកតោភាគី (contrat unilatéral) ហើយជាកិច្ចសន្យាដែលមិនយកតម្លៃផ្លូវទេ (កិច្ចសន្យាមុធា) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៨៧៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦២៧.- ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកខ្ចី នៅក្នុងការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល

១-អ្នកខ្ចី ត្រូវរក្សាទុកវត្ថុខ្ចី ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយ សុចរិត ។

២-អ្នកខ្ចី ត្រូវប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលវត្ថុនោះ តាមកិច្ចសន្យា ឬ ដោយផ្អែក តាមវិធីប្រើ ដែលត្រូវបានកំណត់តាមនិស្ស័យនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ។

៣-បើគ្មានការយល់ព្រមពីអ្នកឱ្យខ្ចីទេ អ្នកខ្ចីពុំអាចឱ្យតតិយជនប្រើប្រាស់ ឬ អាស្រ័យផល ពីវត្ថុខ្ចីនោះ បានឡើយ ។

៤-ក្នុងករណីដែលអ្នកខ្ចីធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ទី ២ ឬ ទី ៣ ខាងលើ នេះ អ្នកឱ្យខ្ចីអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចរបស់អ្នកខ្ចីប្រើ ចំពោះការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលពីវត្ថុខ្ចី ។ ក្នុងករណីដែលមាន ការបំពាននឹងករណីយកិច្ចនេះ អ្នកឱ្យខ្ចីអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន ។ មាត្រានេះស្របនឹងមាត្រា ៦០០ មាត្រា ៦០១ និង មាត្រា ៦០៨ ស្តីពីភតិសន្យា ក្នុងក្រមនេះ ។ ពាក្យ "រំលាយ" ក្នុងមាត្រានេះ មានន័យថា "ជូនដំណឹងរំលាយកិច្ចសន្យា" ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៤០០ និង មាត្រា ៥៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៨៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦២៨.- បន្ទុកលើសោហ៊ុយ

១-អ្នកខ្ចី ត្រូវទទួលបន្ទុកលើសោហ៊ុយចាំបាច់ធម្មតា នៃវត្ថុខ្ចី ។

២-ប្រសិនបើអ្នកខ្ចី បានចេញចំណាយសោហ៊ុយចាំបាច់លើការជួសជុលធំៗ ជាអាទិ៍ ក្រៅពីសោហ៊ុយចាំបាច់ធម្មតា ឬ បានចំណាយប្រាក់ដើម្បីកែលំអ ឬ ចំណាយផ្សេងដើម្បី បង្កើនតម្លៃ នៅពេលដែលការខ្ចីប្រើត្រូវបានបញ្ចប់ អ្នកខ្ចីអាចទាមទារចំពោះអ្នកឱ្យខ្ចី ឱ្យ សងវិញនូវប្រាក់ដែលបានចំណាយ ឬ តម្លៃប្រាក់ដែលកើននោះ តាមការជ្រើសរើសរបស់ អ្នកឱ្យខ្ចី ក្នុងកម្រិតដែលកំណើនតម្លៃនោះនៅតែមាន ។ ប៉ុន្តែ តុលាការអាចអនុញ្ញាតឱ្យ សង ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ យោលតាមការទាមទាររបស់អ្នកឱ្យខ្ចី បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិចែងអំពីបន្ទុករបស់អ្នកឱ្យខ្ចី ឬ អ្នកខ្ចី លើចំណាយដើម្បីធ្វើការថែរក្សា ឬ កែលំអវត្ថុខ្ចី ។ ខុសពីមាត្រា ៦០២ និង មាត្រា ៦០៤ ស្តីពីភតិសន្យា នៃក្រមនេះ ចំពោះកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ ដែលជាកិច្ចសន្យាដែលមិនយក តម្លៃផ្លូវ (កិច្ចសន្យាមុធា) អ្នកខ្ចីប្រើត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយចាំបាច់ធម្មតា ដូចជាសោហ៊ុយសម្រាប់ជួសជុលតូចៗ ។ រីឯសោហ៊ុយសម្រាប់ការជួសជុលធំៗ ឬ សោហ៊ុយបង្កើតតម្លៃដើម្បីកែលំអ ត្រូវឱ្យអ្នកឱ្យខ្ចីបង់ដោយធ្វើការជ្រើសរើស សោហ៊ុយដែលបានចំណាយជាក់ស្តែង ឬ ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានបង្កើនតម្លៃនៃវត្ថុខ្ចីនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៩៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៨៨៦ និង មាត្រា ១៨៩០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦២៩.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានារបស់អ្នកឱ្យខ្ចី

អ្នកឱ្យខ្ចី ពុំទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ចំពោះវិការៈនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការខ្ចី ប្រើ ឬ ការខ្វះសិទ្ធិទេ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ បើអ្នកឱ្យខ្ចី បានដឹង អំពីវិការៈ ឬ ការខ្វះសិទ្ធិនោះហើយ តែពុំបានជូនដំណឹងទៅអ្នកខ្ចី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អ្នកឱ្យខ្ចីមិនទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាឡើយ ទោះបីជាក្នុងករណីដែលវត្ថុខ្ចីនោះ មានវិការៈ ឬ សិទ្ធិលើវត្ថុនោះមានវិការៈក៏ដោយ លើកលែងតែក្នុងករណីដែលអ្នកឱ្យខ្ចីបានដឹងអំពីវិការៈនោះ តែមិនបានប្រាប់ដល់អ្នកខ្ចី ។ កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ គឺជាកិច្ចសន្យាដែលមិនយកតម្លៃផ្លូវ (កិច្ចសន្យាមុធា) ហេតុនេះហើយ ជាគោលការណ៍ អ្នកឱ្យខ្ចី មិនទទួលបន្ទុកក្នុងការធានាទេ ។

ចំពោះខ្លឹមសារនៃការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ក្នុងករណីពិសេសដែលអ្នកឱ្យខ្ចីត្រូវទទួលខុសត្រូវវិញ សូមមើល មាត្រា ៦០៥ នៃក្រមនេះ ស្តីពីភតិសន្យា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ដោយមាត្រា ៥៩៦ នៃក្រមដែល

មាត្រា ៦៣០.- ការបញ្ចប់ការខ្ចីប្រើ យោលតាមការផុតកំណត់អំឡុងពេល ឬ ចប់ការ ប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល

១- ការខ្ចីប្រើដែលមានកំណត់អំឡុងពេល ត្រូវបញ្ចប់ដោយការផុតកំណត់អំឡុង ពេល ។

២- នៅក្នុងករណីដែលភាគីមិន បានកំណត់អំឡុងពេល ប្រសិនបើបានកំណត់អំពី គោលបំណងនៃការខ្ចីប្រើ ការខ្ចីប្រើនឹងត្រូវបញ្ចប់ នៅពេលដែលអ្នកខ្ចីបានបញ្ចប់ការប្រើ ប្រាស់ និង អាស្រ័យផលវត្ថុខ្ចី តាមគោលបំណងនោះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកខ្ចីពុំបាន បញ្ចប់ការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ដោយសារការធ្វេសប្រហែសក្នុងការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ការខ្ចីប្រើនឹងត្រូវបញ្ចប់ បន្ទាប់ពីអំឡុងពេលដែលគ្រប់គ្រាន់ដើម្បី អនុវត្តការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលនោះ បានកន្លងផុត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីពេលបញ្ចប់កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ សម្រាប់ករណីនៃកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើដែលមានការកំណត់អំឡុងពេល នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង សម្រាប់ករណីនៃកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើដែលមានកំណត់តែគោលបំណងនៃការប្រើប្រាស់ តែពុំមាន កំណត់អំឡុងពេលប្រើប្រាស់ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

កថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៥៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៨៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៣១.- ការស្នើសុំឱ្យរំលាយកិច្ចសន្យាពីអ្នកឱ្យខ្ចី

១- បើពុំបានកំណត់ទាំងអំឡុងពេល និង គោលបំណងផងទេ អ្នកឱ្យខ្ចីអាចស្នើសុំ រំលាយកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ នៅពេលណាក៏បាន ។

២-ទោះជានៅមុនការផុតកំណត់អំឡុងពេល ឬ នៅមុនការបញ្ចប់ការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលក៏ដោយ ប្រសិនបើមានករណីបន្ទាន់ និង ចាំបាច់កើតមានឡើងចំពោះ វត្ថុខ្ចី ដែលអ្នកឱ្យខ្ចីពុំអាចព្យាករបាន អ្នកឱ្យខ្ចីអាចស្នើសុំវិលាយកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីពីរ ដែលអ្នកឱ្យខ្ចីអាចស្នើសុំវិលាយកិច្ចសន្យាបាន ។ មានន័យថា កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពី ករណីដែលកិច្ចសន្យាពុំមានការកំណត់នូវអំឡុងពេលប្រើប្រាស់ និង គោលបំណងប្រើប្រាស់ រីឯកថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពី ករណីដែលអ្នកឱ្យខ្ចី មានការបន្ទាន់ ព្រមទាំងមានការចាំបាច់ដែលមិនអាចព្យាករបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលកថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ១៨៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ។

មាត្រា ៦៣២.- ការស្នើសុំឱ្យវិលាយកិច្ចសន្យាពីអ្នកខ្ចី

ទោះបីបានកំណត់ ឬ មិនបានកំណត់អំឡុងពេលក៏ដោយ អ្នកខ្ចីអាចស្នើសុំវិលាយ កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ នៅពេលណាក៏បាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកឱ្យខ្ចីមានផលប្រយោជន៍ ទៅលើអំឡុងពេលនោះ អ្នកខ្ចីមានករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាត ដែលកើតឡើង ដោយសារការស្នើសុំវិលាយកិច្ចសន្យានោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អ្នកខ្ចីអាចស្នើសុំវិលាយកិច្ចសន្យាខ្ចីពេលណាក៏បានដែរ ហើយបញ្ញត្តិនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយ ផ្អែកលើទ្រឹស្តីនីតិសាស្ត្រជប៉ុន ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះចែងសម្រាប់ករណីដូចជា ករណីដែលអ្នកឱ្យខ្ចីបានទៅធ្វើការ នៅបរទេសរយៈពេលវែង ហើយបានឱ្យអ្នកផ្សេងខ្ចីផ្ទះរបស់ខ្លួនដោយមិនយកតម្លៃផ្ទះ ដើម្បីឱ្យអ្នកនោះជួយគ្រប់គ្រង ប្រសិនបើអ្នកខ្ចីស្នើសុំវិលាយកិច្ចសន្យានោះ ផ្ទះនេះបាត់អ្នកគ្រប់គ្រង ការខូចខាតអាចកើតឡើង ដោយសារអវត្តមាន របស់អ្នកគ្រប់គ្រងនោះ ។

មាត្រា ៦៣៣.- ការបញ្ចប់ការខ្ចីប្រើដោយសារមរណភាពរបស់អ្នកខ្ចី

ការខ្ចីប្រើ នឹងត្រូវបញ្ចប់ដោយសារមរណភាពរបស់អ្នកខ្ចី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការបញ្ចប់ការខ្ចីប្រើ ក្នុងករណីដែលអ្នកខ្ចីបានទទួលមរណភាព ។ បញ្ញត្តិនេះផ្អែកទៅលើលក្ខណៈ ពិសេសនៃការខ្ចីប្រើ មានន័យថា ក្នុងការខ្ចីប្រើនេះ អ្នកឱ្យខ្ចីមានទំនុកចិត្តទៅលើអ្នកខ្ចី ទើបឱ្យខ្ចីប្រើដោយពុំយកតម្លៃផ្ទុះ ។ ហេតុនេះហើយ ទោះបីជាអ្នកឱ្យខ្ចីបានទទួលមរណភាពក៏ដោយ ប្រសិនបើពុំមានលក្ខខណ្ឌពិសេសទេ ការខ្ចីប្រើនេះមិន ត្រូវបានបញ្ចប់ឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៩៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៣៤.- ករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុខ្ចី

១-នៅពេលដែលការខ្ចីប្រើត្រូវបានបញ្ចប់ហើយ អ្នកខ្ចីមានករណីយកិច្ចត្រូវធ្វើ បដិទានវត្ថុខ្ចីនោះ ហើយប្រគល់ទៅឱ្យអ្នកឱ្យខ្ចីវិញ ជាបន្ទាន់ ។

២-លើកលែងតែការបាក់បែក ការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារការប្រើប្រាស់ ជាធម្មតា អ្នកខ្ចីត្រូវជួសជុលការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារមូលហេតុជាបន្ទុករបស់ ខ្លួនឡើងវិញ ឬ ត្រូវមានករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចធ្វើបដិទាន និង ករណីយកិច្ចប្រគល់សងវិញនូវវត្ថុខ្ចីប្រើរបស់អ្នកខ្ចី ពេលបញ្ចប់ ការខ្ចីប្រើ ។ អ្នកខ្ចីត្រូវជួសជុលនូវការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារមូលហេតុជាបន្ទុករបស់ខ្លួន ហើយប្រសិនបើ មិនអាចជួសជុលឡើងវិញបានទេ ត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាតនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះការខូចខាតដែលកើតឡើង ដោយធម្មជាតិ ដោយការប្រើប្រាស់ធម្មតា ដូចជាក្រដាសជញ្ជាំងដែលប្តូរពណ៌ ឬ កម្រាលដែលប្រឡាក់ ជាអាទិ៍ អ្នកខ្ចីប្រើពុំមានករណីយកិច្ចជួសជុល ឬ សងនូវសំណងនៃការខូចខាតនោះឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៩៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៣៥.- សិទ្ធិរុះរើចេញរបស់អ្នកខ្ចី

បើកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ ត្រូវបានបញ្ចប់ហើយ អ្នកខ្ចីអាចរុះរើចេញ នូវវត្ថុដែលបានភ្ជាប់ ជាមួយនឹងវត្ថុខ្ចីនោះ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិរុះរើរបស់អ្នកខ្ចី នូវវត្ថុដែលខ្លួនបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងវត្ថុខ្ចី នៅពេលបញ្ចប់កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើ ។

អ្នកខ្លីមានសិទ្ធិរុះរើ ព្រមជាមួយគ្នានេះ មានករណីយកិច្ចរុះរើដែរ (មានន័យថា ករណីយកិច្ចធ្វើបដិទាន) ។ អ្នកឱ្យខ្លីអាច អនុគ្រោះចំពោះករណីយកិច្ចធ្វើបដិទានបាន តែមិនអាចដកហូតនូវសិទ្ធិរុះរើរបស់អ្នកខ្លី តាមទំនើងចិត្តខ្លួនបានឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៩៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៣៦.- អំឡុងពេលប្រើសិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាត និង ទាមទារឱ្យសង សោហ៊ុយមកវិញ

សំណងនៃការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារអ្នកខ្លី ក្នុងការប្រើប្រាស់ ឬ អាស្រ័យ ផលដែលផ្ទុយនឹងអត្ថន័យដើមនៃកិច្ចសន្យា និង ការសងមកវិញនូវសោហ៊ុយដែលអ្នកខ្លី បានចេញ ត្រូវទាមទារនៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកឱ្យខ្លី បានទទួលការសងវត្ថុខ្លីនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សិទ្ធិទាមទាររបស់អ្នកឱ្យខ្លី ក្នុងការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដែលបានកើតឡើង ដោយសារ ការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលដែលផ្ទុយនឹងអត្ថន័យនៃកិច្ចសន្យាខ្លីប្រើរបស់អ្នកខ្លី ឬ សិទ្ធិទាមទាររបស់អ្នកខ្លី ក្នុងការទាមទារឱ្យសងវិញនូវសោហ៊ុយ (សោហ៊ុយក្រៅពីសោហ៊ុយចាំបាច់ធម្មតា និង សោហ៊ុយដើម្បីបង្កើតតម្លៃ) ដោយផ្អែកលើកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៦២៨ នៃក្រមនេះ ចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តក្នុងអំឡុងពេល ១ ឆ្នាំ ក្រោយការប្រគល់ វិញនូវវត្ថុខ្លី ទៅឱ្យអ្នកឱ្យខ្លី ។ អំឡុងពេលនេះពុំមែនជាអំឡុងពេលដែលត្រូវតែដាក់ពាក្យបណ្តឹងទេ ។ មានន័យថា ប្រសិនបើគ្រាន់តែជូនដំណឹងអំពីធនៈអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្រៅតុលាការទៅ ក្នុងអំឡុងពេល ១ ឆ្នាំនេះ វាជាការគ្រប់គ្រាន់ ហើយ ដើម្បីកុំឱ្យរំលត់សិទ្ធិទាមទារនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ជំពូកទី ៧ អាណត្តិ

(កំណត់)

ជំពូកទី ៧ នេះ ចែងអំពីកិច្ចសន្យាអាណត្តិ ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មានបញ្ញត្តិស្តីពីកិច្ចសន្យាអាណត្តិ ចំនួន ១៩ មាត្រា ចាប់ពីមាត្រា ១២៦៨ ដល់មាត្រា ១២៨៦ ។

ប្រសិនបើប្រៀបធៀបច្បាប់នៃបណ្តាប្រទេសនានា មានប្រទេសជាច្រើនដែលបានរៀបចំបញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ នៅក្នុង

ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។ ឧទាហរណ៍ មាត្រា ៦៤៣ ដល់មាត្រា ៥៦៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន (១៤ មាត្រា), មាត្រា ២២៩ ដល់មាត្រា ២៥៩ នៃគន្ថិស្តីពីលទ្ធកម្មទ្រព្យសម្បត្តិ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន (៣១ មាត្រា), មាត្រា ១៩៨៤ ដល់មាត្រា ២០១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង (២៧ មាត្រា), មាត្រា ១៩៨៤ ដល់មាត្រា ២០១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបែលហ្សិក (២៧ មាត្រា), មាត្រា ១៧០៣ ដល់មាត្រា ១៧៤១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអ៊ីតាលី (៣៩ មាត្រា), មាត្រា ១៧០៩ ដល់មាត្រា ១៧៣៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអេស្ប៉ាញ (៣១ មាត្រា), មាត្រា ៦៦២ ដល់មាត្រា ៦៧៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់ (១៥ មាត្រា), មាត្រា ៣៩៤ ដល់មាត្រា ៤១៨ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ប្រទេសស្វីស (២៦ មាត្រា), មាត្រា ២១៣០ ដល់មាត្រា ២១៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកេបិច (៥៦ មាត្រា) ជាអាទិ៍ ។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃប្រទេសមួយចំនួន បញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ រាប់បញ្ចូលផងដែរនូវបញ្ញត្តិស្តីពីប្រព័ន្ធដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹងអាណត្តិ ដូចជាការតំណាង (ការតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់) (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង និង កេបិច) ជើងសារ និង ដឹកជញ្ជូន (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអ៊ីតាលី) ឈ្នួញកណ្តាល និង ឈ្នួញលក់ដុំ (មាត្រា ៤១៨ a ដល់មាត្រា ៤១៨ v នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ប្រទេសស្វីស) ។

ក្នុងចំណោមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃបណ្តាប្រទេសនានា បញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ នៃក្រមនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយយក ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ជាអាទិ៍ មកធ្វើជាមូលដ្ឋានចម្បង ។

មាត្រា ៦៣៧.- និយមន័យនៃអាណត្តិ

អាណត្តិសំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយដែលភាគីម្ខាង ហៅថា អាណត្តិទាយក ប្រគល់ សិទ្ធិអំណាចឱ្យភាគីម្ខាងទៀត ហៅថា អាណត្តិគាហក ធ្វើការចាត់ចែងកិច្ចការដើម្បី អាណត្តិទាយក ។

(កំណត់)

(១) សេចក្តីពិស្តារស្តីពីនីតិកម្ម

យោងតាមមាត្រា ១២៦៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រានេះត្រូវបានធ្វើឡើងជាបញ្ញត្តិដែលកំណត់ និយមន័យ ។ ចំពោះចំណុចនេះ ខុសគ្នាពីមាត្រា ៦៤៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ប៉ុន្តែ ឃ្លាថា "ក្នុងនាមខ្លួន" និង "តាងខ្លួន" ដែលត្រូវបានប្រើនៅក្នុងមាត្រា ១២៦៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ត្រូវបានលុបចោល ។ មូលហេតុដែលយើងធ្វើការលុបចោលនេះ ដោយសារតែមានការទិញនូវអ្នកច្បាប់កម្ពុជាថា មិនដឹងជាឃ្លានេះចង់សំដៅ ទៅលើអ្នកណាឱ្យប្រាកដ ។ លើសពីនេះទៅទៀត មាត្រានេះមិនបានបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីទម្រង់នៃសកម្មភាព របស់អាណត្តិគាហកថា តើធ្វើក្នុងនាមអាណត្តិគាហក ឬ ក្នុងនាមអាណត្តិទាយកទេ ។ ក្នុងន័យនេះ ក្រមនេះមិនខុស ពីក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនទេ ។ ទម្រង់នៃការតាក់តែងឃ្លា គឺយកតាមបញ្ញត្តិស្តីពីនិយមន័យនៃការលក់ទិញ (បញ្ញត្តិស្តីពី

និយមន័យនៃកិច្ចសន្យាម៉ៅការ និង កិច្ចសន្យាផ្សេងទៀត មិនស្របនឹងទម្រង់នេះទេ) ។ ជាលទ្ធផល មិនចាំបាច់ រៀបចំបញ្ញត្តិផ្សេងស្តីពីនិយមន័យនៃអាណត្តិទាយក និង អ្វីទៅជាអាណត្តិគាហកទេ ។

តាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ខ្លឹមសារនៃកិច្ចការអាណត្តិ គឺជាសកម្មភាពគតិយុត្ត (មាត្រា ៦៤៣) ហើយការប្រគល់ សិទ្ធិអំណាចឱ្យអ្នកដទៃធ្វើកិច្ចការក្រៅពីសកម្មភាពគតិយុត្ត ហៅថាជាឧបអាណត្តិ (មាត្រា ៦៥៦) ។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុង មាត្រានេះ ខ្លឹមសារនៃកិច្ចការអាណត្តិ មិនកម្រិតត្រឹមសកម្មភាពគតិយុត្តទេ ប៉ុន្តែ មានរាប់បញ្ចូលយ៉ាងទូលំទូលាយនូវ "ការចាត់ចែងកិច្ចការ" ។ ជាលទ្ធផល ការប្រគល់សិទ្ធិអំណាចឱ្យធ្វើកិច្ចការក្រៅពីសកម្មភាពគតិយុត្ត ក៏ត្រូវបានបញ្ចូល ក្នុងចំណុចអាណត្តិដែរ ហើយមិនចាំបាច់រៀបចំបញ្ញត្តិដោយឡែកស្តីពីឧបអាណត្តិទេ ។

(២) ទំនាក់ទំនងរវាងអាណត្តិ និង ការតំណាង

ការតំណាងមានន័យថា អានុភាពនៃសកម្មភាពរវាងអ្នកតំណាង និង ភាគីម្ខាងទៀត មានចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិ (មាត្រា ៣៦៤) ។ ចំពោះទំនាក់ទំនងរវាងម្ចាស់សិទ្ធិ និង អ្នកតំណាង មានករណីជាច្រើនដែលសិទ្ធិតំណាងត្រូវបានប្រគល់ តាមរយៈកិច្ចសន្យាអាណត្តិ ប៉ុន្តែ ការប្រគល់សិទ្ធិតំណាងមិនមែនត្រូវបានប្រគល់តាមកិច្ចសន្យាអាណត្តិជានិច្ចកាលឡើយ (សូមមើលមាត្រា ៣៦៨) ។

(៣) កិច្ចសន្យាអាណត្តិ និង កិច្ចសន្យាការងារ

កិច្ចសន្យាការងារបង្កើតនូវទំនាក់ទំនងបន្ទាប់បន្សំ ដែលតាមរយៈនោះ ការងារពលកម្មនោះត្រូវបានផ្តល់ទៅតាមការ បង្គាប់របស់និយោជក ។ ប្រាក់ឈ្នួលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យជាតម្លៃថ្លៃទៅនឹងការផ្តល់ការងារពលកម្មនោះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ កិច្ចសន្យាអាណត្តិមិនបង្កើតនូវទំនាក់ទំនងបន្ទាប់បន្សំរវាងអាណត្តិទាយក និង អាណត្តិគាហកទេ ហើយដូចដែលបានចែង នៅក្នុងមាត្រា ៦៣៨ ខាងក្រោមនេះ មិនចាំបាច់យកកម្រៃទេ ។

(៤) កិច្ចសន្យាអាណត្តិ និង កិច្ចសន្យាម៉ៅការ

ទោះបីជាកិច្ចសន្យាម៉ៅការទាក់ទងទៅនឹងការផ្តល់ការងារពលកម្មក៏ដោយ ក៏គោលបំណងនៃកិច្ចសន្យាម៉ៅការ គឺធ្វើ ឱ្យសម្រេចកិច្ចការដែរ ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើកិច្ចការមិនត្រូវបានសម្រេចទេ អ្នកម៉ៅការត្រូវបានចាត់ទុកថា មិនបានអនុវត្ត កាតព្វកិច្ច ហើយមិនអាចទាមទារកម្រៃបានទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ គោលបំណងនៃកិច្ចសន្យាអាណត្តិ គឺសំដៅដល់ការ ផ្តល់ការងារពលកម្មដោយផ្ទាល់ ហើយអាណត្តិគាហកអាចទាមទារកម្រៃបាន ទោះបីជាកិច្ចការមិនបានសម្រេចក៏ដោយ (ក្នុងករណីកិច្ចសន្យាអាណត្តិដោយយកកម្រៃ) ។

(៥) ឧទាហរណ៍ជាក់លាក់នៃកិច្ចសន្យាអាណត្តិ

ឧទាហរណ៍នៃកិច្ចសន្យាអាណត្តិ មានដូចជាករណីដែលលោក A ប្រគល់សិទ្ធិលក់អចលនវត្ថុឱ្យទៅលោក B ។ ការប្រគល់សិទ្ធិឱ្យទៅមេធាវីធ្វើសកម្មភាពបណ្តឹង ក៏ជាឧទាហរណ៍សាមញ្ញមួយដែរ ។ ទំនាក់ទំនងកិច្ចសន្យាព្យាបាល រវាងគ្រូពេទ្យ និង អ្នកជម្ងឺ ក៏ចាត់ទុកជាកិច្ចសន្យាអាណត្តិ ឬ ប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅនឹងអាណត្តិដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១២៦៨ និង មាត្រា ១២៦៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៩៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៣៨.- គោលការណ៍នៃអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ

១-អាណត្តិអាចធ្វើដោយយកកម្រៃ ឬ មិនយកកម្រៃបាន ។ បើពុំបានបង្ហាញឆន្ទៈអំពីការធ្វើដោយយកកម្រៃទេ ត្រូវសន្មតថាជាអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ ។

២-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦៤៤ (សិទ្ធិទាមទារកម្រៃរបស់អាណត្តិគាហក) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះកម្រៃ នៅក្នុងករណីនៃអាណត្តិដោយយកកម្រៃ ។

(កំណត់)

(១) គោលគំនិតនៃកថាខណ្ឌទី ១

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា អាណត្តិអាចធ្វើដើម្បីយកកម្រៃ ឬ មិនយកកម្រៃបាន ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមិនមានការបង្ហាញអំពីការធ្វើអាណត្តិដោយយកកម្រៃទេ នឹងត្រូវសន្មតថាជាអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ ។ ដូចបាននិយាយនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ជាគោលការណ៍ អាណត្តិត្រូវធ្វើឡើងដោយមិនយកកម្រៃ ។ ការកំណត់របៀបនេះ គឺផ្អែកលើទស្សនៈជាប្រពៃណីតាំងពីសម័យច្បាប់រ៉ូម៉ាំងមក ។ ប៉ុន្តែ ការអនុវត្តបែបនេះមិនបដិសេធមិនឱ្យធ្វើអាណត្តិដោយយកកម្រៃទេ ។ ភាគីអាចធ្វើអាណត្តិដោយយកកម្រៃ ដោយការព្រមព្រៀងគ្នាទៅវិញទៅមកបាន ។

(២) អត្ថន័យនៃបញ្ញត្តិសន្មត

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌ ១ ជាបញ្ញត្តិសន្មត ហេតុដូច្នោះ មិនមែនតែក្នុងករណីដែលមានការបង្ហាញឆន្ទៈច្បាស់លាស់អំពីការធ្វើអាណត្តិដោយយកកម្រៃប៉ុណ្ណោះទេ ព្រមទាំងក្នុងករណីដែលមិនមានការបង្ហាញឆន្ទៈច្បាស់លាស់តែមានការព្រមព្រៀងដោយតុណ្ណិភាព ក៏អាណត្តិនេះក៏ត្រូវបានគេបកស្រាយថាជាអាណត្តិដោយយកកម្រៃដែរ ។ ដូច្នោះប្រសិនបើមានការបញ្ជាក់ថា ភាគីទាំងពីរមានការព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីធ្វើអាណត្តិដោយយកកម្រៃ ទោះបីជាដោយជាក់លាក់ ឬ ដោយតុណ្ណិភាពក៏ដោយ ក៏ការសន្មតថាជាអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃត្រូវបានបដិសេធដែរ ហើយអាចត្រូវបានបកស្រាយថាជាអាណត្តិដោយយកកម្រៃ ។ តាមសភាពជាក់ស្តែងនាពេលបច្ចុប្បន្ន អាណត្តិជាច្រើនត្រូវបានបកស្រាយថាជាអាណត្តិដែលយកកម្រៃ ។

ទាក់ទងទៅនឹងអាណត្តិរវាងពាណិជ្ជករ និង ពាណិជ្ជករ បញ្ញត្តិដែលចែងថា ជាគោលការណ៍ អាណត្តិត្រូវយកកម្រៃ គួរតែបញ្ចូលទៅក្នុងក្រមពាណិជ្ជកម្ម (ឬ ច្បាប់ពិសេស) (សូមមើលមាត្រា ៥១២ នៃក្រមពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន) ។

(៣) គោលគំនិតនៃកថាខណ្ឌទី ២

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា មាត្រា ៦៤៤ ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិទាមទារកម្រៃរបស់អាណត្តិគាហក ក្នុងករណីនៃ

អាណត្តិដែលយកកម្រៃ ។ ទោះបីជាគ្មានកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះក៏ដោយ ក៏មានភាពច្បាស់លាស់ថា អាណត្តិគាហក
នៃអាណត្តិដែលយកកម្រៃ មានសិទ្ធិទាមទារកម្រៃ ហើយមាត្រា ៦៤៤ ត្រូវយកមកអនុវត្តដែរ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះត្រូវបាន
ធ្វើឡើងដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យកាន់តែច្បាស់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៦៤៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១២៧០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា
១៩៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៣៩.- ភាពចាំបាច់នៃទម្រង់កិច្ចសន្យា

កិច្ចសន្យាអាណត្តិត្រូវបង្កើតដោយការព្រមព្រៀងរបស់ភាគីតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា កិច្ចសន្យាអាណត្តិត្រូវបង្កើតឡើងដោយការព្រមព្រៀងរវាងភាគីទាំងពីរតែប៉ុណ្ណោះ ហើយមិន
តម្រូវឱ្យមានលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ជាលក្ខខណ្ឌដើម្បីបង្កើតអានុភាពនោះទេ ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា
កំណត់ថា កិច្ចសន្យាអាណត្តិត្រូវតែធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ចំណែកឯក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងវិញ
ចែងថា កិច្ចសន្យាអាណត្តិត្រូវមានអានុភាពដោយការព្រមព្រៀងគ្នាតែប៉ុណ្ណោះ (ក៏ប៉ុន្តែ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងតម្រូវឱ្យ
មានការបញ្ជាក់ដោយសាក្សី) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៧១ និង មាត្រា ១២៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៩៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៤០.- ករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិគាហក

១- អាណត្តិគាហក មានករណីយកិច្ចចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិ ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន
ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងសុចរិត ដោយផ្អែកតាមអត្ថន័យនៃអាណត្តិ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិន
រារាំងចំពោះការបន្ថយករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិគាហក តាមការព្រមព្រៀង
របស់ភាគីឡើយ ។

២- ក្នុងករណីដែលអាណត្តិគាហក ធ្វើផ្ទុយនឹងករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្ននៃកថាខណ្ឌ
ទី ១ ខាងលើនេះ ហើយបានធ្វើឱ្យមានការខូចខាតដល់អាណត្តិទាយក អាណត្តិទាយកអាច
ទាមទារសំណងនៃការខូចខាតនោះពីអាណត្តិគាហកបាន ។ នៅក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើ

ជាអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ តុលាការអាចបន្ថយចំនួនទឹកប្រាក់សំណងនៃការខូចខាតបាន ។

(កំណត់)

(១) គោលគំនិតកថាខណ្ឌទី ១

វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា អាណត្តិគាហកត្រូវទទួលនូវករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងសុចរិត ។ “ការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងសុចរិត” នៅក្នុងនេះ មានន័យថា ករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិគាហក ជាករណីយកិច្ចធ្ងន់ធ្ងរ ។ ហេតុផលនេះគឺដោយសារតែកិច្ចសន្យាអាណត្តិកើតឡើងដោយការទុកចិត្តគ្នារវាងភាគី ។ និយាយឱ្យចំទៅ អាណត្តិគាហកដែលជាកូនបំណុល ត្រូវបំពេញករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងកម្រិតដែលជាទូទៅ អាណត្តិគាហកត្រូវបានតម្រូវឱ្យមាន ទៅតាមវិជ្ជាជីវៈដែលអាណត្តិគាហកធ្វើ ឋានៈផ្នែកសង្គម និង ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរបស់អាណត្តិគាហកនោះ ។

ដោយសារតែមិនមានភាពខុសគ្នារវាងអាណត្តិដោយយកកម្រៃ និង អាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ ទាក់ទងទៅនឹងករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិគាហក អាណត្តិគាហកមានករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងសុចរិតដូចគ្នា ក្នុងករណីនៃអាណត្តិដោយយកកម្រៃក្តី ឬ អាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃក្តី ។ វាជាការធម្មតា ពីព្រោះអាណត្តិទាយកធ្វើអាណត្តិទៅឱ្យអាណត្តិគាហក ដោយមានការជឿជាក់អាណត្តិគាហកនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះសំណងការខូចខាត ក្នុងករណីនៃការបំពានករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិគាហក កថាខណ្ឌទី ២ ចាត់ចែងផ្សេងគ្នារវាងអាណត្តិដោយយកកម្រៃ និង អាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិគាហក អាចត្រូវបានបន្ថយតាមការព្រមព្រៀងរវាងភាគីបាន ។ ទោះបីជាវាហាក់ដូចជាការធម្មតាក៏ដោយ ក៏បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីបញ្ជាក់កាន់តែច្បាស់ថែមទៀតដែរ ។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងករណីនៃអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ ករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិគាហកនឹងអាចត្រូវបានបន្ថយបាន ។

ម្យ៉ាងទៀត ដោយសារអាណត្តិផ្នែកលើទំនាក់ទំនងផ្ទាល់នៃការទុកចិត្តគ្នារវាងភាគី វាត្រូវបានបកស្រាយថា ជាគោលការណ៍ អាណត្តិគាហកត្រូវតែចាត់ចែងកិច្ចការដោយខ្លួនផ្ទាល់ ។

(២) គោលគំនិតកថាខណ្ឌទី ២

វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ប្រសិនបើអាណត្តិគាហកបង្កឱ្យមានការខូចខាតដល់អាណត្តិទាយកដោយសារការបំពានករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ អាណត្តិគាហកត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងនូវសំណងនៃការខូចខាតនោះទៅអាណត្តិទាយក ។ ខ្លឹមសារនេះជាការធម្មតា ដោយយោងតាមគោលការណ៍ទូទៅអំពីការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងមាត្រានេះ ដោយយោងទៅតាមមាត្រា ១២៧៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៩៩២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបច្ចុប្បន្ន ក៏មានគោលគំនិតដូច្នោះដែរ) ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ មានសារៈសំខាន់ នៅត្រង់ដែលបញ្ញត្តិដែលចែងថា តុលាការអាចបន្ថយចំនួនទឹកប្រាក់សំណងនៃការខូចខាតបាន ចំពោះសំណងការខូចខាតដោយសារការបំពានករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងករណីអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ ។ ឈរលើទស្សនៈសមភាពរវាងភាគី បញ្ញត្តិនេះបានកំណត់អំពីភាពខុសគ្នា រវាងអាណត្តិគាហកនៃអាណត្តិដោយយកកម្រៃ និង អាណត្តិគាហកនៃអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ ។ ទោះបីជាក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនមិនមានបញ្ញត្តិបែបដូច្នោះក៏ដោយ ក៏ក្រុមអ្នកច្បាប់ខ្លះទទួលបានឥទ្ធិពលពីការសិក្សាច្បាប់ប្រៀបធៀប ធ្វើការបកស្រាយថា ក្នុងករណីនៃអាណត្តិដោយយកកម្រៃ ការទទួលខុសត្រូវរបស់អាណត្តិគាហក ក្នុងការសងសំណងការខូចខាត គួរតែត្រូវបានបន្ធូរបន្ថយ ។ ទស្សនៈនេះត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១២៨០ មាត្រា ១២៧៨ (វាក្យខណ្ឌទី២) និង មាត្រា ១២៧៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៩៩២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបច្ចុប្បន្ន

មាត្រា ៦៤១.- ករណីយកិច្ចរាយការណ៍ របស់អាណត្តិគាហក

បើមានការទាមទាររបស់អាណត្តិទាយក អាណត្តិគាហកត្រូវរាយការណ៍អំពីស្ថានភាពនៃកិច្ចការចាត់ចែងអាណត្តិ ទោះបីនៅពេលណាក៏ដោយ ឬ ត្រូវរាយការណ៍អំពីហេតុការណ៍នោះដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ នៅក្រោយពេលដែលបានបញ្ចប់អាណត្តិហើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះដាក់បន្ទុកលើអាណត្តិគាហកនូវករណីយកិច្ចរាយការណ៍អំពីស្ថានភាពអំពីការចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិដែលជាករណីយកិច្ចបន្ទាប់បន្សំភ្ជាប់នឹងការចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិ ដែលជាគោលបំណងដើមនៃអាណត្តិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១២៧៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៩៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបច្ចុប្បន្ន

មាត្រា ៦៤២.- ករណីយកិច្ចប្រគល់ របស់អាណត្តិគាហក

១-អាណត្តិគាហកត្រូវប្រគល់ប្រាក់ និង វត្ថុផ្សេងៗទៀតដែលទទួលបានតាមការចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិ ឱ្យទៅអាណត្តិទាយក ។ អាណត្តិគាហកក៏ត្រូវប្រគល់ផលដែលប្រមូលបានឱ្យទៅអាណត្តិទាយកផងដែរ ។

២-សិទ្ធិដែលអាណត្តិគាហក បានលទ្ធកម្មនៅក្នុងនាមរបស់ខ្លួនដើម្បីអាណត្តិទាយក ត្រូវផ្ទេរសិទ្ធិនោះឱ្យទៅអាណត្តិទាយក ។

(កំណត់)

ដូចគ្នាទៅនឹងមាត្រា ៦៤១ ខាងលើនេះដែរ មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចបន្ទាប់បន្សំរបស់អាណត្តិគាហក ក្នុងការប្រគល់ប្រាក់ និង វត្ថុផ្សេងទៀតដែលអាណត្តិគាហកទទួលបាន នៅក្នុងដំណើរការនៃការចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិ (រួមទាំងផលដែលបានទទួល) ឱ្យទៅអាណត្តិទាយក ។ ចំពោះសិទ្ធិដែលអាណត្តិគាហកបានធ្វើលទ្ធកម្ម នៅក្នុងនាមរបស់ខ្លួនដើម្បីអាណត្តិទាយក ក៏ដូចគ្នានេះផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១២៧៨ (វាក្យខណ្ឌទី ១) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៩៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៤៣.- ករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតរបស់អាណត្តិគាហកដែលបានប្រើប្រាក់

ប្រសិនបើអាណត្តិគាហកបានប្រើប្រាក់ដែលត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យអាណត្តិទាយក ឬបានប្រើប្រាក់ដែលទុកប្រើសម្រាប់ផលប្រយោជន៍នោះ ដើម្បីខ្លួន ត្រូវបង់ការប្រាក់ដោយគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានប្រើប្រាក់នោះ ។ ប្រសិនបើមានការខូចខាត ត្រូវទទួលខុសត្រូវសងសំណងនោះ ។

(កំណត់)

ដោយសារតែប្រាក់ដែលអាណត្តិគាហកទទួលបានពីតតិយជនក្នុងអំឡុងពេលចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិគួរតែជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អាណត្តិទាយក ហើយមាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចសងការខូចខាតទៅឱ្យអាណត្តិទាយក ប្រសិនបើអាណត្តិគាហកប្រើប្រាក់នោះ ។ អាណត្តិគាហកមានករណីយកិច្ចសងការខូចខាតមិនមែនត្រឹមតែការប្រាក់ក្នុងអំឡុងពេលនៃការយឺតយ៉ាវប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងសម្រាប់ការខូចខាតដទៃផ្សេងៗទៀតផងដែរ ។ បញ្ញត្តិនេះ ខុសគ្នាពីគោលការណ៍នៃការខូចខាតធម្មតា ដែលទាក់ទងទៅនឹងកាតព្វកិច្ចជាប្រាក់ឯទៀត (មាត្រា ៣៩៩) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ១៩៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៤៤.- សិទ្ធិទាមទារកម្រៃរបស់អាណត្តិគាហក

១-អាណត្តិគាហក ពុំអាចទាមទារកម្រៃចំពោះអាណត្តិទាយកបានឡើយ ក្នុងករណី ដែលពុំបានកំណត់ជាពិសេស ក្នុងកិច្ចសន្យា ។

២-នៅក្នុងករណីនៃអាណត្តិដោយយកកម្រៃ អាណត្តិគាហកមិនអាចទាមទារកម្រៃ បានឡើយ បើមិនបានបញ្ចប់ការអនុវត្តករណីយកកម្រៃដែលត្រូវតាមអាណត្តិនោះរួចហើយ ទេ ។ ប៉ុន្តែ បើបានកំណត់កម្រៃតាមអំឡុងពេល អាចទាមទារបាន នៅក្រោយពេលដែល អំឡុងពេលនោះ បានកន្លងផុត ។

៣-បើអាណត្តិត្រូវបានបញ្ចប់ការអនុវត្ត នៅពាក់កណ្តាលទី ដោយសារមូលហេតុ ដែលមិនមែនជាការទទួលខុសត្រូវរបស់អាណត្តិគាហក អាណត្តិគាហកអាចទាមទារកម្រៃ បានតាមសមាមាត្រនៃភាគដែលបានអនុវត្តរួចហើយនោះ ។

(កំណត់)

ដូចបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៦៣៨ ជាគោលការណ៍ កិច្ចសន្យាអាណត្តិមិនយកកម្រៃ ប៉ុន្តែ មាត្រានេះចែងអំពី សិទ្ធិទាមទារកម្រៃ ក្នុងករណីនៃអាណត្តិដោយយកកម្រៃ និង កំណត់អំពីគោលការណ៍នៃការបង់កម្រៃតាមក្រោយ ។ មាត្រានេះ ក៏បានចែងផងដែរថា ប្រសិនបើអាណត្តិត្រូវបានបញ្ចប់នៅពាក់កណ្តាលទី ដោយសារមូលហេតុដែលមិនមែន ជាការទទួលខុសត្រូវរបស់អាណត្តិគាហក អាណត្តិគាហកអាចទាមទារកម្រៃបានតាមសមាមាត្រនៃភាគដែលបានអនុវត្ត រួចហើយ ។ ក្នុងកិច្ចសន្យាម៉ៅការ អ្នកម៉ៅការមានករណីយកកម្រៃសម្រេចការងារ (កាតព្វកិច្ចសម្រេចលទ្ធផល) ហើយ ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាត្រូវបានបញ្ចប់នៅពាក់កណ្តាលទី ដោយមិនបានសម្រេចការងារ នោះអ្នកម៉ៅការទទួលបន្ទុកនូវ ហានិភ័យនេះ (មានន័យថា អ្នកម៉ៅការមិនអាចទាមទារកម្រៃពីម្ចាស់ការបានឡើយ) ។ រីឯចំពោះករណីកិច្ចសន្យា អាណត្តិវិញ ដោយសារអាណត្តិគាហកមានករណីយកកម្រៃចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិ ដោយប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងនាមជាអ្នក គ្រប់គ្រងសុចរិត ដោយផ្អែកតាមអត្ថន័យនៃអាណត្តិ ប៉ុន្តែ មិនមានករណីយកកម្រៃសម្រេចកិច្ចការអាណត្តិឱ្យចប់សព្វគ្រប់ទេ (កាតព្វកិច្ចផ្តល់មធ្យោបាយ) ទោះបីជាកិច្ចការអាណត្តិ ត្រូវបានបញ្ចប់នៅពាក់កណ្តាលទីក៏ដោយ ក៏អាណត្តិគាហកមាន សិទ្ធិទាមទារកម្រៃក្នុងទំហំសមរម្យដែរ ។ ក្នុងន័យនេះ អាណត្តិខុសគ្នាខ្លាំងពីកិច្ចសន្យាម៉ៅការ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៩៩៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៤៩.- ករណីយកកម្រៃបង់សោហ៊ុយជាមុនរបស់អាណត្តិទាយក

ប្រសិនបើមានតម្រូវការចាំបាច់លើសោហ៊ុយសម្រាប់ការចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិ អាណត្តិទាយកត្រូវបង់សោហ៊ុយនោះជាមុន តាមការទាមទាររបស់អាណត្តិគាហក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចរបស់អាណត្តិទាយក ក្នុងការបង់សោហ៊ុយទៅឱ្យអាណត្តិគាហកសម្រាប់ការចាត់ចែង
កិច្ចការអាណត្តិ ។ ទោះបីជាអាណត្តិដោយយកកម្រៃក៏ដោយ ឬ មិនយកកម្រៃក៏ដោយ ប្រសិនបើអាណត្តិគាហកទាមទារ
សោហ៊ុយ ក៏អាណត្តិទាយកត្រូវបង់សោហ៊ុយនោះជាមុន ។ ការចែងបែបនេះ គឺដោយឈរលើគោលគំនិតមួយថា ការដាក់
បន្ទុកពិសេសណាមួយលើអាណត្តិគាហក ដែលចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិសម្រាប់អាណត្តិទាយក មានភាពមិនសមរម្យ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៤៦.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងមកវិញ ជាអាទិ៍ នូវសោហ៊ុយរបស់អាណត្តិគាហក

១-ប្រសិនបើបានចំណាយប្រាក់ដែលទទួលស្គាល់ថាចាំបាច់សម្រាប់ធ្វើការចាត់
ចែងកិច្ចការអាណត្តិ អាណត្តិគាហកអាចទាមទារចំពោះអាណត្តិទាយកឱ្យសងមកវិញ នូវ
សោហ៊ុយ និង ការប្រាក់បាន ដោយគិតចាប់ពីក្រោយថ្ងៃដែលបានចំណាយសោហ៊ុយនោះ ។

២-ប្រសិនបើបានទទួលបន្ទុកកាតព្វកិច្ចដែលទទួលស្គាល់ថាចាំបាច់សម្រាប់ធ្វើ
ការចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិ អាណត្តិគាហកអាចឱ្យអាណត្តិទាយកសងកាតព្វកិច្ចនោះ
ជំនួសខ្លួន ឬ បើពុំទាន់ដល់កំណត់ពេលដែលត្រូវសងកាតព្វកិច្ចនោះទេ អាចឱ្យដាក់
ប្រាក់ភោគដែលសមរម្យបាន ។

៣-ប្រសិនបើបានទទួលការខូចខាត ដែលមិនមែនបណ្តាលមកពីកំហុសរបស់ខ្លួន
នៅក្នុងការចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិទេ អាណត្តិគាហកអាចទាមទារសំណងនោះ ពីអាណត្តិ-
ទាយកបាន ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើការខូចខាតនោះ កើតឡើងដោយចេតនា ឬ កំហុសរបស់
តតិយជន អាណត្តិគាហកអាចទាមទារសំណងចំពោះអាណត្តិទាយកបាន ត្រឹមកម្រិតដែល
ពុំបានទទួលសំណងពីតតិយជននោះតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ (ជាពិសេសកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២) មានគោលបំណងដូចគ្នានឹងគោលបំណងនៃមាត្រា ៦៤៥
ខាងលើនេះដែរ ។ ការទទួលខុសត្រូវរបស់អាណត្តិទាយកដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ គឺជាការទទួលខុសត្រូវ
ដោយគ្មានកំហុស មានន័យថា ទោះបីជាអាណត្តិទាយកគ្មានកំហុសក៏ដោយ ក៏ត្រូវទទួលខុសត្រូវដែរ (មិនចាំបាច់មាន
កំហុសរបស់អាណត្តិទាយក ដើម្បីទាមទារឱ្យអាណត្តិទាយកទទួលខុសត្រូវទេ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១២៨១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៩៩៩ មាត្រា ២០០១ និង មាត្រា ២០០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបច្ចុប្បន្ន

មាត្រា ៦៤៧.- ការរំលាយកិច្ចសន្យាអាណត្តិ

១-ភាគីនីមួយៗ អាចរំលាយកិច្ចសន្យាអាណត្តិ នៅពេលណាក៏បាន ។

២-ភាគីម្ខាងត្រូវសងសំណងនៃការខូចខាត ប្រសិនបើបានរំលាយកិច្ចសន្យាអាណត្តិ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍ចំពោះភាគីម្ខាងទៀត ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ប្រសិនបើមានមូលហេតុដែលមិនអាចជៀសវាងបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់ថា កិច្ចសន្យាអាណត្តិគឺពឹងផ្អែកលើទំនាក់ទំនងផ្ទាល់នៃការទុកចិត្តរវាងគូភាគី ។ ភាគីនីមួយៗអាចរំលាយកិច្ចសន្យាអាណត្តិ នៅពេលណាក៏បាន ។ ចំណុចនេះ គឺជាអញ្ញត្រកម្មដ៏ពិសេសមួយ ចំពោះគោលការណ៍ “កិច្ចសន្យាត្រូវតែគោរពតាម (pacta sunt servanda)” ។ ការរំលាយនេះ អាចធ្វើបានដោយអាណត្តិទាយកង ដោយអាណត្តិគាហកង ហើយក៏អាចធ្វើបានដែរ ដោយមិនចាំបាច់មានហេតុផលសមរម្យឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើភាគីណាបានរំលាយកិច្ចសន្យាអាណត្តិនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍របស់ភាគីម្ខាងទៀត ភាគីនោះត្រូវសងសំណងនៃការខូចខាត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១២៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ២០០៤ និង មាត្រា ២០០៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបច្ចុប្បន្ន

មាត្រា ៦៤៨.- ការរំលាយកិច្ចសន្យាដែលពុំមានអានុភាពប្រតិសកម្ម

នៅក្នុងករណីដែលបានរំលាយកិច្ចសន្យាអាណត្តិ អានុភាពនៃការរំលាយកិច្ចសន្យា នោះកើតមានឡើងដោយឆ្ពោះទៅអនាគតតែប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ ករណីនេះពុំរារាំងលើការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតចំពោះការរំលាយកិច្ចសន្យានោះឡើយ ប្រសិនបើភាគីណាម្ខាងមានកំហុស ។

(កំណត់)

ជាគោលការណ៍ ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាត្រូវបានរំលាយ អានុភាពនៃការរំលាយនោះមានប្រតិសកម្ម ហើយកិច្ចសន្យា

នោះត្រូវចាត់ទុកថា គ្មានតាំងតែពីដំបូងមក ។ ភាគីទាំងសងខាងក៏ត្រូវរួចផុតពីករណីកិច្ចសន្យាដែរ ។ ប្រសិនបើ កាតព្វកិច្ចត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយ ភាគីដែលបានទទួលការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចនោះ ត្រូវធ្វើបដិទាន (មាត្រា ៤១១) ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារកិច្ចសន្យាអាណត្តិជាកិច្ចសន្យាជាបន្ត មាត្រានេះចែងថា អានុភាពនៃការរំលាយនោះកើតមានឡើងដោយឆ្ពោះ ទៅអនាគតតែប៉ុណ្ណោះ ហើយមិនមានអានុភាពប្រតិសកម្ម ដូចកិច្ចសន្យាជាបន្តផ្សេងទៀតទេ (ឧទាហរណ៍ មាត្រា ៦១៧ ស្តីពីភតិសន្យា) ។

(មាត្រាយោង)

មាត្រា ៦៥២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៤៩.- មូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិ

១-ក្រៅពីការរំលាយកិច្ចសន្យាអាណត្តិដោយបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦៤៧ (ការរំលាយ កិច្ចសន្យាអាណត្តិ) នៃក្រមនេះ អាណត្តិត្រូវបញ្ចប់ដោយមូលហេតុដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-ប្រសិនបើអាណត្តិទាយក ឬ អាណត្តិគាហក បានទទួលមរណភាព ។

ខ-ប្រសិនបើអាណត្តិទាយក ឬ អាណត្តិគាហក ត្រូវបានប្រកាសធនក្ស័យ ។

គ-ប្រសិនបើអាណត្តិទាយកត្រូវបានទទួលការប្រកាសការចាប់ផ្តើមអាណា- ព្យាបាលទូទៅ ឬ ការប្រកាសការចាប់ផ្តើមហិត្វបត្តិ ។

ឃ-ប្រសិនបើអាណត្តិគាហក ត្រូវបានទទួលការប្រកាសការចាប់ផ្តើមអាណា- ព្យាបាលទូទៅ ឬ ការប្រកាសចាប់ផ្តើមហិត្វបត្តិ ។

ង-ប្រសិនបើអាណត្តិទាយក ឬ អាណត្តិគាហកដែលជានីតិបុគ្គល បានរលាយ ។

ច-ប្រសិនបើអាណត្តិទាយក ឬ អាណត្តិគាហកដែលជានីតិបុគ្គល បានរួម បញ្ចូលជាមួយនីតិបុគ្គលផ្សេង ។

ឆ-ប្រសិនបើមូលហេតុផ្សេងៗដែលបានកំណត់តាមការព្រមព្រៀងរបស់ភាគី បានកើតឡើង ។

២-ភាគីអាចព្រមព្រៀងអំពីការណ៍ដែលអាណត្តិមិនបញ្ចប់ ទោះបីជាមូលហេតុ ដែលបានកំណត់ចាប់ពីចំណុច ក ដល់ ចំណុច ច នៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បានកើត ឡើងក៏ដោយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះមរណភាពរបស់ អាណត្តិគាហក ការចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលទូទៅសម្រាប់អាណត្តិគាហក ឬ ការរលាយ

ឬ ការបញ្ចូលនៃអាណត្តិភាហកដែលជានីតិបុគ្គល ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែបញ្ញត្តិទាំងនេះមិនមែនជាបញ្ញត្តិដែលត្រូវអនុវត្តជាដាច់ខាតទេ (គឺជា default provisions) ភាគីអាចព្រមព្រៀងគ្នាផ្សេងពីនេះបាន មានន័យថា ភាគីអាចសន្យាបានដែរថា ទោះបីជាមានមូលហេតុណាមួយក្នុងចំណោមមូលហេតុដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រានេះក៏ដោយ ក៏អាណត្តិមិនបញ្ចប់ដែរ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ភាគីក៏អាចយកហេតុផ្សេងទៀត ក្រៅពីមូលហេតុដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រានេះមកបញ្ចូលនូវមូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិ ក្នុងកិច្ចសន្យារបស់ខ្លួនដែរ ។ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យកាន់តែច្បាស់ពីលក្ខណៈមិនដាច់ខាតនៃមាត្រានេះ ចំណុច អ នៃកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើអាណត្តិភាហកទទួលបានមរណភាព នឹងមិនមានអ្នកចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិទៀតឡើយ ដូច្នេះ កិច្ចសន្យាអាណត្តិត្រូវតែបញ្ចប់ ។ ក្នុងន័យនេះ ការព្រមព្រៀងណាផ្សេងពីចំណុចនេះ មិនអាចធ្វើទៅបានទេ ។ ហេតុដូច្នេះ មរណភាពការរំលាយ ឬ ការបញ្ចូលនៃអាណត្តិភាហក មិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលថាជាមូលហេតុសម្រាប់ការព្រមព្រៀងផ្សេងទេ ដោយចាត់ទុកថា អាណត្តិត្រូវបញ្ចប់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ (បញ្ញត្តិនេះមិនរារាំងដល់នីតិបុគ្គលថ្មីដែលកើតឡើងក្រោយការរួមបញ្ចូលនៃនីតិបុគ្គល ចំពោះការបង្កើតនូវកិច្ចសន្យាអាណត្តិថ្មី ដើម្បីបន្តអាណត្តិទៅទៀតទេ) ។

ចំណុច គ មិនមាននៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនទេ ប៉ុន្តែ ត្រូវបានបញ្ចូលនៅក្នុងមូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង និង ច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ប្រទេសស្វីស ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើទៅថ្ងៃខាងមុខ ប្រទេសកម្ពុជាបង្កើតប្រព័ន្ធអាណាព្យាបាលទូទៅដោយស្ម័គ្រចិត្ត ដូចនៅប្រទេសជប៉ុន ភាគីនឹងអាចព្រមព្រៀងគ្នាដកចេញនូវចំណុច គ នេះ ពីមូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិបាន ។

ខុសគ្នាពីក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ចំពោះចំណុច ឃ ដើម្បីឱ្យមានតុល្យភាពគ្នាជាមួយចំណុច គ មិនត្រឹមតែការចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលទូទៅប៉ុណ្ណោះទេ គឺការចាប់ផ្តើមហិតុបត្តិផងដែរ ត្រូវបានដាក់បញ្ចូល ក្នុងមូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិ (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនដាក់បញ្ចូលតែការចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលទូទៅប៉ុណ្ណោះ ប្រហែលជាដោយសារតែភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាជាមួយបញ្ញត្តិដែលចែងថា បុគ្គលដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាព អាចក្លាយជាអ្នកតំណាងបាន) ។

ម្យ៉ាងទៀត បញ្ញត្តិជាក់លាក់ពាក់ព័ន្ធនឹងករណីដែលភាគីណាមួយជានីតិបុគ្គល ត្រូវបានរៀបចំឡើង (ចំណុច ង និង ចំណុច ច) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៥៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១២៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងរបស់កម្ពុជា, មាត្រា ២០០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៥០.- ករណីយកិច្ចសង្គ្រោះបន្ទាន់ របស់អាណត្តិគាហក នៅក្រោយពេល បញ្ចប់អាណត្តិ

នៅក្នុងករណីដែលបានបញ្ចប់អាណត្តិហើយ ប្រសិនបើមានស្ថានភាពបន្ទាន់ អាណត្តិគាហក សន្តតិជន ឬ អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់របស់អាណត្តិគាហកនោះ ត្រូវធ្វើការចាត់ចែងដែលចាំបាច់រហូតដល់ពេលដែលអាណត្តិទាយក សន្តតិជន ឬ អ្នក តំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់របស់អាណត្តិទាយកនោះ អាចចាត់ការកិច្ចការនោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះមានគោលបំណងការពារអាណត្តិទាយក ពីការរងការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារហេតុការណ៍ណា មួយដែលមិនអាចព្យាករបាន ក្នុងអំឡុងពេលចាប់ពីការបញ្ចប់អាណត្តិ រហូតដល់អាណត្តិទាយក ឬ អ្នកផ្សេងទៀត ទទួលបន្ទុកនូវការចាត់ចែងកិច្ចអាណត្តិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៥៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ២០១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៥១.- លក្ខខណ្ឌតាំងនៃការបញ្ចប់អាណត្តិ

មូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិ ទោះបីជាមូលហេតុនោះកើតឡើងចំពោះអាណត្តិ- ទាយកក៏ដោយ ឬ ចំពោះអាណត្តិគាហកក៏ដោយ ពុំអាចយកមកតាំងជាមួយនឹងភាគី ម្ខាងទៀតបានឡើយ បើមិនបានជូនដំណឹងទៅឱ្យភាគីម្ខាងទៀត ឬ បើភាគីម្ខាងទៀតពុំ បានដឹងអំពីមូលហេតុនោះទេ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះមានគោលបំណងការពារភាគីនៃកិច្ចសន្យាអាណត្តិដែលមិនដឹងអំពីការបញ្ចប់អាណត្តិ ពីហេតុការណ៍ដែល មិនអាចព្យាករបាន ដែលអាចកើតឡើងដោយសារការបញ្ចប់នូវអាណត្តិនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៥៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ២០០៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

ជំពូកទី ៨ កិច្ចសន្យាម៉ៅការ

មាត្រា ៦៥២.- និយមន័យនៃកិច្ចសន្យាម៉ៅការ

កិច្ចសន្យាម៉ៅការ សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយ ដែលភាគីម្ខាងមានករណីយកិច្ចសម្រេចការងារដែលបានព្រមព្រៀង ហើយភាគីម្ខាងទៀតមានករណីយកិច្ចផ្តល់កម្រៃចំពោះលទ្ធផលនៃការងារដែលបានធ្វើនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនិយមន័យនៃកិច្ចសន្យាម៉ៅការ ដែលបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា ក្នុងកិច្ចសន្យាម៉ៅការនេះ គេសង្កត់ធ្ងន់នៅត្រង់ចំណុចថា អ្នកម៉ៅការត្រូវធ្វើការដើម្បីសម្រេចការងារណាមួយ ។

កិច្ចសន្យាម៉ៅការនេះ មានច្រើនប្រភេទណាស់ ដូចជា កិច្ចសន្យាសង់នាវា កិច្ចសន្យាបោកអ៊ុត កិច្ចសន្យាជួសជុល កិច្ចសន្យាធ្វើបាក់ថា កិច្ចសន្យាដឹកជញ្ជូន កិច្ចសន្យាម៉ៅការសាងសង់ ជាអាទិ៍ ។

កិច្ចសន្យាម៉ៅការ ចាំបាច់មានកម្រៃចំពោះការធ្វើការងារ ហេតុដូច្នេះ ឧទាហរណ៍ កិច្ចសន្យាធ្វើបាក់ថាដោយមិនយកកម្រៃវិញ តាមនិយមន័យ ពុំមែនជាកិច្ចសន្យាម៉ៅការទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៥៣.- ពេលដែលត្រូវបង់កម្រៃ

កម្រៃត្រូវបង់ដំណាលគ្នានឹងការប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការងារ ។ បើពុំចាំបាច់ ក្នុងការប្រគល់វត្ថុទេ ក្រោយពីបានសម្រេចការងារហើយ អ្នកម៉ៅការអាចទាមទារឱ្យបង់កម្រៃបាន ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនេះចែងអំពីពេលដែលត្រូវបង់កម្រៃ ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកម៉ៅការចាំបាច់ត្រូវប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការងារ កម្រៃត្រូវបង់ព្រមជាមួយគ្នានឹងពេលដែលបានប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ហើយក្នុងករណីដែលមិនចាំបាច់ប្រគល់វត្ថុទេ អ្នកម៉ៅការអាចទាមទារឱ្យបង់កម្រៃបាន ក្រោយពេលបានសម្រេចការងារ ។ ប៉ុន្តែ តាមភាពជាក់ស្តែង មានករណីជាច្រើនដែលអ្នកម៉ៅការពុំមែនជាអ្នកមានធនធានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបង់សោហ៊ុយជំនួសជាមុនទាំងអស់ រហូតដល់សម្រេចការងារនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកម៉ៅការមានការបារម្ភថា តើម្ចាស់ការច្បាស់ជានឹងបង់កម្រៃឱ្យខ្លួនឬទេ ពេលសម្រេចការងារ ។ តាមធម្មតា ជាឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីម៉ៅការសាងសង់ផ្ទះ ភាគីច្រើនធ្វើកិច្ចព្រមព្រៀងបង់កម្រៃម្តង ពេលចាប់ផ្តើមសាងសង់ ម្តងទៀត ពេលធ្វើគ្រោងផ្ទះ និង បង់កម្រៃដែលនៅសល់ ពេលសាងសង់រួច ហើយប្រគល់សំណង់ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៣៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៥៤.- ករណីយកិច្ចសម្រេចការងារដោយគ្មានវិការ:

១-អ្នកម៉ៅការ មានករណីយកិច្ចសម្រេចការងារដោយគ្មានវិការ: ចំពោះម្ចាស់ការ ។

២-បើការងារពុំមានលក្ខណៈដូចបានព្រមព្រៀងទេ ត្រូវចាត់ទុកថា ជាការងារមានវិការ: ។ ក្នុងករណីដែលមិនបានព្រមព្រៀងអំពីលក្ខណៈ បើការងារនោះពុំត្រឹមត្រូវក្នុងការប្រើប្រាស់ដែលបានសន្មតនៅក្នុងកិច្ចសន្យា ឬ ក្នុងករណីដែលពុំបានសន្មតនៅក្នុងកិច្ចសន្យានៃការប្រើប្រាស់ដែលបានកំណត់ បើការងារនោះមិនត្រឹមត្រូវក្នុងការប្រើប្រាស់ជាប្រក្រតីទេ ត្រូវចាត់ទុកថា ជាការងារមានវិការ: ។

៣-ប្រសិនបើអ្នកម៉ៅការបានធ្វើការផ្ទុយនឹងការបញ្ជា ឬ បើការងារដែលបានធ្វើនោះមិនគ្រប់ចំនួនទេ ត្រូវចាត់ទុកថា ជាការងារមានវិការ: ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានចែងច្បាស់លាស់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ អំពីករណីយកិច្ចរបស់អ្នកម៉ៅការ ក្នុងការសម្រេចការងារដោយគ្មានវិការ: ។ ដូច្នេះ ការទទួលខុសត្រូវដែលអ្នកម៉ៅការត្រូវទទួលបានក្នុងករណីដែលការងារនោះមានវិការ: គឺជាប្រភេទមួយនៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ។ បញ្ញត្តិជាច្រើនខាងក្រោមនេះ ចែងលំអិតច្បាស់លាស់អំពីការអនុវត្តនូវគោលការណ៍ទូទៅនៃការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ចំពោះករណីដែលការងារម៉ៅការមានវិការ: ។

កថាខណ្ឌទី ២ និង កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រានេះ ចែងអំពីបទដ្ឋានសម្រាប់វិនិច្ឆ័យថា តើក្នុងករណីណាទើបចាត់ទុកថា ការងារមានវិការ: ។

ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីនៃកិច្ចសន្យាម៉ៅការសាងសង់អាគារ ដែលបានព្រមព្រៀងលាបជញ្ជាំងពណ៌ពងមាន់ តែប្រសិនបើលាបពណ៌សទៅវិញ ទោះបីជាពណ៌សក៏ដោយ ពណ៌ពងមាន់ក៏ដោយ ក៏គ្មានបញ្ហាអ្វីដែរដើម្បីរស់នៅ ប៉ុន្តែ ពុំមានលក្ខណៈដូចកិច្ចព្រមព្រៀងទេ ហេតុនេះហើយ ត្រូវចាត់ទុកថា ការងារមានវិការ: (វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ២) ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលបានទៅហាងកាត់ខោអាវ ឱ្យគេកាត់ខោអាវធំសម្រាប់រដូវរងារ ដើម្បីទៅប្រទេសជប៉ុន នៅរដូវរងារ តែប្រសិនបើហាងកាត់ដេរបានកាត់ខោអាវធំសម្រាប់រដូវក្តៅ ដូចនៅប្រទេសកម្ពុជា ការងារនោះមិនត្រឹមត្រូវក្នុងការប្រើប្រាស់ដែលបានសន្មតនៅក្នុងកិច្ចសន្យាទេ ហេតុនេះហើយ ទោះបីជាខោអាវធំនោះ ដេរបានល្អយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ការងារនោះមានវិការ:ដែរ (ប្រយោគខាងដើមនៃវាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ២) ។ លើសពីនេះ អ្នកម៉ៅការ A បានសាងសង់ផ្ទះលើដីរបស់ម្ចាស់ការ B ហើយក្រោយពេលប្រគល់ផ្ទះនោះទៅឱ្យ B ប្រសិនបើទឹកភ្លៀងបានជ្រាបពីពិពាស នៅរដូវភ្លៀង ហើយលេចទឹកភ្លៀង ទោះបីជាពុំមានការសន្មតអំពីការប្រើប្រាស់ពិសេសក្នុងកិច្ចសន្យាក៏ដោយ

តាមធម្មតា ផ្ទះដែលលេចទឹកភ្លៀង មិនអាចប្រើប្រាស់ជាប្រក្រតីបានឡើយ ដូច្នេះ ការងារនេះត្រូវបានចាត់ទុកថាជា ការងារមានវិការៈ (ប្រយោគខាងក្រោយនៃវាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ២) ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ជាបញ្ញត្តិថា ក្នុងករណី ដូចជា ករណីដែលម្ចាស់ការបានបញ្ជាឱ្យហាងកាត់ខោអាវ កាត់ខោ តែគេបែរ ជាកាត់សំពត់ទៅវិញ ការងារនោះក៏មានវិការៈដែរ ។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ក្នុងករណីដែលលក្ខណៈ នៃការងារមានគម្លាត យ៉ាងខ្លាំងពិកិច្ចសន្យា ដោយច្បាស់ជាមិនអាចទទួលស្គាល់ថាជាការអនុវត្តកិច្ចសន្យាទាល់តែសោះ តើត្រូវអនុវត្តតាម បញ្ញត្តិនៃជំពូកនេះ ឬ ត្រូវអនុវត្តតាមតែបញ្ញត្តិនៃជំពូកទី ៤ នៃគន្ថិស្តីពិភាគព្វកិច្ច បញ្ហានេះ សូមទុកឱ្យមានការបកស្រាយ និង ការអនុវត្ត នាអនាគត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

កថាខណ្ឌទី ១ និង ២ មាត្រា ៦៣៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាជ្ញាធរ

មាត្រា ៦៥៥.- ការទាមទារឱ្យអនុវត្តការងារពេញលេញ

១-បើការងារមានវិការៈ ម្ចាស់ការអាចទាមទារចំពោះអ្នកម៉ៅការ ឱ្យអនុវត្តការងារ ពេញលេញ ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យបាន ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកម៉ៅការអាចជួស ជុលវិការៈនៃការងារនោះ ឬ អាចធ្វើការងារនោះសាជាថ្មីឡើងវិញ ដោយផ្អែកតាមការ ជ្រើសរើសបាន ។

២-បើការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញនេះ ចាំបាច់ត្រូវចំណាយសោហ៊ុយច្រើនហួស ហេតុ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការខូចខាតផលប្រយោជន៍ដោយវិការៈនោះ អ្នកម៉ៅការអាច បដិសេធបាន ។

៣-បើអ្នកម៉ៅការ បានចាប់ផ្តើមធ្វើការងារនោះឡើងវិញ អ្នកម៉ៅការនោះអាចទាម ទារឱ្យ ម្ចាស់ការសងការងារដែលមានវិការៈមកវិញបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទាមទារឱ្យអនុវត្តការងារពេញលេញ ក្នុងករណីដែលការងារមានវិការៈ ។ ការអនុវត្តការងារ ពេញលេញ ដែលប្រើក្នុងនេះ មានន័យថាជាទស្សនៈមួយ រួមទាំងការជួសជុលនូវវិការៈ និង ការធ្វើការងារឡើងវិញ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ផ្តល់នូវជម្រើសស្តីពីវិធីដកវិការៈចេញ ទៅអ្នកម៉ៅការ ក្នុងករណីដែលការងារ មានវិការៈ ហើយប្រសិនបើអ្នកម៉ៅការមានបំណងចង់ធ្វើការងារឡើងវិញ ជាគោលការណ៍ បញ្ញត្តិនេះអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើឡើង វិញ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលបានឱ្យកាត់ខោអាវសម្រាប់រដូវរងារ តែបែរជាកាត់ខោអាវសម្រាប់រដូវក្តៅទៅវិញ ការកែខោអាវសម្រាប់រដូវក្តៅ ឱ្យទៅជាខោអាវសម្រាប់រដូវរងារ មិនអាចធ្វើបាន ឬ ត្រូវការពេលវេលាយ៉ាងច្រើន ។

ក្នុងករណីនេះ ការកាត់ថ្មីជាការងាយស្រួលជាង ហេតុនេះហើយ បញ្ញត្តិនេះផ្តល់នូវជម្រើសធ្វើជាថ្មី ។

ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិសម្រាប់អនុវត្តក្នុងករណីដែលជាឧទាហរណ៍ : អាគារដែលត្រូវប្រើឥដ្ឋ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងនោះ មានប្រើប្រាស់ឥដ្ឋមួយដុំដែលមានពណ៌ផ្សេងពីគេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើប្តូរឥដ្ឋដែលមានពណ៌ខុសគេ នោះ តាមបច្ចេកទេស ត្រូវវាយបំបែកជញ្ជាំងនៅជុំវិញនោះសិន ហើយត្រូវធ្វើឱ្យអស់សោហ៊ុយយ៉ាងច្រើនផង ។ ឥដ្ឋមួយ ដុំពណ៌ខុសគេ មិនមែនជាការឆ្លងឆ្ងរឬឆ្លុះឆ្លុះទេ គ្រាន់តែមិនសូវល្អមើលបន្តិចប៉ុណ្ណោះ ។ ថែមទាំងចំណាយសម្រាប់ការ ជួសជុលច្រើនជ្រុល មិនសមរម្យនឹងទម្ងន់នៃវិការផង ។ ក្នុងករណីនេះ មិនអាចទាមទារឱ្យជួសជុលឡើងវិញទេ ហើយនេះគឺជាគោលគំនិតនៃកថាខណ្ឌទី ២ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ គឺជាបញ្ញត្តិកំណត់អំពីករណីដូចជា ក្នុងករណីកាត់ខោអាវដែលបានលើកឡើងខាងលើនេះ ប្រសិនបើ ហាងកាត់ដេរបានកាត់ខោអាវធុសម្រាប់រដូវវស្សាវិញ អ្នកកាត់ខោអាវអាចទទួលបាននៅខោអាវធុសម្រាប់រដូវក្តៅដែល ខ្លួនបានប្រគល់ទៅម្ចាស់ការ ហើយនេះគឺជាការធម្មតា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៣៤ និង ៦៣៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ល៊ីម៉ង់

មាត្រា ៦៥៦.- ការជួសជុលវិការដោយម្ចាស់ការ

១-នៅក្រោយពេលដែលអំឡុងពេលសមរម្យដែលបានកំណត់ដើម្បីអនុវត្តការងារ ឱ្យពេញលេញនោះ បានកន្លងផុតហើយ ម្ចាស់ការអាចជួសជុលវិការដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ហើយអាចទាមទារសោហ៊ុយដែលចាំបាច់លើការជួសជុលវិការនោះ ពីអ្នកម៉ៅការបាន ។

២-ក្នុងករណីដែលការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញ មិនបានសម្រេច ឬ ក្នុងករណី ដែលវាយតម្លៃថា ការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញដោយអ្នកម៉ៅការ នឹងធ្វើឱ្យមានការខូច ខាតផលប្រយោជន៍ដោយមិនត្រឹមត្រូវ ចំពោះម្ចាស់ការ ម្ចាស់ការអាចជួសជុលវិការ ដោយខ្លួនឯង ហើយអាចទាមទារសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ក្នុងការជួសជុលវិការ ពីអ្នក ម៉ៅការបាន ។

៣-ក្នុងករណីនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ ម្ចាស់ការអាចទាមទារ ចំពោះអ្នកម៉ៅការ ឱ្យបង់សោហ៊ុយដែលចាំបាច់ លើការជួសជុលវិការជាមុនបាន ។

៤-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ទី ២ និង ទី ៣ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្ត ឡើយ បើអ្នកម៉ៅការបានបដិសេធការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញ យោងតាមបញ្ញត្តិ នៃកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៦៥៥ (ការទាមទារឱ្យអនុវត្តការងារពេញលេញ)ខាងលើនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការជួសជុលវិការៈដោយម្ចាស់ការ ។

កថាខណ្ឌទី ១ គឺជាបញ្ញត្តិចែងដោយមានខ្លឹមសារថា ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់ការបានឱ្យអ្នកម៉ៅការធ្វើផ្ទះ ក៏ប៉ុន្តែ ផ្ទះនោះលេចទឹកភ្លៀង ម្ចាស់ការអាចដាស់តឿនឱ្យអ្នកម៉ៅការសាងសង់ឱ្យអនុវត្តការងារពេញលេញ ដោយកំណត់ អំឡុងពេលសមរម្យមួយ តែប្រសិនបើអ្នកម៉ៅការពុំបានអនុវត្តការងារពេញលេញ ទោះបីជាអំឡុងពេលនោះបានកន្លង ផុតហើយក៏ដោយ នោះម្ចាស់ការអាចជួសជុលកន្លែងលេចទឹកភ្លៀងដោយខ្លួនឯងបាន ឬ អាចឱ្យជាងផ្ទះផ្សេងទៀត ជាអាទិ៍ ជួសជុល ហើយអាចទាមទារសោហ៊ុយនៃការជួសជុលនោះពីអ្នកម៉ៅការបាន ។

ក្នុងករណីដែលអ្នកម៉ៅការបានបរាជ័យក្នុងការជួសជុល ឬ ធ្វើឡើងវិញ នឹងមានបញ្ហាថា តើត្រូវចាត់ចែងយ៉ាងណា ហេតុដូច្នោះ កថាខណ្ឌទី ២ ត្រូវបានរៀបចំឡើងដើម្បីបញ្ជាក់អំពីចំណុចនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ គឺជាបញ្ញត្តិចែងទទួលស្គាល់ឱ្យម្ចាស់ការទាមទារឱ្យបង់ជាមុន នូវសោហ៊ុយដែលចាំបាច់សម្រាប់ការ ជួសជុលវិការៈ ។

ដូចដែលបានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៦៥៥ "បើការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញនេះ ចាំបាច់ត្រូវចំណាយ សោហ៊ុយច្រើនហួសហេតុ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការខូចខាតផលប្រយោជន៍ដោយវិការៈនោះ អ្នកម៉ៅការអាចបដិសេធ បាន" ។ ក្នុងករណីនេះ ម្ចាស់ការដែលត្រូវអ្នកម៉ៅការបដិសេធការអនុវត្តការងារពេញលេញនោះ បានជួសជុលដោយ ខ្លួនឯង ឬ បានពីងឱ្យជាងផ្ទះផ្សេងទៀតជួសជុលវិការៈនោះ ហើយបានទាមទារសោហ៊ុយជួសជុលនោះចំពោះអ្នកម៉ៅការ តើយ៉ាងម្តេចដែរ ? ប្រសិនបើអាចបដិសេធការជួសជុលនោះ តែមិនអាចបដិសេធនូវការទាមទារសោហ៊ុយជួសជុលវិញ ហើយអ្នកម៉ៅការត្រូវបង់ជាប្រាក់នូវសោហ៊ុយច្រើនហួសហេតុនោះ ទៅឱ្យម្ចាស់ការទៅ នេះគឺជាការមួយមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា ។ ដូច្នោះហើយ កថាខណ្ឌទី ៤ នេះចែងថា ក្នុងករណីដែលអ្នកម៉ៅការបានបដិសេធមិនអនុវត្តការងារពេញលេញ ដោយសារ តែត្រូវចំណាយសោហ៊ុយហួសហេតុ ម្ចាស់ការពុំអាចទាមទារសោហ៊ុយជួសជុល ឬ ទាមទារឱ្យបង់ជាមុននូវសោហ៊ុយ ជួសជុលបានឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ុង

មាត្រា ៦៥៧.- សិទ្ធិរំលាយរបស់ម្ចាស់ការ

១-ម្ចាស់ការ អាចរំលាយកិច្ចសន្យា ដោយយកមូលហេតុវិការៈនៃការងារ ផ្នែក តាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៤ (ការរំលាយកិច្ចសន្យា) ជំពូកទី ៤ នៃគន្ថីទី ៤ បាន ។ បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ក្នុងករណីដែលការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញ មិនបាន

សម្រេច ឬ ក្នុងករណីដែលវាយតម្លៃថា ការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញដោយអ្នកម៉ៅការ នឹងធ្វើឱ្យមានការខូចខាតផលប្រយោជន៍ដោយមិនត្រឹមត្រូវ ចំពោះម្ចាស់ការ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះអាគារ ឬ សំណង់លើដីផ្សេងទៀតឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមក អនុវត្តផងដែរ បើសំណង់នោះពុំមានតម្លៃនឹងប្រើប្រាស់ ចំពោះម្ចាស់ការ ដោយសារវិការៈ ធ្ងន់ធ្ងរពេក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិរំលាយរបស់ម្ចាស់ការ ដោយយកវិការៈមកធ្វើជាមូលហេតុ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ម្ចាស់ការអាចរំលាយកិច្ចសន្យាបាន តាមបញ្ញត្តិទូទៅស្តីពីការរំលាយ នៃគន្ថិស្តីពិភាគព្វកិច្ច ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ត្រូវបានចែងឡើងដើម្បីសម្របសម្រួលទំនាក់ទំនងរវាងការអនុវត្តការងារពេញលេញ ដោយអ្នកម៉ៅការ និង សិទ្ធិរំលាយរបស់ម្ចាស់ការ ហើយ ជាគោលការណ៍ ការអនុវត្តការងារពេញលេញដោយអ្នកម៉ៅការ មានអាទិភាពជាង ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុដូចដែលបានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ នេះ ម្ចាស់ការអាចរំលាយបាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិដែលមានខ្លឹមសារថា ក្នុងករណីនៃការងារសាងសង់ ជាអាទិ៍ ទោះជាមានវិការៈក៏ដោយ ក៏ម្ចាស់ការមិនអាចរំលាយកិច្ចសន្យា ហើយទាមទារឱ្យសងនូវថ្លៃសាងសង់បានឡើយ គឺម្ចាស់ការគ្រាន់តែអាចទាមទារ ឱ្យជួសជុល និង/ឬ ទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតប៉ុណ្ណោះ ។ ចំពោះសំណងដែលពិតជាមានវិការៈមែន តែត្រូវបាន សាងសង់រួចហើយ ប្រសិនបើទទួលស្គាល់ឱ្យរំលាយទៅ ជាលទ្ធផល អ្នកម៉ៅការមិនត្រឹមតែទទួលនូវការខូចខាតដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ ប៉ុណ្ណោះទេ គឺថែមទាំងត្រូវវាយបំបែកនូវសំណងដែលត្រូវបានសាងសង់រួចហើយទៀតផង ។ នេះគឺជាការមួយធ្វើឱ្យ បាត់បង់នូវធនធានយ៉ាងច្រើន ហើយខាតបង់កម្លាំងពលកម្ម និង ពេលវេលាផងដែរ ដូច្នេះ ត្រូវជៀសវាងអំពើនេះ ។ នេះគឺជាមូលហេតុដែលបានរៀបចំកថាខណ្ឌទី ២ ។

ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបានឱ្យក្រុមហ៊ុនសំណង់សាងសង់ផ្ទះ ហើយផ្ទះដែលសាងសង់ហើយនោះ មានគ្រឹះមិនពេញ លក្ខណៈ ការសាងសង់មិនត្រឹមត្រូវទាំងស្រុងតាមគំនូសប្លង់ ឬ ការប្រើគ្រឿងសំណង់ដែលមានគុណភាពមិនល្អនោះ ជាអាទិ៍ ហើយអាចមានគ្រោះថ្នាក់រហូតដល់អាគារនោះរលំបែកបាក់ ប្រសិនបើមិនរុះអាគារនោះ ហើយសាងសង់គ្រឹះ ជាថ្មីទេ នោះអាគារនោះមានវិការៈធ្ងន់ធ្ងរ ហើយមានតែសាងសង់ឡើងវិញទេទើបអាចប្រើបាន ដោយសារអាគារនោះ ពុំមានតម្លៃនឹងប្រើប្រាស់ទៀត ។ ដូច្នេះហើយ ការរើអាគារនោះ មិនអាចចាត់ទុកថា បានប្រើខ្លះខ្លាយនូវសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការទទួលស្គាល់ឱ្យរំលាយកិច្ចសន្យា ហើយឱ្យសងថ្លៃសាងសង់ ឬ ទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយ សម្រាប់ធ្វើការបដិទានឡើងវិញ គឺជាការកំណត់មួយដែលមិនទុកឱ្យអ្នកម៉ៅការបដិសេធបានឡើយ ។ ដោយមាន

គោលគំនិតនេះ បញ្ញត្តិនៃវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ នេះត្រូវបានរៀបចំឡើង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៣៥នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៣៤ និង មាត្រា ៦៣៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៦៥៨.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយតម្លៃរបស់ម្ចាស់ការ

១- នៅក្រោយពេលដែលអំឡុងពេលសមរម្យដែលបានកំណត់ដើម្បីអនុវត្តការងារ ឱ្យពេញលេញនោះ បានកន្លងផុតហើយ ម្ចាស់ការអាចទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃ តាមការ បង្ហាញឆន្ទៈចំពោះអ្នកម៉ៅការ ដោយយកវិការៈនៃការងារមកធ្វើជាមូលហេតុបាន ។ បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ក្នុងករណីដែលការអនុវត្តការងារឱ្យពេញ លេញ មិនបានសម្រេច ឬ ក្នុងករណីដែលវាយតម្លៃថា ការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញ ដោយអ្នកម៉ៅការ នឹងធ្វើឱ្យមានការខូចខាតផលប្រយោជន៍ដោយមិនត្រឹមត្រូវ ចំពោះ ម្ចាស់ការ ។

២- កម្រៃនឹងត្រូវបានបន្ថយចុះ តាមការទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃ យោលតាមសមាមាត្រ នៃតម្លៃការងារដែលមានភ្ជាប់នូវវិការៈ ជាមួយនឹងតម្លៃនៃការងារដែលគ្មានវិការៈនោះ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់ការគិតឃើញថា មិនចាំបាច់ធ្វើរហូតដល់វិលាយកិច្ចសន្យាទេ ម្ចាស់ការគ្រាន់តែអាចបន្ថយនូវ កម្រៃនៃកិច្ចសន្យាក៏បានដែរ ។ ក្នុងករណីដែលមិនស្របនឹងលក្ខខណ្ឌដើម្បីវិលាយកិច្ចសន្យា ម្ចាស់ការអាចទាមទារនូវ សំណងនៃការខូចខាតបាន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦៥៩ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនស្របនឹងលក្ខខណ្ឌនៃ សំណងនៃការខូចខាត មានតែទាមទារឱ្យបន្ថយតម្លៃនៃកិច្ចសន្យា ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ គឺជាបញ្ញត្តិចែងដើម្បីសម្របសម្រួលទំនាក់ទំនងរវាងការអនុវត្តការងារពេញលេញ ដោយអ្នកម៉ៅការ និង សិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយតម្លៃរបស់ម្ចាស់ការ ហើយ ជាគោលការណ៍ ការអនុវត្តការងារពេញលេញ ដោយអ្នកម៉ៅការ មានអាទិភាពជាង ក៏ប៉ុន្តែ វាក្យខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុដូចដែលបានចែង ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នេះ ម្ចាស់ការអាចទាមទារបន្ថយតម្លៃបាន តាមបញ្ញត្តិនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីវិធីគណនាទឹកប្រាក់បន្ថយនោះ ។ ឧទាហរណ៍ កម្រៃម៉ៅការ ១០០ ។ ប្រសិនបើការងារ ពុំមានវិការៈទេ តម្លៃការងារនោះស្មើនឹង ៨០ តែដោយសារជាការងារដែលមានភ្ជាប់នូវវិការៈ តម្លៃការងារនោះមានតែ ៤០ ប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះកម្រៃគឺស្មើនឹង $100 \times 40 / 80 = 50$ គឺអ្នកម៉ៅការអាចទទួលបាននូវកម្រៃ ៥០ ។ មានន័យថា ក្នុងករណីនេះ ទឹកប្រាក់បន្ថយនោះគឺ ៥០ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៣៤ និង មាត្រា ៦៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាជ្ញាធរ

មាត្រា ៦៥៩.- សិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតរបស់ម្ចាស់ការ

១-ម្ចាស់ការ អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ (សំណងនៃការខូចខាត) ជំពូកទី ៤ នៃគន្ថីទី ៤ បាន ដោយមិនអនុវត្ត ឬ ដោយអនុវត្តព្រមគ្នានូវសិទ្ធិដែលបានកំណត់ចាប់ពីមាត្រា ៦៥៥ (ការទាមទារឱ្យអនុវត្តការងារពេញលេញ) រហូតដល់មាត្រា ៦៥៨ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយតម្លៃរបស់ម្ចាស់ការ) នៃក្រមនេះ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញជំនួសសំណងនៃការខូចខាត នៅក្រោយពេលដែលអំឡុងពេលសមរម្យដែលបានកំណត់ដើម្បីអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញនោះ បានកន្លងផុតហើយ លុះត្រាតែនៅក្នុងករណីដែលការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញមិនបានសម្រេច ឬ ក្នុងករណីដែលវាយតម្លៃថា ការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញដោយអ្នកម៉ៅការ នឹងធ្វើឱ្យមានការខូចខាតផលប្រយោជន៍ដោយមិនត្រឹមត្រូវចំពោះម្ចាស់ការ ទើបអាចទាមទារបាន ។

២-បើការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញនេះ ចាំបាច់ត្រូវចំណាយសោហ៊ុយច្រើនហួសហេតុ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការខូចខាតផលប្រយោជន៍ដោយវិការៈនោះ ម្ចាស់ការមិនអាចទាមទារចំនួនទឹកប្រាក់ ដែលសមរម្យនឹងសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ ក្នុងការជួសជុលវិការៈនោះ ថាជាសំណងនៃការខូចខាត ដោយយោលតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតរបស់ម្ចាស់ការ ។

ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកម៉ៅការ ដោយសារការងារមានវិការៈ គឺជាប្រភេទមួយនៃការទទួលខុសត្រូវក្នុងការការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចដែរ ហេតុដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ១ បញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា ម្ចាស់ការអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតចំពោះអ្នកម៉ៅការបាន តាមគោលការណ៍ទូទៅនៃការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ គឺជាបញ្ញត្តិដើម្បីសម្របសម្រួលទំនាក់ទំនងរវាងការអនុវត្តការងារពេញលេញដោយអ្នកម៉ៅការ និង សំណងនៃការខូចខាត ហើយ ជាគោលការណ៍ ការអនុវត្តការងារពេញលេញ មានអាទិភាពជាង

ហើយការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតជំនួសការអនុវត្តពេញលេញ ត្រូវបានអនុញ្ញាតតែក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅ ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នេះប៉ុណ្ណោះ ។

ដោយសារមានកថាខណ្ឌទី ២ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីធ្វើនាវា ពេលបើកបរ នាវានោះញ័រ ដែលជាវិការតូចទេ តែបើចង់ជួសជុលវិញ ត្រូវកាត់នាវាពាក់កណ្តាលខាងកន្ទុយ ហើយធ្វើឡើងវិញនោះ ត្រូវចំណាយសោហ៊ុយយ៉ាងច្រើន ហួសហេតុ ក្នុងករណីនេះ ម្ចាស់ការពុំអាចទាមទារនូវសោហ៊ុយដើម្បីជួសជុលវិការឡើងវិញ ពីអ្នកម៉ៅការបានឡើយ ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៣៤ និង មាត្រា ៦៣៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៦៦០.- ការដោះស្រាយ ក្នុងករណីដែលវិការកើតឡើងដោយសម្ភារៈ ឬ ដោយ ការបញ្ជា របស់ម្ចាស់ការ

១-បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៦៥៥ (ការទាមទារឱ្យអនុវត្តការងារពេញលេញ) រហូត ដល់មាត្រា ៦៥៩ (សិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតរបស់ម្ចាស់ការ) ខាងលើនេះ មិនត្រូវ យកមកអនុវត្តឡើយ ប្រសិនបើវិការនៃការងារនោះ កើតឡើងពីលក្ខណៈនៃសម្ភារៈដែល បានផ្តល់ដោយម្ចាស់ការ ឬ ដោយការបញ្ជារបស់ម្ចាស់ការនោះ ។ ការសម្តែងប្រាប់ ដែលគ្រាន់តែជាបំណងរបស់ម្ចាស់ការ ពុំត្រូវចាត់ទុកថាជាការបញ្ជាឡើយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ប្រសិនបើ អ្នកម៉ៅការបានដឹងអំពីសភាពនៃសម្ភារៈ ឬ ភាពមិនត្រឹមត្រូវនៃការបញ្ជានោះ តែមិនបាន ផ្តល់ដំណឹង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិដែលចែងថា ក្នុងករណីដែលវិការបានកើតឡើង ដោយសារលក្ខណៈនៃសម្ភារៈដែលបានផ្តល់ ដោយម្ចាស់ការ ឬ ដោយសារការបញ្ជារបស់ម្ចាស់ការ អ្នកម៉ៅការពុំត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះវិការនៃការងារនោះឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកម៉ៅការបានដឹងថា សម្ភារៈដែលបានផ្តល់ឱ្យខ្លួននោះ ឬ ការបញ្ជារបស់ម្ចាស់ការនោះ មានភាពមិន ត្រឹមត្រូវ ហើយវិការបានកើតឡើង ដោយសារខ្លួនបានបំពេញការងារដោយមិនបានប្រាប់ទៅម្ចាស់ការអំពីភាពមិនត្រឹម ត្រូវនោះទេ ការអនុគ្រោះមិនឱ្យអ្នកម៉ៅការទទួលខុសត្រូវក្នុងករណីនេះ មិនមានភាពសមរម្យទេ ហេតុដូច្នោះ កថាខណ្ឌទី ២ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីបញ្ជាក់អំពីចំណុចនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៣៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៦១.- អំឡុងពេលនៃការប្រើសិទ្ធិ

១-សិទ្ធិដែលកំណត់ក្នុងបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៦៥៥ (ការទាមទារឱ្យអនុវត្តការងារពេញលេញ) រហូតដល់មាត្រា ៦៥៨ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយតម្លៃរបស់ម្ចាស់ការ) ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកប្រើនៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

២-អំឡុងពេលនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវគណនាចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់ការបានដឹង ឬ គួរបានដឹង អំពីអត្ថិភាពនៃវិការៈនោះ ។

(កំណត់)

កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះមានចែងថា អំឡុងពេលនៃការប្រើសិទ្ធិ គឺ ១ ឆ្នាំ សម្រាប់សិទ្ធិទាមទារឱ្យអនុវត្តការងារពេញលេញ សិទ្ធិទាមទារសោហ៊ុយជួសជុល ជាអាទិ៍ សិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យា សិទ្ធិទាមទារឱ្យបន្ថយតម្លៃ របស់ម្ចាស់ការ ។ អំឡុងពេលនៃការប្រើសិទ្ធិ គឺ ១ ឆ្នាំ ដោយគ្មានពាក់ព័ន្ធនឹងខ្លឹមសារនៃការងារទេ ទោះបីជាករណីការងារធ្វើសំណង់លើដីក៏ដោយ ក៏ដូចគ្នាដែរ ។

អំឡុងពេលនេះ ត្រូវគិតចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់ការបានដឹងថា មានវិការៈ ឬ ពិពេលដែលត្រូវដឹងអំពីវិការៈនោះ ដោយយកពេលណាមួយមុនគេ មកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនា (កថាខណ្ឌទី ២) មិនមែនជាពេលដែលបានប្រគល់កម្មវត្ថុនៃការងារ ឬ ពេលដែលបានបញ្ចប់ការងារនោះទេ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះសិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតវិញ ត្រូវអនុវត្តតាមអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅ (ពីមាត្រា ៤៨០ ទៅ) ដូច្នោះ មិនត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រានេះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៦២.- កិច្ចសន្យាពិសេសមិនទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា

បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៦៥៥ (ការទាមទារឱ្យអនុវត្តការងារពេញលេញ) រហូតដល់មាត្រា ៦៥៩ (សិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតរបស់ម្ចាស់ការ) ខាងលើនេះ ទោះបីជាមានកិច្ចសន្យាពិសេសអំពីការអនុគ្រោះ ឬ កម្រិតការទទួលខុសត្រូវក៏ដោយ ចំពោះហេតុដែលបានដឹងហើយ តែបែរជាមិនបានរាយការណ៍ប្រាប់ទេនោះ អ្នកម៉ៅការមិនអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ ឬ ការកម្រិតការទទួលខុសត្រូវ បានឡើយ ។

(កំណត់)

ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍សេរីភាពក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា ភាគីនៃកិច្ចសន្យាម៉ៅការ អាចធ្វើការសន្យាពិសេស ដោយ
បំបាត់ចោល ឬ កម្រិតនូវការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកម៉ៅការ ដែលបានចែងពីមាត្រា ៦៥៥ ដល់ មាត្រា ៦៥៩ ។ ក៏ប៉ុន្តែ
មាត្រានេះបានចែងច្បាស់លាស់ថា មិនទទួលស្គាល់នូវការបំបាត់ចោល ឬ ការកម្រិតនូវការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងករណីដែល
អ្នកម៉ៅការពុំបានរាយការណ៍អំពីការដែលខ្លួនបានដឹងទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៣៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ុង

**មាត្រា ៦៦៣.- សិទ្ធិវិលាយរបស់ម្ចាស់ការនៅក្នុងពេលដែលការងារមិនទាន់ បាន
សម្រេច**

ម្ចាស់ការអាចវិលាយកិច្ចសន្យា នៅពេលណាក៏បាន ដោយសងសំណងនៃការ
ខូចខាត រហូតដល់ពេលដែលអ្នកម៉ៅការ បានសម្រេចការងារ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ចំពោះការងារដែលម្ចាស់ការលែងត្រូវការ ម្ចាស់ការគ្មានភាពចាំបាច់ក្នុងការធ្វើឱ្យការងារនោះ
សម្រេចដោយបង្ខំទេ ហេតុដូច្នោះ ម្ចាស់ការអាចវិលាយកិច្ចសន្យា ពេលណាក៏បានដែរ មុនការបញ្ចប់ការងារនោះដោយ
អ្នកម៉ៅការ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ម្ចាស់ការត្រូវសងសំណងនូវសោហ៊ុយដែលអ្នកម៉ៅការបានចេញរួចហើយ ព្រមទាំង
ផលប្រយោជន៍ដែលអ្នកម៉ៅការអាចនឹងទទួលបាន ពេលខ្លួនសម្រេចការងារនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ជំពូកទី ៩ កិច្ចសន្យាការងារ

(កំណត់)

ចំពោះកិច្ចសន្យាការងារ ច្បាប់ការងារបានចែងអំពីទំនាក់ទំនងរវាងនិយោជក និង កម្មករនិយោជិតហើយ ហេតុនេះ
ហើយ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ បានចែងតែចំណុចមូលដ្ឋាននៃកិច្ចសន្យាការងារ និង ភាគសំខាន់ៗដែលពុំមានចែងក្នុង
ច្បាប់ការងារប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៦៦៤.- កិច្ចសន្យាការងារ

១-កិច្ចសន្យាការងារ ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយការសន្យារបស់ភាគីម្ខាងថា ធ្វើពលកម្មឱ្យភាគីម្ខាងទៀត ហើយភាគីម្ខាងទៀតសន្យាថា ផ្តល់ប្រាក់ឈ្នួល ទៅលើកិច្ចការពលកម្មនោះ ។

២-ភាគីដែលបានសន្យាថាធ្វើពលកម្ម ហៅថាកម្មករនិយោជិត ឯភាគីម្ខាងទៀតនោះ ហៅថានិយោជក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនិយមន័យនៃកិច្ចសន្យាការងារ ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងចំណោមកិច្ចសន្យាអញ្ញមញ្ញ មានកិច្ចសន្យាស្តីពីការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុ ឬ សិទ្ធិប្រើប្រាស់វត្ថុ និង កិច្ចសន្យាស្តីពីការផ្តល់ពលកម្ម ឬ សេវា ជាអាទិ៍ ហើយកិច្ចសន្យាការងារគឺជាកិច្ចសន្យាផ្តល់ពលកម្ម ឬ សេវានេះ ។ កិច្ចសន្យាដែលប្រហាក់ប្រហែលនឹងកិច្ចសន្យាការងារដែរ មានដូចជាការម៉ៅការ ឬ អាណត្តិ ។ ការម៉ៅការ ឬ អាណត្តិ គឺជាកិច្ចសន្យាបញ្ចប់ការងារ ឬ អាណត្តិការចាត់ចែងកិច្ចការអ្វីមួយ ហើយវិធីចាត់ចែងការងារ ឬ កិច្ចការនេះ ជាគោលការណ៍ ត្រូវបានប្រគល់ទៅឱ្យភាគីម្ខាងទៀតធ្វើតាមបញ្ជា និងសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន ។ ផ្ទុយទៅវិញ កិច្ចសន្យាការងារ គឺជាកិច្ចសន្យាធ្វើឡើងដោយកម្មករនិយោជិតដើម្បីបម្រើការងារឱ្យនិយោជក ហើយតើត្រូវប្រើពលកម្មនោះយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះនោះ គឺជាការវិនិច្ឆ័យរបស់និយោជក ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង កំណត់និយមន័យកិច្ចសន្យាការងារថាជាកិច្ចសន្យាពលកម្ម ។

កថាខណ្ឌទី ១ កំណត់និយមន័យនៃកិច្ចសន្យាការងារ ។ រីឯចំពោះបញ្ញត្តិស្តីពីពេលដែលត្រូវបង់ប្រាក់ឈ្នួល ជាអាទិ៍ ក្រមនេះប្រគល់តួនាទីទៅឱ្យច្បាប់ការងារវិញ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីនិយមន័យនៃភាគីនៃកិច្ចសន្យាការងារ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៦២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ១១៤៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ៦៦៥.- ការបង្ហាញលក្ខខណ្ឌជាក់លាក់លើការងារ

១-នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យាការងារនិយោជកត្រូវបង្ហាញជាក់លាក់ នូវប្រាក់ឈ្នួលពេលម៉ោងធ្វើពលកម្ម និង លក្ខខណ្ឌនៃការធ្វើពលកម្មផ្សេងទៀត ចំពោះកម្មករនិយោជិត ។

២-ក្នុងករណីដែលលក្ខខណ្ឌនៃការធ្វើពលកម្មដែលត្រូវបានបង្ហាញជាក់លាក់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ខុសពីការពិត កម្មករនិយោជិតអាចរំលាយកិច្ចសន្យាការងារនោះភ្លាមៗបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា និយោជកត្រូវបង្ហាញលក្ខខណ្ឌច្បាស់លាស់អំពីការងារ ពេលធ្វើកិច្ចសន្យាការងារ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលលក្ខខណ្ឌនៃការងារដែលបានបង្ហាញនោះ ខុសនឹងស្ថានភាពពិត កម្មករនិយោជិតអាចរំលាយកិច្ចសន្យាការងារបានភ្លាម ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីករណីយកិច្ចរបស់និយោជក ។ ស្តីពីវិធីធ្វើការបង្ហាញ គ្មានដាក់កម្រិតទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលនិយោជកបានកំណត់លក្ខន្តិកៈនៃការងារ និយោជកអាចបង្ហាញលក្ខន្តិកៈនោះបាន ។ ដើម្បីការពារកុំឱ្យមានវិវាទពេលក្រោយ គួរតែធ្វើការបង្ហាញនូវលក្ខខណ្ឌនៃការងារនេះ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ក៏ប៉ុន្តែ អាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់ក៏បានដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលលក្ខខណ្ឌនៃការងារដែលត្រូវបានបង្ហាញនោះ ខុសនឹងការពិត កម្មករនិយោជិតអាចរំលាយកិច្ចសន្យាការងារនោះបានភ្លាម ។ ក្នុងករណីដូចនេះ អាចលុបចោលកិច្ចសន្យាការងារដោយយកមូលហេតុឆបោក ឬ ភាន់ច្រឡំក៏បាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលលុបចោលកិច្ចសន្យាការងារដោយយកការឆបោក មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន កម្មករនិយោជិតត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ថា និយោជកមានគោលបំណងចង់បោកកម្មករនិយោជិត ហេតុនេះហើយ ដើម្បីការពារកម្មករនិយោជិត មាត្រានេះចែងថា កម្មករនិយោជិតនោះអាចរំលាយកិច្ចសន្យាការងារបាន ដោយយកអង្គហេតុដែលលក្ខខណ្ឌនៃការងារដែលត្រូវបានបង្ហាញនោះ មិនត្រូវនឹងស្ថានភាពពិត មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៥ នៃច្បាប់បទដ្ឋានការងារជប៉ុន

មាត្រា ៦៦៦.- ករណីយកិច្ចយកចិត្តទុកដាក់ ដល់សុវត្ថិភាព

និយោជក មានករណីយកិច្ចយកចិត្តទុកដាក់ ដល់ការរក្សារូបរាងកាយ សុខភាព ជាអាទិ៍ របស់កម្មករនិយោជិត ពីគ្រោះថ្នាក់ នៅទីកន្លែងដែលកម្មករនិយោជិតត្រូវធ្វើ ពលកម្ម សិល្បៈការរៀន នៅក្នុងការធ្វើឧបករណ៍ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចយកចិត្តទុកដាក់ដល់សុវត្ថិភាពចំពោះកម្មករនិយោជិតដោយនិយោជក ។ ករណីយកិច្ចយកចិត្តទុកដាក់ដល់សុវត្ថិភាព គឺជាករណីយកិច្ចមួយតម្រូវឱ្យភាគីម្ខាងការពារអាយុជីវិត និង សុខភាព ជាអាទិ៍ របស់ភាគីម្ខាងទៀត ដោយកុំឱ្យជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់ រវាងភាគីដែលមានទំនាក់ទំនងពិសេសក្នុងសង្គម ដោយផ្អែកលើទំនាក់ទំនងគតិយុត្តណាមួយ (សាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ២៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៥) ។ មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិដែលចែងច្បាស់លាស់អំពីខ្លឹមសារនៃករណីយកិច្ចនេះ ចំពោះទំនាក់ទំនងក្នុងកិច្ចសន្យាការងារ ដោយចែងថា

និយោជកមានករណីយកិច្ចយកចិត្តទុកដាក់ ដល់ការរក្សារូបកាយ សុខភាព ជាអាទិ៍ របស់កម្មករនិយោជិត ពីគ្រោះថ្នាក់ ចំពោះការគ្រប់គ្រងការិយាល័យ រោងចក្រ ហាង និង ការដាក់គ្រឿង បរិក្ខារ គ្រឿងសម្ភារៈ ជាអាទិ៍ នៅក្នុងនោះ ។ ហើយប្រសិនបើនិយោជកមិនបានបំពេញករណីយកិច្ចយកចិត្តទុកដាក់ដល់សុវត្ថិភាពនេះ ហើយធ្វើឱ្យកម្មករនិយោជិតរង គ្រោះខាងផ្លូវកាយ ជាអាទិ៍ និយោជកត្រូវទទួលខុសត្រូវនូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះកម្មករនិយោជិត ដោយមូលហេតុ មិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ។ ឧទាហរណ៍ ចំពោះម៉ាស៊ីនសង្កត់ដែលដាក់នៅក្នុងរោងចក្រ និយោជកត្រូវដាក់គ្រឿងឧបករណ៍ សុវត្ថិភាពដើម្បីការពារកុំឱ្យដាច់ដៃ ឬ ម្រាមដៃកម្មករនិយោជិត តែប្រសិនបើនិយោជកមិនបានដាក់ឧបករណ៍នោះ ហើយបណ្តាលឱ្យដាច់ម្រាមដៃកម្មករនិយោជិត និយោជកនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវនូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះកម្មករ និយោជិត ដោយសារការបំពានករណីយកិច្ចយកចិត្តទុកដាក់ដល់សុវត្ថិភាពនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ករណីយកិច្ចយកចិត្តទុកដាក់ដល់សុវត្ថិភាពចំពោះកម្មករនិយោជិត ដោយនិយោជកនេះ ចេញមកពី គោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់ ។ ដូច្នេះ មាត្រានេះចែងអំពីការរៀបចំ និង គ្រប់គ្រងទីកន្លែង សិល្បៈការងារ ឧបករណ៍ ជាអាទិ៍ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រៅពីនេះ ឧទាហរណ៍ និយោជកបានបង្ខំឱ្យកម្មករនិយោជិតធ្វើការងារ ក្រៅម៉ោងច្រើន ហើយការនេះបានធ្វើឱ្យខូចសុខភាពកម្មករនិយោជិត ពេលនោះ និយោជកបានធ្វេសប្រហែសក្នុងការ បំពេញករណីយកិច្ចការពារសុខភាពរបស់កម្មករនិយោជិតពីគ្រោះថ្នាក់ ដូច្នេះហើយ និយោជកត្រូវទទួលខុសត្រូវនូវសំណង នៃការខូចខាត ចំពោះការធ្វើឱ្យខូចសុខភាពកម្មករនិយោជិតនេះ ។

មាត្រា ៦៦៧.- ភាពផ្តាច់មុខលើបុគ្គល នៃកិច្ចសន្យាការងារ

១-បើគ្មានការយល់ព្រមពីកម្មករនិយោជិតទេ និយោជកពុំអាចធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិ នោះ ឱ្យទៅតតិយជន បានឡើយ ។

២-បើគ្មានការយល់ព្រមពីនិយោជកទេ កម្មករនិយោជិត ពុំអាចឱ្យតតិយជនធ្វើ ពលកម្មជំនួសខ្លួន បានឡើយ ។

៣-ប្រសិនបើភាគីណាមួយនៃកិច្ចសន្យាការងារ បានធ្វើជួយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌ ទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះ ភាគីម្ខាងទៀត អាចរំលាយកិច្ចសន្យានោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងកិច្ចសន្យាការងារ ប្រសិនបើពុំមានការយល់ព្រមពីភាគីម្ខាងទៀតទេ កិច្ចសន្យានោះមិនអាច ផ្លាស់ប្តូរភាគីបានឡើយ ។

កិច្ចសន្យាការងារ គឺជាកិច្ចសន្យាមួយដែលធ្វើឡើងដោយពិនិត្យមើលទៅលើលក្ខណៈបុគ្គលម្ខាងទៀតទៅវិញទៅមក ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើពុំមានការយល់ព្រមពីភាគីម្ខាងទៀតទេ និយោជកពុំអាចធ្វើអនុប្បទានឋានៈរបស់ខ្លួន ទៅឱ្យ

តតិយជនបានឡើយ រីឯកម្មករនិយោជិតវិញ ក៏ពុំអាចឱ្យតតិយជនមកធ្វើពលកម្មជំនួសខ្លួនបានឡើយ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលនិយោជកគ្មានការងារឱ្យកម្មករនិយោជិតធ្វើពីរ ឬ បីថ្ងៃ ប្រសិនបើនិយោជកមានបំណងបញ្ជូនកម្មករ និយោជិតនោះ ទៅធ្វើការឱ្យនិយោជកផ្សេងទៀត ចាំបាច់ត្រូវមានការយល់ព្រមពីកម្មករនិយោជិតនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីឈប់សម្រាក កម្មករនិយោជិតក៏មិនអាចបញ្ជូនអ្នកផ្សេងទៅធ្វើជំនួសខ្លួនបានឡើយ ប្រសិនបើពុំមានការយល់ព្រម ពីនិយោជកទេ ។ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតបានធ្វើខុសនឹងបញ្ញត្តិនេះ ភាគីម្ខាងអាចរំលាយកិច្ចសន្យាការងារបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦២៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១១៤៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦៦៨.- ការអនុវត្តច្បាប់ការងារ

ចំពោះកិច្ចសន្យាការងារ ក្រៅពីបញ្ញត្តិដែលកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ត្រូវអនុលោម ទៅតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ការងារ ។

(កំណត់)

ច្បាប់ការងារ (ចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៧) មានបញ្ញត្តិលំអិតស្តីពីទំនាក់ទំនងកិច្ចសន្យា ការងាររវាងនិយោជក និង កម្មករនិយោជិត ។ ម្យ៉ាងទៀត នាអនាគត អាចមានការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ការងារនោះ ឬ អាចមានបទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យការងារដែរ ហេតុនេះហើយ ចំពោះកិច្ចសន្យាការងារ ក្រៅពីបញ្ញត្តិ ដែលមាននៅក្នុងក្រមនេះ មាត្រានេះប្រគល់តួនាទីនេះទាំងស្រុងទៅឱ្យច្បាប់ការងារ ។

ជំពូកទី ១០ បញ្ជី

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅស្តីពីបញ្ជី

មាត្រា ៦៦៩.- និយមន័យនៃបញ្ជី

១-បញ្ជី សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាដែលភាគីម្ខាងជាអ្នកទទួលបញ្ជី សន្យាទទួល យកវត្ថុបញ្ជី ពីភាគីម្ខាងទៀតជាអ្នកធ្វើ មករក្សាទុកក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ ហើយនៅក្រោយពេលដែលអំឡុងពេលរក្សាទុកនោះត្រូវបានបញ្ចប់ ត្រូវសងវត្ថុដែល នោះ ទៅឱ្យអ្នកធ្វើវិញ ។

២-បើគ្មានកិច្ចសន្យាពិសេសទេ អ្នកធ្វើពុំមានករណីយកិច្ចបង់កម្រៃឱ្យអ្នកទទួល បញ្ជីឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ជីបានធ្វើកិច្ចសន្យានោះជាមួយអ្នកធ្វើ

ក្នុងនាមជាអាជីវកម្មរបស់ខ្លួន ឬ ប្រសិនបើមានកំណត់ក្នុងច្បាប់ ទោះបីជាពុំបានធ្វើ
កិច្ចសន្យាពិសេសចំពោះកម្រៃក៏ដោយ អ្នកទទួលបញ្ញើអាចទាមទារកម្រៃសមរម្យពីអ្នកធ្វើ
បាន ។

(កំណត់)

១. មាត្រានេះចែងអំពីនិយមន័យនៃបញ្ញើ ។ បញ្ញើគឺជាកិច្ចសន្យាផ្តល់សេវា ដូចជាកិច្ចសន្យាការងារ អាណត្តិ និង
កិច្ចសន្យាម៉ៅការ ប៉ុន្តែ សេវាដែលអ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវផ្តល់នោះ គ្រាន់តែជា "ការរក្សាទុកនូវវត្ថុដែលបានទទួល"
តែប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រសិនបើមានការបន្ថែមសេវាផ្សេងទៀត កិច្ចសន្យានោះនឹងអាចក្លាយទៅជាកិច្ចសន្យាម៉ៅការ ។
ជាឧទាហរណ៍ កិច្ចសន្យាមួយដែលតាមរយៈនោះ អ្នកដំណើរប្រគល់អីវ៉ាន់ ទៅក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវរថភ្លើង
នៅឯស្ថានីយ៍ដែលអ្នកដំណើរត្រូវជិះ ហើយអ្នកដំណើរត្រូវទទួលអីវ៉ាន់នោះវិញ នៅស្ថានីយ៍ដែលខ្លួនទៅដល់ សេវា
បែបនេះ មិនមែនគ្រាន់តែជាការរក្សាទុកនូវអីវ៉ាន់ប៉ុណ្ណោះទេ ។ ដោយសារតែកាតព្វកិច្ចដឹកជញ្ជូនអីវ៉ាន់ឱ្យទៅដល់
គោលដៅត្រូវបានបន្ថែម ដូច្នេះ ធាតុផ្សំនៃកិច្ចសន្យាម៉ៅការ ក៏ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលដែរ ។

២. ខាងក្រោម គឺជាឧទាហរណ៍ខ្លះៗស្តីពីបញ្ញើ :

(1) ឧទាហរណ៍ទីមួយ កិច្ចសន្យាស្តុកទំនិញក្នុងឃ្នាំង ។ អន្តរការី/ឈ្មួញកណ្តាល នៃការជួញដូរទំនិញ (អ្នកលក់ដុំ)
កើតមានក្នុងដំណើរការចែកចាយទំនិញ រវាងផលិតកម្ម និង ការលក់ទៅឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់ ។ ជាធម្មតា អ្នកលក់ដុំជាច្រើន
តែងតែចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនេះ ។ បន្ទាប់ពីអ្នកលក់ដុំបានទិញទំនិញពីអ្នកផលិតហើយ ពួកគេត្រូវតែរក្សាទំនិញដែល
បានទិញហើយនោះ ទុកទម្រាំតែពួកគេលក់ទំនិញទាំងនោះ ទៅឱ្យអ្នកលក់ដុំ ឬ អ្នកលក់រាយផ្សេងទៀត ។ ប្រសិនបើ
ពួកគេមិនមានកន្លែងទុកដាក់ ឬ ការទុកដាក់នោះតម្រូវឱ្យមានឧបករណ៍ពិសេស (ដូចជា ឧបករណ៍ក្លាសេ ជាដើម) ពួកគេ
នឹងផ្ទុកផ្ទាក់ទំនិញនោះទៅឱ្យអ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំង ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកលក់ដុំ និង អ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំង បង្កើតនូវ "កិច្ចសន្យា
បញ្ញើ" ។

អ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំងចេញបង្កាន់ដៃឃ្នាំងដើម្បីបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិរបស់អ្នកធ្វើ ។ ប្រសិនបើអ្នកលក់ដុំលក់បន្តនូវទំនិញ
ដែលបានធ្វើនោះ ទៅឱ្យអ្នកលក់ដុំម្នាក់ផ្សេងទៀត អ្នកលក់នឹងប្រគល់បង្កាន់ដៃឃ្នាំងឱ្យទៅអ្នកទិញនោះ ។ ការប្រគល់នូវ
បង្កាន់ដៃឃ្នាំងនេះ មានន័យថាជាការប្រគល់នូវទំនិញដែលបានធ្វើនោះ ។ តាមមធ្យោបាយនេះ ទំនិញត្រូវបានបែងចែក
ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើបំណាស់ទីជាក់ស្តែងនៃទំនិញឡើយ ។

(2) ឧទាហរណ៍ផ្សេងទៀតនៃបញ្ញើមានដូចជា ករណីដែលភ្ញៀវបានផ្ញើវត្ថុមានតម្លៃនៅសណ្ឋាគារ ឬ អតិថិជនផ្ញើអីវ៉ាន់
ជាបណ្តោះអាសន្ននៅភោជនីយដ្ឋាន ឬ អ្នកដំណើរផ្ញើអីវ៉ាន់ជាបណ្តោះអាសន្ននៅស្ថានីយ៍ ជាដើម ។ លើសពីនេះទៅទៀត
ករណីបន្ទាប់នេះក៏ជាបញ្ញើដែរ គឺ នៅពេលមានវិវាទអំពីកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុណាមួយ តតិយជនធ្វើការថែរក្សានូវវត្ថុនោះ រហូត
ទាល់តែវិវាទត្រូវបានដោះស្រាយចប់ ។ បញ្ញើឱ្យរក្សាទុកបែបនេះ ហៅថា " វិសុណ្ណាប័ន" (មាត្រា ៦៩២ ដល់មាត្រា

៦៩៨) ។

៣. កិច្ចសន្យាបញ្ជីមានលក្ខណៈដូចតទៅ :

(1) កិច្ចសន្យាដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការប្រគល់វត្ថុ និង កិច្ចសន្យាឯកតោភាគី : ក្នុងកិច្ចសន្យាបញ្ជី នៅពេលដែលអ្នកទទួលបញ្ជី "បានទទួលវត្ថុ" ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកទទួលបញ្ជីនោះនឹងកើតឡើង (មាត្រា ៦៧០) ។ មានន័យថាជាគោលការណ៍ កិច្ចសន្យាបញ្ជីត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយចាំបាច់ប្រគល់វត្ថុ ។ ប៉ុន្តែ កិច្ចសន្យាបញ្ជីដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយការព្រមព្រៀង ក៏ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើដែរ (មាត្រា ៦៧១) ។ ការធ្វើដោយមិនយកកម្រៃ គឺជាកិច្ចសន្យាឯកតោភាគី ពីព្រោះអ្នកទទួលបញ្ជីទទួលបានបន្ទុកនូវករណីយកិច្ចរក្សាទុក និង ប្រគល់វិញនូវវត្ថុធ្វើ រីឯអ្នកធ្វើមិនមានករណីយកិច្ចអ្វីទាំងអស់ ។

(2) គោលការណ៍មិនយកកម្រៃ (កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ) : ក្នុងសង្គមជាក់ស្តែង វត្ថុមួយចំនួនត្រូវបានគេរក្សាទុកដោយមិនយកកម្រៃ ឧទាហរណ៍ ដូចជាការថែរក្សាអីវ៉ាន់ឱ្យមានសុវត្ថិភាពនៅសារមន្ទីរ និង ការថែរក្សាវត្ថុមានតម្លៃនៅសណ្ឋាគារឱ្យមានសុវត្ថិភាព ជាដើម ។ ដូច្នោះ យើងបានបញ្ជាក់ថា ជាគោលការណ៍ បញ្ជីមិនយកកម្រៃ ហើយចំពោះបញ្ជីដោយឱ្យបង់ថ្លៃវិញ ត្រូវតែមានការសន្យាពិសេស ។ ប៉ុន្តែ នៅពេលដែលអ្នកទទួលបញ្ជីទទួលបានការធ្វើ ក្នុងនាមជា "អាជីវកម្ម" របស់ខ្លួន ជាគោលការណ៍ បញ្ជីនោះត្រូវតែគិតថ្លៃ ។ បញ្ជីដែលអ្នកទទួលបញ្ជីបានទទួលនូវការធ្វើក្នុងនាមជា "អាជីវកម្ម" របស់ខ្លួន គឺជាបញ្ជីដែលអ្នកទទួលបញ្ជីនោះ ទទួលម្តងហើយម្តងទៀតពីបុគ្គលផ្សេងៗ ហើយដែលអ្នកទទួលបញ្ជីនោះទទួលបាននូវចំណេញ ។ អាជីវកម្មឃ្នាំងស្តុកទំនិញជាបញ្ជីសម្រាប់អាជីវកម្ម ប៉ុន្តែ ការថែរក្សាវត្ថុមានតម្លៃនៅសណ្ឋាគារឱ្យមានសុវត្ថិភាព មិនមែនជាបញ្ជីសម្រាប់អាជីវកម្មទេ ពីព្រោះសណ្ឋាគារមិនបានទទួលផលប្រយោជន៍អ្វីពីបញ្ជីនោះទេ ។

៤. កម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាបញ្ជី

(1) កម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាបញ្ជី គឺជា "វត្ថុ" ។ ជាធម្មតា កម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាបញ្ជីជាចលនវត្ថុ ប៉ុន្តែ អចលនវត្ថុក៏អាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃបញ្ជីដែរ ។ ប៉ុន្តែ នៅពេលដែលអចលនវត្ថុត្រូវបានដាក់ធ្វើ វាមិនគ្រាន់តែត្រូវបានគេរក្សាទុកប៉ុណ្ណោះទេ គឺវាក៏ត្រូវបានគេគ្រប់គ្រងផងដែរ (ឧទាហរណ៍ដូចជាការប្រមូលថ្លៃឈ្នួលនៃភតិសន្យាអចលនវត្ថុ ជាអាទិ៍) ហេតុដូច្នោះ ជាទូទៅ ត្រូវបានគេបកស្រាយថាជាអាណត្តិច្រើនជាងជាបញ្ជី ។ ប៉ុន្តែ នៅតែអាចមានបញ្ជីអចលនវត្ថុប្រសិនបើអចលនវត្ថុគ្មានតែត្រូវបានរក្សាទុកដោយមិនគ្រប់គ្រង ។

(2) សិទ្ធិលើបំណុលមិនអាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃបញ្ជី ប៉ុន្តែ "ប័ណ្ណបំណុល" និង "លិខិតបញ្ជាក់បំណុល" ដែលបញ្ជាក់បង្ហាញសិទ្ធិលើបំណុល អាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃបញ្ជីដែរ ។ ឧទាហរណ៍មួយ គឺប្រព័ន្ធការពាររក្សាទុកបញ្ជីដែលក្រុមហ៊ុនភាគហ៊ុនរក្សាទុកនូវភាគហ៊ុនរបស់វិនិយោគិន ។ នៅក្នុងករណីនៃបញ្ជីនូវឧបករណ៍ដែលអាចជួញដូរបាន ប្រសិនបើបញ្ជីនោះអនុញ្ញាតឱ្យមានការប្រគល់វិញនូវប័ណ្ណដែលមានប្រភេទ និង ចំនួនទឹកប្រាក់ដូចគ្នា ហើយមិនតម្រូវឱ្យមានការសងវិញនូវឧបករណ៍ដដែលនោះទេ កិច្ចសន្យានេះក្លាយជាបញ្ជីបរិភោគ ។

(3) ប្រសិនបើប្រាក់ត្រូវបានរក្សាទុក តាមទម្រង់ជាការដាក់ក្នុងស្រោមសំបុត្រ ប្រាក់នោះអាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃបញ្ជី ព្រោះប្រាក់ក្នុងស្រោមសំបុត្រនេះត្រូវបានគេចាត់ទុកដូចគ្នានឹង "វត្ថុ" ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើប្រាក់មិនត្រូវបានដាក់ក្នុង ស្រោមសំបុត្រទេ កិច្ចសន្យានេះមិនមែនបញ្ជីធម្មតាទេ តែជាបញ្ជីបរិភោគ ។ បញ្ញត្តិពិសេសដែលទាក់ទងនឹងករណីនេះ ត្រូវបានដាក់តែងឡើង (មាត្រា ៦៩០) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៥៩៣ នៃក្រមពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន (បញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម) និង មាត្រា ៥៩៧ នៃក្រមពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន (អាជីវកម្មឃ្នាំងស្តុកទំនិញ) ។

មាត្រា ៦៧០.- ភាពចាំបាច់ក្នុងការទទួលយកវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាបញ្ជី

១- កិច្ចសន្យាបញ្ជី ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយអ្នកទទួលបញ្ជី ទទួលយកកម្មវត្ថុនៃ បញ្ជី តាមការព្រមព្រៀង ។

២- ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ជី បានកាន់កាប់កម្មវត្ថុនៃបញ្ជីនោះហើយ កិច្ចសន្យា បញ្ជីត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការព្រមព្រៀងបង្កើតទំនាក់ទំនងបញ្ជីនោះ ។ ចំពោះវត្ថុ ដែលកាន់កាប់ដោយតតិយជន កិច្ចសន្យាបញ្ជីត្រូវបានបង្កើត នៅពេលដែលបានផ្ទេរ ការកាន់កាប់ដោយការបញ្ជា ។

(កំណត់)

១. កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងអំពីភាពចាំបាច់ក្នុងការទទួលវត្ថុដើម្បីបង្កើតនូវកិច្ចសន្យាបញ្ជីដែលមានអានុភាព ។ ហេតុផលដែលចែងដូច្នោះ គឺដោយសារតែ ជាគោលការណ៍ បញ្ជីគឺជាកិច្ចសន្យាដោយមិនយកកម្រៃ ដូច្នោះ វាមិន សមរម្យទេ ដែលត្រូវផ្តល់អានុភាពខ្លាំងចំពោះការសន្យា "ផ្ញើវត្ថុ" និង "ទទួលបញ្ជី" នៅពេលដែលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ មិនទាន់ត្រូវបានផ្ទេរនៅឡើយ ។

ក៏ប៉ុន្តែ ការព្រមព្រៀងគ្នាអាចចងគូភាគីបាន ប្រសិនបើភាគីទាំងពីរធ្វើការព្រមព្រៀងពិសេស ចំពោះបញ្ជីនាពេល អនាគត ហើយមានបំណងឱ្យការព្រមព្រៀងគ្នានោះឱ្យមានអានុភាពចងគូភាគី ។ ឧទាហរណ៍ ពាណិជ្ជករកំពុងនាំចូលនូវ ទំនិញមកពីក្រៅប្រទេស ហើយបង្កើតកិច្ចសន្យាបញ្ជីសម្រាប់ពេលអនាគតជាមួយនឹងអ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំង ដោយសារ កំហុសដែលដឹកទំនិញនឹងមកដល់កំពង់ផែនៅថ្ងៃទី ០០ ខែ ០០ ជាអាទិ៍ ។ ប្រសិនបើកិច្ចសន្យានេះមិនមានអានុភាពចង គូភាគីទេ ពាណិជ្ជករនោះនឹងជួបបញ្ហាហើយ ។ ការសន្យានេះនឹងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំងផងដែរ ពីព្រោះអ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំងអាចគ្រោងទុកជាមុនបានអំពីរបៀបប្រើប្រាស់ឃ្នាំងនោះ ។ ក្នុងករណីនេះ មិនមានបញ្ហាអ្វីទេ ចំពោះការចាត់ទុកថា ការព្រមព្រៀង (កិច្ចសន្យា) បញ្ជីនាពេលអនាគតមានអានុភាព ។ មាត្រា ៦៧១ បានចែងអំពី

កិច្ចសន្យាបញ្ជីដោយការព្រមព្រៀងបែបនេះ ។

២. កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីករណីដែលកិច្ចសន្យាបញ្ជីត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ "ការប្រគល់ដោយសង្ខេប" និង "ការផ្ទេរការកាន់កាប់ដោយការបញ្ជា" ។

កិច្ចសន្យាបញ្ជីតម្រូវឱ្យមានការប្រគល់នូវកម្មវត្ថុដើម្បីបង្កើតអានុភាព ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកដែលត្រូវទទួលបញ្ជី បានរក្សាទុកនូវវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុចហើយ វាមិនមានប្រយោជន៍អ្វីដែលត្រូវប្រគល់វត្ថុនោះទៅឱ្យអ្នកផ្ញើវិញ ដើម្បីឱ្យ អ្នកផ្ញើធ្វើការប្រគល់វត្ថុនោះជាថ្មីម្តងទៀតទៅអ្នកទទួលបញ្ជីនោះទេ ។ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជី និង អ្នកផ្ញើ យល់ព្រមលើកិច្ចសន្យាបញ្ជី កិច្ចសន្យាបញ្ជីនោះបង្កើតអានុភាព ។ ឧទាហរណ៍មួយ គឺករណីដែល A លក់វត្ថុមួយដែល ខ្លួនកាន់កាប់ក្នុងនាមជាកម្មសិទ្ធិករឱ្យទៅ B ប៉ុន្តែ តាមការជាក់ស្តែង មិនផ្ទេរការកាន់កាប់វត្ថុនោះឱ្យទៅ B ហើយបន្ត រក្សាវត្ថុនោះ ក្នុងនាមជាអ្នកទទួលបញ្ជី ។ នេះគឺជាការបង្កើតកិច្ចសន្យាបញ្ជីដោយ "ការប្រគល់ដោយសង្ខេប" ។

កិច្ចសន្យាបញ្ជីក៏អាចត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ "ការផ្ទេរការកាន់កាប់ដោយការបញ្ជា" ។ ឧទាហរណ៍ នៅពេល A ជាអ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំង (អ្នកទទួលបញ្ជី) កំពុងរក្សាទុកវត្ថុរបស់អ្នកផ្ញើ B ប្រសិនបើ B ផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះឱ្យទៅ C មានករណីខ្លះ C មានបំណងបន្តកិច្ចសន្យាស្តុកទំនិញជាមួយ A ។ ក្នុងករណីនេះ កិច្ចសន្យាបញ្ជីរវាង C និង A ត្រូវបានបង្កើតឡើង នៅពេលដែល B បញ្ជាឱ្យ A ថា ត្រូវកាន់កាប់វត្ថុនោះសម្រាប់ C ក្រោយពេលធ្វើការបញ្ជានោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៥៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៧១.- អានុភាពនៃកិច្ចសន្យាបញ្ជីដោយការព្រមព្រៀង

ប្រសិនបើភាគី គ្រាន់តែបានព្រមព្រៀងថា នឹងបង្កើតទំនាក់ទំនងបញ្ជីនាពេល អនាគត ភាគីនីមួយៗអាចដកការព្រមព្រៀងនោះចេញ នៅពេលណាក៏បាន រហូតដល់ ពេលដែលបានប្រគល់កម្មវត្ថុនៃបញ្ជីនោះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបានសន្យាបង្កើត កិច្ចសន្យាបញ្ជីដោយឱ្យបង់ថ្លៃវិញ ប្រសិនបើបានធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ភាគីម្ខាងទៀត ដោយ សារការបដិសេធមិនទទួលវត្ថុបញ្ជីផ្ទុយនឹងការសន្យានោះ ភាគីដែលជាអ្នកទទួលបញ្ជី មានករណីយកិច្ចត្រូវសងសំណងនៃការខូចខាតនោះ ឱ្យទៅភាគីម្ខាងទៀត ប្រសិនបើការ បដិសេធនោះ គ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវទេ ។

(កំណត់)

១. ជាករណីលើកលែងចំពោះគោលការណ៍នៃភាពចាំបាច់ក្នុងការទទួលយកវត្ថុ (មាត្រា ៦៧០) មាត្រានេះចែងថា កិច្ចសន្យាបញ្ជីដោយការព្រមព្រៀងដែលបានបង្កើតឡើងត្រឹមតាមការព្រមព្រៀងគ្នា ដោយមិនមានការប្រគល់វត្ថុ ក៏

មានអានុភាពដែរ ។ ប៉ុន្តែ តាមការជាក់ស្តែង បញ្ជីដោយការព្រមព្រៀង ជាការសន្យាជាមុនអំពីបញ្ជីនាពេលអនាគត ហេតុដូច្នោះ វាមិនសមរម្យទេក្នុងការផ្តល់ឱ្យមានអានុភាពចុងខ្លាំងពេកនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការអនុវត្តបែបនេះ ស្របនឹង ឆន្ទៈរបស់ភាគីទាំងពីរផងដែរ ។

ហេតុដូច្នោះ ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាបញ្ជីដោយការព្រមព្រៀងជាកិច្ចសន្យាដែលមិនយកកម្រៃ (មុធា) ភាគីទាំងពីរអាច ដកការសន្យានោះពេលណាក៏បាន ។ ឧទាហរណ៍មួយ ដោយសារតែ A នឹងត្រូវទៅបរទេសដើម្បីធ្វើជំនួញនៅខែក្រោយ A បានជួលផ្ទះឱ្យអ្នកផ្សេង ហើយមិត្តភក្តិរបស់ A គឺ B បានសន្យាថា ជួយថែរក្សាវត្ថុមានតម្លៃ (ឧទាហរណ៍ ចាន ស្លាបព្រាប្រាក់) ឱ្យ A ដោយមិនយកកម្រៃ ។ ការសន្យានេះបង្កើតឡើងនូវកិច្ចសន្យាបញ្ជីនាពេលអនាគត រវាង A និង B ។ ប៉ុន្តែ វាមិនសមរម្យទេ ក្នុងការគិតថា ប្រសិនបើ A ខកខានមិនបានប្រគល់វត្ថុមានតម្លៃទាំងនោះទៅឱ្យ B ទេ ការខកខាននេះនឹងក្លាយទៅជាការបំពានកិច្ចសន្យានោះ ។ ប្រសិនបើ A លែងចាំបាច់ត្រូវទៅបរទេស នោះ A អាចដក ការសន្យាវិញ និង មិនធ្វើបញ្ជីនោះបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើ B ផ្លាស់ប្តូរចិត្តវិញ B អាចបដិសេធមិន រក្សាទុកវត្ថុមានតម្លៃរបស់ A បាន ។ ក្នុងករណីណាមួយក្នុងចំណោមករណីទាំងពីរនេះកើតឡើង ភាគីម្ខាងទៀតនឹងអាច មានបញ្ហា ។ ជាពិសេស ក្នុងករណីក្រោយនេះ A ដែលនឹងត្រូវទៅបរទេស នឹងមានបញ្ហា ។ ប៉ុន្តែ មិនសមនឹងដាក់បន្ទុកធ្ងន់ លើ B ទេ ពីព្រោះកិច្ចសន្យារវាង A និង B ជាកិច្ចសន្យាដោយមិនយកកម្រៃ (មុធា) ហើយប្រសិនបើ A អាចទាមទារឱ្យ B ទទួលខុសត្រូវចំពោះការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច នោះបន្ទុករបស់ B ធ្ងន់ធ្ងរពេកហើយ ។ ចំពោះករណីនៃកិច្ចសន្យា ប្រទានកម្មដែលជាកិច្ចសន្យាដោយមិនយកតម្លៃផ្លូវដែរនោះ ប្រសិនបើប្រទានកម្មដែលមិនត្រូវបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍ អក្សរ មិនទាន់ត្រូវបានអនុវត្តទេ កិច្ចសន្យានេះអាចត្រូវបានលុបចោល ។ ហេតុដូច្នោះ ដើម្បីរក្សាឱ្យមានតុល្យភាព គួរបន្ថយបន្ទុកចេញពី B ។ ដោយពិចារណាទៅលើហេតុផលទាំងអស់ខាងលើនេះហើយ មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីនៃ បញ្ជីដោយការព្រមព្រៀងដែលមិនយកកម្រៃ ភាគីអាចដកការព្រមព្រៀងបាន រហូតដល់ពេលមានការប្រគល់វត្ថុដែល ជាកម្មវត្ថុនៃបញ្ជី ។

ក្នុងករណីនេះបញ្ជីដោយយកតម្លៃផ្លូវដែលឱ្យអ្នកផ្តល់កម្រៃវិញ មានភាពសមរម្យក្នុងការផ្តល់ឱ្យមានអានុភាពខ្លាំង ជាងអានុភាពនៃបញ្ជីដោយមិនយកកម្រៃ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើ A ចង់ធ្វើទំនិញទៅ B ដែលជាអ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំង ចាប់ពីថ្ងៃទី ១ ខែក្រោយ ហើយអ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំងបានយល់ព្រម អ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំងត្រូវរៀបចំកន្លែងសម្រាប់ដាក់ ទំនិញធ្វើនៅថ្ងៃដែលបានសន្យា ដែលការណ៍នេះ តម្រូវឱ្យមានការរៀបចំ និង ការគ្រប់គ្រងឃ្នាំង (ឧទាហរណ៍ ការ គ្រប់គ្រងផែនការប្រើប្រាស់ឃ្នាំងដោយកុំព្យូទ័រ) ។ ចំពោះអ្នកធ្វើវិញ A នឹងធ្វើសកម្មភាពដោយផ្អែកលើការសន្និដ្ឋានថា អ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំង នឹងធ្វើការថែរក្សាទុកទំនិញ ចាប់តាំងពីថ្ងៃ ដូចបានព្រៀងទុកតាមការសន្យា ដោយគ្មានការខកខាន ពីព្រោះកិច្ចសន្យាស្តុកទំនិញជាកិច្ចសន្យាដោយយកកម្រៃ ។ ហេតុដូច្នោះ វាមានភាពសមរម្យក្នុងការលើកកម្ពស់អានុភាព នៃកិច្ចសន្យាបញ្ជីដោយយកតម្លៃផ្លូវ (វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ) ។

២. អានុភាពនៃកិច្ចសន្យាបញ្ជីដោយការព្រមព្រៀងដោយឱ្យបង់ថ្លៃ (វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ)

អានុភាពនៃ "ករណីយកិច្ចរក្សាទុកនូវវត្ថុ" របស់អ្នកទទួលបញ្ជី (អ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំង) គឺខ្លាំង ។ ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំងបដិសេធមិនទទួលការប្រគល់វត្ថុបញ្ជីដោយគ្មានហេតុផល អ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំងត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសំណងនៃការខូចខាត ចំពោះអ្នកធ្វើ ។ ប៉ុន្តែ ការបង្ខំឱ្យអនុវត្តកាតព្វកិច្ចដោយផ្ទាល់ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតទេ ។

ចំណែកឯ "ករណីយកិច្ចផ្ញើកម្មវត្ថុនៃបញ្ជី" របស់អ្នកធ្វើ មិនចាំបាច់ទទួលស្គាល់ឡើយ ។ ទោះបីជាត្រូវគិតពិចារណាទៅដល់ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំងក៏ដោយ ក៏វាមិនសមហេតុផលដែរក្នុងការចែងថា ប្រសិនបើ A ដែលជាអ្នកផ្ញើខកខានមិនបានដាក់កម្មវត្ថុនៃបញ្ជី B ដែលជាអ្នកកាន់កាប់ឃ្នាំងអាចទាមទារឱ្យអ្នកធ្វើដាក់កម្មវត្ថុនៃបញ្ជីបាន ។

៣. ដោយសារតែមាត្រានេះមិនមែនជាបញ្ញត្តិដែលត្រូវអនុវត្តដាច់ខាតទេ ប្រសិនបើភាគីនៃកិច្ចសន្យាបានធ្វើការសន្យាពិសេសដែលមានខ្លឹមសារផ្សេងពីមាត្រានេះ ការសន្យាពិសេសនេះនឹងមានអាទិភាពលើមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៤៧២ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ប្រទេសស្វីស (បញ្ជី គឺជាកិច្ចសន្យាដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការព្រមព្រៀង)

មាត្រា ៦៧២.- កិច្ចសន្យាបញ្ជីដែលបានធ្វើដោយអ្នកគ្មានកម្មសិទ្ធិ

ទោះបីជាអ្នកធ្វើគ្មានកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុផ្នែកដោយ ក៏កិច្ចសន្យាបញ្ជីនោះ ត្រូវបានបង្កើតអានុភាពដែរ ។ នៅក្នុងករណីនេះ ទោះបីជាមានពាក្យបណ្តឹងទាមទារឱ្យសងវត្ថុរបស់កម្មសិទ្ធិករ ចំពោះអ្នកទទួលបញ្ជីក៏ដោយ ក៏អ្នកទទួលបញ្ជីអាចសងវត្ថុបញ្ជីនោះទៅឱ្យអ្នកធ្វើវិញបានដែរ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលបណ្តឹងទាមទារឱ្យសងវត្ថុរបស់កម្មសិទ្ធិករ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ក្នុងករណីនៃបញ្ជីនូវវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃទៀត ។ ដូចគ្នានឹងករណីដែលការលក់ទិញនូវវត្ថុរបស់អ្នកដទៃមានអានុភាព កិច្ចសន្យាបញ្ជីនៃវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃក៏មានអានុភាពដែរ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនៃការលក់ទិញនូវវត្ថុរបស់អ្នកដទៃ អ្នកទិញអាចទាមទាររំលាយកិច្ចសន្យា ឬទាមទារសំណងការខូចខាតពីអ្នកលក់ រីឯក្នុងករណីនៃបញ្ជីវត្ថុរបស់អ្នកដទៃវិញ គ្មានបញ្ហាអ្វីកើតឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងការទាមទារឱ្យអ្នកផ្ញើទទួលខុសត្រូវដោយអ្នកទទួលបញ្ជីទេ ពីព្រោះអ្នកទទួលបញ្ជី មិនទទួលរងការខូចខាតអ្វីពីបញ្ជីនៃកម្មសិទ្ធិអ្នកដទៃ ។

បញ្ហាសំខាន់ជាងនេះ មាននៅត្រង់ចំណុចថា អ្នកទទួលបញ្ជីត្រូវធ្វើដូចម្តេច នៅពេលដែលកម្មសិទ្ធិករទាមទារឱ្យប្រគល់វិញនូវវត្ថុបញ្ជីនោះ ។ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីប្រគល់នូវវត្ថុបញ្ជីទៅកម្មសិទ្ធិករវិញ ដោយសារតែកម្មសិទ្ធិករ

ទាមទារឱ្យប្រគល់វិញនូវវត្ថុបញ្ជី អ្នកទទួលបញ្ជីអាចនឹងបំពានលើកិច្ចសន្យាដែលបានធ្វើជាមួយអ្នកធ្វើ (ប្រសិនបើ ក្រោយមក គេរកឃើញថា អ្នកដែលបានទាមទារឱ្យប្រគល់វិញមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិករពិតប្រាកដ) ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីមិនធ្វើតាមការទាមទាររបស់កម្មសិទ្ធិករទេ អ្នកទទួលបញ្ជីនោះនឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការ ការបំពានកម្មសិទ្ធិចំពោះកម្មសិទ្ធិករ ។ ដើម្បីដោះស្រាយទ្វេដងរបស់អ្នកទទួលបញ្ជី មាត្រានេះត្រូវបានដាក់តែងឡើង ។ ទីមួយ ទោះបីជាកម្មសិទ្ធិករដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារឱ្យសងវត្ថុក៏ដោយ ក៏អ្នកទទួលបញ្ជីមិនមានការទទួលខុសត្រូវ ចំពោះកម្មសិទ្ធិករទេ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីសងវត្ថុបញ្ជីនោះឱ្យទៅអ្នកធ្វើវិញ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសេចក្តីសម្រេច របស់តុលាការដែលសម្រេចថា អ្នកទាមទារនោះជាកម្មសិទ្ធិករ បានចូលជាស្ថាពរ អ្នកទទួលបញ្ជីគួរតែសងវត្ថុបញ្ជីទៅ កម្មសិទ្ធិករវិញ ហេតុដូច្នោះ អ្នកទទួលបញ្ជីនោះនឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះកម្មសិទ្ធិករ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីសង វត្ថុបញ្ជីទៅអ្នកធ្វើវិញ ។ ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិករទាមទារឱ្យអ្នកទទួលបញ្ជីប្រគល់មកខ្លួនវិញនូវវត្ថុបញ្ជី នៅក្រោយ ពេលដែលកម្មសិទ្ធិករនោះឈ្នះក្នុងបណ្តឹងទាមទារឱ្យបញ្ជាក់អំពីកម្មសិទ្ធិ អ្នកទទួលបញ្ជីក៏ត្រូវសងវត្ថុទៅកម្មសិទ្ធិករ វិញដែរ ។ ទីពីរ មាត្រានេះមិនបានបញ្ជាក់ថា តើអ្នកទទួលបញ្ជីត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ចំពោះ អ្នកធ្វើដែរ ឬ យ៉ាងណានោះទេ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីសងវត្ថុបញ្ជីទៅអ្នកទាមទារ ដោយអ្នកទទួលបញ្ជីគិតថា វាទំនងខ្លាំងណាស់ ដែលអ្នកទាមទារគឺជាកម្មសិទ្ធិករ តាមរយៈការវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែកលើភស្តុតាងផ្សេងៗជាច្រើន ទោះបីជាសិទ្ធិលើកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកទាមទារមិនទាន់ត្រូវបានកំណត់ជាស្ថាពរដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការក៏ដោយ ។ ចំពោះករណីនេះ អាចបកស្រាយថា អ្នកទទួលបញ្ជីមិនទទួលខុសត្រូវចំពោះការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចឡើយ ប្រសិនបើ អ្នកទាមទារគឺជាកម្មសិទ្ធិករពិតប្រាកដ ដោយសារតែអ្នកទទួលបញ្ជីមិនមានកំហុសដែលជាលក្ខខណ្ឌនៃការមិនអនុវត្ត កាតព្វកិច្ចឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦៧៣.- ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកទទួលបញ្ជី

១-អ្នកទទួលបញ្ជី មានករណីយកិច្ចរក្សាទុកវត្ថុបញ្ជី ដោយព្យាយាមប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ។

២-បើគ្មានការយល់ព្រមពីអ្នកធ្វើទេ អ្នកទទួលបញ្ជី មិនអាចប្រើវត្ថុបញ្ជី បាន ឡើយ ។

(កំណត់)

កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ បញ្ជាក់អំពីកម្រិតនៃករណីយកិច្ចរក្សាទុកវត្ថុបញ្ជីរបស់អ្នកទទួលបញ្ជី ។ ក្រម

រដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនកាត់បន្ថយនូវកម្រិតនៃករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងករណីនៃបញ្ជីដោយមិនយកកម្រៃ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ ទទួលរងនូវការរិះគន់ ។ បញ្ហានេះ មិនស៊ីសង្វាក់ជាមួយករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ក្នុងនាមជាអ្នក គ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ក្នុងករណីនៃអាណត្តិដោយមិនយកកម្រៃ និង អាណត្តិព្យាបាលភាព (trust) ។ ហេតុដូច្នោះ មាត្រានេះចែងថា ជាគោលការណ៍ អ្នកទទួលបញ្ជីត្រូវតែទទួលនូវករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងនាមជា អ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ក្នុងករណីនៃបញ្ជីដោយមិនយកកម្រៃ ។

កថាខណ្ឌទី ២ បញ្ជាក់ថា អ្នកទទួលបញ្ជីគ្មានសិទ្ធិអំណាចប្រើវត្ថុបញ្ជី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៤៩ (ករណីយកិច្ចរក្សាទុក និង ករណីយកិច្ចប្រគល់) មាត្រា ១២៥១ (អ្នកទទួលបញ្ជីមិនមានសិទ្ធិប្រើ) និង មាត្រា ១២៥២ (ការអនុញ្ញាតឱ្យប្រើត្រូវបានសន្មត ក្នុងករណីបញ្ជីដោយមិនយកកម្រៃ និង មិនត្រូវបានសន្មត ក្នុង ករណីបញ្ជីដោយឱ្យបង់កម្រៃ) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៩២៧ (ករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នដូចគ្នា នឹងការថែរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន) មាត្រា ១៩២៨ (ការបន្ថែមករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងករណីខ្លះ បញ្ជីតាម ការទាមទារពីអ្នកទទួលបញ្ជី បញ្ជីដោយយកកម្រៃ បញ្ជីដែលមានគោលបំណងស្នើតែសម្រាប់ផលប្រយោជន៍របស់ អ្នកធ្វើ ជាអទី) និង មាត្រា ១៩៣០ (ការហាមការប្រើប្រាស់វត្ថុបញ្ជី) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់, មាត្រា ៦៥៩ (ករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អ្នកទទួលបញ្ជីដោយមិនយកកម្រៃ) និង មាត្រា ៦៥៨ (ការហាមការប្រើប្រាស់វត្ថុបញ្ជី) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៥៩៣ ដល់មាត្រា ៥៩៦ នៃក្រមពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន ។

មាត្រា ៦៧៤.- ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ជី

១- នៅក្នុងករណីដែលបានធ្វើឱ្យ បាត់បង់ ឬ បានធ្វើឱ្យបែកបាក់វត្ថុបញ្ជីនោះ អ្នក ទទួលបញ្ជី ត្រូវសងសំណងនៃការខូចខាតនោះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមក អនុវត្តឡើយ បើអ្នកទទួលបញ្ជីបានបញ្ជាក់អំពីការគ្មានកំហុស ចំពោះការធ្វើឱ្យ បាត់បង់ ឬ បែកបាក់នោះ ។

២- ក្នុងករណីដែលបញ្ជីត្រូវបានធ្វើឡើង តាមការទាមទាររបស់អ្នកទទួលបញ្ជី ប្រសិនបើគ្មានការបញ្ជាក់ថាជាករណីប្រធានសក្តិទេ អ្នកទទួលបញ្ជីមិនអាចរួចផុតពីការ ទទួលខុសត្រូវ ចំពោះការធ្វើឱ្យ បាត់បង់ ឬ បែកបាក់បានឡើយ ។

៣- នៅទីកន្លែងដូចជា សណ្ឋាគារ ផ្ទះសំណាក់ ភោជនីយដ្ឋាន កន្លែងងូតទឹក សិល្បៈការរៀបចំផ្សេងទៀតដែលមានភ្ញៀវជួបជុំ ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិករនៃសិល្បៈការរៀបចំឡាយ នោះ បានទទួលវត្ថុបញ្ជីពីភ្ញៀវ ប្រសិនបើគ្មានការបញ្ជាក់ថាជាករណីប្រធានសក្តិទេ

អ្នកទទួលបញ្ញើមិនអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះការធ្វើឱ្យបាត់បង់ ឬ បែកបាក់ បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់អំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើ ។ ដោយសារមាត្រា ៦៧៣ ចែងអំពីករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើ ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ញើនោះធ្វើឱ្យខូចខាតដល់វត្ថុបញ្ញើ ដោយការបំពានករណីយកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើក្នុងការសងសំណងការខូចខាត គឺជាការទទួលខុសដោយមានកំហុស ប៉ុន្តែអ្នកទាមទារសំណងការខូចខាត មិនទទួលបានបន្តក្នុងការបញ្ជាក់អំពីកំហុសនោះទេ ។ នេះជាការអនុវត្តនូវគោលការណ៍ទូទៅនៃការសងសំណងនៃការខូចខាតដោយយកការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចមកធ្វើជាមូលហេតុ (មាត្រា ៣៩៨) ។ ម្យ៉ាងទៀត ការបាត់បង់រួមមានទាំងចោរកម្ម និង ការបាត់ ។

កថាខណ្ឌទី ២ និង កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីករណីលើកលែងមួយចំនួន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីការបន្ថែមនូវការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើ ក្នុងករណីដែលបញ្ញើមិនត្រូវបានធ្វើឡើងដោយឆន្ទៈសេរីរបស់អ្នកធ្វើ ប៉ុន្តែ ទៅតាមការទាមទាររបស់អ្នកទទួលបញ្ញើក្នុងស្ថានភាពជាក់លាក់ណាមួយ ។ ឧទាហរណ៍ នៅពេលអ្នកណាម្នាក់ចូលទៅក្នុងបណ្ណាល័យ ឬ សារមន្ទីរ គាត់ត្រូវបានទាមទារឱ្យធ្វើអីវ៉ាន់របស់គាត់នៅបណ្ណាល័យ ឬ សារមន្ទីរនោះ ។ ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើ គឺជាការទទួលខុសត្រូវដោយគ្មានកំហុស ។ គោលការណ៍នេះ គឺផ្អែកលើមាត្រា ១៩២៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីពារាំង និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងថា សណ្ឋាគារ ភោជនីយដ្ឋាន និង សិល្បៈការ្យផ្សេងទៀតដែលមានភ្ញៀវជួបជុំ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយគ្មានកំហុស ("receptum" liability) ។ កថាខណ្ឌទី ២ ជាន់គ្នាជាមួយផ្នែកខ្លះ នៃកថាខណ្ឌទី ៣ ប៉ុន្តែតាមកថាខណ្ឌទី ៣ អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយគ្មានកំហុសផងដែរ ក្នុងករណីដែលអ្នកធ្វើបានផ្ញើវត្ថុដោយស្ម័គ្រចិត្ត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៩៤ (ការទទួលខុសត្រូវដោយគ្មានកំហុសរបស់សណ្ឋាគារ ភោជនីយដ្ឋាន និង កន្លែងស្រដៀងគ្នាផ្សេងទៀត) នៃក្រមពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន, មាត្រា ១៩២៨ (ការបន្ថែមករណីយកិច្ចរក្សាទុក ក្នុងករណីនៃបញ្ញើតាមការទាមទាររបស់អ្នកទទួលបញ្ញើ និង បញ្ញើដោយយកកម្រៃ ជាអាទិ៍) និង មាត្រា ១៩២៩ (ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងករណីប្រធានសក្តិ និង ការទទួលខុសត្រូវក្នុងអំឡុងពេលយឺតយ៉ាវក្នុងការអនុវត្តករណីយកិច្ចសងទៅវិញ ទោះបីជាករណីប្រធានសក្តិ) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីពារាំង, មាត្រា ១២៥៣ ដល់មាត្រា ១២៥៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ២២៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកេបិច ។

មាត្រា ៦៧៥.- ការបន្ថយការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើដោយមិនយកកម្រៃ នៅក្នុងបញ្ញើដោយមិនយកកម្រៃ តុលាការអាចបន្ថយការទទួលខុសត្រូវសងសំណង នៃការខូចខាតរបស់អ្នកធ្វើ ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិភាគីទាំងសង ខាង និង កាលៈទេសៈផ្សេងៗទៀតបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះសម្រាលការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើដោយមិនយកកម្រៃ ។ អ្នកទទួលបញ្ញើដោយមិនយក កម្រៃមានករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិតផងដែរ (មាត្រា ៦៧៣) ប៉ុន្តែ ដោយសារ មានករណីខ្លះដែលការទទួលខុសត្រូវមានទម្ងន់ធ្ងន់ធូរតាមស្ថានភាពមួយចំនួន មាត្រានេះទទួលស្គាល់សិទ្ធិអំណាចរបស់ តុលាការក្នុងការបន្ថយការទទួលខុសត្រូវដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៥៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ, មាត្រា ២២៩០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកេបិច (បញ្ញើដោយមិនយកកម្រៃ ករណី ដែលមិនបានរាយការណ៍អំពីវត្ថុដែលមានតម្លៃ)

មាត្រា ៦៧៦.- ការសម្រាលការទទួលខុសត្រូវក្នុងករណីដែលមិនបានរាយការណ៍អំពី វត្ថុដែលមានតម្លៃខ្ពស់

នៅក្នុងករណីដែលអ្នកធ្វើបានធ្វើប្រាក់ ឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន និង វត្ថុដែល មានតម្លៃខ្ពស់ផ្សេងទៀត ប្រសិនបើអ្នកធ្វើ មិនបានរាយការណ៍អំពីប្រភេទ និង តម្លៃនោះ ទៅឱ្យអ្នកទទួលបញ្ញើទេ តុលាការអាចបន្ថយការទទួលខុសត្រូវសងសំណងនៃការខូចខាត របស់អ្នកទទួលបញ្ញើបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងពីការកាត់បន្ថយនូវការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើ ក្នុងករណីដែលអ្នកធ្វើខកខានមិនបាន រាយការណ៍ទៅអ្នកទទួលបញ្ញើថា វត្ថុធ្វើជាវត្ថុមានតម្លៃ ។

មាត្រា ៥៩៥ នៃក្រមពាណិជ្ជកម្មជំនុំជម្រះចែងថា ប្រសិនបើអ្នកធ្វើមិនបានធ្វើប្រតិវេទន៍ជូនទៅអ្នកទទួលបញ្ញើទេ អ្នកទទួលបញ្ញើមិនទទួលខុសត្រូវឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើមានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ វាមិនសមរម្យទេដែលអ្នក ទទួលបញ្ញើមិនទទួលខុសត្រូវអ្វីសោះនោះ ហើយទោះបីជាកំហុសរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើនោះតិចតួចក៏ដោយ ក៏វាមិនសម ដែរក្នុងការបដិសេធពោលទាំងស្រុងនូវការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ ហេតុដូច្នោះ មាត្រានេះ

កម្រិតអានុភាពនៃការខកខានរាយការណ៍អំពីវត្តមានតម្លៃត្រឹមការ “បន្ថយ” ការទទួលខុសត្រូវ ។ ប៉ុន្តែ មាត្រានេះមិន បដិសេធនូវការលើកលែងឱ្យរួចពីការទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុងដែលអាចធ្វើទៅបានអាស្រ័យទៅតាមស្ថានភាពនោះទេ ។

ប្រសិនបើវត្តបញ្ជីជាវត្តដែលមានតម្លៃ អ្នកទទួលបញ្ញើនឹងធ្វើការរក្សាទុកដោយប្រុងប្រយ័ត្នពិសេស ដើម្បីកុំឱ្យមាន ការខូចខាត ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើមិនបានដឹងថា វត្តបញ្ជីនោះជាវត្តដែលមានតម្លៃទេ អ្នកទទួលបញ្ញើ នឹងធ្វើការប្រុងប្រយ័ត្នតិចតួចតែប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ វាជារឿងអកុសលចំពោះទទួលបញ្ញើហើយនៅពេលដែលខ្លួនទទួលនូវ ការទាមទារសំណងការខូចខាតដែលមានទំហំធំ នៅក្រោយពេលដែលការខូចខាតបានកើតឡើងហើយនោះ ។

លើសពីនេះទៅទៀត ដោយសារតែការរក្សាទុកនូវវត្តដែលមានតម្លៃ ទាមទារឱ្យមានការចំណាយច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ដែរនោះ អ្នកទទួលបញ្ញើទាមទារកម្រៃសម្រាប់ការរក្សាទុកនោះលើសពីធម្មតា ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើ មិនបានដឹងថា វត្តនោះមានតម្លៃខ្ពស់ អ្នកទទួលបញ្ញើមិនអាចធ្វើដូច្នោះបានឡើយ ។ ដោយមូលហេតុនេះ គោលគំនិតនៃ មាត្រានេះ គឺឱ្យអ្នកធ្វើរាយការណ៍ប្រាប់អ្នកទទួលបញ្ញើថា វត្តនោះមានតម្លៃ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ២២៩០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកបេច, មាត្រា ៥៩៥ នៃក្រមពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន

មាត្រា ៦៧៧.- ករណីយកិច្ចនៃការរក្សាទុកដោយខ្លួនឯង

១-បើគ្មានការយល់ព្រមពីអ្នកផ្ញើទេ អ្នកទទួលបញ្ញើពុំអាចឱ្យ តតិយជនរក្សាទុកវត្ត បញ្ជី បានឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ញើអាចឱ្យ តតិយជនរក្សាទុកវត្តបញ្ជី បាន អ្នកទទួល បញ្ញើត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការជ្រើសតាំង និង ត្រួតពិនិត្យអ្នកទទួលបញ្ញើដែលត្រូវបាន ឱ្យរក្សាទុកបន្ត ។

(កំណត់)

១. កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងអំពីករណីកិច្ចរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើក្នុងការរក្សាទុកវត្តបញ្ជីដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ។ ជា គោលការណ៍ អ្នកទទួលបញ្ញើពុំអាចឱ្យតតិយជនរក្សាទុកវត្តបញ្ជីបន្តបានឡើយ ។

ទោះបីជាអ្នកទទួលបញ្ញើគ្រាន់តែប្រតិបត្តិការរក្សាទុកនូវវត្តបញ្ជីប៉ុណ្ណោះក៏ដោយ ក៏អ្នកផ្ញើបានពិចារណាអំពីជំនាញ និង លក្ខខណ្ឌដទៃផ្សេងទៀតរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើ នៅពេលសម្រេចផ្ញើវត្តនោះដែរ ហេតុដូច្នោះ វាមិនសមរម្យទេដែលអ្នក ទទួលបញ្ញើនោះផ្ទុកផ្ទុកផ្ញើបន្តនូវវត្តបញ្ជីទៅតតិយជនដោយសេរី ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនៃបញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម ជាញឹកញាប់ ភាគីនៃកិច្ចសន្យាមានឆន្ទៈអនុញ្ញាតឱ្យមានបញ្ជីបន្ត ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រការដែលអនុញ្ញាតឱ្យតតិយជនរក្សាទុកបន្ត ត្រូវតែសរសេរព្រាងកិច្ចសន្យាបញ្ជី ។

២. កថាខណ្ឌទី ២ បញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការជ្រើសតាំង និង ត្រួតពិនិត្យ អ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត ។ ទោះបីជាកិច្ចសន្យាបញ្ញើអនុញ្ញាតឱ្យមានបញ្ញើបន្តក៏ដោយ ក៏អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវតែជ្រើសតាំង នូវអ្នកទទួលបញ្ញើបន្តដែលសមរម្យ នៅពេលដែលខ្លួនធ្វើបញ្ញើបន្តដែរ ។ ប្រសិនបើជ្រើសតាំងនូវអ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត មិនសមរម្យ ហើយវត្ថុបញ្ញើត្រូវបានខូចខាត ឬ បាត់បង់ដោយសារកំហុសរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត អ្នកទទួលបញ្ញើជា អ្នកត្រូវទទួលខុសត្រូវ ។ បន្ថែមពីលើនេះ ទោះបីជាអ្នកទទួលបញ្ញើបានជ្រើសតាំងអ្នកទទួលបញ្ញើបន្តដែលសមរម្យ ក៏ដោយ ក៏អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវតែទទួលខុសត្រូវចំពោះការត្រួតពិនិត្យមិនបានដិតដល់ដែរ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើ យល់ឃើញថា មធ្យោបាយថែរក្សាវត្ថុបញ្ញើរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើបន្តនោះមិនត្រឹមត្រូវ ប៉ុន្តែ មិនបានអើពើចំពោះបញ្ហានេះ ។ (មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៧៨.- បញ្ញើបន្ត

១-បញ្ញត្តិនៃជំពូកទី ១០ (បញ្ញើ) នេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះទំនាក់ ទំនងរវាងអ្នកទទួលបញ្ញើ និង អ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត ។

២-អ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចដូចគ្នានឹងអ្នកទទួលបញ្ញើដែរ ចំពោះអ្នកធ្វើ ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានសងវត្ថុបញ្ញើឱ្យទៅអ្នកធ្វើហើយ អ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត ត្រូវ រួចផុតពីករណីយកិច្ចសង ចំពោះអ្នកទទួលបញ្ញើ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនៅក្នុងករណីនៃបញ្ញើបន្ត ។

កថាខណ្ឌទី ១ បញ្ជាក់ថា បញ្ញត្តិដែលទាក់ទងនឹងបញ្ញើ ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាងអ្នកទទួល បញ្ញើ និង អ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត ។ ទោះបីជាការពិតគឺអញ្ជឹងមែនហើយក៏ដោយ យើងបញ្ចូលមាត្រានេះ ដើម្បីឱ្យមានការ សង្ស័យ ។

កថាខណ្ឌទី ២ បញ្ជាក់អំពីទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកធ្វើ និង អ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត ។ ទោះបីជាមិនមានទំនាក់ទំនង កិច្ចសន្យារវាងអ្នកទាំងពីរក៏ដោយ ក៏វាមិនមានភាពសមរម្យដែរប្រសិនបើនិយាយថា ពួកគេគ្មានទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត នឹងគ្នានោះ ។ ឧទាហរណ៍ បន្ទាប់ពីផុតអំឡុងពេលសម្រាប់បញ្ញើហើយ អ្នកធ្វើត្រូវតែអាចទាមទារដោយផ្ទាល់ទៅអ្នក ទទួលបញ្ញើបន្ត ឱ្យសងវិញនូវវត្ថុបញ្ញើ ។ ប្រសិនបើអ្នកធ្វើអាចទាមទារឱ្យសងវត្ថុវិញ តែពីអ្នកទទួលបញ្ញើប៉ុណ្ណោះ ការអនុវត្តបែបនេះនឹងមិនគ្រាន់តែប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកធ្វើប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ជាវិធានការដែលប្រយោល

ពេកផងដែរ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើបន្តមានសិទ្ធិទាមទារកម្រៃសម្រាប់ការធ្វើ វាត្រឹមត្រូវ ហើយដែលអ្នកទទួលបញ្ញើបន្តអាចទាមទារនូវកម្រៃនេះពីអ្នកធ្វើ ដោយសារតែទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាងអ្នកធ្វើ និង អ្នកទទួលបញ្ញើបន្តត្រូវបានទទួលស្គាល់ ។ ចំពោះចំនួននៃកម្រៃប៉ុន្មាន អាស្រ័យទៅលើលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗ ដូចជា តើអ្នកធ្វើ និង អ្នកទទួលបញ្ញើមានធ្វើកិច្ចព្រមព្រៀងចំពោះកម្រៃដែរ ឬទេ និង តើអ្នកទទួលបញ្ញើ និង អ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត មានធ្វើ កិច្ចព្រមព្រៀងដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងកម្រៃដែរ ឬទេ ជាអាទិ៍ ។ ការពិចារណាជាមូលដ្ឋានមានដូចតទៅ : អ្នកទទួល បញ្ញើបន្តអាចទាមទារកម្រៃពីអ្នកធ្វើរហូតដល់ចំនួនអតិបរមា នៃចំនួនដែលបានព្រមព្រៀងគ្នារវាងអ្នកទទួលបញ្ញើ និង អ្នកទទួលបញ្ញើបន្ត (ឧបមាថា ១០០) និង ក្នុងទំហំនៃចំនួនកម្រៃដែលអ្នកធ្វើ និង អ្នកទទួលបញ្ញើបានព្រមព្រៀង (ឧបមាថា ៨០) (ក្នុងករណីនេះ អ្នកទទួលបញ្ញើបន្តអាចទាមទារបាន ៨០) ។

កថាខណ្ឌទី ៣ បញ្ជាក់ជាពិសេសអំពីករណីយកិច្ចសងវត្ថុបញ្ញើ ។ អ្នកទទួលបញ្ញើបន្តមានករណីយកិច្ចសងវត្ថុទៅឱ្យ អ្នកទទួលបញ្ញើវិញតាមកិច្ចសន្យាបញ្ញើបន្តដែលបានចុះជាមួយអ្នកទទួលបញ្ញើ ។ ប៉ុន្តែ ម្យ៉ាងវិញទៀត អ្នកទទួលបញ្ញើ បន្ត មានករណីយកិច្ចសងវត្ថុឱ្យអ្នកធ្វើវិញ ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ។ ទំនាក់ទំនងរវាងករណីយកិច្ច សងវត្ថុនេះគឺជាបញ្ហា ។ កថាខណ្ឌទី ៣ បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើបន្តសងវត្ថុបញ្ញើទៅ អ្នកធ្វើវិញ អ្នកទទួលបញ្ញើបន្តមិនអាចអនុវត្តករណីយកិច្ចតាមកិច្ចសន្យាបញ្ញើបន្តជាមួយអ្នកទទួលបញ្ញើបានទៀត ប៉ុន្តែ អ្នកទទួលបញ្ញើបន្តនឹងមិនទទួលខុសត្រូវចំពោះការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចទេ ។ មាត្រានេះមិនបានបញ្ជាក់អំពីករណីយកិច្ច សងដែលអ្នកទទួលបញ្ញើបន្តមានចំពោះអ្នកធ្វើ ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ញើបន្តបានសងវត្ថុបញ្ញើទៅអ្នកទទួលបញ្ញើទេ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើបន្តនោះបានសងវត្ថុបញ្ញើ ទៅអ្នកទទួលបញ្ញើរួចហើយ អ្នកធ្វើលែងអាចទាមទារឱ្យ អ្នកទទួលបញ្ញើបន្តសងវត្ថុបញ្ញើមកខ្លួនវិញទៀតហើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៥ និង កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១០៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ដោយយោងតាម កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៦៥៨ នៃក្រមដដែលនោះ

មាត្រា ៦៧៩.- ករណីយកិច្ចជូនដំណឹងរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើ

ប្រសិនបើគតិយជនដែលអះអាងអំពីសិទ្ធិចំពោះវត្ថុបញ្ញើ បានដាក់ពាក្យបណ្តឹង ចំពោះអ្នកទទួលបញ្ញើ ឬ វត្ថុបញ្ញើ ត្រូវបានរឹបអូស អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវជូនដំណឹង អំពីហេតុនោះ ទៅឱ្យអ្នកធ្វើ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះផ្តល់ឱ្យអ្នកធ្វើនូវឱកាសការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួន តាមរយៈការជូនដំណឹងទៅអ្នកធ្វើនោះ ក្នុងករណីដែល

តតិយជនអនុវត្តសិទ្ធិ ដោយអះអាងថា ខ្លួនមានកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុបញ្ជីនោះ ។ ប្រសិនបើអ្នកធ្វើទទួលដំណឹងថា តតិយជន បានអនុវត្តសិទ្ធិ អ្នកធ្វើអាចប្រមូលភស្តុតាងដែលបញ្ជាក់ថា កម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកធ្វើមានសុពលភាព ហើយផ្តល់ភស្តុតាងនោះ ទៅអ្នកទទួលបញ្ជី ដើម្បីឱ្យអ្នកទទួលបញ្ជីអាចធ្វើសកម្មភាពបណ្តឹង ជាអាទិ៍ ដើម្បីផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកទទួលបញ្ជី ។ (មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៦០ និង មាត្រា ៦១៥ (ករណីយកិច្ចជូនដំណឹងចំពោះករណីភតិសន្យា) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៨០.- ការទាមទារឱ្យសង ពីអ្នកធ្វើ

ទោះបីជាភាគី បានកំណត់អំឡុងពេលនៃការសងវត្ថុបញ្ជីក៏ដោយ អ្នកធ្វើអាចទាម ទារឱ្យសងវត្ថុបញ្ជីនោះ នៅពេលណាក៏បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់ពីពេលវេលាដែលអ្នកធ្វើអាចទាមទារឱ្យសងវិញនូវវត្ថុបញ្ជី ។ ដោយសារបញ្ជីត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់អ្នកធ្វើ អ្នកទទួលបញ្ជីមិនមានផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនអ្វីក្នុងការបន្តបញ្ជីទេ លើកលែងតែ កម្រៃ ។ ហេតុដូច្នោះ ទោះបីជាកិច្ចសន្យាបញ្ជីមានកំណត់អំឡុងពេលក៏ដោយ ក៏អ្នកធ្វើអាចទាមទារឱ្យសងវិញ នៅពេល ណាក៏បាន ។ គំនិតនេះត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងច្បាប់នៃប្រទេសផ្សេងៗជាច្រើន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៦២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ១៩៤៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៨១.- ការសងពីអ្នកទទួលបញ្ជី

១-ប្រសិនបើភាគីពុំបានកំណត់អំឡុងពេលនៃការសងវត្ថុបញ្ជីទេ អ្នកទទួលបញ្ជី អាចសងវត្ថុបញ្ជីនោះ នៅពេលណាក៏បាន ។

២-ប្រសិនបើមានកំណត់អំឡុងពេលដែលត្រូវសង បើគ្មានមូលហេតុដែលពុំអាច ជៀសវាងបានទេ អ្នកទទួលបញ្ជីមិនអាចសងវត្ថុបញ្ជី នៅមុនពេលកំណត់បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធាននានា ដែលទាក់ទងនឹងការសងនូវវត្ថុបញ្ជីដោយអ្នកទទួលបញ្ជី ។

នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបញ្ជី ជាទូទៅ ពេលកំណត់ត្រូវសងត្រូវបានកំណត់ដើម្បីប្រយោជន៍របស់អ្នកធ្វើ ។ មានន័យថា អ្នកធ្វើរំពឹងថា អ្នកទទួលបញ្ជីនឹងរក្សាទុកវត្ថុរហូតដល់ពេលត្រូវសង ។ ដើម្បីការពារនូវការរំពឹងទុកនោះ កថាខណ្ឌទី ២

ចែងថា នៅពេលមានការកំណត់អំពីពេលត្រូវសងវត្ថុវិញ ជាគោលការណ៍ អ្នកទទួលបញ្ញើមិនអាចសងវត្ថុបញ្ញើ នៅមុន ពេលកំណត់បានទេ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកទទួលបញ្ញើអាចសងវត្ថុបញ្ញើមុនពេលកំណត់បាន ប្រសិនបើមានមូលហេតុដែលមិនអាច ជៀសវាងបាន ដូចជាការរក្សាទុក មិនអាចធ្វើទៅបាន ដោយសារការខូចខាតសម្ភារៈសម្រាប់ស្តុកនៅកន្លែងធ្វើ ជាដើម ។

ប្រសិនបើពេលសម្រាប់សងមិនត្រូវបានកំណត់ទេ វាមិនច្បាស់ទេថា អ្នកធ្វើចង់ឱ្យអ្នកទទួលបញ្ញើរក្សាទុកវត្ថុបញ្ញើ រហូតដល់ពេលណានោះទេ ។ ដូច្នេះ ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកធ្វើនឹងមិនត្រូវបានធ្វើឱ្យខូចខាតច្រើនទេ ប្រសិនអ្នកទទួល បញ្ញើអាចសងវត្ថុនៅពេលណាក៏បាន (កថាខណ្ឌទី ១) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៦៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៦៨២.- អត្ថន័យនៃករណីយកិច្ចសង

១-អ្នកទទួលបញ្ញើ មានករណីយកិច្ចសងវត្ថុដែល ដែលបានទទួលនៅពេលធ្វើ ។

២-នៅក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ញើ ពុំទទួលខុសត្រូវចំពោះការធ្វើឱ្យបាត់បង់ ឬ បែកបាក់វត្ថុបញ្ញើទេ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើបានទទួលប្រាក់ធានារ៉ាប់រង ឬ វត្ថុផ្សេង ទៀត ជំនួសវត្ថុបញ្ញើដែលត្រូវបានធ្វើឱ្យបាត់បង់ ឬ បែកបាក់នោះ អ្នកទទួលបញ្ញើមាន ករណីយកិច្ចត្រូវសងវត្ថុដែលបានធ្វើឧបាទេសកម្មនោះ ឱ្យទៅអ្នកធ្វើវិញ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអ្វីដែលអ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវសងនៅពេលដែលអ្នកទទួលបញ្ញើនោះសងវត្ថុធ្វើទៅវិញ ។

ក្នុងកិច្ចសន្យាបញ្ញើធម្មតា អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវសងនូវវត្ថុដែល ដូចដែលបានទទួលនៅពេលទទួលបញ្ញើ លើកលែង តែក្នុងករណីនៃបញ្ញើបរិភោគ ដែលអ្នកទទួលបញ្ញើអាចបរិភោគវត្ថុនោះបាន (មាត្រា ៦៩០) ។

កថាខណ្ឌទី ២ បញ្ញត្តិអំពីករណីដែលវត្ថុបញ្ញើត្រូវបានធ្វើឱ្យបាត់បង់ ឬ បែកបាក់ ។ ប្រសិនបើវត្ថុនោះត្រូវបានធ្វើឱ្យ បាត់បង់ ឬ បែកបាក់ បណ្តាលមកពីកំហុសរបស់អ្នកទទួលបញ្ញើ អ្នកទទួលបញ្ញើនោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងនូវ សំណងនៃការខូចខាតទៅឱ្យអ្នកធ្វើ ។ ដោយសារបញ្ហានេះអាចត្រូវបានចេញពីគោលការណ៍ទូទៅទាក់ទងនឹងការ ទទួលខុសត្រូវចំពោះការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច មាត្រានេះមិនបានចែងអំពីចំណុចនេះឡើយ ។

ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើគ្មានកំហុសចំពោះការបាត់បង់ ឬ ការបែកបាក់វត្ថុបញ្ញើទេ អ្នកទទួលបញ្ញើអាចសងទៅវិញ នូវវត្ថុតាមភាពជាក់ស្តែង (ប្រសិនបើវត្ថុត្រូវបានធ្វើឱ្យខូចខាត អ្នកទទួលបញ្ញើអាចសងវត្ថុដែលខូចខាតនោះ) ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើបានទទួលនូវវត្ថុជំនួសវត្ថុដែលបាត់បង់ ឬ បែកបាក់ អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវតែប្រគល់នូវវត្ថុជំនួស នោះទៅឱ្យអ្នកធ្វើ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើបានទទួលប្រាក់ធានារ៉ាប់រង អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវប្រគល់

ប្រាក់ធានារ៉ាប់រងនោះឱ្យទៅអ្នកធ្វើ ។ បើនិយាយឱ្យតឹងរឹងទៅ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីមានការធានារ៉ាប់រងលើ ការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ជីមិនត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងការខូចខាត ប្រាក់ធានារ៉ាប់រង មិនត្រូវបានបង់ទៅអ្នកទទួលបញ្ជីទេ ។ ក្នុងករណីនៃការធានារ៉ាប់រងចំពោះការខូចខាត ដោយសារកម្មសិទ្ធិករគួរតែ បង្កើតកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង ជាទូទៅ គ្មានប្រាក់ធានារ៉ាប់រងណាមួយនឹងត្រូវបានបង់ទៅឱ្យអ្នកទទួលបញ្ជីទេ ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារអាចមានករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ជីដែលមិនមានកម្មសិទ្ធិ បង្កើតកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងយ៉ាងទូលំទូលាយលើ ហានិភ័យទូទៅ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីបានបង្កើតកិច្ចសន្យាបែបនេះ អ្នកទទួលបញ្ជីអាចទទួលបានប្រាក់ធានារ៉ាប់រង តាម ខ្លឹមសារនៃកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងនោះបាន ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកទទួលបញ្ជីត្រូវប្រគល់ប្រាក់ធានារ៉ាប់រងនោះទៅអ្នកធ្វើ ។ ប្រសិនបើវត្ថុបញ្ជីត្រូវបានធ្វើឱ្យខូចខាតបណ្តាលមកពីអំពើអនិត្យានុកូលរបស់តតិយជន សិទ្ធិទាមទារសំណងការខូចខាត គឺមិនមែនជារបស់អ្នកទទួលបញ្ជីទេ ប៉ុន្តែ ជារបស់ម្ចាស់វត្ថុបញ្ជី ។ ដូច្នេះ អ្នកទទួលបញ្ជីមិនត្រូវទទួលសំណងការ ខូចខាតឡើយ ។ ប៉ុន្តែ មានករណីខ្លះដែលតតិយជននោះមិនដឹងថា កម្មសិទ្ធិករនៅឯណា ហើយសងសំណងការខូចខាតនេះ ទៅអ្នកទទួលបញ្ជីបាន ដើម្បីឱ្យអ្នកទទួលបញ្ជីប្រគល់សំណងការខូចខាតនោះទៅអ្នកធ្វើ ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកទទួល បញ្ជីត្រូវប្រគល់នូវសំណងការខូចខាតដែលខ្លួនបានទទួលនោះទៅអ្នកធ្វើ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៩៣២ (ករណីយកិច្ចសងនូវវត្ថុដដែល វិធានពិសេសក្នុងករណីជាប្រាក់), មាត្រា ១៩៣៣ (ការសងវិញ នូវវត្ថុ តាមស្ថានភាពជាក់ស្តែងនៅពេលដែលត្រូវសង) និង មាត្រា ១៩៣៤ (ការសងវត្ថុដែលត្រូវបានឧបាទេសកម្ម) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៨៣.- ការចាត់ចែងផល ជាអាទិ៍

ក្នុងករណីដែលបានទទួលផល ឬ ចំណូលដែលកើតឡើងពីវត្ថុបញ្ជី អ្នកទទួល បញ្ជី ត្រូវប្រគល់ផល ឬ ចំណូលនោះ ឱ្យទៅអ្នកធ្វើ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីរបៀបចាត់ចែងផលដែលកើតឡើងពីវត្ថុបញ្ជី ។ ឧទាហរណ៍មួយចំនួននៃផលដូចជា កូនសត្វដែលកើតមកពីសត្វដែលត្រូវបានធ្វើ និង ផលចំណេញដែលបានមកពី អចលនវត្ថុដែលត្រូវបានធ្វើ (ដូចជាផលចំណេញបានមកពីកន្លែងចតរថយន្តដែលបានដាក់ជាបញ្ជី) ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារ សត្វត្រូវការថែទាំ វាមានការលំបាកក្នុងការយកសត្វមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាបញ្ជីដែលគ្រាន់តែដើម្បី "រក្សាទុក" វត្ថុ ។ តាមការជាក់ស្តែង កិច្ចសន្យាអាណត្តិនឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ការរក្សាទុកសត្វ ។ ករណីដែលផលកើតពីអចលនវត្ថុ ក៏មិនខុសគ្នាដែរ គឺកិច្ចសន្យាអាណត្តិដែលចែងអំពីការគ្រប់គ្រងជាវិជ្ជមាន ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាងកិច្ចសន្យាបញ្ជីដែល

មានគោលបំណងត្រឹមតែដើម្បីរក្សាទុកវត្ថុប៉ុណ្ណោះ ។

បញ្ញត្តិទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងពេលសងវត្ថុបញ្ជី ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះពេលដែលត្រូវប្រគល់ផល ឬ ផល
ចំណេញដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤៦ (ករណីយកិច្ចប្រគល់វត្ថុដែលបានទទួល) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូច
គ្នាផងដែរ ដោយយោងតាមមាត្រា ៦៦៥ នៃក្រមដដែល និង មាត្រា ១៩៣៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៨៤.- បញ្ជីជាប្រាក់

១-ប្រសិនបើបានទទួលការធ្វើជាប្រាក់ អ្នកទទួលបញ្ជី ត្រូវរក្សាទុក តាមរបៀប
ដែលបានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យា ។ នៅក្នុងករណីនេះ បើគ្មានការសន្យាជាពិសេសទេ
អ្នកទទួលបញ្ជី ពុំមានករណីយកិច្ចបង់ការប្រាក់ឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ជី អាចរក្សាទុកប្រាក់ ដោយដាក់ជាប្រាក់បញ្ញើ
ក្នុងធនាគារ បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦៨៣ (ការចាត់ចែងផល ជាអាទិ៍) ខាងលើនេះ ត្រូវយកមក
អនុវត្តផងដែរ ចំពោះការប្រាក់នោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីបញ្ជីជាប្រាក់ដែលមិនមែនជាបញ្ជីបរិភោគ ។ ដោយសារបញ្ជីនេះមិនមែនជាបញ្ជីបរិភោគទេ
អ្នកទទួលបញ្ជីមិនអាចប្រើប្រាស់ប្រាក់នោះទេ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ជីរក្សាទុកប្រាក់ ដោយដាក់ជា
ប្រាក់បញ្ញើក្នុងធនាគារ ធនាគារអាចប្រើប្រាក់នោះបាន ។

របៀបរក្សាទុកប្រាក់ មានដូចជាការរក្សាទុកដោយខ្លួនផ្ទាល់ដោយដាក់ប្រាក់នោះក្នុងស្រោមសំបុត្រ ឬ ការរក្សាទុក
ដោយដាក់ជាប្រាក់បញ្ញើក្នុងធនាគារ ជាអាទិ៍ ។ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីរក្សាទុកប្រាក់ដោយខ្លួនផ្ទាល់ ដោយដាក់
ប្រាក់នោះនៅក្នុងស្រោមសំបុត្រ ប្រាក់នោះមិនបង្កើតការប្រាក់ទេ ហេតុដូច្នេះ អ្នកទទួលបញ្ជីមិនចាំបាច់បង់ការប្រាក់
ទៅអ្នកផ្ញើទេ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីរក្សាទុកប្រាក់ដោយការដាក់ជាប្រាក់បញ្ញើនៅក្នុងធនាគារ ប្រាក់នោះនឹង
បង្កើតការប្រាក់សម្រាប់ប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ ហើយការប្រាក់នេះត្រូវបែរទៅជាការប្រាក់របស់អ្នកផ្ញើ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៩៣៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង (បញ្ជីជាប្រាក់គ្មានការប្រាក់)

មាត្រា ៦៨៥.- សោហ៊ុយនៃការសងវត្ថុបញ្ជី

នៅក្នុងបញ្ជីដោយមិនយកកម្រៃ សោហ៊ុយចាំបាច់នៃការសងវត្ថុបញ្ជី ត្រូវជា បន្ទុករបស់អ្នកធ្វើ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលបញ្ជី បានផ្លាស់ប្តូរកន្លែងធ្វើ សោហ៊ុយ នៃការសងវត្ថុបញ្ជី ដែលកើនឡើងដោយសារការផ្លាស់ប្តូរកន្លែងនោះ ត្រូវជាបន្ទុករបស់ អ្នកទទួលបញ្ជី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងបញ្ជាក់ថា តើអ្នកណាត្រូវទទួលបន្ទុកលើសោហ៊ុយដែលត្រូវចំណាយសម្រាប់ការសងវិញនូវវត្ថុបញ្ជី ។ ជាគោលការណ៍ សោហ៊ុយសម្រាប់ការសង គឺជាបន្ទុករបស់កូនបំណុល (មាត្រា ៤៤៦) ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនៃបញ្ជី ដោយមិនយកកម្រៃ វាមិនសមរម្យទេ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជី ដែលជាកូនបំណុលចំពោះកាតព្វកិច្ចសងវិញនូវវត្ថុបញ្ជី ត្រូវទទួលបន្ទុកលើសោហ៊ុយ ។ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះកំណត់អំពីបញ្ញត្តិពិសេសចំពោះមាត្រា ៤៤៦ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៩៤២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង (ការសងនៅកន្លែងដែលបានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យា សោហ៊ុយគួរជាបន្ទុក របស់អ្នកធ្វើ)

មាត្រា ៦៨៦.- ករណីយកិច្ចសងសោហ៊ុយវិញ របស់អ្នកធ្វើ

១-អ្នកធ្វើ ចាំបាច់ត្រូវបង់សោហ៊ុយដែលចាំបាច់ ក្នុងការរក្សាទុកវត្ថុបញ្ជី ។

២-អ្នកទទួលបញ្ជី អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ដែលបណ្តាលមកពីវត្ថុ បញ្ជី ដោយមិនមែនជាកំហុសរបស់ខ្លួន ពីអ្នកធ្វើបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសោហ៊ុយសម្រាប់ការរក្សាទុកវត្ថុបញ្ជី និង បន្ទុកនៃការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីបញ្ជី ។ សូម្បីតែក្នុងករណីនៃបញ្ជីដោយមិនយកកម្រៃ សោហ៊ុយសម្រាប់ការរក្សាទុកវត្ថុបញ្ជី ក៏ត្រូវតែជាបន្ទុករបស់អ្នកធ្វើ ដែរ ។ ពិព្រោះ"មិនយកកម្រៃ" មានន័យថា មិនបង់នូវលាភសក្ការៈទៅអ្នកទទួលបញ្ជី ដូច្នេះ កម្រៃមិនពាក់ព័ន្ធជាមួយ សោហ៊ុយចំណាយជាក់ស្តែងសម្រាប់ការរក្សាទុកទេ ។ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីរក្សាទុកវត្ថុដោយការក្លាសេនោះ អ្នក ទទួលបញ្ជី អាចទាមទារថ្លៃអគ្គិសនី ជាអាទិ៍ ពីអ្នកធ្វើបាន សូម្បីតែក្នុងករណីជាបញ្ជីដោយមិនយកកម្រៃក៏ដោយ ។

ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីទទួលបានការខូចខាតដោយសារវត្ថុបញ្ជី ដោយមិនមែនមកពីកំហុសរបស់អ្នកទទួលបញ្ជី វាជាការសមស្របនឹងសមភាពដែលអ្នកធ្វើត្រូវសងសំណងការខូចខាតនោះទៅអ្នកទទួលបញ្ជី ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើ ផ្ទះរបស់អ្នកទទួលបញ្ជីត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញដោយសារតែការផ្ទុះវត្ថុបញ្ជី អ្នកធ្វើត្រូវទទួលបន្ទុកនូវការខូចខាតនោះ ។

អ្នកធ្វើត្រូវបង់សោហ៊ុយ ឬ សងសំណងនៃការខូចខាត នៅពេលដែលសោហ៊ុយ ឬ ការខូចខាតនោះកើតឡើង ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៤៩. កថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៦៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ដែលត្រូវបានយកមក
អនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ដោយយោងតាមមាត្រា ៦៦៥ នៃក្រមដដែល

មាត្រា ៦៨៧.- កន្លែងសង

ប្រសិនបើមិនបានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យា ការសងវត្ថុបញ្ជី ចាំបាច់ត្រូវធ្វើនៅកន្លែង
ដែលត្រូវរក្សាទុកវត្ថុបញ្ជីនោះ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជី បានផ្លាស់ប្តូរកន្លែងរក្សា
ទុកវត្ថុនោះ ដោយមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ការសងអាចធ្វើនៅកន្លែងរក្សាទុកជាក់ស្តែង
នាពេលសងបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីទីកន្លែងសងវត្ថុបញ្ជី ។ ចំពោះទីកន្លែងដែលត្រូវសង មាត្រា ៤៤៥ ចែងថា ចំពោះវត្ថុដែលបាន
កំណត់ជាក់លាក់ កូនបំណុលត្រូវប្រគល់វត្ថុនោះ នៅទីកន្លែងដែលវត្ថុនោះបានស្ថិតនៅ នាពេលដែលសិទ្ធិលើបំណុលបាន
កើតឡើង ចំណែកចំពោះកាតព្វកិច្ចផ្សេងទៀតវិញ កូនបំណុលត្រូវសងនៅលំនៅឋានបច្ចុប្បន្នរបស់ម្ចាស់បំណុល ។ ប៉ុន្តែ
ចំពោះករណីនៃបញ្ជីវិញ វាជាការសមរម្យក្នុងការសងវត្ថុបញ្ជី នៅកន្លែងដែលវត្ថុនោះត្រូវបានរក្សាទុក ក្នុងករណីនៃ
បញ្ជីវត្ថុជាក់លាក់ដោយ ឬ មិនជាក់លាក់ដោយ ។ មូលហេតុគឺដោយសារតែបញ្ជីគឺជាកិច្ចសន្យាដែលមានខ្លឹមសារ
គ្រាន់តែរក្សាទុកប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជីត្រូវសងវត្ថុបញ្ជី នៅកន្លែងផ្សេងពីកន្លែងដែលវត្ថុនោះត្រូវបាន
រក្សាទុក ហានិភ័យថ្មីនឹងកើតឡើង នៅពេលអ្នកទទួលបញ្ជីសងវត្ថុ (ឧទាហរណ៍ ការបាត់បង់ក្នុងពេលដឹកជញ្ជូន)
ជាមួយនឹងលទ្ធផលនេះ បន្ទុករបស់អ្នកទទួលបញ្ជីតាមកិច្ចសន្យាបញ្ជី នឹងកើនឡើង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៦៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៩៤៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៦៨៨.- សិទ្ធិឃាត់ទុក របស់អ្នកទទួលបញ្ជី

អ្នកទទួលបញ្ជី អាចឃាត់ទុកវត្ថុបញ្ជី រហូតដល់ពេលដែលអ្នកធ្វើបានបង់
សោហ៊ុយ និង សំណងនៃការខូចខាត ដែលបញ្ញត្តនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ នៃ
មាត្រា ៦៨៦ (ករណីយកិច្ចសងសោហ៊ុយវិញ របស់អ្នកធ្វើ) នៃក្រមនេះ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុករបស់អ្នកទទួលបញ្ជី ។ តាមនិយមន័យនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកនៅក្នុងមាត្រា ៧៧៤ មានភាពច្បាស់លាស់ហើយថា សិទ្ធិឃាត់ទុកកើតឡើងចំពោះសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយ និង សិទ្ធិទាមទារសំណង ការខូចខាតរបស់អ្នកទទួលបញ្ជី ប៉ុន្តែ មាត្រានេះត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនៅទីនេះ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យកាន់តែច្បាស់ថែមទៀត ។ ក្នុងករណីនៃបញ្ជី សិទ្ធិឃាត់ទុកតែងតែកើតឡើងជាទម្លាប់ ដោយសារលក្ខណៈនៃកិច្ចសន្យា ហេតុដូច្នោះ មាត្រានេះ ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនៅទីនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ២២៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកេបិច

ផ្នែកទី ២ បញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា

មាត្រា ៦៨៩.- បញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា

ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ជី ទទួលបញ្ជី នូវវត្ថុដែលមានប្រភេទដូចគ្នា ពីអ្នកផ្ញើ ច្រើននាក់ ហើយអាចរក្សាទុករួមបញ្ចូលគ្នា ដោយមិនបាច់បែងចែកវត្ថុបញ្ជីនោះ តាម កិច្ចសន្យា អ្នកផ្ញើនីមួយៗ មានសិទ្ធិទៅតាមសមាមាត្រនៃចំនួនវត្ថុផ្ញើរបស់ខ្លួន ចំពោះវត្ថុ ទាំងមូល ដែលត្រូវបានរក្សាទុកដោយរួមបញ្ចូលគ្នា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីបញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា ។ បញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា នឹងកើតឡើង ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែល ម្ចាស់ឃ្នាំងត្រូវបានកសិករជាច្រើនផ្ទុកផ្ទុកឱ្យរក្សាទុកស្រូវរបស់ពួកគេម្នាក់ៗ ១ តោន ជាអាទិ៍ ។ ប្រសិនបើស្រូវនោះ មានប្រភេទ និង គុណភាពដូចគ្នា ការរក្សាទុកដោយរួមគ្នាគឺមានលក្ខណៈសន្សំសំចៃ និង ងាយគ្រប់គ្រង ។ ប្រសិនបើស្រូវ របស់កសិករច្រើននាក់ត្រូវបានរក្សាទុករួមគ្នា ស្រូវនោះត្រូវបានចូលគ្នា ហេតុដូច្នោះ ស្រូវដែលម្ចាស់ឃ្នាំងនឹងសង គឺជា ស្រូវដែលត្រូវបានចូលគ្នានោះ ពោលគឺមិនមែនជាស្រូវដើមដែលបានដាក់ជាបញ្ជីនោះទេ បើនិយាយឱ្យតិចតួច ។ ដូច្នោះ ករណីនេះមិនស្ថិតនៅក្រោមអត្ថន័យនៃបញ្ជីដែលថា ត្រូវសង "វត្ថុដដែល" (មាត្រា ៦៦៩) នោះទេ ។ ដូច្នោះ ការអនុញ្ញាតឱ្យមានបញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា តម្រូវឱ្យមានការបង្កើតនូវបញ្ញត្តិពិសេស ។

បញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា ខុសពីបញ្ជីបរិភោគ ។ ប្រសិនបើបញ្ជីបរិភោគមានកម្មវត្ថុជាស្រូវ អ្នកទទួលបញ្ជីអាច បរិភោគស្រូវនោះបាន ។ ក្នុងករណីនេះ នៅពេលត្រូវសងទៅវិញ អ្នកទទួលបញ្ជីត្រូវយកស្រូវប្រភេទដដែល មកប្រគល់ ទៅឱ្យអ្នកផ្ញើ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនៃបញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា អ្នកទទួលបញ្ជីអាចមិនបរិភោគស្រូវបានទេ ។ អ្នកទទួល បញ្ជី អាចគ្រាន់តែរក្សាស្រូវដោយរួមបញ្ចូលគ្នាជាមួយស្រូវរបស់អ្នកផ្ញើដទៃផ្សេងទៀតប៉ុណ្ណោះ ។

ទោះបីជាបញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នាស្រដៀងគ្នាទៅនឹងការលាយច្របល់គ្នាក៏ដោយ ក៏បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៩៨ មិនត្រូវយកកម្មវត្ថុចំពោះបញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នាឡើយ ។ យោងតាមមាត្រា ១៩៨ ប្រសិនបើចលនវត្ថុដែលលាយច្របល់គ្នាមានទាំងវត្ថុចម្បង និង វត្ថុចំណុះ ម្ចាស់វត្ថុចម្បងទទួលបាននូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុទាំងអស់ ចំណែកឯម្ចាស់វត្ថុចំណុះទទួលបានតែសំណងប៉ុណ្ណោះ ។ គោលបំណងនៃមាត្រា ១៩៨ គឺដើម្បីកំណត់កម្មសិទ្ធិករតែមួយតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា មិនមានគោលបំណងដូចគ្នាទេ គឺជាប្រព័ន្ធដែលសម្រួលដល់ការរក្សាទុក ។ ហេតុដូច្នោះមាត្រានេះដកចេញនូវការអនុវត្តមាត្រា ១៩៨ ហើយបង្កើតនូវទំនាក់ទំនងគតិយុត្តពិសេសក្នុងករណីនៃបញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នា ។ ទោះបីជាចំណុចបន្តបន្ទាប់មិនត្រូវបានចែងឱ្យច្បាស់នៅក្នុងមាត្រានេះក៏ដោយ ក៏វាគួរតែត្រូវបានគិតថាអ្នកធ្វើម្នាក់ៗមានកម្មសិទ្ធិអវិភាគលើវត្ថុរួមបញ្ចូលគ្នាទាំងស្រុង ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំនួនត្រូវបានផ្ញើដែរ ។ ហើយវត្ថុដែលត្រូវបានបំបែកចេញពីវត្ថុរួមបញ្ចូលគ្នា អាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃកម្មសិទ្ធិដាច់ដោយឡែករបស់អ្នកធ្វើនីមួយៗ ។ នេះគឺជាប្រភេទមួយនៃការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។

ឧទាហរណ៍ដែលបញ្ជីដោយរួមបញ្ចូលគ្នាត្រូវបានប្រើប្រាស់ មានដូចជាករណីដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ដែលកសិករច្រើននាក់ធ្វើប្រភេទគ្រាប់ធញ្ញជាតិប្រភេទដូចគ្នា ទៅឃ្នាំងកសិកម្ម ហើយក្រៅពីនេះ មានប្រព័ន្ធរក្សាគ្រប់គ្រង និង ផ្ទេរឧបករណ៍ដែលអាចជួញដូរបាន (Central Certificate Depository and Transfer System) ដែលប្រមូលមករក្សាទុកនូវឧបករណ៍ដែលអាចជួញដូរបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧ នៃច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងឃ្នាំងកសិកម្ម (Agricultural Warehouse Law) និង ប្រការ ២ នៃប្រកាសស្តីពីការចុះបញ្ជីជាកញ្ចប់នូវប័ណ្ណបំណុលរដ្ឋ (Ministerial Ordinance concerning Shelf-registration of Government Bonds) របស់ជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ បញ្ជីបរិភោគ

មាត្រា ៦៩០.- បញ្ជីបរិភោគ

នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបញ្ជី បើបានព្រមព្រៀងឱ្យអ្នកទទួលបញ្ជី អាចបរិភោគវត្ថុបញ្ជីបាន អ្នកទទួលបញ្ជី មានករណីយកិច្ចសងវត្ថុដែលមានប្រភេទ និង ចំនួនដូចគ្នានឹងវត្ថុបញ្ជីនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីបញ្ជីបរិភោគ ។ ក្នុងករណីបញ្ជីធម្មតា អ្នកទទួលបញ្ជីរក្សាទុកវត្ថុដែលខ្លួនបានទទួលពីអ្នកធ្វើហើយសងវិញនូវវត្ថុដដែល នៅពេលកំណត់សង រីឯក្នុងករណីនៃបញ្ជីបរិភោគ អ្នកទទួលបញ្ជីអាចបរិភោគវត្ថុដែលត្រូវ

បានធ្វើដោយអ្នកធ្វើនោះ ហើយនៅពេលកំណត់សង អ្នកទទួលបញ្ជីអាចយកវត្ថុដែលមានប្រភេទដូចគ្នាមកសងវិញបាន ។
ក្នុងករណីនៃបញ្ជីបរិភោគ វាត្រូវបានគិតថា កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុបញ្ជីត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យអ្នកទទួលបញ្ជី ។

បញ្ជីបរិភោគអាចអនុវត្តបានចំពោះប្រាក់ ផលិតផលកសិកម្ម និង គ្រឿងស្រវឹង ។ បញ្ជីនៅធនាគារត្រូវបានគិត
ថាជាបញ្ជីបរិភោគ ។ ហេតុអ្វីបានជាបញ្ជីនៅធនាគារមិនមែនជាការខ្ចីបរិភោគ ប៉ុន្តែ ជាបញ្ជីបរិភោគទៅវិញ ?
ដោយសារតែបញ្ជីបរិភោគ គឺជាប្រភេទនៃបញ្ជី វត្ថុបញ្ជីនេះត្រូវបានធ្វើដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់អ្នកធ្វើ ។ ប្រសិនបើ
អ្នកធ្វើនោះធ្វើការរក្សាទុកប្រាក់ដោយខ្លួនឯង គេនឹងប្រថុយប្រថានជាមួយចោរកម្ម ហើយបើគ្មានចំណេះដឹងអំពីវិនិយោគ
ទុនទេ អ្នកនោះក៏មិនអាចធ្វើវិនិយោគបានផង ។ ដើម្បីជៀសវាងហានិភ័យនេះ ហើយដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍ផង
អ្នកធ្វើនឹងធ្វើប្រាក់នៅធនាគារ ។ ហេតុដូច្នេះ នេះជាការសមរម្យក្នុងការយល់ឃើញថា បញ្ជីនៅធនាគារគឺជាបញ្ជី
បរិភោគ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ការខ្ចីបរិភោគត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់អ្នកខ្ចី ។ ការខ្ចីប្រាក់សម្រាប់
ធ្វើជំនួញ ឬ សម្រាប់ការចំណាយក្នុងជីវភាពរស់នៅ ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់អ្នកខ្ចី ។ ក្នុងន័យនេះ
ការខ្ចីបរិភោគ គឺខុសគ្នាពីបញ្ជីបរិភោគ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាជីវម័ន និង មាត្រា ១៩៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីពារាំង (ក្នុងករណីបញ្ជីជាប្រាក់
អ្នកទទួលបញ្ជីអាចសងប្រាក់នូវប្រភេទ និង ចំនួនដូចគ្នា)

មាត្រា ៦៩១.- ការអនុវត្តដូចគ្នា តាមបញ្ញត្តិស្តីពីការខ្ចីបរិភោគ

បញ្ញត្តិស្តីពីការខ្ចីបរិភោគ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះបញ្ជីបរិភោគ
ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៦៩០ (បញ្ជីបរិភោគ) ខាងលើនេះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ
ប្រសិនបើគ្មានកំណត់អំឡុងពេលសងនៅក្នុងកិច្ចសន្យាទេ អ្នកធ្វើអាចទាមទារឱ្យសង នៅ
ពេលណាក៏បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់អំពីទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច រវាងអ្នកធ្វើ និង អ្នកទទួលបញ្ជី នៅក្នុងករណី
បញ្ជីបរិភោគ ។

មាត្រានេះចែងថា បញ្ញត្តិស្តីពីការខ្ចីបរិភោគ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះបញ្ជីបរិភោគ លើកលែងតែ
ពេលដែលត្រូវសងចេញ ។ ចំណុចសំខាន់មានដូចតទៅ :

ទីមួយ នៅក្នុងករណីបញ្ជីបរិភោគ ដោយសារតែកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុបញ្ជីត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យអ្នកទទួលបញ្ជី អ្នកទទួល
បញ្ជី អាចបរិភោគវត្ថុនោះដោយសេរី ។

ទីពីរ រាល់ការចំណាយទាំងអស់សម្រាប់វត្តបញ្ជី និង ការខូចខាតទាំងឡាយដែលបណ្តាលមកពីវត្តបញ្ជីនោះ ត្រូវជាបន្ទុករបស់អ្នកទទួលបញ្ជី ហើយផលដែលកើតចេញពីវត្តបញ្ជីនោះ ត្រូវក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកទទួលបញ្ជី ។

ប៉ុន្តែ ចំពោះពេលសង ជាគោលការណ៍ អ្នកធ្វើអាចទាមទារឱ្យសងនៅពេលណាក៏បាន តាមវិធានស្តីពីបញ្ជី ជំនួសឱ្យវិធានស្តីពីការខ្ចីបរិភោគ ។ ដោយសារបញ្ជីបរិភោគ គឺជាប្រភេទមួយនៃបញ្ជី ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បី ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកធ្វើ ប្រសិនបើអ្នកធ្វើមានបំណងទាមទារឱ្យសង ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកធ្វើនោះ ត្រូវបានការពារ ។

ផ្ទុយទៅវិញ ដោយសារការខ្ចីបរិភោគគឺជារបបមួយដែលផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកខ្ចី វាមិនសមរម្យទេ បើយកវិធានស្តីពីបញ្ជីដែលមានខ្ចីមសារថា អ្នកខ្ចីត្រូវសងប្រាក់នៅពេលណាដែលអ្នកខ្ចីទាមទារឱ្យសង មកអនុវត្ត ចំពោះការខ្ចីបរិភោគ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៦៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៤   វិសុណ្ណាប័ន

មាត្រា ៦៩២.-   និយមន័យនៃវិសុណ្ណាប័ន

វិសុណ្ណាប័ន សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយ ដែលបុគ្គលច្រើននាក់ មានវិវាទលើ សិទ្ធិកាន់កាប់ ឬ កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុ យកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទនោះ ធ្វើទុកនៅតតិយជន ដែលហៅថា វិសុណ្ណាបនិក រហូតដល់ពេលអ្នកដែលមានសិទ្ធិនោះ ត្រូវបានកំណត់ជា ស្ថាពរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនិយមន័យនៃវិសុណ្ណាប័ន ។ វិសុណ្ណាប័នមានតួនាទីស្រដៀងគ្នាទៅនឹងការតម្កល់ ប៉ុន្តែ វិសុណ្ណាប័ន មានភាពខុសគ្នាពីការតម្កល់ត្រង់ចំណុចដូចតទៅ : ទីមួយ គឺ ចំពោះការតម្កល់ គឺការិយាល័យតម្កល់ទទួលរក្សាទុកនូវវត្ថុ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ក្នុងនាមជាស្ថាប័នសាធារណៈ រីឯចំពោះវិសុណ្ណាប័នវិញ អ្នកដែលរក្សាទុកវត្ថុនោះ មិនចាំបាច់ជា ស្ថាប័នសាធារណៈឡើយ ។ ទីពីរ គឺ ជាធម្មតា ការតម្កល់គ្របដណ្តប់តែលើប្រាក់ និង ឧបករណ៍ដែលអាចជួញដូរបាន ប៉ុណ្ណោះ (ទោះបីជាវាផ្អែកទៅលើច្បាប់ស្តីពីការតម្កល់បញ្ញត្តិថាឃាំងណាក៏ដោយ) ចំណែកវិសុណ្ណាប័នវិញ គ្របដណ្តប់ លើចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ ។

ទោះបីជាប្រព័ន្ធវិសុណ្ណាប័ន មិនមានក្នុងប្រទេសមួយចំនួន (ដូចជាប្រទេសជប៉ុន និង អាស្ត្រីម៉ង់ ជាដើម) ក៏ដោយ ក៏វាមាននៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួនដែលប្រើប្រព័ន្ធច្បាប់បារាំង ហើយក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ក៏មានបញ្ញត្តិដែល

ទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធវិសុណ្ណាប័ណ្ណផងដែរ ។

ដោយសារវិសុណ្ណាប័ណ្ណជាប្រភេទមួយនៃបញ្ជី បញ្ញត្តិស្តីពីបញ្ជីធម្មតាត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះចំណុចដែលមិនបាន ចែងនៅក្នុងផ្នែកទី ៤ នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជាចាស់, មាត្រា ១៩៥៥ និង មាត្រាបន្តបន្ទាប់នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង (វិសុណ្ណាប័ណ្ណដោយការព្រមព្រៀង និង វិសុណ្ណាប័ណ្ណដោយការបង្គាប់របស់តុលាការ), មាត្រា ២៣០៥ ដល់មាត្រា ២៣១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកេបិច និង មាត្រា ២២២ នៃគន្ថិស្តីពីលទ្ធកម្មទ្រព្យសម្បត្តិ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនចាស់ (ការរក្សា ទុក)

មាត្រា ៦៩៣.- ភាគីនៃវិសុណ្ណាប័ណ្ណ

១-ក្នុងករណីដែលបុគ្គលច្រើននាក់ អះអាងអំពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ចំពោះវត្ថុដែលកាន់ កាប់ដោយបុគ្គលដទៃ បុគ្គលដែលមានវិវាទច្រើននាក់នេះ អាចធ្វើកិច្ចសន្យាឱ្យ តតិយជន រក្សាទុកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដោយទទួលបានការយល់ព្រមពីអ្នកកាន់កាប់ ។ ក្នុងករណី នេះ កិច្ចសន្យាវិសុណ្ណាប័ណ្ណនេះ ត្រូវមានអានុភាព នៅពេលដែលអ្នកកាន់កាប់វត្ថុដែលជា កម្មវត្ថុនៃវិវាទ បានប្រគល់វត្ថុនោះទៅឱ្យ តតិយជន ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បុគ្គលដែលមាន វិវាទច្រើននាក់ ក៏អាចធ្វើកិច្ចសន្យាបញ្ជី ដោយយកអ្នកកាន់កាប់ ធ្វើជាវិសុណ្ណាបនិកនោះ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអ្នកណាខ្លះជាភាគីនៃវិសុណ្ណាប័ណ្ណ ។

អ្នកធ្វើមានច្រើននាក់ដែលមានវិវាទគ្នាទៅវិញទៅមកលើវត្ថុណាមួយ ដោយអះអាងអំពីសិទ្ធិលើវត្ថុនោះ ។ ប៉ុន្តែ ការគិតរបៀបនេះ នាំឱ្យពិបាកពន្យល់នូវករណីជាឧទាហរណ៍ដូចតទៅ : នៅពេលដែល A នៅតែកាន់កាប់វត្ថុដែលជា កម្មវត្ថុនៃការលក់ដោយ A មាន B និង C ម្នាក់ៗអះអាងថា ខ្លួនជាអ្នកទិញ និង ទាមទារឱ្យ A ប្រគល់វត្ថុនោះ A ធ្វើវត្ថុនោះទៅតតិយជន ដើម្បីជៀសវាងការពាក់ព័ន្ធក្នុងវិវាទរវាង B និង C ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះផងដែរ វាសមរម្យបើគិតថា B និង C ដែលជាភាគីវិវាទ គឺជាអ្នកធ្វើ ហើយដោយសារតែវត្ថុស្ថិតនៅក្រោមការកាន់កាប់របស់ A វិសុណ្ណាប័ណ្ណនឹងមានអានុភាព លុះត្រាតែ A ប្រគល់វត្ថុទៅតតិយជន ដោយមានការយល់ព្រម ។

ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើថ្លៃលក់ទិញមិនត្រូវបានបង់ទេ A អាចភ្ជាប់នូវលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការប្រគល់វត្ថុដូចតទៅ : A នឹងប្រគល់វត្ថុទៅឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិ ជាថ្មីនឹងថ្លៃលក់ទិញ ។

ក្នុងឧទាហរណ៍ដដែលនេះ A ដែលជាអ្នកកាន់កាប់វត្ថុនោះ អាចក្លាយជាវិសុណ្ណាប័ណ្ណប័ណ្ណ (កថាខណ្ឌទី ២) ។ ក្នុងករណីនេះ ដោយសារតែវត្ថុនេះស្ថិតនៅក្រោមការកាន់កាប់របស់វិសុណ្ណាប័ណ្ណស្រាប់ហើយ វាមិនចាំបាច់ត្រូវធ្វើការប្រគល់វត្ថុឡើយទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៦០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦៩៤.- លក្ខខណ្ឌនៃសុពលភាព

បើគ្មានការយល់ព្រមពីបុគ្គលដែលអះអាងអំពីសិទ្ធិទាំងអស់គ្នាទេ បញ្ជីនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ពុំមានសុពលភាពឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងពីលក្ខខណ្ឌនៃសុពលភាព ។ ដោយសារភាគីនៃវិវាទត្រូវក្លាយទៅជាអ្នកធ្វើ វាជាការសន្និដ្ឋានជាធម្មតាក្នុងការចែងថា វិសុណ្ណាប័ណ្ណមានការយល់ព្រមពីភាគីទាំងអស់ ។

មាត្រា ៦៩៨ ដែលចែងអំពីវិសុណ្ណាប័ណ្ណដោយការបង្គាប់របស់តុលាការ គឺជាករណីលើកលែងចំពោះមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៦០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៦៩៥.- គោលការណ៍យកកម្រៃ

នៅក្នុងវិសុណ្ណាប័ណ្ណ អ្នកធ្វើមានករណីយកកម្រៃត្រូវបង់កម្រៃឱ្យទៅវិសុណ្ណាប័ណ្ណ ។ ក្នុងករណីដែលភាគីមិនបានកំណត់អំពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃកម្រៃទេ វិសុណ្ណាប័ណ្ណអាចទាមទារចំនួនទឹកប្រាក់ ជាកម្រៃដែលសមរម្យ ពីអ្នកធ្វើបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ជាគោលការណ៍ វិសុណ្ណាប័ណ្ណយកកម្រៃ ។

វិសុណ្ណាប័ណ្ណអនុវត្តនូវតួនាទីពិសេសដើម្បីរក្សាទុកវត្ថុដើម្បីដោះស្រាយវិវាទ ជាជាងរក្សាទុកវត្ថុនោះដោយសារតែសន្តានចិត្ត ។ ដូច្នេះ វិសុណ្ណាប័ណ្ណត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងការរក្សាទុក និង ប្រគល់វត្ថុបញ្ជីនោះ ហើយវាមិនសមរម្យទេ បើយកការធ្វើដោយមិនយកកម្រៃមកធ្វើជាគោលការណ៍ ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ប្រសិនបើ

វិសុណ្ណាប័នមិនយកកម្រៃទេ គ្មាននរណាព្រមទទួលនូវបញ្ជីនេះទេ ។ ការកើតឡើងនូវវិវាទ មិនអាចព្យាករបានទេ ហើយដើម្បីអាចធ្វើវិសុណ្ណាប័នឱ្យបានទាន់ពេលវេលា នៅពេលដែលវិវាទកើតឡើង ចាំបាច់មានបុគ្គលដែលអាចទទួល តួនាទីជាវិសុណ្ណាប័ន ជាទៀងទាត់ ។ ប្រសិនបើវិសុណ្ណាប័ន ជាវិសុណ្ណាប័នដែលមិនយកកម្រៃ វិសុណ្ណាប័ននឹងមិន កើនចំនួនទេ ។ នេះគឺជាហេតុផលដែលយកវិសុណ្ណាប័ន ដែលយកកម្រៃមកធ្វើជាគោលការណ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៦១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ១៩៥៧ និង មាត្រា ១៩៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបច្ចុប្បន្ន

មាត្រា ៦៩៦.- ការសងវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

វិសុណ្ណាប័នមានករណីយកិច្ចត្រូវសងវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទនោះ ចំពោះបុគ្គល ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា មានសិទ្ធិ នៅក្រោយពេលដែលវិវាទ បានបញ្ចប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងការសង និង ការប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទដែលវិសុណ្ណាប័នបានរក្សាទុក តាមកិច្ចសន្យាវិសុណ្ណាប័ន ។ មាត្រានេះមានខ្លឹមសារធម្មតា ។ ក្នុងករណីនៃបញ្ជីធម្មតា វត្ថុត្រូវបានសងទៅអ្នកធ្វើ ប៉ុន្តែ ក្នុងវិសុណ្ណាប័នវិញ អ្នកទទួលបញ្ជីត្រូវសងឱ្យទៅបុគ្គលដែលត្រូវបានកំណត់ជាស្នាពារថាជាអ្នកដែលមានសិទ្ធិ ក្នុងចំណោមអ្នកធ្វើទាំងឡាយនៃវិសុណ្ណាប័ន ។ ដូច្នេះ មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិពិសេសចំពោះបញ្ញត្តិស្តីពីបញ្ជីធម្មតា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៦៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ២៣០៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកេបិច

មាត្រា ៦៩៧.- ការរំលាយកិច្ចសន្យាវិសុណ្ណាប័ន

វិសុណ្ណាប័នពុំអាចសងវត្ថុនោះ ទៅឱ្យអ្នកធ្វើ នៅមុនពេលវិវាទនោះត្រូវបានដោះ ស្រាយឡើយ លើកលែងតែករណីមានការយល់ព្រមពីអ្នកធ្វើទាំងអស់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងការរំលាយកិច្ចសន្យាវិសុណ្ណាប័ន ។ មាត្រានេះមានន័យថា នៅពេលអ្នកធ្វើខ្លះ ក្នុងចំណោមអ្នកធ្វើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ទាមទារឱ្យសងវត្ថុ វិសុណ្ណាប័នមិនអាចសងទៅឱ្យអ្នកធ្វើនោះបានឡើយ ។ មាត្រានេះមិនកំណត់ថា ពេលណាទើបអ្នកធ្វើអាចទាមទារឱ្យសងវត្ថុទេ ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារវិសុណ្ណាប័នជាប្រភេទមួយ នៃបញ្ជី ជាគោលការណ៍ វិសុណ្ណាប័នក៏ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីផលប្រយោជន៍អ្នកធ្វើដែរ ។ ដូច្នេះ នៅពេលណាក៏ដោយ ឱ្យតែអ្នកធ្វើទាមទារឱ្យសងវត្ថុ អ្នកទទួលបញ្ជីត្រូវសងវត្ថុនោះ ។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងករណីនៃវិសុណ្ណាប័ន ដោយសារមាន

វិវាទថា អ្នកណាជាអ្នកមានសិទ្ធិចំពោះវត្ថុនោះ វិសុណ្ណាប័នមិនអាចសងវត្ថុទេ លើកលែងតែអ្នកធ្វើទាំងអស់យល់ព្រម ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ២៣០៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

មាត្រា ៦៩៨.- វិសុណ្ណាប័ន ដោយការបង្គាប់របស់តុលាការ

ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិកាន់កាប់វត្ថុ ឬ កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុ ត្រូវបានយកជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ នៅក្នុងតុលាការ ទោះបីជាគ្មានការព្រមព្រៀងរវាងភាគីក៏ដោយ តុលាការអាចឱ្យតតិយជន រក្សាទុកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ បាន ។

(កំណត់)

ក្នុងដំណើរការនៃបណ្តឹង តុលាការអាចគិតថា វាសមរម្យក្នុងការផ្ទុកផ្តាក់ឱ្យតតិយជនរក្សាទុកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃ វិវាទ ។ ឧទាហរណ៍ តុលាការអាចគិតដូច្នោះ ក្នុងករណីដែលអ្នកលក់កាន់កាប់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ប៉ុន្តែ ដោយសារ ភាគីទាំងពីរនៃវិវាទដោយអះអាងម្នាក់ៗថា ខ្លួនជាអ្នកទិញពិតប្រាកដ មិនយល់ព្រមចំពោះវិសុណ្ណាប័ន អ្នកលក់មិនអាច ធ្វើវិសុណ្ណាប័នដោយការព្រមព្រៀងបានឡើយ ។ ប្រសិនបើច្បាប់ស្តីពីការតម្កល់គ្របដណ្តប់លើករណីបែបនេះ បញ្ហានេះ អាចត្រូវបានដោះស្រាយបាន តាមការតម្កល់ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើច្បាប់ស្តីពីការតម្កល់មិនអនុញ្ញាតឱ្យតម្កល់នូវចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុទេ បញ្ហានេះមិនអាចត្រូវបានដោះស្រាយដោយការតម្កល់បានឡើយ ។ ក្នុងករណីនេះ វាជាការងាយស្រួល ប្រសិនបើវិសុណ្ណាប័ន អាចត្រូវបានធ្វើដោយការបង្គាប់របស់តុលាការបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៦៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, ២៣១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីគេបិច

ជំពូកទី ១១ កិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន

មាត្រា ៦៩៩.- និយមន័យនៃកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន

កិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាបង្កើតជាក្រុម ដែលគ្មានការរៀបចំ លក្ខណៈជានីតិបុគ្គល ដើម្បីប្រកបកិច្ចការ ដោយសហការគ្នា ដោយភាគីនីមួយៗធ្វើការ វិនិយោគទ្រព្យធនរៀងៗខ្លួន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អាចបង្កើតក្រុមហ៊ុនដោយកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ព្រមទាំងបានឱ្យនិយមន័យនៃកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ។

នៅក្នុងកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ចាំបាច់ត្រូវមានវិនិយោគទ្រព្យធនរៀងរៀងខ្លួន និង កិច្ចព្រមព្រៀងអំពីកិច្ចការដែលត្រូវបានធ្វើ
ដោយសហការគ្នា ។ មាត្រានេះបានចែងច្បាស់លាស់ថា លក្ខណៈពិសេសរបស់ក្រុមហ៊ុនគឺជាក្រុមដែលពុំមានលក្ខណៈជា
នីតិបុគ្គល ។ ក្រុមដែលមានខ្លឹមសារជាសារធាតុដូចក្រុមហ៊ុនដែរ គឺ នីតិបុគ្គលសាធិវកម្មដែលមានការទទួលខុសត្រូវគ្មាន
កម្រិត ក៏ប៉ុន្តែ ក្រុមនេះអាចមានលក្ខណៈជានីតិបុគ្គល ។ សូមមើល កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៤៦ និង បញ្ញត្តិចាប់ពី
មាត្រា ១០១ ដល់ មាត្រា ១០៩ នៃក្រមនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៨៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៦៦៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧០៥ និង
មាត្រា ៧០៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ុង, មាត្រា ១៨៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៥៣០ នៃច្បាប់ស្តីពី
កាតព្វកិច្ចរបស់ស្វីស

មាត្រា ៧០០.- ការបង្កើតកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន

១-ក្រុមហ៊ុន គឺជាក្រុមដែលបានបង្កើតដោយការសន្យា ដែលភាគីនីមួយៗ វិនិយោគ
ទ្រព្យធនរៀងរៀងខ្លួន ហើយប្រកបកិច្ចការដោយសហការគ្នា ។

២-ទ្រព្យធនដែលភាគីនីមួយៗត្រូវវិនិយោគ នៅក្នុងកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ក្រៅពីសិទ្ធិ
លើទ្រព្យសម្បត្តិ អាចយកពលកម្ម មកធ្វើជាកម្មវត្ថុបាន ។

៣-ក្នុងករណីដែលភាគី បានយកប្រាក់ធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការវិនិយោគទ្រព្យធន បើ
មានការយឺតយ៉ាវក្នុងការបង់ប្រាក់នោះ ក្រៅពីត្រូវបង់ការប្រាក់នៃការយឺតយ៉ាវ ក៏ត្រូវបង់
ទៅលើការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារការយឺតយ៉ាវនោះ ចំពោះក្រុមហ៊ុនផងដែរ ។

៤-ក្នុងករណីដែលសកម្មភាពនៃការបង្កើតក្រុមហ៊ុនរបស់ភាគីណាមួយ ក្នុងចំណោម
ភាគីដែលបានព្រមព្រៀងបង្កើតក្រុមហ៊ុន ក្លាយទៅជាមោឃៈ ឬ ត្រូវបានលុបចោល ដោយ
យោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ២ (វិការៈក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈ និង សុពលភាពនៃកិច្ចសន្យា)
ជំពូកទី ២ នៃគន្ថីទី ៤ ត្រូវចាត់ទុកថា ក្រុមហ៊ុននោះ ត្រូវបានបង្កើត ដោយភាគីដទៃទៀត ។
ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលក្រុមហ៊ុនពុំអាចសម្រេចគោលបំណងបាន ដោយសារកង្វះភាគីនោះ
ត្រូវចាត់ទុកថាក្រុមហ៊ុននោះ ពុំត្រូវបានបង្កើតឡើយ ។

(កំណត់)

(១) កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ កំណត់និយមន័យនៃក្រុមដែលហៅថាជាក្រុមហ៊ុន ។ ម្យ៉ាងទៀត កិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន

គឺជាកិច្ចសន្យាដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការព្រមព្រៀង ក៏ប៉ុន្តែ ចំណុចដែលត្រូវប្រយ័ត្ន គឺ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៣៦ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះករណីដែលយកកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការវិនិយោគ ទ្រព្យធន ។

(2) កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីខ្លឹមសារនៃការវិនិយោគទ្រព្យធន ។ ក្រៅពីសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ពលកម្មក៏អាចក្លាយទៅជា កម្មវត្ថុនៃការវិនិយោគទ្រព្យធនដែរ ។

(3) កថាខណ្ឌទី ៣ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះការយឺតយ៉ាវក្នុងការបង់ប្រាក់តាមពេលកំណត់ ក្នុងករណីដែល កម្មវត្ថុនៃការវិនិយោគទ្រព្យធនជាប្រាក់ ។

(4) កថាខណ្ឌទី ៤ ចែងអំពីលទ្ធផលចំពោះក្រុមហ៊ុន ក្នុងករណីដែលសកម្មភាពនៃការបង្កើតរបស់អ្នកវិនិយោគខ្លះ ក្លាយ ទៅជាមោឃៈ ឬ ត្រូវបានលុបចោល ។ ដោយពិនិត្យមើលទៅតាមគោលការណ៍ស្វ័យភាពនៃបុគ្គលឯកជន ព្រមទាំង ការគោរពនូវឆន្ទៈភាគី គួរតែទទួលស្គាល់នូវអត្ថិភាពនៃក្រុមហ៊ុន តាមការដែលអាចធ្វើទៅបាន ហេតុនេះហើយបានជា បញ្ញត្តិនេះទទួលស្គាល់នូវការបង្កើតក្រុមហ៊ុនដោយបុគ្គលដែលជាភាគីដទៃ ទោះបីជាសកម្មភាពនៃការបង្កើតរបស់បុគ្គល ណាម្នាក់ ក្លាយទៅជាមោឃៈ ឬ ត្រូវបានលុបចោលក៏ដោយ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើគោលបំណងនៃក្រុមហ៊ុនមិនអាចសម្រេច បានដោយសារកង្វះបុគ្គលនោះ ការទទួលស្គាល់នូវអត្ថិភាពនៃក្រុមហ៊ុននោះនឹងបាត់បង់នូវអត្ថន័យ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា ក្រុមហ៊ុននោះមិនត្រូវបានបង្កើតឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៦៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៨៤៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៧០១.- កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃទ្រព្យសម្បត្តិក្រុមហ៊ុន

១- ទ្រព្យធនវិនិយោគរបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុននីមួយៗ និង ទ្រព្យសម្បត្តិក្រុមហ៊ុន ផ្សេងៗទៀត ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ ។

២- សមាជិកក្រុមហ៊ុន ពុំអាចទាមទារឱ្យបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិក្រុមហ៊ុន នៅមុន ពេលធ្វើការជម្រះបញ្ជីរបស់ក្រុមហ៊ុន បានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលសមាជិកទាំង អស់របស់ក្រុមហ៊ុន មានការព្រមព្រៀង ទោះបីជានៅមុនពេលធ្វើការជម្រះបញ្ជីក៏ដោយ ក៏អាចទាមទារឱ្យបែងចែកបានដែរ ។

៣- ការបែងចែកដែលបានកំណត់ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ពុំអាចយកមកតតាំងចំពោះតតិយជន ដែលបានធ្វើជំនួញជាមួយនឹងក្រុមហ៊ុន នៅមុន ពេលធ្វើការបែងចែកនោះ បានឡើយ ។

៤-សមាជិកក្រុមហ៊ុន ពុំអាចចាត់ចែងភាគដែលខ្លួនមាន ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិក្រុមហ៊ុននោះ បានឡើយ ។

(កំណត់)

(1) តាមធម្មតា ក្រុមហ៊ុនមានទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងៗ ដើម្បីសម្រេចនូវគោលដៅនៃកិច្ចការរបស់ខ្លួន ។ ទ្រព្យសម្បត្តិនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ និង គ្រប់គ្រង ដើម្បីសម្រេចនូវគោលបំណងនៃក្រុមហ៊ុន ហើយជាគ្រឹះនៃទំនុកចិត្តរបស់ក្រុមហ៊ុនដែលជាអង្គភាព (ដូចជាភាគី) នៃការជួញដូរ ។ ដូច្នេះហើយ ទោះបីជាក្រុមហ៊ុនមិនមែនជានីតិបុគ្គលក៏ដោយក៏ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន គួរតែគិតផ្សេងដោយឡែកពីទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សមាជិកម្នាក់ៗនៃក្រុមហ៊ុននោះ ។ មាត្រានេះចែងច្បាស់លាស់អំពីបញ្ហានេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្រុមហ៊ុនមិនមែនជានីតិបុគ្គលទេ ដូច្នេះហើយ ក្រុមហ៊ុនមិនអាចចុះបញ្ជីជាកម្មសិទ្ធិករអចលនវត្ថុក្នុងនាមខ្លួនបានឡើយ ។ ការចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុរបស់ក្រុមហ៊ុនជាគោលការណ៍ ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរូបភាពជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សមាជិកទាំងអស់ ។ ប៉ុន្តែ បើធ្វើដូច្នោះ នឹងមានភាពស្មុគស្មាញចំពោះនីតិវិធី ។ មានករណីខ្លះដែលសមាជិកដែលអនុវត្តកិច្ចការម្នាក់ ក្នុងចំណោមសមាជិកក្រុមហ៊ុនឈរឈ្មោះចុះបញ្ជី ក្នុងនាមឯកជន ប៉ុន្តែ ភាគច្រើនអាចក្លាយទៅជាវិវាទ ។

(2) មាត្រានេះ កម្រិតអំពីការទាមទារឱ្យបែងចែកមុនការជម្រះបញ្ជី និង អំពីការចាត់ចែងភាគដែលខ្លួនមាន ហើយបញ្ជាក់អំពីខ្លឹមសារនៃការកម្រិតនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៦៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧១៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ុង, កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៤៤ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ស្និស

មាត្រា ៧០២.- វិធីអនុវត្តកិច្ចការ

១-ក្នុងករណីដែលពុំបានកំណត់សមាជិកក្រុមហ៊ុន ឬ តតិយជនទទួលអាណត្តិអនុវត្តកិច្ចការ នៅក្នុងកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុនទេ សមាជិកនីមួយៗនៃក្រុមហ៊ុន មានសិទ្ធិអំណាចអនុវត្តកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុននោះ ។ ប៉ុន្តែ ការអនុវត្តកិច្ចការក្រុមហ៊ុន ត្រូវសម្រេចដោយសម្លេងលើសពីពាក់កណ្តាលនៃចំនួនសមាជិកនោះ ។

២-ប្រសិនបើបានកំណត់ថាសមាជិកក្រុមហ៊ុន ឬ តតិយជនដែលទទួលអាណត្តិអនុវត្តកិច្ចការ នៅក្នុងកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ត្រូវមានច្រើននាក់ ការអនុវត្តកិច្ចការក្រុមហ៊ុន ត្រូវសម្រេចដោយសម្លេងលើសពីពាក់កណ្តាលនៃចំនួនសមាជិកនោះ ។

៣- ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះក៏ដោយ សមាជិកក្រុមហ៊ុននីមួយៗ ឬ អ្នកអនុវត្តកិច្ចការម្នាក់ៗ អាចអនុវត្តកិច្ចការប្រក្រតីរបស់ ក្រុមហ៊ុនដោយឯកតោភាគីបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ប្រសិន បើសមាជិកនៃក្រុមហ៊ុន ឬ អ្នកអនុវត្តកិច្ចការផ្សេងទៀត បានបញ្ចេញមតិតវ៉ា នៅមុន ពេលបញ្ចប់កិច្ចការនោះ ។

(កំណត់)

(1) ជាទូទៅ ក្រុមហ៊ុនភាគច្រើនដែលមានសមាជិកតិច មិនបានកំណត់អ្នកអនុវត្តកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុនទេ ។ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលពុំមានការកំណត់នេះទេ ត្រូវចាត់ទុកថា សមាជិកម្នាក់ៗមានសិទ្ធិអនុវត្តកិច្ចការ (វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃ កថាខណ្ឌទី ១) ហើយការអនុវត្តកិច្ចការជាក់ស្តែងត្រូវធ្វើតាមសម្លេងលើសពាក់កណ្តាល (វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១) ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំណុចដែលត្រូវប្រយ័ត្ន គឺ បញ្ហានៃសិទ្ធិអនុវត្តកិច្ចការជាបញ្ហាផ្ទៃក្នុងរបស់ក្រុមហ៊ុនទេ រីឯបញ្ហា ទំនាក់ទំនងខាងក្រៅស្តីពីសិទ្ធិតំណាងវិញ ត្រូវដោះស្រាយតាមបញ្ញត្តិស្តីពីការតំណាង (ការតំណាងក្រុមហ៊ុន) ទៅវិញ ។

(2) ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះកិច្ចការស្រាលៗដែលក្រុមហ៊ុនត្រូវអនុវត្តដដែលៗរៀងរាល់ថ្ងៃវិញ មានន័យថាជាកិច្ចការប្រក្រតី ប្រសិនបើសមាជិកក្រុមហ៊ុនម្នាក់ៗអាចបំពេញរៀងៗខ្លួន នេះជាការល្អសម្រាប់ក្រុមហ៊ុន ហើយពុំមានអ្វីជាឧបសគ្គដល់ ក្រុមហ៊ុនផង ។ ដូច្នេះហើយ កថាខណ្ឌទី ៣ បានចែងច្បាស់លាស់អំពីចំណុចនេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាកិច្ចការប្រក្រតី ក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលកិច្ចការនោះត្រូវបានអនុវត្តរៀងៗខ្លួន អាចមានឧបសគ្គដោយសារការវិនិច្ឆ័យរបស់សមាជិក រៀងៗខ្លួននោះ ដូច្នេះហើយ ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ៣ ទទួលស្គាល់អំពីការតវ៉ាពីសមាជិកផ្សេងទៀត មុនពេល បញ្ចប់កិច្ចការនោះ ។ ទោះបីជាមានការតវ៉ាពីសមាជិកផ្សេងទៀតក៏ដោយ ប្រសិនបើសមាជិកនោះនៅតែបន្តការអនុវត្ត កិច្ចការដូចគ្នាដដែល នោះសកម្មភាពរបស់សមាជិកដែលបានអនុវត្តកិច្ចការនេះក្លាយជាអំពើខុសច្បាប់ ហើយសមាជិកនេះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងការខូចខាតចំពោះមុខសមាជិកផ្សេងទៀតរបស់ក្រុមហ៊ុន ។

(3) ក្រុមហ៊ុនពុំអាចយកឈ្មោះក្រុមហ៊ុនធ្វើជាដើមចោទបានឡើយ ដូច្នេះត្រូវជ្រើសរើសសមាជិកដែលអនុវត្តកិច្ចការរបស់ ក្រុមហ៊ុន ជាដើម ជាភាគីដែលត្រូវបានជ្រើសរើស ឬ សមាជិកទាំងអស់ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងក្នុងនាមជាសហដើមចោទ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រុមហ៊ុនមិនអាចត្រូវបានប្តឹងជាចុងចម្លើយបានឡើយ ដូច្នេះហើយ បុគ្គលដែលមានបំណងប្តឹងក្រុមហ៊ុន ត្រូវប្តឹងសមាជិកទាំងអស់ ក្នុងនាមជាសហចុងចម្លើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៧០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧០៩ និង មាត្រា ៧១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ១៨៥៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៥៣៥ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ស្វីស

មាត្រា ៧០៣.- ការយកបញ្ញត្តិនៃអាណត្តិមកអនុវត្តដូចគ្នា

បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៦៤០ (ករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិគាហក) រហូតដល់មាត្រា ៦៤៦ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងមកវិញ ជាអាទិ៍ នូវសោហ៊ុយរបស់អាណត្តិគាហក) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះសមាជិកក្រុមហ៊ុនដែលអនុវត្តកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុន ។

(កំណត់)

ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាងអ្នកអនុវត្តកិច្ចការ និង ក្រុមហ៊ុន គឺជាកិច្ចសន្យាអាណត្តិ ឬ ប្រហាក់ប្រហែលនឹងកិច្ចសន្យាអាណត្តិដែរ ហេតុនេះហើយបញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ (ចាប់ពីមាត្រា ៦៤០ ដល់មាត្រា ៦៤៦) ត្រូវយកមកអនុវត្ត ដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៧១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧០៨ និង មាត្រា ៧១៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ៥៣៨ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ស្វីស

មាត្រា ៧០៤.- ការលាលយបំ និង ការបញ្ឈប់សមាជិកក្រុមហ៊ុនដែលអនុវត្តកិច្ចការ

១-ប្រសិនបើគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវទេ សមាជិកក្រុមហ៊ុនដែលអនុវត្តកិច្ចការ ពុំអាចលាលយបំ ឬ ត្រូវបញ្ឈប់បានឡើយ ។

២-ដើម្បីបញ្ឈប់សមាជិកដែលអនុវត្តកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុន ដោយមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ត្រូវមានសម្លេងយល់ព្រម លើសពីពាក់កណ្តាលនៃចំនួនសមាជិកផ្សេងទៀតរបស់ក្រុមហ៊ុន ។

(កំណត់)

(1) ក្នុងករណីដែលអ្នកអនុវត្តកិច្ចការដែលមិនមែនជាសមាជិកក្រុមហ៊ុន ត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយកិច្ចសន្យាអាណត្តិ អ្នកអនុវត្តកិច្ចការនេះ អាចត្រូវបានបញ្ឈប់ នៅពេលណាក៏បានដែរ ក្រោមកិច្ចសន្យាអាណត្តិ (កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៦៤៧) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកអនុវត្តកិច្ចការត្រូវបានជ្រើសរើសក្នុងចំណោមសមាជិកក្រុមហ៊ុន តាមកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ប្រសិនបើយើងអនុញ្ញាតឱ្យបញ្ឈប់អ្នកអនុវត្តកិច្ចការនោះដូចកិច្ចសន្យាអាណត្តិនេះទៅ នឹងធ្វើឱ្យឋានៈរបស់សមាជិកអនុវត្តកិច្ចការនោះពុំមានស្ថិរភាព ហើយអាចមានឥទ្ធិពលខ្លាំងទៅលើលទ្ធផលនៃការអនុវត្តកិច្ចការ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើមិនទទួលស្គាល់ការលាលយទេ នឹងធ្វើឱ្យមានការកម្រិតយ៉ាងខ្លាំងចំពោះសេរីភាពរបស់អ្នកអនុវត្ត

កិច្ចការ ដូច្នេះហើយ វាជាការមួយដែលមិនសមរម្យទេ ។ ដោយពិនិត្យដល់បញ្ហាទាំងនេះទៅ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ បានចែងទទួលស្គាល់នូវការលំបាក និង ការបញ្ឈប់របស់អ្នកអនុវត្តកិច្ចការ ប្រសិនបើមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ។ ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីបញ្ឈប់អ្នកអនុវត្តកិច្ចការដោយមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ចាំបាច់ត្រូវមានសម្លេងយល់ព្រមរបស់សមាជិក ផ្សេង លើសពាក់កណ្តាល ។

(2) ក្នុងករណីដែលសមាជិកក្រុមហ៊ុនទាំងអស់អនុវត្តកិច្ចការក្រុមហ៊ុនវិញ បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ ។ (មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៧២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ១៨៥៦ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៥៣២ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ស្វីស

មាត្រា ៧០៥.- សិទ្ធិធ្វើការស្រាវជ្រាវលើកិច្ចការ និង ស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិ

ទោះបីជាគ្មានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការអនុវត្តកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុនក៏ដោយ ក៏សមាជិក នីមួយៗរបស់ក្រុមហ៊ុន អាចធ្វើការស្រាវជ្រាវលើកិច្ចការ និង ស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ ក្រុមហ៊ុននោះ បានដែរ ។

(កំណត់)

(1) អាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុន គឺជាអាជីវកម្មរបស់សមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមហ៊ុន ហើយទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន គឺជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ ហេតុនេះហើយ សមាជិកដែលពុំមានសិទ្ធិអនុវត្តកិច្ចការ ចាំបាច់ត្រូវ មានសិទ្ធិដឹងអំពីស្ថានភាពនៃការអនុវត្តកិច្ចការ ឬ ស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន ។ ដូច្នេះហើយ មាត្រានេះ ទទួលស្គាល់សិទ្ធិស្រាវជ្រាវអំពីកិច្ចការ និង អំពីទ្រព្យសម្បត្តិ ដើម្បីធានាសិទ្ធិដឹងនេះ ។

(2) សិទ្ធិស្រាវជ្រាវនេះ គឺជាសិទ្ធិមូលដ្ឋានរបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុន ហេតុនេះហើយ មិនអាចបដិសេធសិទ្ធិនេះដោយការ សន្យាពិសេសឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិស្រាវជ្រាវនោះត្រូវបានប្រើប្រាស់ ក្នុងគោលបំណងរារាំងកិច្ចការ របស់ក្រុមហ៊ុន ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិអាចបដិសេធបាន ដើម្បីការពារកុំឱ្យមានការប្រើសិទ្ធិនេះដោយបំពាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧៧៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ៥៤១ នៃច្បាប់ ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ស្វីស

មាត្រា ៧០៦.- សិទ្ធិទាមទារចែកចំណេញ ភាគនៃការបែងចែកការចំណេញ ខាត

១-សមាជិកក្រុមហ៊ុន ត្រូវគណនាការចំណេញ ខាត នៅក្នុងអំឡុងពេលទៀងទាត់ ហើយក្នុងករណីដែលមានចំណេញ អាចទាមទារឱ្យបែងចែកផលចំណេញនោះ បាន ។

២-ប្រសិនបើសមាជិកក្រុមហ៊ុន មិនបានកំណត់ភាគនៃការបែងចែកការចំណេញ ខាតទេ ត្រូវកំណត់ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំនួនតម្លៃវិនិយោគទ្រព្យធនរបស់សមាជិកនីមួយៗ នៃក្រុមហ៊ុននោះ ។

៣-ប្រសិនបើបានកំណត់តែភាគនៃការបែងចែកចំពោះការចំណេញ ខាតណាមួយ ត្រូវសន្មតថាភាគនោះ ដូចគ្នាទៅនឹងការខាតបង់ និង ការចំណេញ ។

(កំណត់)

ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន មិនមែនមានត្រឹមតែផលចំណេញដែលបានមកពីសកម្មភាពអាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុន ប៉ុណ្ណោះទេ គឺមានទាំងការខាតបង់ផងដែរ ហើយដែលជារបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ តាមស្ថានភាពផ្ទៃក្នុង របស់ក្រុមហ៊ុន ជាទូទៅ គេធ្វើការបែងចែក ឬ ឱ្យសមាជិកម្នាក់ៗទទួលបន្ទុករៀងៗខ្លួន ។ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននេះ មាត្រានេះបានចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើការបែងចែកផលចំណេញ (កថាខណ្ឌទី ១) ព្រមទាំងបានចែងកំណត់អំពីភាគនៃ ការបែងចែកចំណេញ និង ភាគនៃការទទួលបន្ទុកនូវការខាតបង់ផងដែរ (កថាខណ្ឌទី ២ និង កថាខណ្ឌទី ៣) ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមានការព្រមព្រៀងរបស់សមាជិកទាំងអស់របស់ក្រុមហ៊ុន អំពីភាគនៃការបែងចែកចំណេញ ឬ ភាគនៃការទទួលបន្ទុកនូវការខាតបង់ ត្រូវអនុលោមតាមការព្រមព្រៀងនោះ ដោយមិនអនុវត្តមាត្រានេះ ។ លើសពីនេះ ការព្រមព្រៀងឱ្យសមាជិកណាម្នាក់មិនទទួលបន្ទុកនូវការខាតបង់សោះ មានសុពលភាព ក៏ប៉ុន្តែ ការព្រមព្រៀងដែលមិន បែងចែកចំណែកនៃផលចំណេញឱ្យសមាជិកណាម្នាក់ គួរតែត្រូវបានបកស្រាយថាជាការព្រមព្រៀងមោឃៈ ដោយសារ យោងតាមគោលដៅនៃក្រុមហ៊ុនដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីរកផលចំណេញនោះ ក្នុងករណីនេះ តាមផ្លូវរដ្ឋប្បវេណី មិនអាចហៅថាជាក្រុមហ៊ុនប្រកបកិច្ចការដោយសហការគ្នាបានទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១២៨៧ និង មាត្រា ១២៩២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៦៧៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧២២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ១៨៤៤-១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៥៣៣ នៃច្បាប់ស្តីពី កាតព្វកិច្ចរបស់ស្វីស

មាត្រា ៧០៧.- ភាគដែលត្រូវទទួលបន្ទុកនៃការខាតបង់របស់សមាជិកក្រុមហ៊ុន ចំពោះ ម្ចាស់បំណុល

១-កាតព្វកិច្ចដែលកើតឡើងដោយកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុន ជាកាតព្វកិច្ចដោយសាមគ្គីភាព ។ ប៉ុន្តែ កាតព្វកិច្ចនោះ ត្រូវសងដោយទ្រព្យសម្បត្តិក្រុមហ៊ុនសិន ហើយប្រសិនបើមិនអាចសងកាតព្វកិច្ចទាំងអស់ ដោយទ្រព្យសម្បត្តិក្រុមហ៊ុន ទើបសងដោយទ្រព្យដោយឡែករបស់សមាជិកនីមួយៗ ។

២-បន្ទុករបស់សមាជិកនីមួយៗ ត្រូវអនុលោមតាមសមាមាត្រនៃភាគវិនិយោគលើកលែងតែមានការសន្យាពិសេស ។

(កំណត់)

(1) កាតព្វកិច្ចដែលកើតឡើងដោយសារកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុន អាចបែងចែកឱ្យសមាជិកក្រុមហ៊ុនម្នាក់ៗទទួលបន្ទុកបានដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ការបែងចែកនេះនឹងធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍ដល់ម្ចាស់បំណុលរបស់ក្រុមហ៊ុន ។ ដូច្នេះហើយ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា កាតព្វកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុន ជាកាតព្វកិច្ចដោយសាមគ្គីភាពរបស់សមាជិកម្នាក់ៗ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីសងកាតព្វកិច្ច (យកមកធ្វើជា "ទ្រព្យសម្បត្តិទទួលខុសត្រូវ"^៥) ជាបឋម ត្រូវប្រើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុនជាមុន ហើយក្នុងករណីដែលមិនអាចសងកាតព្វកិច្ចឱ្យបានអស់ទេ ទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែករបស់សមាជិករៀងៗខ្លួន នឹងក្លាយទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិទទួលខុសត្រូវ ។ ចំណុចនេះមានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ។

(2) សមាជិកក្រុមហ៊ុនម្នាក់ៗ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាពចំពោះកាតព្វកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុន ក៏ប៉ុន្តែ តើសមាជិកម្នាក់ៗ ត្រូវទទួលបន្ទុកប៉ុន្មានភាគនោះ គឺជាបញ្ហាផ្ទៃក្នុងមួយ ។ ប្រសិនបើមានការសន្យាពិសេស ត្រូវអនុលោមតាមការសន្យាពិសេសនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ សម្រាប់ករណីដែលពុំមានការសន្យាពិសេសទេ ចាំបាច់ត្រូវមានវិធានគោលមួយ ។ មានទស្សនៈខ្លះយល់ឃើញថា គួរតែឱ្យទទួលបន្ទុកស្មើភាពគ្នា ក៏ប៉ុន្តែ បើគិតទៅតាមសមាមាត្រនៃភាគវិនិយោគវិញ គឺជាការសមរម្យ ទៅតាមឆន្ទៈរបស់សមាជិកម្នាក់ៗ ហើយមានសមភាពផង ។ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងបញ្ជាក់អំពីចំណុចនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៧៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៨៥៧ និង មាត្រា ១៨៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៤៤ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ស្វីស

មាត្រា ៧០៨.- ការហាមឃាត់មិនឱ្យទូទាត់កាតព្វកិច្ចក្រុមហ៊ុន

^៥ ចំពោះពាក្យ "ទ្រព្យសម្បត្តិទទួលខុសត្រូវ" សូមមើលកថាភាគទី ១ ផ្នែកទី ៣ ជំពូកទី ២ នៃ "សេចក្តីពន្យល់អំពីក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ភាគ ២ : ការអនុវត្តដោយបង្ខំ និង ការចាត់ចែងរក្សាការពារ" (ក្រសួងយុត្តិធម៌ ២០០៩) ។

កូនបំណុលរបស់ក្រុមហ៊ុន ពុំអាចទូទាត់កាតព្វកិច្ចនោះ ជាមួយនឹងសិទ្ធិលើបំណុល ចំពោះសមាជិកនីមួយៗនៃក្រុមហ៊ុន បានឡើយ ។

(កំណត់)

ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន មិនមែនត្រូវបែងចែកទៅឱ្យសមាជិកម្នាក់ៗទេ គឺជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សមាជិក ក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ ។ បើមិនធ្វើដូចនេះទេ នឹងមានការពិបាកក្នុងការអនុវត្តកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុន ។ ដូច្នោះ ប្រសិនបើ យកគំនិតនេះ មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន មិនត្រូវទទួលស្គាល់ឱ្យកូនបំណុលនៃក្រុមហ៊ុនយកសិទ្ធិលើបំណុលដែលខ្លួនមានចំពោះ សមាជិកម្នាក់ មកធ្វើការទូទាត់កាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនដែលមានចំពោះក្រុមហ៊ុននោះឡើយ (មិនត្រូវទទួលស្គាល់ឱ្យកូន បំណុលនៃក្រុមហ៊ុនយកសិទ្ធិលើបំណុលដែលខ្លួនមានចំពោះសមាជិកម្នាក់ មកធ្វើជាសិទ្ធិលើបំណុលដែលផ្ដើមការទូទាត់ ឡើយ) ។ មាត្រានេះបានចែងអំពីចំណុចនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះមានគោលគំនិតដូចគ្នានឹងមាត្រា ៧០១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៧៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៧១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៧០៩.- ការដកខ្លួនដោយស្ម័គ្រចិត្ត

១-ប្រសិនបើពុំ បានកំណត់អំឡុងពេលនៃអត្ថិភាពរបស់ក្រុមហ៊ុននៅក្នុងកិច្ចសន្យា ក្រុមហ៊ុនទេ ឬ បើបានកំណត់អត្ថិភាពដែលក្រុមហ៊ុនត្រូវមាន ក្នុងរយៈពេលមួយជីវិត របស់សមាជិកណាម្នាក់ សមាជិកនីមួយៗ អាចដកខ្លួនចេញ នៅពេលណាក៏បាន ។ ប៉ុន្តែ ការដកខ្លួននេះ ពុំអាចធ្វើបានឡើយ បើបណ្តាលឱ្យខូចផលប្រយោជន៍ដល់ក្រុមហ៊ុន លើកលែងតែក្នុងករណីដែលពុំអាចជៀសវាងបាន ។

២-ទោះបីជាបានកំណត់អំឡុងពេលនៃអត្ថិភាពរបស់ក្រុមហ៊ុនក៏ដោយ នៅក្នុងករណី ដែលពុំអាចជៀសវាងបាន សមាជិកនីមួយៗ អាចដកខ្លួនបាន ។

៣-ការដកខ្លួនអាចធ្វើទៅបាន ដោយការបង្ហាញឆន្ទៈ ចំពោះសមាជិកផ្សេងទៀត ទាំងអស់របស់ក្រុមហ៊ុន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានចែងថា សមាជិកម្នាក់ៗអាចសុំដកខ្លួនពីក្រុមហ៊ុនបានដោយស្ម័គ្រចិត្តបាន ហើយបានចែងអំពីលក្ខខណ្ឌ និង វិធីដកខ្លួនចេញផងដែរ ។ ការដកខ្លួនដោយស្ម័គ្រចិត្តនេះអាចធ្វើបាន ដោយការបង្ហាញឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ចំពោះសមាជិក ផ្សេងៗ (កថាខណ្ឌទី ៣) ហើយចំពោះលក្ខខណ្ឌវិញ ក្នុងករណីដែលមានកំណត់អំពីអំឡុងពេលដែលក្រុមហ៊ុនមាន

អត្ថិភាព ក្រៅពីអំឡុងពេលមួយជីវិតរបស់សមាជិកណាម្នាក់ សមាជិកអាចដកខ្លួនបានក្នុងករណីដែលមានហេតុដែល "ពុំអាចជៀសវាងបាន" ហើយក្រៅពីករណីនេះ សមាជិកអាចដកខ្លួនបាន នៅពេលដែលការដកខ្លួននោះ "បណ្តាលឱ្យខូច ផលប្រយោជន៍ដល់ក្រុមហ៊ុន" ឬ ទោះជាចំពេលដែលធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍ក្រុមហ៊ុនក៏ដោយ តែប្រសិនបើមានហេតុ ដែល "មិនអាចជៀសវាងបាន" ក៏អាចដកខ្លួនបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧២៣, មាត្រា ៧២៤ និង មាត្រា ៧៣៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី អាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៧១០.- ការដកខ្លួនតាមច្បាប់

ក្រៅពីបញ្ញត្តិដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៧០៩ (ការដកខ្លួនដោយស្ម័គ្រចិត្ត) ខាងលើ សមាជិកក្រុមហ៊ុន ត្រូវដកខ្លួន ដោយមូលហេតុណាមួយ ដូចខាងក្រោមនេះ :

- ក-មរណភាព ។
- ខ-ធនក្ស័យ ។
- គ- បានទទួលការប្រកាសចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលទូទៅ ។
- ឃ- ការលុបឈ្មោះ ។

(កំណត់)

- (1) មាត្រានេះចែងអំពីការដកខ្លួនរបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុនតាមច្បាប់ ។
- (2) ទោះបីជាសមាជិកក្រុមហ៊ុនបានទទួលមរណភាព ហើយសមាជិកនោះលែងមានអត្ថិភាពក៏ដោយ ក៏មាត្រានេះចែងថា មរណភាពនេះជាមូលហេតុនៃការដកខ្លួន ។ មានន័យថា សន្តិជនរបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុននោះមិនត្រូវទទួលបានបន្តដោយ ស្វ័យប្រវត្តិ នូវឋានៈជាសមាជិកក្រុមហ៊ុននោះទេ ។ តាមធម្មតា ទំនុកចិត្តរវាងសមាជិក និង សមាជិក មានសារៈសំខាន់ ណាស់សម្រាប់ក្រុមហ៊ុន ដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើឱ្យសន្តិជនរបស់សមាជិកដែលទទួលមរណភាព ស្ទង់បន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ នូវឋានៈជាសមាជិកទៅ នឹងអាចធ្វើឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់អត្ថិភាពនៃក្រុមហ៊ុន ។ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះបានចែងថា មរណភាព គឺជាមូលហេតុនៃការដកខ្លួនចេញពីក្រុមហ៊ុន ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមានកំណត់ជាមុននៅក្នុងកិច្ចសន្យា ក្រុមហ៊ុនថា ឱ្យសន្តិជនរបស់សមាជិកស្ទង់បន្តនូវឋានៈជាសមាជិក នោះការស្ទង់បន្តនោះត្រូវបានទទួលស្គាល់ ។ នេះគឺ ដោយសារតែការយកមរណភាពជាមូលហេតុនៃការដកខ្លួននេះ គឺដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់សមាជិកផ្សេងទៀត ហើយប្រសិនបើមានកំណត់ជាមុននូវការស្ទង់បន្តនេះដោយកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន មិនធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវផលប្រយោជន៍របស់ សមាជិកផ្សេងទេ ។

(3) ចំពោះធនក្ស័យវិញ ចំណែករបស់សមាជិកធនក្ស័យនោះ ចាំបាច់ត្រូវទុកសម្រាប់សងកាតព្វកិច្ច ដើម្បីការពារ ម្ចាស់បំណុលធនក្ស័យ (ម្ចាស់បំណុលរបស់សមាជិកធនក្ស័យ) នោះ ហេតុដូច្នោះ មិនអាចបង្កើតការសន្យាពិសេសដែល អនុញ្ញាតឱ្យជនធនក្ស័យ នៅជាសមាជិក នៅក្នុងកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុនបានទេ ។

(4) មាត្រានេះចែងថា ការប្រកាសចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលទូទៅ គឺជាមូលហេតុនៃការដកខ្លួនពីក្រុមហ៊ុន ដើម្បីការពារ ផលប្រយោជន៍របស់សមាជិកផ្សេងទៀត ។ ហេតុដូច្នោះ ប្រសិនបើមានការសន្យាពិសេសក្នុងកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ការប្រកាសចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលនេះ អាចត្រូវបានចេញពីមូលហេតុនៃការដកខ្លួនបាន ។

(5) ចំពោះការលុបឈ្មោះវិញ សូមមើលមាត្រា ៧១១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៧៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧២៣, មាត្រា ៧២៧, មាត្រា ៧២៨, មាត្រា ៧៣៦ និង មាត្រា ៧៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ុង, មាត្រា ៥៤៥ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ស្វីស

មាត្រា ៧១១.- ការលុបឈ្មោះ

ការលុបឈ្មោះសមាជិកក្រុមហ៊ុន អាចអនុវត្តបាន ដោយមតិយល់ព្រមជាឯកច្ឆន្ទ ពីសមាជិកផ្សេងទៀតទាំងអស់របស់ក្រុមហ៊ុន តែក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ បើមិនបានជូនដំណឹងពីការលុបឈ្មោះ ដល់សមាជិកក្រុមហ៊ុនដែល ត្រូវបានលុបឈ្មោះទេ ពុំអាចយកទៅតតាំងជាមួយនឹងសមាជិកក្រុមហ៊ុនដែលត្រូវបាន លុបឈ្មោះនោះ បានឡើយ ។

(កំណត់)

(1) ការលុបឈ្មោះ ដែលជាការដកលក្ខណសម្បត្តិរបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុនដោយបង្ខំ ដោយសមាជិកក្រុមហ៊ុនផ្សេងទៀត គឺជាវិធីមួយដែលធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍របស់សមាជិកដែលត្រូវលុបឈ្មោះនោះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ចំពោះក្រុមហ៊ុនដែល យកទំនុកចិត្តរវាងសមាជិកទាំងអស់មកធ្វើជាមូលដ្ឋានវិញ ប្រសិនបើទុកឋានៈសមាជិកដែលបាត់បង់នូវទំនុកចិត្ត ឱ្យនៅ ដដែលនៅក្នុងក្រុមហ៊ុននោះទៅ មិនមែនជាការលុបចំពោះដំណើរការនៃកិច្ចការរួមរបស់ក្រុមហ៊ុននោះទេ ។ ដូច្នោះហើយ មាត្រានេះចែងអំពីលក្ខខណ្ឌនៃការលុបឈ្មោះ ដើម្បីសម្របសម្រួលផលប្រយោជន៍ទាំងពីរនេះ ។

(2) មាត្រានេះ បានចែងថា ក្នុងករណីដែលមាន "មូលហេតុត្រឹមត្រូវ" ការលុបឈ្មោះអាចធ្វើបាន "ដោយមតិយល់ព្រម ជាឯកច្ឆន្ទ ពីសមាជិកផ្សេងទៀតទាំងអស់" ហើយអានុភាពនៃការលុបឈ្មោះនេះ មិនអាចតតាំងនឹងសមាជិកដែលត្រូវបាន លុបឈ្មោះបានទេ ប្រសិនបើមិនបានជូនដំណឹងទៅឱ្យសមាជិកនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការលុបឈ្មោះ មានមតិខ្លះថា គួរតែទាមទារឱ្យមានសាលក្រម ឬ សាលដីការរបស់តុលាការ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបានធ្វើការជូនដំណឹងអំពីការលុបឈ្មោះ

ក្នុងករណីដែលសមាជិកដែលត្រូវបានលុបឈ្មោះនោះមិនពេញចិត្ត សមាជិកនោះអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការបាន ហើយអាចទទួលបានលទ្ធផលដូចគ្នាបានដែរ ហេតុដូច្នោះ នៅក្នុងមាត្រានេះ មិនបានយកសាលក្រម ឬ សាលដីការរបស់ តុលាការ មកធ្វើជាស័ក្តិសមនៃការលុបឈ្មោះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៧១២.- ការសងវិញ នូវចំណែករបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុន ដែលដកខ្លួន

១-ការគណនារវាងសមាជិកក្រុមហ៊ុនដែលបានដកខ្លួន និង សមាជិកផ្សេងទៀត របស់ក្រុមហ៊ុន ចាំបាច់ត្រូវអនុវត្ត ដោយផ្អែកតាមស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន នៅពេលដែលដកខ្លួននោះ ។

២-ចំណែកដែលសមាជិកក្រុមហ៊ុនដែលបានដកខ្លួននោះមាន អាចសងវិញជាប្រាក់ បាន ដោយពុំគិតពីប្រភេទនៃទ្រព្យធនដែលវិនិយោគនោះឡើយ ។

៣-ចំពោះចំណុចដែលពុំទាន់បានបញ្ចប់ នៅពេលដកខ្លួន អាចគណនាបាន នៅ ក្រោយពេលធ្វើការបញ្ចប់នោះ ។

៤-ការសងចំណែកដែលមាន ទៅសមាជិកក្រុមហ៊ុនដែលត្រូវបានលុបឈ្មោះ ត្រូវ ភ្ជាប់ការប្រាក់ តាមអត្រាការប្រាក់ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ចំពោះអំឡុងពេលគិតចាប់ពី ពេលដែលបានជូនដំណឹងអំពីការលុបឈ្មោះ រហូតដល់ពេលដែលបានសងវិញ ។

(កំណត់)

(1) អតីតសមាជិកក្រុមហ៊ុនដែលបានបាត់បង់នូវលក្ខណសម្បត្តិជាសមាជិក ត្រូវបាត់បង់នូវសិទ្ធិ ព្រមទាំងកាតព្វកិច្ច វិនិយោគរបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុន ។ ហេតុនេះហើយ ចាំបាច់ត្រូវគណនាទ្រព្យសម្បត្តិរវាងសមាជិកនេះ និង ក្រុមហ៊ុន ។ នេះគឺជាការសងវិញនូវចំណែករបស់សមាជិក ។

(2) មាត្រានេះចែងអំពីការសងនូវចំណែករបស់សមាជិក ។ ការសងនូវចំណែករបស់សមាជិកត្រូវធ្វើទៅតាមស្ថានភាព នៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុនពេលដកខ្លួនចេញនោះ ហើយអាចសងជាសាច់ប្រាក់បាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ពេលដែល សមាជិកបានដកខ្លួនចេញ ប្រសិនបើមានការពិបាកក្នុងការគណនាដោយសារកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុនមិនទាន់បានបញ្ចប់ទេ អាចធ្វើការគណនាក្រោយពេលកិច្ចការនោះបញ្ចប់បាន ។

(3) ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការសងវិញនូវចំណែករបស់សមាជិកដែលត្រូវបានលុបឈ្មោះ ត្រូវបូកបន្ថែមនូវការប្រាក់ ដោយ គិតពីថ្ងៃដែលបានជូនដំណឹងអំពីការលុបឈ្មោះនោះ ដល់ថ្ងៃដែលបានសងចំណែកនោះ ។ ក្នុងករណីនៃការលុបឈ្មោះ

អាចនឹងមានវិវាទច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងការលុបឈ្មោះនេះ ហើយត្រូវការពេលវេលាយូរដើម្បីដោះស្រាយ ដូច្នេះហើយ ដើម្បីជៀសវាងនូវការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍របស់សមាជិកដែលត្រូវគេលុបឈ្មោះចោលនោះ ទើបមានការចែងដូចកថាខណ្ឌទី ៤ នៃមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៨១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧៣៨ និង កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៧៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៧១៣.- ការរំលាយក្រុមហ៊ុន

១-ក្រុមហ៊ុន ត្រូវរំលាយតាមករណីណាមួយ ដូចកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

ក-ការបញ្ចប់កិច្ចការដែលជាកម្មវត្ថុរបស់ក្រុមហ៊ុន ឬ អលទ្ធភាពក្នុងការបំពេញកិច្ចការនោះ ។

ខ-បើមានការព្រមព្រៀងពីសមាជិកទាំងអស់របស់ក្រុមហ៊ុន ។

គ-បើនៅសល់សមាជិកក្រុមហ៊ុន តែម្នាក់ ។

ឃ-បើអំឡុងពេលនៃអត្ថិភាពរបស់ក្រុមហ៊ុន ដែលកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ត្រូវបានបញ្ចប់ ។

២-ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុមិនអាចជៀសវាងបាន សមាជិកនីមួយៗរបស់ក្រុមហ៊ុន អាចទាមទារឱ្យរំលាយក្រុមហ៊ុនបាន ។

៣-ការទាមទារនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើដោយការបង្ហាញឆន្ទៈ ចំពោះសមាជិកផ្សេងទៀតទាំងអស់ របស់ក្រុមហ៊ុន ។

(កំណត់)

(1) ការរំលាយក្រុមហ៊ុន រំលាយចំណងរបស់សមាជិក បញ្ចប់ និង រំលាយទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលត្រូវបានកសាងឡើង ហើយតម្រូវឱ្យត្រូវមចាប់ផ្តើមជម្រះបញ្ជី ។ មាត្រានេះចែងអំពីមូលហេតុ និង វិធីរំលាយក្រុមហ៊ុន ។

(2) ចំណុច ក នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីករណីបញ្ចប់កិច្ចការដែលជាគោលបំណងនៃក្រុមហ៊ុន ឬ កិច្ចការនោះមិនអាចសម្រេចបាន ។ ពេលបានបញ្ចប់កិច្ចការ គោលបំណងរបស់ក្រុមហ៊ុននោះត្រូវបានសម្រេច ដូច្នេះហើយមិនចាំបាច់ឱ្យមានអត្ថិភាពបន្តទៀតទេ ហើយក្នុងករណីនៃអលទ្ធភាពក្នុងការបំពេញកិច្ចការនោះ ក៏គ្មានអត្ថន័យអ្វីឱ្យមានអត្ថិភាពបន្តទៀតដែរ ។

(3) ចំណុច ខ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីករណីដែលមានការព្រមព្រៀងពីសមាជិកទាំងអស់ ។ ប្រសិនបើមានការព្រមព្រៀងពីសមាជិកទាំងអស់គ្នា លែងមានអត្ថន័យអ្វីនឹងទុកឱ្យមានអត្ថិភាពបន្តទៀតទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការព្រមព្រៀង

នេះមិនចាំបាច់ធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទេ ។ ក្រោយពីបានរំលាយ នៅរង់ចាំតែធ្វើការជម្រះបញ្ជីដើម្បីរំលត់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះហើយមិនចាំបាច់ទាមទារឱ្យធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរឡើយ ។

(4) ចំណុច គ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីករណីដែលសមាជិកក្រុមហ៊ុនបែរជានៅតែម្នាក់ ហើយបានបាត់បង់នូវ លក្ខណៈសារធាតុជាក្រុម ។ យើងអាចទទួលស្គាល់ក្រុមហ៊ុនដែលមានសមាជិកតែម្នាក់ក៏បានដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ពុំមាន ផលប្រយោជន៍ក្នុងការទទួលស្គាល់ក្រុមហ៊ុនដែលមានសមាជិកតែម្នាក់ឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពេលដែលភាគីនៃកិច្ចសន្យា ក្រុមហ៊ុនមានតែម្នាក់ កិច្ចសន្យានោះអាចចាត់ទុកថាបានរលត់ក៏បានដែរ ប៉ុន្តែ មាត្រានេះបានចាត់ទុកករណីនេះថាជា ទម្រង់មួយនៃការរំលាយដែរ ។

(5) ចំណុច ឃ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីករណីដែលអំឡុងពេលនៃអត្ថិភាពរបស់ក្រុមហ៊ុន ដែលកំណត់នៅក្នុង កិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ត្រូវបានបញ្ចប់ ។ ដោយសារតែបានធ្វើការកំណត់នូវអំឡុងពេលដែលមានអត្ថិភាពក្នុងកិច្ចសន្យា ក្រុមហ៊ុន គ្មានបញ្ហាអ្វីដែរក្នុងការចែងថា ក្រុមហ៊ុននោះនឹងចូលដល់ដំណាក់កាលត្រូវមរំលត់ខ្លួន នៅពេលបញ្ចប់ អំឡុងពេលនោះ តាមកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុននោះទេ ។

(6) កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីការទាមទារឱ្យរំលាយពីសមាជិក ។ ក្នុងនេះ មានចែងថា សមាជិកអាចទាមទារឱ្យរំលាយ ក្រុមហ៊ុនបានដោយការបង្ហាញនូវរបស់ខ្លួនចំពោះសមាជិកផ្សេងទៀត ដោយយកអត្ថិភាពនៃមូលហេតុមិនអាចជៀសវាង បាន មកធ្វើជាលក្ខខ័ណ្ឌ ។ មូលហេតុដែលមិនអាចជៀសវាងបាន មានដូចជា ករណីដែលមានការលំបាកខ្លាំងក្នុងការបន្ត ធ្វើកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុន ដោយសារការមិនចុះសំរុងគ្នារវាងសមាជិក ការផ្លាស់ប្តូរនៃស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច ឬ ការផ្លាស់ប្តូរ នៃស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុន ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៨២ និង មាត្រា ៦៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៧២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៧១៤.- ភាពគ្មានប្រតិសកម្មនៃការរំលាយ

ការរំលាយក្រុមហ៊ុន ពុំមានអានុភាពប្រតិសកម្មឡើយ ។

(កំណត់)

ការអនុវត្តប្រតិសកម្មនូវអានុភាពនៃការរំលាយក្រុមហ៊ុន នឹងធ្វើឱ្យទំនាក់ទំនងគតិយុត្តកាន់តែស្មុគស្មាញទៅ ហេតុ នេះហើយ គ្រាន់តែឱ្យមានអានុភាពឆ្ពោះទៅអនាគតតែប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៧១៥.- អ្នកជម្រះបញ្ជី

១-ប្រសិនបើក្រុមហ៊ុនត្រូវបានរំលាយ ការជម្រះបញ្ជីត្រូវធ្វើ ដោយសហការគ្នា រវាងសមាជិកទាំងអស់របស់ក្រុមហ៊ុន ឬ ដោយអ្នកជម្រះបញ្ជី ដែលត្រូវបានជ្រើសតាំង ដោយសមាជិកក្រុមហ៊ុន ។

២-ការជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជីនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ក្នុងករណីដែល គ្មានកំណត់ពិសេសនៅក្នុងកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុនទេ ត្រូវសម្រេចដោយសម្លេងលើសពីពាក់ កណ្តាលនៃចំនួនសមាជិកក្រុមហ៊ុននោះ ។

(កំណត់)

ដូចដែលបានពន្យល់រួចមកហើយ ការរំលាយមានន័យថា ការចាប់ផ្តើមធ្វើសកម្មភាពដើម្បីរំលត់ក្រុមហ៊ុន ។ ដើម្បី រំលត់ក្រុមហ៊ុននាអនាគត ចាំបាច់ត្រូវជម្រះបញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិ ហើយដើម្បីធ្វើការងារនេះ ត្រូវតែកំណត់អ្នកជម្រះបញ្ជី ។ នេះគឺជាគោលគំនិតដូចអ្នកអនុវត្តកិច្ចការដែរ ។ ដូច្នេះហើយ សមាជិកម្នាក់ៗ ត្រូវធ្វើការងារជម្រះបញ្ជី ដោយសហការគ្នា ឬ ជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជី ដើម្បីឱ្យធ្វើការងារជម្រះបញ្ជី ។ ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីនីតិវិធីជ្រើសតាំង អ្នកជម្រះបញ្ជី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៧១៦.- ការអនុវត្តកិច្ចការរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី

បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៧០២ (វិធីអនុវត្តកិច្ចការ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នា ផងដែរ ក្នុងករណីដែលអ្នកជម្រះបញ្ជី មានចំនួនច្រើននាក់ ។

(កំណត់)

ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងមាត្រា ៧១៥ ដែរ អ្នកជម្រះបញ្ជីមានសិទ្ធិអំណាចត្រឹមតែធ្វើសកម្មភាពដើម្បីជម្រះបញ្ជី ប៉ុណ្ណោះ ក៏ប៉ុន្តែ ឋានៈរបស់អ្នកនោះប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងឋានៈរបស់អ្នកអនុវត្តកិច្ចការដែរ ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណី ដែលមានអ្នកជម្រះបញ្ជីច្រើនរូប បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៧០២ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៧១៧.- ការលាលយបំ និង ការបញ្ឈប់អ្នកជម្រះបញ្ជី

បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៧០៤ (ការលាយបំ និង ការបញ្ឈប់សមាជិកក្រុមហ៊ុនដែលអនុវត្តកិច្ចការ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ក្នុងករណីដែលសមាជិកទាំងអស់របស់ក្រុមហ៊ុន បានព្រមព្រៀងជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជី ពីក្នុងចំណោមសមាជិកក្រុមហ៊ុននោះ ។

(កំណត់)

ស្តីពីឋានៈរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី មានពន្យល់នៅក្នុងមាត្រា ៧១៥ និង មាត្រា ៧១៦ ហើយ ។ ហេតុនេះហើយ ចំពោះការលាយបំ និង ការបញ្ឈប់អ្នកជម្រះបញ្ជី ដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយការព្រមព្រៀងរបស់សមាជិកក្រុមហ៊ុន មាត្រា ៧០៤ ស្តីពីអ្នកអនុវត្តកិច្ចការដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុន ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៨៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៧១៨.- មុខងារ និង សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី វិធីបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសេសសល់

១-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៧១ (មុខងារ និង សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះមុខនាទី និង សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី ។

២-ទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសេសសល់ ត្រូវបែងចែកដោយសមាមាត្រតាមតម្លៃនៃទ្រព្យធនដែលសមាជិកនីមួយៗរបស់ក្រុមហ៊ុន បានវិនិយោគ ។

(កំណត់)

ចំពោះមុខងារ និង សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជីក្រុមហ៊ុន បញ្ញត្តិស្តីពីអ្នកជម្រះបញ្ជីនីតិបុគ្គល ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ដោយសារតែការងាររបស់អ្នកទាំងពីរនេះមានលក្ខណៈដូចគ្នា ។

ម្យ៉ាងទៀត ពេលជម្រះបញ្ជីហើយ ហើយទ្រព្យសម្បត្តិនៅសល់ ត្រូវបែងចែកទៅឱ្យសមាជិកទៅតាមចំនួនទឹកប្រាក់នៃការវិនិយោគរបស់សមាជិកម្នាក់ៗ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ជំពូកទី ១២ កិច្ចសន្យាធនាគារសាមយកមួយជីវិត

មាត្រា ៧១៩.- និយមន័យនៃកិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត

១-កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយដែលភាគីម្ខាងជាកូនបំណុលនៃធនលាភ សន្យាថា មានករណីយកិច្ចត្រូវផ្តល់ការកាលិកជាប្រាក់តាមពេលកំណត់ទៀងទាត់ ទៅឱ្យភាគីម្ខាងទៀតដែលជាម្ចាស់បំណុល ឬ តតិយជននៃធនលាភ រហូតដល់ពេលដែលខ្លួនផ្ទាល់ ភាគីម្ខាងទៀត ឬ តតិយជន បានទទួលមរណភាព ហើយភាគីម្ខាងទៀត សន្យាថាមានករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកផ្តល់ការកាលិកនូវប្រាក់ដើមដែលជាតម្លៃថ្នូរនោះ ។

២-កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ប្រសិនបើពុំបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទេ ពុំមានអានុភាពឡើយ ។

៣-ម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភ ត្រូវទទួលបាននូវឯកសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ ក្នុងចំណោមប្រាក់ដើមដែលខ្លួន បានផ្តល់ការកាលិកឱ្យទៅភាគីម្ខាងទៀតដើម្បីសិទ្ធិលើបំណុលនៃធនលាភនោះ ។ ឯកសិទ្ធិដែលម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភត្រូវទទួល ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាឯកសិទ្ធិដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៧៩៧ (ឯកសិទ្ធិចំពោះការលក់ចលនវត្ថុ) ឬ មាត្រា ៨០២ (ឯកសិទ្ធិចំពោះការលក់អចលនវត្ថុ) តាមប្រភេទនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃឯកសិទ្ធិនោះ ។

(កំណត់)

(1) កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត គឺជាកិច្ចសន្យាមួយដែលតម្រូវឱ្យកូនបំណុលនៃធនលាភ បំពេញករណីយកិច្ចផ្តល់ការកាលិកជាប្រាក់ឱ្យម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភ តាមពេលកំណត់ទៀងទាត់ រហូតដល់ម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភនោះទទួលមរណភាព ហើយភាគច្រើន គេប្រើកិច្ចសន្យានេះសម្រាប់ធានាជីវភាពម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភនៅពេលចាស់ ។ កថាខណ្ឌទី ១ កំណត់អំពីនិយមន័យនៃកិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ។ កិច្ចសន្យាផ្តល់ការកាលិកជាប្រាក់ដោយទៀងទាត់ មួយជីវិតដោយមិនយកតម្លៃថ្នូរ ក៏មានដែរ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិស្តីពីប្រទានកម្ម ឬ បញ្ញត្តិស្តីពីអាហារកាតព្វកិច្ច អាចយកមកអនុវត្តបាន ចំពោះកិច្ចសន្យាបែបនេះ ។ ដូច្នេះហើយ កថាខណ្ឌទី ១ កំណត់ថា កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត គឺជាកិច្ចសន្យាដែលយកតម្លៃថ្នូរ ។

ម្យ៉ាងទៀត កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិតនេះ អាចធ្វើឡើងតាមទម្រង់នៃ "កិច្ចសន្យាដែលធ្វើឡើងសម្រាប់តតិយជន" បានដែរ ហេតុនេះហើយបានជាបញ្ញត្តិដូចក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នេះ ។

(2) កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិតនេះ គឺជាកិច្ចសន្យាផ្តល់ការកាលិកជាប្រាក់ទៀងទាត់រយៈពេលវែង រហូតដល់

មរណភាពរបស់បុគ្គលជាក់លាក់ណាម្នាក់ដែលជាមូលហេតុនៃការបញ្ចប់កិច្ចសន្យា ដោយផ្អែកលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលម្ចាស់
បំណុលនៃធនលាភបានធ្វើវិភាគទាន ហើយគឺជាកិច្ចសន្យាដែលមានលក្ខណៈមិនទៀង (contrat aléatoire) ហេតុនេះ
ហើយបានជាមានករណីច្រើនណាស់ដែលវិវាទកើតឡើង ។ ដូច្នេះហើយ ដើម្បីឱ្យដឹងច្បាស់លាស់នូវទឹកនៃឯកសារ ព្រមទាំង
ខ្លឹមសារនៃកិច្ចសន្យានោះ ត្រូវធ្វើកិច្ចសន្យានោះជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយចំណុចនេះ បានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ។
ម្យ៉ាងទៀត ការទាមទារឱ្យមានកិច្ចសន្យាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ មានគោលបំណងទាមទារឱ្យមានការសម្រេចចិត្ត
ដោយប្រយ័ត្នរបស់ភាគីផងដែរ ។

(3) ក្នុងកិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ទំនាក់ទំនងរវាងសិទ្ធិលើបំណុល និង កាតព្វកិច្ច មានអត្ថិភាពរយៈពេល
វែង ដូច្នេះ ចាំបាច់ត្រូវការការពារឋានៈរបស់ម្ចាស់បំណុលធនលាភដែលបានអនុវត្តការធ្វើវិភាគទានទ្រព្យរបស់ខ្លួនមុន ។
កថាខណ្ឌទី ៣ មានគោលបំណងការពារម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភ ដោយចែងទទួលស្គាល់នូវឯកសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុល
នៃធនលាភ លើទ្រព្យដែលបានធ្វើវិភាគទាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៩៦៨ ដល់មាត្រា ១៩៧៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៥១៧
និង មាត្រា ៥១៨ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចរបស់ស្វីស

មាត្រា ៧២០.- ការគណនានៃ ធនលាភសាមយិកមួយជីវិត

ធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ត្រូវគណនាដោយគិតតាមចំនួនថ្ងៃ ។

(កំណត់)

(1) ចំពោះកិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ធនលាភសាមយិកដែលត្រូវបង់នោះ មិនមែនជាការប្រាក់ដោយយក
ទ្រព្យដែលបានមកវិភាគទាននៃម្ចាស់បំណុលធនលាភសាមយិកជាប្រាក់ដើមទេ ។ ដូច្នេះហើយ តាមទ្រឹស្តី មិនមានភាព
ចាំបាច់ក្នុងការយករូបមន្តនៃការគណនាការប្រាក់ ឬ រូបមន្តនៃការគណនាផលស៊ីវិលដែលជាតម្លៃផ្ទៃនៃការប្រើប្រាស់
ប្រាក់ដើមនោះមកប្រើទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ លក្ខណៈនៃធនលាភសាមយិក (ឬ ការវាយតម្លៃជាក់ស្តែងរបស់សង្គមចំពោះធនលាភ
សាមយិកនេះ) មានប្រហាក់ប្រហែលនឹងផលស៊ីវិលដែរ ហេតុនេះហើយបានជានៅក្នុងនេះបានចែងតម្រូវឱ្យគណនាដោយ
គិតតាមចំនួនថ្ងៃ ។

(2) មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិមួយត្រៀមសម្រាប់ករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ត្រូវបានរលត់
នៅពាក់កណ្តាលនៃកំណត់ពេលត្រូវបង់ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលនៃធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ត្រូវ
បានបង់ ជាទឹកប្រាក់ចំនួន ៣០ ម៉ឺនរៀលរៀងរាល់ខែ ប្រសិនបើបុគ្គលណាម្នាក់បានទទួលមរណភាព នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ
មេសា ហើយមរណភាពនេះជាមូលហេតុនៃការរលត់សិទ្ធិលើបំណុលធនលាភ នោះសិទ្ធិលើបំណុលធនលាភត្រូវរលត់
ហើយទឹក ប្រាក់ចំនួន ១០ ម៉ឺនរៀល ដោយគណនាតាមចំនួនថ្ងៃ ។

(3) ក្នុងករណីដែលប្រាក់ធនលាភសាមយិកត្រូវបានទទួលជាមុន ហើយសិទ្ធិលើបំណុលនៃធនលាភសាមយិកនេះ បានរលត់ពាក់កណ្តាលកាល ប្រសិនបើមូលហេតុនៃការរំលត់នោះមិនមែនកើតនៅដើមកាលទេ មានច្បាប់ខ្លះបានចែងឱ្យម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភសាមយិកធ្វើលទ្ធកម្មនូវទឹកប្រាក់ទាំងមូលនេះបាន ក៏ប៉ុន្តែ មាត្រានេះមិនបានចែងដូចនេះទេ គឺតម្រូវឱ្យម្ចាស់បំណុលធនលាភសាមយិកនេះ សងដោយគណនាតាមចំនួនថ្ងៃវិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៩៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៧២១.- ការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចធនលាភសាមយិក

១-ប្រសិនបើកូនបំណុលនៃធនលាភ បានធ្វេសប្រហែសពុំបានផ្តល់ការកាលិកនៃធនលាភសាមយិក តាមពេលកំណត់ទៀងទាត់ ឬ បើពុំបានអនុវត្តករណីយកិច្ចផ្សេងទៀតទេ ភាគីម្ខាងទៀតអាចរំលាយកិច្ចសន្យា ហើយអាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវប្រាក់ដើមដែលបានធ្វើការផ្តល់ការកាលិកនោះបាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ភាគីម្ខាងទៀតត្រូវសងនូវចំនួនទាំងអស់នៃធនលាភដែលខ្លួន បានទទួលរហូតដល់ការរំលាយ ដោយដកការប្រាក់នៃប្រាក់ដើមនោះរហូតដល់ការរំលាយ ឱ្យទៅកូនបំណុលនៃធនលាភវិញ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនរារាំងលើការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតឡើយ ។

(កំណត់)

(1) ដោយសារតែកិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ជាកិច្ចសន្យាដែលមានលក្ខណៈមិនទៀង (contrat aléatoire) មានទស្សនៈខ្លះថា ទោះបីជាកូនបំណុលនៃធនលាភមិនបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចក៏ដោយ ក៏មិនគួរទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យារបស់ម្ចាស់បំណុលនៃកិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើទទួលស្គាល់តែសិទ្ធិទាមទារឱ្យបង់នូវធនលាភសាមយិកដែលយឺតយ៉ាវ និង សំណងនៃការខូចខាតប៉ុណ្ណោះ នោះវានឹងបង្រួញនូវវិសាលភាពនៃការសង្គ្រោះម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភសាមយិកទៅវិញ ហើយជាការមួយខ្លះសមភាព ដូច្នេះហើយ មាត្រានេះទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យា ហើយដាក់ករណីយកិច្ចឱ្យកូនបំណុលនៃធនលាភសាមយិកដែលមិនបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចនោះ ធ្វើបដិទានស្ថានភាពដើមឡើងវិញ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីឱ្យមានសមភាព ចំណែកនៃកាតព្វកិច្ចដែលបានអនុវត្តហើយ ចាំបាច់ត្រូវទូទាត់ដូច្នោះហើយបានជាគោលគំនិតនេះត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ ។

(2) ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣៩០ ប្រសិនបើមានការខូចខាតដែលកើតមានឡើងដោយសារការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់កូនបំណុលនៃធនលាភសាមយិក ព្រមជាមួយគ្នានឹងការកើតឡើងនៃសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យា សិទ្ធិទាមទារ

ឱ្យសងនូវសំណងនៃការខូចខាតក៏កើតឡើងដែរ ។ កថាខណ្ឌទី ២ បញ្ជាក់អំពីចំណុចនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ, មាត្រា ១៩៧៧ និង មាត្រា ១៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៧២២.- មរណភាព ដែលជាមូលហេតុនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់កូនបំណុលនៃ
ធនលាភសាមយិក

ប្រសិនបើមរណភាពរបស់បុគ្គលដែលធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃកំណត់ពេលចប់នៃកិច្ច
សន្យាធនលាភសាមយិក បានកើតឡើង ដោយសារមូលហេតុដែលជាការទទួលខុសត្រូវ
របស់កូនបំណុលនៃធនលាភសាមយិក តុលាការអាចប្រកាសថា សិទ្ធិលើបំណុលបន្ត
មានអត្ថិភាព ក្នុងអំឡុងពេលសមរម្យ តាមការទាមទាររបស់ម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភ
សាមយិក ឬ សន្តតិជន របស់បុគ្គលនោះ បាន ។

(កំណត់)

(1) ដោយសារតែមរណភាពនៃបុគ្គលជាក់លាក់ណាម្នាក់ ជាមូលហេតុនៃការរំលត់កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត
ចំពោះកូនបំណុលនៃធនលាភសាមយិក ប្រសិនបើបុគ្គលជាក់លាក់នោះទទួលមរណភាពកាន់តែឆាប់ បន្តកូនបំណុលកាន់
តែស្រាល ។ ក្នុងករណីដែលមរណភាពរបស់បុគ្គលជាក់លាក់នោះ បានកើតឡើង ដោយសារមូលហេតុដែលជាការទទួល
ខុសត្រូវរបស់កូនបំណុលនៃធនលាភសាមយិក ប្រសិនបើទទួលស្គាល់នូវការសម្រាលនូវបន្ទុករបស់កូនបំណុលនោះទៅ
នឹងធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវសមភាព ។ បញ្ហានេះមានវិធីសាស្ត្រមួយដើម្បីដោះស្រាយដែរ គឺ ការទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិរំលាយ
កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ក៏ប៉ុន្តែ វិធីសាស្ត្រនេះមិនមែនជាដំណោះស្រាយទន់ភ្លន់ទេ ។ ដូច្នេះហើយបានជា
ក្នុងមាត្រានេះ វិធីសាស្ត្រផ្សេងត្រូវបានជ្រើសរើស គឺ ពេលបញ្ចប់កិច្ចសន្យាធនលាភ សាមយិកមួយជីវិតនោះ អាច
ពន្យារពេលសមរម្យបាន ដោយការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការ ដើម្បីរក្សានូវសមភាព ។

(2) ក្នុងករណីដែលតុលាការទទួលស្គាល់នូវ "អំឡុងពេលសមរម្យ" នេះ "អំឡុងពេលសមរម្យ" នេះ មានន័យថាជា
អំឡុងពេលមួយសមស្របទៅតាមពេលដែលបុគ្គលនោះអាចមានជីវិត ដោយព្យាករទៅតាមស្ថានភាពនៃសុខភាព ឬ
អាយុ ជាអាទិ៍ របស់បុគ្គលជាក់លាក់នោះ ។

(3) តើតុលាការប្រកាសបន្តនូវអត្ថិភាពកិច្ចសន្យានៅក្នុង "អំឡុងពេលសមរម្យ" ឬ មិនប្រកាសនោះ គឺជាការប្រគល់
ឱ្យតុលាការធ្វើការវិនិច្ឆ័យឱ្យបានសមស្រប ដោយគិតពិចារណានូវភាពជាក់ស្តែងនៃមូលហេតុដែលជាការទទួលខុសត្រូវ
របស់កូនបំណុលនៃធនលាភសាមយិក ។ ដូច្នេះហើយ មាត្រានេះចែងថា ជាចំណុចសម្រេចដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ តុលាការ

។

(4) មាត្រានេះពុំរារាំងនូវការអនុវត្តតាមមាត្រា ៧២១ ទេ ហេតុដូច្នោះ ម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភសាមយិក ឬ សន្តតិជនរបស់អ្នកនោះ អាចជ្រើសរើសយកការទាមទារដោយយោងតាមមាត្រានេះ ឬ អាចទាមទារដោយយោងតាមមាត្រា ៧២១ ក៏បានដែរ ។ មានន័យថា ម្ចាស់បំណុលនៃធនលាភសាមយិក ឬ សន្តតិជនរបស់អ្នកនោះ អាចជ្រើសរើសយកវិធីណាមួយចំណេញជាងបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៧២៣.- ធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ដោយអង្គុយទាន

បញ្ញត្តិនៃជំពូកទី ១២ (កិច្ចសន្យាធនលាភសាមយិកមួយជីវិត) នេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះអង្គុយទានដែលភ្ជាប់បន្ទុកនៃធនលាភសាមយិកមួយជីវិត ។

(កំណត់)

ធនលាភសាមយិកអាចធ្វើដោយកិច្ចសន្យា ឬ ដោយអង្គុយទានដែលភ្ជាប់នឹងបន្ទុក ។ គ្មានមូលហេតុណាមួយឱ្យចាត់ចែងធនលាភសាមយិកមួយជីវិតដោយអង្គុយទាន ផ្សេងពីធនលាភសាមយិកមួយជីវិតដោយកិច្ចសន្យាទេ ហេតុដូច្នោះ មាត្រានេះចែងច្បាស់លាស់ឱ្យអនុវត្តដូចគ្នាតាមបញ្ញត្តិនៃជំពូកនេះ ចំពោះធនលាភសាមយិកមួយជីវិតដោយអង្គុយទានដែលភ្ជាប់នឹងបន្ទុកផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៩៦៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

ជំពូកទី ១៣ ការសះជា

មាត្រា ៧២៤.- និយមន័យ

ការសះជា សំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយ ដែលភាគី បានព្រមព្រៀងបញ្ចប់វិវាទដែលមានរវាងគ្នានឹងគ្នា ដោយធ្វើសម្បទានទៅវិញទៅមក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនិយមន័យនៃការសះជា ។

ការសះជា គឺជាកិច្ចសន្យាបញ្ចប់នូវវិវាទរវាងភាគីដែលមានវិវាទនោះ ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា អំពីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍រវាងចារី និង អ្នករងគ្រោះ មានវិវាទអំពីទឹកប្រាក់នៃសំណងនៃការខូចខាត ហើយភាគីទាំងនេះបានព្រមព្រៀងគ្នាស្តីពីទឹកប្រាក់នៃសំណងនេះ តាមរយៈការចរចាដើម្បីដោះស្រាយវិវាទនេះ ។ ចំពោះការសះជាតាមផ្លូវតុលាការ មាន

អានុភាពបញ្ចប់រឿងក្តីតាមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ហើយមានខ្លឹមសារមួយទៀត គឺ ការបង្កើតកិច្ចសន្យាសះជាដើម្បីបញ្ចប់ វិវាទរវាងភាគីតាមផ្លូវច្បាប់នីតិករជន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៧២៥.- វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការសះជា

១-ដើម្បីធ្វើការសះជា ភាគីត្រូវមានសិទ្ធិអំណាចចាត់ចែងវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ មាន នៅក្នុងការសះជានោះ ។

២-ការសះជា ដើម្បីធ្វើឱ្យទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលមោឃៈ ដោយសារភាពផ្ទុយនឹង សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬ ទំនៀមទម្លាប់ល្អ ឬ បញ្ញត្តិដែលអនុវត្តដោយបង្ខំ ឱ្យមាន អានុភាពឡើងនោះ ត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងស្តីពីវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការសះជា ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីលក្ខខណ្ឌនៃការសះជាថា ភាគីនៃការសះជាត្រូវមានសិទ្ធិអំណាចចាត់ចែងវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ដែលមាននៅក្នុងការសះជានោះ ។ ឧទាហរណ៍ ភតិកៈនៃដីធ្លីម្នាក់ មិនអាចសះជាគ្នាចំពោះវិវាទអំពីព្រំដី ជាមួយនឹង ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដីនៅជាប់ដីនោះបានទេ ។ ទោះបីជាបានធ្វើកិច្ចសន្យាសះជា ក៏កិច្ចសន្យានោះក្លាយជាមោឃៈដែរ ហើយ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដីជាប់គ្នានោះ ពុំអាចអះអាងអំពីខ្លឹមសារនៃកិច្ចសន្យាសះជានោះ ចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដីដែលបានជួលទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ឧទាហរណ៍ ស្តីពីប្រាក់ឈ្នះល្បែងស៊ីសង ឬ ប្រាក់លក់ទិញគ្រឿងញៀន ការបង្វែរប្រាក់ នេះទៅជាប្រាក់កម្ចី ដើម្បីធ្វើឱ្យសិទ្ធិលើបំណុលមានសុពលភាពនោះ ត្រូវទុកជាមោឃៈ ។ មានន័យថា មិនអនុញ្ញាតឱ្យ បង្វែរអ្វីមួយទៅជាទំនាក់ទំនងគតិយុត្តមួយផ្សេង ដើម្បីសំអាតប្រាក់បានឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ២០៥៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ។

មាត្រា ៧២៦.- ខសន្យាអំពីប្រាក់ធានាសំណងក្នុងករណីបំពានកិច្ចសន្យា

ក្នុងកិច្ចសន្យាសះជា អាចបន្ថែមខសន្យាអំពីប្រាក់ធានាសំណងក្នុងករណីបំពានកិច្ច សន្យា ចំពោះបុគ្គលដែលមិនអនុវត្តកិច្ចសន្យានោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងឡើងដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា អាចបន្ថែមនូវខសន្យាស្តីពីប្រាក់ធានាសំណងក្នុងករណីបំពាន កិច្ចសន្យា នៅក្នុងកិច្ចសន្យាសះជាបាន ។

ក្នុងកិច្ចសន្យាសះជា ដើម្បីដោះស្រាយវិវាទ ហើយទាមទារឱ្យភាគីម្ខាងទៀតនៃកិច្ចសន្យា អនុវត្តតាមការសន្យា នោះដោយស្ម័គ្រចិត្ត តាមធម្មតា ភាគីច្រើនតែបន្ថយនូវទឹកប្រាក់ដែលបានទាមទារពីមុន ឬ ទទួលស្គាល់នូវការសងបណ្តាក់ ជាដើម ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតមិនបានអនុវត្តតាមការព្រមព្រៀងនៃការសះជានោះទេ មូលដ្ឋាននៃ ការសះជានឹងត្រូវបែកបាក់ ហេតុនេះហើយ អាចដាក់បន្ទុកឱ្យបង់ប្រាក់ធានាសំណងពេលបំពានកិច្ចសន្យានោះបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីសះជាដែលមិនត្រូវធ្វើសកម្មភាពណាមួយ ដូចជាពុំត្រូវបញ្ចេញសម្លេងអីងកង ជាអាទិ៍ មានករណីខ្លះ ភាគីកំណត់ជាមុននូវការពិន័យពេលដែលបំពានការព្រមព្រៀងនេះ ដើម្បីធ្វើឱ្យអ្នកមានករណីយកិច្ចអនុវត្តតាមការសន្យា របស់ខ្លួន ។ មាត្រានេះ អនុញ្ញាតឱ្យមានកិច្ចសន្យាសះជាដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងខសន្យានៃប្រាក់ធានាសំណងក្នុងករណីបំពាន កិច្ចសន្យា ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នូវប្រាក់សំណងក្នុងករណីបំពានកិច្ចសន្យាដែលមានទឹកប្រាក់សំណងច្រើនហួស ហេតុ កិច្ចសន្យាអាចក្លាយទៅជាមោឃៈ ដោយសារផ្ទុយនឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និង ទំនៀមទម្លាប់ល្អ ហេតុនេះ ហើយ ត្រូវកំណត់នូវខសន្យាដែលមានសំណងធានាក្នុងករណីបំពានកិច្ចសន្យា ដោយមានទឹកប្រាក់សមរម្យមួយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ២០៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៧២៧.- អានុភាពនៃការសះជា

ក្នុងករណីដែលទទួលស្គាល់ថាភាគីម្ខាងមានសិទ្ធិ ឬ បានទទួលស្គាល់ថាភាគីម្ខាង ទៀតគ្មានសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដោយការសះជា ហើយបើបានរកឃើញភស្តុតាងដែល សន្និដ្ឋានបានថា ភាគីនោះគ្មានសិទ្ធិនោះតាំងពីដើមមក ឬ បើបានរកឃើញភស្តុតាងដែល សន្និដ្ឋានបានថា ភាគីម្ខាងទៀតមានសិទ្ធិនោះ ត្រូវចាត់ទុកថា សិទ្ធិនោះ ត្រូវបានផ្ទេរទៅ ឱ្យភាគីនោះ ដោយការសះជា ឬ ត្រូវចាត់ទុកថា សិទ្ធិរបស់ភាគីម្ខាងទៀត ត្រូវបានរលត់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា តើទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលមានពីមុនមក នឹងក្លាយទៅជាយ៉ាងណាដែរ ក្នុងករណីដែលមាន កិច្ចសន្យាសះជា ។

ឧទាហរណ៍ A បានអះអាងថា បានធ្វើលទ្ធកម្មនូវដីធ្លីមួយកន្លែងរបស់កម្មសិទ្ធិករ B ដោយសារអាជ្ញាយុកាលនៃ លទ្ធកម្មសិទ្ធិ ហើយរឿងវិវាទពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីនេះរវាង A និង B បានកើតឡើង ។ បន្ទាប់មក A និង B បានធ្វើ កិច្ចសន្យា សះជាមួយដែលមានខ្លឹមសារថា ដីពាក់កណ្តាលដែលនៅភាគខាងកើត គឺជារបស់ A ដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយ

អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ រឹងដីពាក់កណ្តាលទៀតដែលនៅភាគខាងលិច គឺជារបស់ B ដដែល ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើក្រោយពីនោះមក គេរកឃើញភស្តុតាងច្បាស់លាស់ថា តាមការពិត A ពុំបានកាន់កាប់ដីនោះទេ នោះ A ក៏ពុំ បានធ្វើលទ្ធកម្មនូវដីពាក់កណ្តាលភាគខាងកើតនោះដោយអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិដែរ ។ ទោះបីជាមានករណីដូចនេះ ក៏ដោយ ក៏កម្មសិទ្ធិនៃដីពាក់កណ្តាលភាគខាងកើត ត្រូវផ្ទេរទៅឱ្យ A តាមកិច្ចសន្យាសះជា ដោយអានុភាពនៃកិច្ចសន្យា សះជាដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើពេលក្រោយមក គេរកឃើញភស្តុតាងច្បាស់លាស់ថា A បានកាន់កាប់ដីនោះទាំងអស់ ក្នុងគោលបំណងធ្វើជាកម្មសិទ្ធិករនៃដីទាំងមូលនោះ ពិតមែន A អាចធ្វើលទ្ធកម្មនូវដីពាក់កណ្តាលភាគខាងលិចដែរ ដោយអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ។ ក្នុងករណីនេះក៏ដោយ ក៏កម្មសិទ្ធិនៃដីពាក់កណ្តាលភាគខាងលិចនៅតែជារបស់ B ដដែល ដោយសារកិច្ចសន្យាសះជានោះ មានន័យថា អានុភាពនៃលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាលរបស់ A ត្រូវបានបាត់បង់ ។ នេះគឺជាអានុភាពនៃការសះជា ។ ចំពោះរឿងវិវាទអំពីប្រាក់ ក៏ដូចគ្នាដែរ ឧទាហរណ៍ ក្នុងរឿងសំណងនៃការខូចខាត ដោយសារគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ជនរងគ្រោះ A បានទាមទារសំណងនៃការខូចខាតជាទឹកប្រាក់ ២០០ ដុល្លារ រីឯចារិកវិញ បានអះអាងថា ការខូចខាតមានតែ ១០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះទេ ហើយគេទាំងពីរបានសះជាដោយកំណត់ជាទឹកប្រាក់សំណង នៃការខូចខាត ១៥០ ដុល្លារ ។ តែក្រោយមក ពេលគេរកឃើញភស្តុតាងថា ការខូចខាតមាន ១៧០ ដុល្លារ ដូច្នេះ សិទ្ធិទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាត ២០ ដុល្លាររបស់ A ត្រូវរលត់ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើការខូចខាតពិតមានតែ ១២០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ទេ មានន័យថា ៣០ ដុល្លារដែលលើស ក៏ត្រូវបានផ្ទេរពី B ទៅ A ដោយសារអានុភាពនៃកិច្ចសន្យា សះជានេះដែរ ។ ដូច្នេះហើយបានជាមាត្រានេះចែងថា អានុភាពនៃការរលត់ ឬ ការផ្ទេរសិទ្ធិនឹងកើតឡើងដោយសារ កិច្ចសន្យាសះជា ដើម្បីកុំឱ្យមានបញ្ហាទាមទារសំណងនៃសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុកើតឡើងពេលក្រោយទៀត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ៧២៨.- ការភាន់ច្រឡំដែលទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ជាអាទិ៍ ទោះបីជាក្នុងករណីដែលបានសះជា ដោយភាគីម្ខាងភាន់ច្រឡំអំពីម្ចាស់សិទ្ធិ ឬ អង្គហេតុដែលជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាតម្លៃនៃកម្មវត្ថុក៏ដោយ ប្រសិនបើការសះជានោះ បានធ្វើដោយសម្បទានគ្នាទៅវិញទៅមកអំពីម្ចាស់សិទ្ធិ ឬ អត្ថិភាព នត្ថិភាពនៃអង្គហេតុ ឬ ការវាយតម្លៃ ជាអាទិ៍ ភាគីពុំអាចយកមូលហេតុនៃការភាន់ច្រឡំពីម្ចាស់សិទ្ធិ ឬ អត្ថិភាព នត្ថិភាពនៃអង្គហេតុ ឬ ការវាយតម្លៃ ជាអាទិ៍ មកលុបចោលការសះជាបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិធ្វើការកម្រិតចំពោះការលុបចោលកិច្ចសន្យាសះជាដោយសារការភាន់ច្រឡំ តាមលក្ខណៈពិសេស

នៃកិច្ចសន្យាសេះជា ។

ភាគីអាចមានការភាន់ច្រឡំ អំពីអង្គហេតុ ជាអាទិ៍ ក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យាសេះជា ។ ក្នុងចំណោមនោះ អាចមានករណី ដែលភាគីពុំមានគំនិតសេះជាទេ តែបានចុះហត្ថលេខាលើលិខិតសេះជាក្រៅតុលាការដោយការភាន់ច្រឡំ ឬ មានគំនិត សេះជាក្នុងទឹកប្រាក់ចំនួន ១០០០ ដុល្លារ តែបានច្រឡំសរសេរតែ ១០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ នៅលើលិខិតសេះជា ។ ក្នុងករណី ដូចនេះ ភាគីដែលបានភាន់ច្រឡំ អាចលុបចោលកិច្ចសន្យាសេះជានោះបាន ដោយការភាន់ច្រឡំ ដោយផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៣៤៦ នៃក្រមនេះ ។ បន្ទាប់មក អាចមានករណីដែលភាគីធ្វើកិច្ចសន្យាសេះជាដោយមាន ការភាន់ច្រឡំអំពីម្ចាស់សិទ្ធិ ឬ អង្គហេតុដែលជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាតម្លៃនៃកម្មវត្ថុ ។ ឧទាហរណ៍ A បានអះអាងថា ខ្លួនបានធ្វើលទ្ធកម្មដីធ្លីដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ B ដោយអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ រីឯ B វិញ ដោយគិតឃើញថា A បានកាន់កាប់ដីនោះ ជាប់លាប់អស់រយៈពេល ១០ ឆ្នាំហើយ ក៏សុខចិត្តយល់ព្រមសេះជាជាមួយ A ដោយផ្ទេរកម្មសិទ្ធិដីនោះ ទៅឱ្យ A ហើយទទួលប្រាក់តាមការសេះជាតែបន្តិចបន្តួចវិញ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រោយមក គេរកឃើញថា ក្នុងអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំនោះ មានពេល ២ ឆ្នាំ ដែល A មិនបានកាន់កាប់ដីនោះ ដូច្នេះហើយ អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិនោះ មិនទាន់បាន សម្រេចនៅឡើយទេ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើរវាង A និង B ពេលចរចាដើម្បីធ្វើកិច្ចសន្យាសេះជា មានការជជែកអំពី ការកាន់កាប់ដោយ A តែ B បានយល់ព្រមធ្វើកិច្ចសន្យាសេះជា ដោយសារខ្លួនយល់ឃើញថា ការអះអាងរបស់ A មានភាព សមរម្យខ្លាំង នោះ B មិនអាចលុបចោលកិច្ចសន្យាសេះជានោះ ដោយយកមូលហេតុថា មានការភាន់ច្រឡំអំពី ការមិនបានកាន់កាប់ដីនោះ រយៈពេល ២ ឆ្នាំ នៅក្នុងអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំនោះ ដោយ A (ការភាន់ច្រឡំអំពីអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃអង្គហេតុ) បានទេ ។ មានករណីផ្សេងទៀត ដូចជាករណីទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយគ្រោះថ្នាក់ ចរាចរណ៍វិញ ជនរងគ្រោះបានអះអាងថា មានការខូចខាតចំនួន ២០០ ដុល្លារ រីឯចារិកវិញ បានអះអាងថា ការខូចខាតមាន តែ ១០០ ដុល្លារទេ ហើយភាគីសងខាងបានសេះជាគ្នាថា ការខូចខាតមានចំនួន ១៥០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើ ភាគីទាំងសងខាងបានជជែកគ្នាអំពីការវាយតម្លៃនៃការខូចខាតនោះ ហើយបានធ្វើកិច្ចសន្យាសេះជាដូចនោះ ភាគីមិនអាច លុបចោលកិច្ចសន្យាសេះជា ក្រោយពេលនោះ ដោយយកមូលហេតុថា មានការភាន់ច្រឡំអំពីការវាយតម្លៃនៃការខូចខាត បានឡើយ ។ ការដាក់កម្រិតក្នុងការលុបចោលនូវកិច្ចសន្យាសេះជា ដោយការភាន់ច្រឡំនេះ គឺដើម្បីជៀសវាងនូវវិវាទ ជាថ្មីទៀតកើតឡើង ដោយសារមានមូលហេតុភាន់ច្រឡំ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការកម្រិតនេះទទួលស្គាល់តែចំពោះករណីដែល "ការសេះជានោះ បានធ្វើដោយសម្បទានទៅវិញទៅមកអំពីម្ចាស់សិទ្ធិ ឬ អត្ថិភាព នត្ថិភាពនៃអង្គហេតុ ឬ ការវាយតម្លៃ ជាអាទិ៍" ប៉ុណ្ណោះទេ ដូច្នេះហើយ យើងសន្និដ្ឋានថា ភាគីនោះបានសេះជា ដោយមានការទទួលស្គាល់ថា ខ្លួនអាចមាន ការភាន់ច្រឡំ ហើយទោះបីជាមានការកម្រិតដូចនេះក៏ដោយ ក៏មិនមែនជាការមួយតឹងរឹងធ្ងន់ធ្ងរសម្រាប់ភាគីដែល បានភាន់ច្រឡំទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

វាក្យខណ្ឌទី ២ មាត្រា ២០៥៤ និង មាត្រា ២០៥៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

ជំពូកទី ១៤ ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល

មាត្រា ៧២៩.- ករណីយកិច្ចគ្រប់គ្រងរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល

១- ទោះបីជាគ្មានសិទ្ធិអំណាចក៏ដោយ ការចាប់ផ្តើមគ្រប់គ្រងកិច្ចការដើម្បីបុគ្គល ដទៃ ហៅថា ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ។ បុគ្គលដែលធ្វើការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ហៅថា អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ។

២- អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ត្រូវគ្រប់គ្រងដោយព្យាយាមប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាម ជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត តាមវិធីដែលសមរម្យជាងគេ ដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់ សាមីខ្លួន ផ្អែកតាមលក្ខណៈនៃកិច្ចការនោះ ។

៣- ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល បានដឹងអំពីឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួន ឬ ប្រសិន បើអាចដឹងអំពីឆន្ទៈនោះ បាន ត្រូវធ្វើការគ្រប់គ្រងដោយផ្អែកតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

(1) ក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ មនុស្សយើងជានិច្ចកាលយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការរបស់អ្នកដទៃ ទោះបីជាគ្មានសិទ្ធិអំណាច ឬ ករណីយកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់ដើម្បីធ្វើបែបនោះក៏ដោយ ។ ដូចដែលយើងដឹងស្រាប់ហើយថា ការជួយគ្នាទៅវិញទៅមក រវាងអ្នកជិតខាង សាមគ្គីភាពសង្គម និង កិច្ចសហប្រតិបត្តិការទៅវិញទៅមក មានសារៈសំខាន់ណាស់នៅក្នុងជីវិតរបស់ មនុស្សយើង ។ ប៉ុន្តែ វាច្បាស់ណាស់ទៅហើយដែលថា ការជួយគ្នាទៅវិញទៅមកនេះ គឺជា "ការជ្រៀតជ្រែកចូលទៅក្នុង កិច្ចការរបស់អ្នកដទៃ" ។ ប្រសិនបើយើងអនុវត្តគោលការណ៍ស្វ័យភាពនៃបុគ្គលឯកជនឱ្យជាក់លាក់ទៅ ការជួយគ្នា ទៅវិញទៅមកបែបនេះ ត្រូវបានវាយតម្លៃថា ខុសច្បាប់ ។ ដោយសារតែហេតុផលនេះហើយ ជាករណីលើកលែងចំពោះ គោលការណ៍ស្វ័យភាពនៃបុគ្គលឯកជន ជំពូកនេះដាក់បញ្ចូលនូវបញ្ញត្តិដែលធ្វើឱ្យ "ការជ្រៀតជ្រែកចូលទៅក្នុងកិច្ចការ របស់អ្នកដទៃ" មិនខុសច្បាប់ ប្រសិនបើការជ្រៀតជ្រែកនោះបានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌមួយចំនួន និង បញ្ញត្តិដទៃផ្សេងទៀត ដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងទំនាក់ទំនងសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរវាងអ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល និង សាមីខ្លួន ។ ដោយសារ ទំនាក់ទំនងនេះកើតឡើងដោយច្បាប់ តែមិនមែនដោយឆន្ទៈរបស់ភាគី ទំនាក់ទំនងនេះត្រូវបានហៅថាជា "ទំនាក់ទំនងនៃ កាតព្វកិច្ចដែលកំណត់ដោយច្បាប់" ។

(2) កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះកំណត់និយមន័យថា "ការជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការអ្នកដទៃ" តាមរយៈការជួយគ្នា ទៅវិញទៅមក គឺជា "ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល" ហើយឱ្យនិយមន័យថា បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រង គឺជា អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ។

ដើម្បីឱ្យសកម្មភាពមួយអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល អ្នកគ្រប់គ្រងចាំបាច់ត្រូវមានឆន្ទៈ

គ្រប់គ្រងកិច្ចការ "ដើម្បីបុគ្គលដទៃ" ។ ឆន្ទៈនេះគឺហៅថា "ឆន្ទៈគ្រប់គ្រង" ។ ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងគ្មានឆន្ទៈគ្រប់គ្រង ទេ សកម្មភាពគ្រប់គ្រងនោះមិនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលទេ ហើយអ្នកគ្រប់គ្រងមិនអាចទាមទារ ឱ្យសងវិញនូវសោហ៊ុយដែលបានចំណាយសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងនោះ ជាអាទិ៍ ទេ ។ ប៉ុន្តែ សកម្មភាពមួយក៏អាចត្រូវបាន ចាត់ទុកថាជាការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលផងដែរ ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងមានទាំងឆន្ទៈគ្រប់គ្រង "ដើម្បីបុគ្គលដទៃ" និង "ដើម្បីសាមីខ្លួន" ។ ឧទាហរណ៍ ដូចជា ប្រសិនបើច្រាំងទន្លេទំនងជាត្រូវបាក់ដោយសារការកើនឡើងនៃទឹកទន្លេ ហើយ មានអ្នករស់នៅក្បែរដងទន្លេណាម្នាក់ ចាត់វិធានការជាបន្ទាន់ ដើម្បីទប់កុំឱ្យច្រាំងបាក់ ដើម្បីការពារមិនមែនតែផ្ទះខ្លួនឯង ប៉ុណ្ណោះទេ គឺដើម្បីការពារផ្ទះអ្នកជិតខាងដែរ សកម្មភាពបែបនោះនឹងត្រូវចាត់ទុកថាជាការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ។

ពាក្យថា "ការគ្រប់គ្រង" ដែលប្រើនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល គឺខុសគ្នាពីគោលគំនិតនៃ "ការគ្រប់គ្រង" ដែលត្រូវបានប្រើនៅក្នុងផ្នែកដទៃទៀតនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ត្រង់ចំណុចថា ពាក្យ "គ្រប់គ្រង" ដែលត្រូវបានប្រើក្នុងការ គ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលនោះ រាប់បញ្ចូលទាំងសកម្មភាពចាត់ចែងផងដែរ ។ ប៉ុន្តែ ការចាត់ចែងនេះត្រូវតែធ្វើឡើងតាម មធ្យោបាយសមស្របបំផុតដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់សាមីខ្លួន ។

(3) កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីករណីយកិច្ចជាមូលដ្ឋានរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងថា អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល មានករណីយកិច្ច គ្រប់គ្រងដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ដើម្បីគ្រប់គ្រងកិច្ចការតាមវិធីដែលសមរម្យជាងគេ ដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់សាមីខ្លួន ។ ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងមិនបានបំពេញករណីយកិច្ចគ្រប់គ្រងដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិតទេ សកម្មភាពគ្រប់គ្រងនោះត្រូវចាត់ទុកថា ខុសច្បាប់ ហើយអ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវទទួល ខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងការខូចខាតដែលកើតឡើងពីការខកខាននោះ ។

ករណីយកិច្ចគ្រប់គ្រងដោយប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត មានន័យថា ជាការគ្រប់គ្រងកិច្ចការ ដោយមានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ ដែលអ្នកប្រកបដោយវិចារណញ្ញាណនឹងធ្វើ ក្នុងស្ថានភាពជាក់លាក់ណាមួយ ។

(4) ចំពោះបញ្ហាថា តើសកម្មភាពរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងបម្រើ ឬ មិនបម្រើឱ្យផលប្រយោជន៍របស់សាមីខ្លួន ជាគោលការណ៍ ត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយសាមីខ្លួនផ្ទាល់ ។ ហេតុដូច្នោះ ក្នុងករណីដែលអ្នកគ្រប់គ្រងបានដឹង ឬ អាចដឹងបាននូវឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួន អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវគ្រប់គ្រងកិច្ចការដោយយោងតាមឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួននោះ ។ កថាខណ្ឌទី ៣ បញ្ជាក់អំពីចំណុចនេះ ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកគ្រប់គ្រងមិនអាចដឹងឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួនទេ ឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួននោះ ត្រូវបានវិនិច្ឆ័យដោយយោងតាម ទស្សនៈទូទៅក្នុងសង្គម ដោយគិតពីចារណានូវលក្ខណៈនៃកិច្ចការ កាលៈទេសៈជាក់ស្តែងជុំវិញសកម្មភាពគ្រប់គ្រង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៧៧ មាត្រា ៦៧៩ និង មាត្រា ៦៨៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី អាស្ត្រីម៉ង់, មាត្រា ៤១៩ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចនៃប្រទេសស្វីស, មាត្រា ៨២៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ៧៣០.- ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលក្នុងភាពបន្ទាន់

ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល បានធ្វើការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ដើម្បី ជៀសវាងគ្រោះថ្នាក់ នៅក្នុងសភាពបន្ទាន់ ចំពោះរូបកាយសាមីខ្លួន កិត្តិយស ឬ ទ្រព្យ សម្បត្តិ លុះត្រាតែគ្មានគំនិតទុច្ចរិត ឬ កំហុសធ្ងន់ធ្ងរ តែប៉ុណ្ណោះទេ ទើបអ្នកគ្រប់គ្រង ដោយឈឺឆ្កាល ពុំមានការទទួលខុសត្រូវលើសំណងនៃការខូចខាត ដែលកើតឡើងដោយ សារការគ្រប់គ្រងនោះ ។

(កំណត់)

ប្រសិនបើផលប្រយោជន៍តាមផ្លូវច្បាប់របស់អ្នកដទៃ ដែលមានដូចជា ជីវិត ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិ ជាដើម ស្ថិតក្នុង ស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់ សកម្មភាពដើម្បីសង្គ្រោះផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់ទាំងអស់នោះ មិនមែនគ្រាន់តែគួរតែទទួលស្គាល់ ថា ស្របច្បាប់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ គួរតែត្រូវបានគាំទ្រយ៉ាងសកម្មផងដែរ ពីទស្សនៈនៃការជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ហេតុដូច្នេះ ចំពោះសកម្មភាពគ្រប់គ្រងក្នុងករណីដែលមានស្ថានភាពបន្ទាន់ មាត្រានេះបន្ថយនូវករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្ន របស់អ្នកគ្រប់គ្រងតិចជាងការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលក្នុងករណីធម្មតា ហើយចែងថា អ្នកគ្រប់គ្រងមិនមានការទទួល ខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងការខូចខាតទៅសាមីខ្លួនឡើយ ចំពោះរាល់ការខូចខាតទាំងឡាយណាដែលបង្កឡើងដោយ សកម្មភាពគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលក្នុងភាពបន្ទាន់ លើកលែងតែអ្នកគ្រប់គ្រងនោះមានគំនិតទុច្ចរិត ឬ កំហុសធ្ងន់ធ្ងរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ស្ថានភាពបន្ទាន់ក៏ត្រូវគិតពិចារណាដាក់ចូលជាកត្តាសម្រាប់កាត់បន្ថយនូវករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អ្នក គ្រប់គ្រងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ុង, មាត្រា ១៣៧៤ នៃក្រម រដ្ឋប្បវេណីបារាំង, កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៤២០ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចនៃប្រទេសស្វីស

មាត្រា ៧៣១.- ករណីយកិច្ចជូនដំណឹងរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល

អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ត្រូវជូនដំណឹងអំពីការ បានចាប់ផ្តើមការគ្រប់គ្រង ដោយឈឺឆ្កាលទៅឱ្យសាមីខ្លួន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលសាមីខ្លួន បានដឹងអំពីការគ្រប់គ្រងនោះហើយ ការជូនដំណឹងនេះពុំចាំបាច់ឡើយ ។

(កំណត់)

(1) ជាទូទៅ នៅពេលណាដែលការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលចាប់ផ្តើម សាមីខ្លួនច្រើនតែមិនដឹងអំពីការគ្រប់គ្រងដោយ ឈឺឆ្កាលនោះទេ ។ ទោះបីជាការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលនេះ គឺជាការជួយគ្នាទៅវិញទៅមករវាងអ្នកជិតខាងក៏ដោយ

ក៏វានៅតែជាការជ្រៀតជ្រែកចូលទៅក្នុងកិច្ចការរបស់អ្នកដទៃដែរ ហេតុដូច្នោះ តាមគោលការណ៍ស្វ័យភាពនៃបុគ្គល ឯកជន គួរតែសាមីខ្លួនចូលរួមនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលនោះឱ្យបានឆាប់តាំងពីដំបូងតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ ដោយសារមូលហេតុនេះ មាត្រានេះកំណត់អំពីករណីយកិច្ចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ក្នុងការជូនដំណឹងអំពីការចាប់ផ្តើម ការគ្រប់គ្រងនោះ ទៅសាមីខ្លួន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមិនស្គាល់សាមីខ្លួនទេ អ្នកគ្រប់គ្រងមិនចាំបាច់ ធ្វើការជូនដំណឹងទេ ដោយសារតែអ្នកគ្រប់គ្រងមិនអាចធ្វើការជូនដំណឹងទៅសាមីខ្លួនបានឡើយ ។

(2) ភាពយឺតយ៉ាវ ឬ មិនយឺតយ៉ាវនៃការជូនដំណឹង ត្រូវវិនិច្ឆ័យទៅតាមលក្ខណៈនៃការគ្រប់គ្រងកិច្ចការនោះ ។ ប្រសិនបើកិច្ចការដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងនោះ គឺជាកិច្ចការតែមួយដង អ្នកគ្រប់គ្រងហាក់ដូចជាមិនចាំបាច់ធ្វើការជូនដំណឹង ទេ ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារបញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ អ្នកគ្រប់គ្រងមានករណីយកិច្ចរាយការណ៍ នៅចុងបញ្ចប់ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវតែជូនដំណឹង (រាយការណ៍) ទៅសាមីខ្លួន ទោះបីជាកិច្ចការគ្រប់គ្រងជាកិច្ចការតែ មួយដងក៏ដោយ ។

(3) ដោយសារការជូនដំណឹងដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រានេះ មានគោលបំណងបញ្ជាក់ថា តើសាមីខ្លួនយល់ព្រម ឬ មិន យល់ព្រមចំពោះ ការគ្រប់គ្រងកិច្ចការ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវរង់ចាំការចង្អុលបង្ហាញពីសាមីខ្លួន លើកលែងតែក្នុងស្ថានភាព ពិសេស ដែលការរង់ចាំនឹងបង្កនូវការខូចខាតដល់ផលប្រយោជន៍របស់សាមីខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ រហូតទាល់តែមានការចង្អុល បង្ហាញពីសាមីខ្លួនទៅចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រង អ្នកគ្រប់គ្រងនៅតែបន្តការគ្រប់គ្រងដែលស្របទៅនឹងឆន្ទៈដែលអាចយល់បាន របស់សាមីខ្លួន ឬ ប្រសិនបើមិនអាចប្រមាណយល់បានអំពីឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួនទេ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវបន្តការគ្រប់គ្រងឱ្យ បានស្របនឹងផលប្រយោជន៍របស់សាមីខ្លួន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦៩៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៨១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ៧៣២.- ករណីយកិច្ចបន្តការគ្រប់គ្រងរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល

អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ត្រូវបន្តការគ្រប់គ្រងនោះ រហូតដល់ពេលដែលសាមី ខ្លួន សន្តតិជន ឬ អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ របស់សាមីខ្លួននោះ អាចធ្វើការ គ្រប់គ្រងបាន ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើការបន្តការគ្រប់គ្រងនោះ ផ្ទុយនឹងឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួន ឬ ប្រសិនបើច្បាប់ថានឹងធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍សាមីខ្លួន ត្រូវបញ្ចប់ការគ្រប់គ្រងនោះ ។

(កំណត់)

(1) មាត្រានេះកំណត់ថា អ្នកគ្រប់គ្រងដែលបានចាប់ផ្តើមការគ្រប់គ្រង ត្រូវបន្តការគ្រប់គ្រងនោះរហូតដល់ពេលណាមួយ ។ ប្រសិនបើកិច្ចការដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងនោះ ជាកិច្ចការដែលត្រូវធ្វើតែមួយដង នោះនឹងមិនមានបញ្ហាអ្វីកើតឡើងទេ

ដោយសារការគ្រប់គ្រងនោះ ត្រូវចប់នៅពេលដែលអ្នកគ្រប់គ្រងបំពេញកិច្ចការគ្រប់គ្រងចប់សព្វគ្រប់ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ កិច្ចការទាមទារឱ្យមានការគ្រប់គ្រងជាបន្ត ហើយអំឡុងពេលដែលត្រូវធ្វើការគ្រប់គ្រងនោះ មិនបានកំណត់ជាក់លាក់ ទេនោះ បញ្ហានឹងកើតឡើងថា តើអ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវបន្តគ្រប់គ្រងរហូតដល់ពេលណា ។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ មាត្រា នេះចែងថា អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវបន្តការគ្រប់គ្រងរហូតដល់មានហេតុជាក់លាក់ណាមួយកើតឡើង ។

(2) អ្នកគ្រប់គ្រងមានករណីយកិច្ចបន្តធ្វើការគ្រប់គ្រងរហូតដល់ពេលដែលសាមីខ្លួន សន្តិជន ឬ អ្នកតំណាងដែលច្បាប់ បានកំណត់ អាចប្រុងប្រៀបដើម្បីធ្វើការគ្រប់គ្រងដោយខ្លួនឯងបាន ។ ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងចាប់ផ្តើមធ្វើការគ្រប់គ្រង ដោយឈឺឆ្កាល ហើយបោះបង់ចោលពាក់កណ្តាលទី អំពើរបៀបនេះនឹងបង្កឱ្យមានការខូចខាតមិនត្រឹមត្រូវដល់សាមីខ្លួន ជាញឹកញាប់ ។ ដោយសារតែហេតុផលនេះហើយ ជាគោលការណ៍ អ្នកគ្រប់គ្រងមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យបញ្ឈប់ ការគ្រប់គ្រងដោយការសម្រេចចិត្តរបស់ខ្លួនឯងតែម្ខាងនោះទេ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមានភាពច្បាស់លាស់ថា ការគ្រប់គ្រង ដោយឈឺឆ្កាលនោះ ផ្ទុយនឹងឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួន ឬ ធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍របស់សាមីខ្លួន ការបន្តការគ្រប់គ្រង មិនត្រូវបានអនុញ្ញាត ដោយយោងតាមស្មារតីនៃគោលគំនិតដើមនៃការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលដូចមានចែងក្នុង កថាខណ្ឌ ទី ២ និង កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៧២៩ ហេតុដូច្នោះ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវបញ្ឈប់ការគ្រប់គ្រង ទោះបីជាសាមីខ្លួន ជាអាទិ៍ មិនទាន់បានប្រុងប្រៀបដើម្បីធ្វើការគ្រប់គ្រងក៏ដោយ ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ធ្វើការបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់ឡើងវិញ នូវគោលគំនិតនេះ ។

(3) មាត្រានេះមិនមានបញ្ញត្តិចែងថា តើការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលត្រូវបញ្ឈប់ដែរ ឬ យ៉ាងណានោះទេ នៅពេលដែល អ្នកគ្រប់គ្រងទទួលមរណភាព ។ ទោះបីជាមានលទ្ធភាពក្នុងការបកស្រាយថា សន្តិជនរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវទទួល សន្តិកម្មនូវករណីយកិច្ចបន្តគ្រប់គ្រងកិច្ចការក៏ដោយ ក៏សន្តិជននោះអាចនឹងមិនមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងបានត្រឹមត្រូវ ដែរ ឧទាហរណ៍ដូចជាករណីដែលសន្តិជនរស់នៅឆ្ងាយ ជាដើម ។ ដោយសារតែសុឆន្ទៈរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង មានសារៈ សំខាន់ ចំពោះការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ហើយដោយសារតែមរណភាពរបស់អាណត្តិភាពក៏ជាមូលហេតុមួយ នៃការបញ្ឈប់អាណត្តិ (មាត្រា ៦៤៩) វាប្រហែលជាសមរម្យក្នុងការបកស្រាយថា ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ត្រូវបញ្ឈប់នៅពេលដែលអ្នកគ្រប់គ្រងទទួលមរណភាព ។ ប៉ុន្តែ បញ្ហានេះទុកឱ្យតុលាការសម្រេចថា តើត្រូវប្រកាន់យក ការបកស្រាយមួយណានោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨២៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៧០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំហុំ, កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៣៧២ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៧៣៣.- ការយកបញ្ញត្តិនៃអាណត្តិមកអនុវត្តដូចគ្នា

បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៦៤១ (ករណីយកិច្ចរាយការណ៍ របស់អាណត្តិគាហក) រហូតដល់មាត្រា ៦៤៣ (ករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតរបស់អាណត្តិគាហកដែលបានប្រើប្រាក់) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ។

(កំណត់)

ទោះបីជាការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលមិនត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួនក៏ដោយ ក៏វាស្រដៀងគ្នានឹងកិច្ចសន្យាអាណត្តិដែរ ត្រង់ចំណុចថា តាមរយៈកិច្ចសន្យាអាណត្តិ អាណត្តិគាហកធ្វើការចាត់ចែងកិច្ចការរបស់អាណត្តិទាយក ឯតាមការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល អ្នកគ្រប់គ្រងធ្វើការចាត់ចែងកិច្ចការដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់សាមីខ្លួន ។ ដូច្នេះ វាទំនងជាសមរម្យដែលអ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវទទួលបានបន្ទុកនូវករណីយកិច្ច ដូចគ្នានឹងករណីយកិច្ចដែលអាណត្តិគាហកត្រូវទទួលបានបន្ទុក ។ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះចែងថា បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៦៤១ (ករណីយកិច្ចរាយការណ៍របស់អាណត្តិគាហក) ដល់មាត្រា ៦៤៣ (ករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតរបស់អាណត្តិគាហកដែលបានប្រើប្រាក់) ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៣៧២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៦៨១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៧៣៤.- សិទ្ធិទាមទារសងសោហ៊ុយវិញរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល

១-ប្រសិនបើបានចេញចំណាយជាចាំបាច់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និង ថែរក្សាវត្ថុ ឬចំណាយបង្កើនតម្លៃ ដើម្បីសាមីខ្លួន អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលអាចទាមទារ ចំពោះសាមីខ្លួនឱ្យសងវិញបាន ។

២-បញ្ញត្តិកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៦៤៦ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងមកវិញ ជាអាទិ៍ នូវសោហ៊ុយរបស់អាណត្តិគាហក) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល បានទទួលបន្ទុកកាតព្វកិច្ចដែលជាសោហ៊ុយដែលបានបង្កើនតម្លៃ ដើម្បីសាមីខ្លួន ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ត្រឹមតែ កម្រិតនៃផលប្រយោជន៍ដែលសាមីខ្លួន បានទទួលជាក់ស្តែង ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងដោយ ឈឺឆ្កាល បានធ្វើការគ្រប់គ្រងផ្ទុយពីឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួន ។

(កំណត់)

(1) អត្ថប្រយោជន៍ក្នុងការទទួលស្គាល់ការបង្កើតសកម្មភាពគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល មាននៅត្រង់ចំណុចថា ប្រសិនបើ សកម្មភាពគ្រប់គ្រងមួយរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវបានចាត់ទុកថាជាស្របច្បាប់ ករណីយកិច្ចមួយចំនួននឹងកើតឡើងចំពោះ សាមីខ្លួន ដោយសារតែសកម្មភាពស្របច្បាប់របស់អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ។ ក្នុងចំណោមករណីយកិច្ចដែលកើតឡើង ចំពោះសាមីខ្លួន ករណីយកិច្ចមួយដែលទទួលស្គាល់បានដោយមិនមានមន្ទិល គឺករណីយកិច្ចសងនូវសោហ៊ុយដែលបាន ចំណាយសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង ។ បើនិយាយពីទស្សនៈនៃអ្នកគ្រប់គ្រងវិញ វាគឺជាសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងនូវសោហ៊ុយ ។

ដោយសារតែការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលបម្រើឱ្យផលប្រយោជន៍របស់សាមីខ្លួន យ៉ាងហោចណាស់ សាមីខ្លួនត្រូវ ទទួលបានបន្ទុកនូវសោហ៊ុយដែលបានចំណាយសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងដែរ ។ វាសមហេតុសមផលដែលយើងគិតបែបដូច្នោះថា "ទិណមានផលប្រយោជន៍ ទីនោះមានបន្ទុកនូវសោហ៊ុយ" ។ កថាខណ្ឌទី ១ កំណត់ច្បាស់លាស់អំពីបញ្ហានេះ ។

(2) ប្រសិនបើអ្នកគ្រប់គ្រងទទួលបានបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ច ក្នុងការប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល វាមានលក្ខណៈ ងាយស្រួលដែលអ្នកគ្រប់គ្រងអាចមិនត្រឹមតែអនុវត្តកាតព្វកិច្ច និង ទាមទារឱ្យសាមីខ្លួនសងសោហ៊ុយមកវិញ ដោយ យោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ ប៉ុន្តែ អាចទាមទារឱ្យសាមីខ្លួនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចជំនួសអ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលដែរនោះ ។ ការអនុវត្តរបៀបនេះនឹងកាត់បន្ថយនូវហានិភ័យរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងផងដែរ ។ ដោយគិតដល់បញ្ហានេះហើយ ទើបយើង បង្កើតឱ្យមានកថាខណ្ឌទី ២ ឡើង ។

(3) វាទាមទារឱ្យមានការគិតពិចារណាបន្ថែមដើម្បីកំណត់ថា ការខូចខាតដែលអ្នកគ្រប់គ្រងទទួលបាន នៅពេលប្រតិបត្តិ ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល គួរត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងសោហ៊ុយដែលបានចំណាយសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងដែរ ឬទេ ។ ដូចកថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៦៤៦ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអាណត្តិដែរ វាអាចត្រូវបានបកស្រាយថា អ្នកគ្រប់គ្រងអាច ទាមទារនូវសំណងការខូចខាតពីសាមីខ្លួន ចំពោះការខូចខាតទាំងឡាយណាដែលអ្នកគ្រប់គ្រងទទួលបានដោយគ្មានកំហុស ។ ប៉ុន្តែ យើងក៏អាចគិតបានដែរថា អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលមិនមានសិទ្ធិទាមទារសំណងការខូចខាតពីសាមីខ្លួនទេ ពីព្រោះអ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ដែលធ្វើកិច្ចការ មិនមែនដោយផ្អែកលើឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួន មិនគួរត្រូវបានចាត់ចែង ដូចគ្នានឹងអាណត្តិគាហកដែលធ្វើកិច្ចការ ដោយផ្អែកលើកិច្ចសន្យាអាណត្តិដែលធ្វើជាមួយសាមីខ្លួន (អាណត្តិទាយក) នោះទេ ។

ជាទូទៅ ដោយសារតែមានករណីច្រើនប្រភេទដែលអ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលទទួលបាននូវការខូចខាត នៅពេល អនុវត្តការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល វាហាក់ដូចជាមានភាពសមរម្យដែលថា ការសម្រេចថា តើការខូចខាតត្រូវដាក់បញ្ចូល

ទៅក្នុងសោហ៊ុយដែលបានចំណាយសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងដែរ ឬយ៉ាងណានោះ ត្រូវទុកឱ្យតុលាការវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែកទៅតាមស្ថានភាពជាក់លាក់នីមួយៗ ។ ប្រសិនបើបុគ្គលណាម្នាក់បានជួយអ្នកដែលលង់ទឹក ហើយសម្លៀកបំពាក់របស់ខ្លួនប្រឡាក់ខ្វក់ ការខូចខាតនោះត្រូវបានបង្កឡើងជាធម្មតា នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ហេតុដូច្នោះការខូចខាតនោះត្រូវរាប់បញ្ចូលទៅក្នុងសោហ៊ុយ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទៅប៉ះទង្គិចជាមួយនឹងឈើអណ្តែតទឹក ហើយមានរបួស ការខូចខាតនោះបានកើតឡើងដោយគ្រោះថ្នាក់ចៃដន្យនាអំឡុងពេលជួយសង្គ្រោះ ហេតុដូច្នោះវានៅមានការជជែកដេញដោលគ្នាថា តើរបួសស្នាមដោយគ្រោះថ្នាក់ចៃដន្យនាអំឡុងពេលជួយសង្គ្រោះនោះ គួរដាក់បញ្ចូលក្នុងសោហ៊ុយដែរ ឬទេ ។ យើងអាចនិយាយបានថា បញ្ហាទាំងនេះនឹងកើតឡើងផងដែរនៅក្នុងករណីនៃអាណត្តិពីព្រោះថា ការពិនិត្យមើលស្រដៀងគ្នានេះនឹងត្រូវធ្វើឡើងនៅពេលធ្វើការវិនិច្ឆ័យថា តើអាណត្តិគាហកទទួលបាននូវការខូចខាត “ដើម្បីចាត់ចែងកិច្ចការអាណត្តិ” ឬទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៧០២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៨៣ និង មាត្រា ៦៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ១៣៧៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

មាត្រា ៧៣៥.- សិទ្ធិទាមទារកម្រៃរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល

ក្នុងករណីដែលការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលនោះរួមបញ្ចូលនៅក្នុងវិជ្ជាជីវៈ ឬ អាជីវកម្មរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ចំពោះកិច្ចការដែលនៅតែធ្វើបន្ត ក្រោយពេលដែលសាមីខ្លួនបានដឹងអំពីការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលនោះរួចហើយ អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល អាចទាមទារកម្រៃដែលត្រូវបង់ជាទូទៅ ចំពោះការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលនោះ បាន ។

(កំណត់)

- (1) ចំពោះបញ្ហាថា តើត្រូវផ្តល់កម្រៃដល់ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ឬយ៉ាងណា អាចមានមតិផ្សេងៗគ្នាបានដែរ ។ ប៉ុន្តែ ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ត្រូវបានធ្វើឡើង តាមសុំនេះរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ដូចជា សាមគ្គីភាពរវាងគ្នាការជួយគ្នាទៅវិញទៅមករវាងអ្នកជិតខាង ជាអាទិ៍ ហើយក៏ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមិនផ្អែកលើឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួនទេ ហេតុដូច្នោះ ការគ្រប់គ្រងនោះ គួរតែត្រូវបានចាត់ទុកថាជាសកម្មភាពដោយឥតយកកម្រៃ ហើយសិទ្ធិទាមទារកម្រៃរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ជាគោលការណ៍ គួរតែត្រូវបានបដិសេធ ។
- (2) ប៉ុន្តែ បើយោងទៅតាមយុត្តិសាស្ត្រ និង ទស្សនៈរួមរបស់ប្រទេសបារាំង និង ទស្សនៈរួមរបស់ប្រទេសអាស៊ីម៉ង់ និង ប្រទេសជប៉ុន ប្រសិនបើសកម្មភាពគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងវិជ្ជាជីវៈ ឬ អាជីវកម្មរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង អ្នកគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល អាចទាមទារនូវកម្រៃដែលនឹងត្រូវបានបង់ចំពោះវិជ្ជាជីវៈ ឬ

អាជីវកម្មរបស់ខ្លួន ។ ដោយយោងទៅលើទស្សនៈនេះ មាត្រានេះចែងថា សាមីខ្លួនមានករណីយកិច្ចបង់កម្រៃដែល ត្រូវបង់ជាទូទៅ ចំពោះការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាល ដែលប្រតិបត្តិដោយអ្នកគ្រប់គ្រង នៅក្រោយពេលដែលសាមីខ្លួន បានដឹងថា ការគ្រប់គ្រងដោយឈឺឆ្កាលត្រូវធ្វើឡើងដោយអ្នកគ្រប់គ្រងដែលប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ឬ អាជីវកម្មគ្រប់គ្រង ។ នៅក្រោយពេលដែលសាមីខ្លួនបានដឹងអំពីការគ្រប់គ្រងនេះ វាមិនមានបញ្ហាអ្វីកើតឡើងទេ ក្នុងការតម្រូវឱ្យសាមីខ្លួនមាន ករណីយកិច្ចបង់កម្រៃ ពីព្រោះសកម្មភាពគ្រប់គ្រង អាចត្រូវបានចាត់ទុកថា ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើឆន្ទៈរបស់ សាមីខ្លួន ។ ចំពោះបញ្ហាថា តើសាមីខ្លួនមានករណីយកិច្ចបង់កម្រៃ នៅមុនពេលខ្លួនបានដឹងអំពីការគ្រប់គ្រងដោយ ឈឺឆ្កាលប្រភេទនោះដែរ ឬយ៉ាងណា គួររង់ចាំឱ្យមានយុត្តិសាស្ត្រនាអនាគត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៧០២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៦៨៣ និង មាត្រា ៦៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ១៣៧៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង

ជំពូកទី ១៥ សេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ

មាត្រា ៧៣៦.- លក្ខខណ្ឌ និង អានុភាពនៃសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ

១- ទោះបីជាគ្មានមូលហេតុលើផ្លូវច្បាប់ក៏ដោយ បុគ្គលដែលបានទទួលផល ប្រយោជន៍ដោយសារទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ពលកម្មរបស់អ្នកដទៃ ហើយធ្វើឱ្យកើតមានការបាត់ បង់ផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកដទៃ ដោយសារការទទួលនោះ មានករណីយកិច្ចត្រូវសងផល ប្រយោជន៍នោះ ត្រឹមកម្រិតដែលផលប្រយោជន៍នោះមាន ។

២- នៅក្នុងករណីដែលបានទទួលការផ្តល់តាវកាលិកពីអ្នកដទៃ ដោយយោលតាម កិច្ចសន្យា ប្រសិនបើកិច្ចសន្យានោះពុំមានអានុភាព ឬ ត្រូវបានបាត់បង់អានុភាព បុគ្គល ដែលបានទទួលការផ្តល់តាវកាលិកនោះ មានករណីយកិច្ចត្រូវសងផលប្រយោជន៍ ដែល ខ្លួនទទួលបានដោយសារការផ្តល់តាវកាលិកនោះ ឱ្យទៅអ្នកដទៃដែលបានផ្តល់តាវកាលិក នោះវិញ ដូចគ្នានឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះដែរ ។

(កំណត់)

(១) ការពិភាក្សាដ៏សកម្មស្តីពីសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ កំពុងតែបន្តធ្វើឡើងនៅបណ្តាប្រទេសនីមួយៗ ។ ជាពិសេស មានប្រទេសជាច្រើន កំពុងតែចាប់ផ្តើមទទួលស្គាល់ថា វាពិតជាមានសារៈសំខាន់ក្នុងការធ្វើការចាត់ប្រភេទសេចក្តីចម្រើន ដោយឥតហេតុ និង ធ្វើការពិចារណាដោយយោងទៅតាមការបែងចែកនោះ ។ នៅពេលប្រទេសណាមួយបង្កើតនូវវិធាន

នានាស្តីពីសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ប្រទេសនោះនឹងប្រឈមមុខជាមួយនឹងបញ្ហាស្តីពីរបៀបដែលត្រូវប្រកាន់យក គឺ បញ្ហាថា ត្រូវអនុម័តនូវវិធានសម្រាប់ប្រភេទនៃសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុនីមួយៗ ឬ ត្រូវអនុម័តនូវវិធានទូទៅ ហើយដោយផ្អែកលើវិធានទូទៅនេះ បង្កើតនូវវិធានជាក់លាក់តាមយុត្តិសាស្ត្រ ។ យើងបានសម្រេចយកវិធីទីពីរនេះ សម្រាប់ក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា ពីព្រោះទោះបីជាគេនិយាយថា វាចាំបាច់ដើម្បីធ្វើការបែងចែកប្រភេទសេចក្តីចម្រើន ដោយឥតហេតុក៏ដោយ ក៏ទស្សនៈស្តីពីប្រភេទដែលត្រូវបង្កើតនោះខុសគ្នាពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយដែរ ។ ហេតុផល មួយទៀតដែលយើងស្នាក់ស្នើក្នុងការសម្រេចយកវិធីទីមួយ គឺដោយសារតែក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ មិនទទួលយកនូវរបប ឯករាជ្យភាពនៃសកម្មភាពទាក់ទងនឹងសិទ្ធិប្រត្យក្ស និង ភាពគ្មានទំនាក់ទំនងគ្នារវាងមូលហេតុ និង លទ្ធផលនៃ សកម្មភាពទាក់ទងនឹងសិទ្ធិប្រត្យក្សទេ ។

(2) ពីទស្សនៈនៃសមភាព កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ប្រសិនបើបុគ្គលណាមួយទទួលបានផលប្រយោជន៍ ដោយគ្មាន មូលហេតុគតិយុត្ត ក្នុងខណៈពេលដែលបុគ្គលម្ខាងទៀតទទួលបាននូវការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ដែលជាមូលហេតុនៃការ ទទួលបានប្រយោជន៍ដោយបុគ្គលម្ខាងទៀតនោះ អ្នកទទួលបាននូវការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍នោះ មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងមក វិញនូវផលប្រយោជន៍ពីអ្នកទទួលបាននោះ ។ បញ្ហាថា តើ "ផលប្រយោជន៍" បានកើតឡើងដែរ ឬយ៉ាងណា តើ "ការបាត់បង់ ផលប្រយោជន៍" ត្រូវបានទទួលរងដែរ ឬយ៉ាងណា និង ថា តើមានទំនាក់ទំនងហេតុផលរវាង "ផលប្រយោជន៍" និង "ការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍" ដែរ ឬយ៉ាងណា នឹងត្រូវបានវិនិច្ឆ័យដោយយោងទៅតាមស្ថានភាពជាក់លាក់នីមួយៗ ។

(3) ទំហំនៃ "ផលប្រយោជន៍" ដែលត្រូវសងទៅវិញដោយបុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍នោះ ត្រូវបានកម្រិតនៅ ក្នុងទំហំនៃ "ការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍" ។ ជាញឹកញាប់ បុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ តែងតែបរិភោគផល ប្រយោជន៍នោះ ។ ប្រសិនបើបុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ ត្រូវបានបង្គាប់ឱ្យសងផលប្រយោជន៍ក្រោយពេល បរិភោគ បុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍អាចទទួលបាននូវការខូចខាតដោយមិនបានព្យាករទុកជាមុន ។ ហេតុដូច្នេះ អ្វីដែលត្រូវសងទៅវិញនោះ ត្រូវបានកម្រិតត្រឹម "ផលប្រយោជន៍ដែលមាន" ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារតែមិនសូវមាន ភាពចាំបាច់ច្រើនក្នុងការការពារបុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ដោយទុច្ចរិត ដូចបានចែងក្នុងមាត្រា ៧៣៧ មាត្រា នេះត្រូវយកមកអនុវត្តតែចំពោះបុគ្គលណាដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ដោយសុចរិតប៉ុណ្ណោះ ។

(4) ចំពោះបញ្ហាថា តើផលប្រយោជន៍ "មាន" ឬ "គ្មាន" គឺអាស្រ័យទៅលើការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ "ផលប្រយោជន៍" ជាប្រាកដវិញ ការវិនិច្ឆ័យដែលសម្រេចថា "មាន" នឹងមានភាពទូលំទូលាយ ដោយសារលក្ខណៈនៃសិទ្ធិ ដែលមានតម្លៃ ឬ ភាពអរូបីនៃប្រាក់ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើបុគ្គលដែលបានទទួលប្រាក់ជាផលប្រយោជន៍ បានប្រើប្រាស់ ប្រាក់នោះ សម្រាប់ចំណាយក្នុងជីវភាពរស់នៅ បុគ្គលនោះសន្សំប្រាក់ពីប្រាក់ដែលត្រូវចំណាយសម្រាប់ការផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារ ហេតុដូច្នេះ "ផលប្រយោជន៍" នៅតែមានជាប្រាក់ដែលបានសន្សំទុក ។

(5) កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា វិធានស្តីពីសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះករណីដែលកិច្ចសន្យា ក្លាយជាមោឃៈ ឬ បាត់បង់អានុភាពដោយសារការលុបចោល ឬ ការរំលាយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើ

មានវិធានពិសេសចំពោះកិច្ចសន្យាគួរអនុវត្ត ការអនុវត្តវិធានពិសេសនោះត្រូវចាត់ទុកថា ស្របទៅតាមឆន្ទៈរបស់ភាគី និង នាំមកនូវលទ្ធផលដែលប្រកបដោយភាពត្រឹមត្រូវ ។ បញ្ហាថា តើករណីនីមួយៗស្ថិតក្នុងករណីបែបនេះ ឬ យ៉ាងណានោះ ត្រូវបានទុកឱ្យតុលាការធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៧០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៣៧៦ និង មាត្រា ១៣៧៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៨១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៧៣៧.- ករណីយកិច្ចសងរបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ដោយគំនិតទុច្ចរិត

១-បុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ ដូចបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៧៣៦ (លក្ខខណ្ឌ និង អានុភាពនៃសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ) ខាងលើនេះ ក្នុងករណីដែល បានដឹងថាគ្មានមូលហេតុលើផ្លូវច្បាប់ ឬ ដឹងថាកិច្ចសន្យានោះពុំមានអានុភាព បុគ្គល ដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ មានករណីយកិច្ចត្រូវសងផលប្រយោជន៍ដែលមាននៅ ពេលដែលបានដឹង និង ការប្រាក់ គិតចាប់ពីពេលដែលបានដឹង រហូតដល់ពេលសង ។

២-បើបុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ មានចេតនា ឬ កំហុស ចំពោះ អានុភាពនៃកិច្ចសន្យាដែលត្រូវបានបាត់បង់ បុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍នោះ មានករណីយកិច្ចត្រូវសងផលប្រយោជន៍នោះ ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រាក់ ដូចគ្នានឹង បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះដែរ ។

៣-បើបុគ្គលដែលត្រូវបានបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ ទទួលការខូចខាត ដូចបាន កំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ បុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ ត្រូវទទួលខុសត្រូវលើសំណងនៃការខូចខាតនោះ ។

(កំណត់)

(1) ប្រសិនបើបុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍បានដឹងថា ផលប្រយោជន៍នោះគ្មានមូលហេតុគតិយុត្តទេ បុគ្គលនោះ អាចត្រូវបាននិយាយបានថា បានដឹងថាផលប្រយោជន៍នោះជារបស់បុគ្គលដទៃ ។ ហេតុដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា នៅក្នុងករណីបែបនេះ បុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ ត្រូវសងផលប្រយោជន៍ដែលមាននៅពេលដែលខ្លួនបានដឹងពី ការណ៍នោះ ជាមួយនឹងការប្រាក់ដែលបានមកពីផលប្រយោជន៍នោះ ។ ភាពត្រឹមត្រូវនៃការអនុវត្តបែបនេះ គឺច្បាស់ លាស់ដូចបានពន្យល់អំពីមាត្រា ៧៤៧ ហើយ ។ ចូរកត់សម្គាល់ថា ទោះបីជាបុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍នោះ

មិនបានដឹងអំពីការណែនាំនោះពីដំបូង (សុចរិត) ក៏ដោយ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះក្លាយទៅជាទុច្ចរិតវិញនៅពេលក្រោយ ក៏មាត្រានេះត្រូវយកមកអនុវត្តដែរ ។ ចំណុចនេះ ខុសគ្នាពីការអនុវត្តតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

(2) ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាត្រូវបានលុបចោលដោយសារការរលាយ គេអាចនិយាយបានថា ជនរហោកនោះ បានដឹងថា ផលប្រយោជន៍ដែលខ្លួនទទួលបាន នឹងគ្មានមូលហេតុគតិយុត្ត ដោយសារការលុបចោលនាអនាគត ។ ក្នុងករណីនេះ ជនរហោកអាចត្រូវបានចាត់ទុកថា បានដឹងថា ខ្លួនគ្មានមូលហេតុគតិយុត្តក្នុងការទទួលប្រយោជន៍ទេ ។ កថាខណ្ឌទី ២ បញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីបញ្ហានេះ ។ ការចាត់ចែងបែបនេះគួរធ្វើឡើង មិនគ្រាន់តែក្នុងករណីដែលបុគ្គលដែលបានទទួល ផលប្រយោជន៍ មានចេតនាប៉ុណ្ណោះទេ ព្រមទាំងករណីដែលបុគ្គលនោះមានកំហុសដែរ ហេតុដូច្នោះ កថាខណ្ឌទី ២ ត្រូវយកមកអនុវត្ត មិនមែនតែចំពោះករណីដែលបុគ្គលបានទទួលប្រយោជន៍ដោយចេតនាប៉ុណ្ណោះទេ ព្រមទាំងចំពោះ ករណីដែលបុគ្គលបានទទួលផលប្រយោជន៍ដោយមានកំហុសផងដែរ ។

(3) កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងថា ប្រសិនបើបុគ្គលដែលបង្កឱ្យមានការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ ក៏ទទួលរងនូវការខូចខាតដែរ បុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ដែលបានដឹង ឬ គួរអាចដឹងបានថា ផលប្រយោជន៍នោះគ្មានមូលហេតុគតិយុត្ត ត្រូវសងការខូចខាតនោះ ។ កថាខណ្ឌទី ៣ ទទួលស្គាល់នូវការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ ចំពោះសំណង នៃការខូចខាត ក្រោមគោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវដោយកំហុស ។

ចំពោះការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសំណងនៃការខូចខាតនេះ វានៅតែមានការជជែកដេញដោលគ្នាថា តើត្រូវទទួល ស្គាល់ជាពិសេសតាមបញ្ញត្តិស្តីពីសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវភាពយុត្តិធម៌ ឬ គួរត្រូវទទួលស្គាល់ តាមបញ្ញត្តិស្តីពីអំពើអនីត្យានុកូល (ការកំណត់ក្នុងមាត្រានេះដើម្បីជាការបញ្ជាក់បន្ថែមចំពោះករណីនេះ) ។ ដោយសារ តែបញ្ហានេះត្រូវដោះស្រាយទៅតាមការវិវត្តនៃវិធានស្តីពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើអនីត្យានុកូល និង ការទទួល ខុសត្រូវចំពោះការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច យើងមិនព្យាយាមស្វែងរកចម្លើយទេ ដោយទុកឱ្យតុលាការ និង ទ្រឹស្តីនីតិសាស្ត្រ នាពេលអនាគតធ្វើការបកស្រាយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៧០៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៣៧៨ នៃក្រម រដ្ឋប្បវេណីបារាំង, កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៨១៩ និង កថាខណ្ឌទី ៤ មាត្រា ៨១៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៧៣៨.- ការសងដោយគ្មានកាតព្វកិច្ច

បុគ្គលដែលបានសងកាតព្វកិច្ចដែលខ្លួនគ្មាន អាចទាមទារឱ្យសងតារាកាលិកនៃ ការសងនោះ មកវិញបាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលដឹងថា គ្មានកាតព្វកិច្ចនៅពេលសង នោះទេ បុគ្គលដែលបានសង មិនអាចទាមទារឱ្យសងតារាកាលិកនៃការសងនោះ មកវិញ បានឡើយ ។

(កំណត់)

ប្រសិនបើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលគ្មានកាតព្វកិច្ច បានសងកាតព្វកិច្ចនោះ បុគ្គលនោះអាចត្រូវបានចាត់ទុកថា បានរងនូវការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលគ្មានសិទ្ធិលើបំណុល បានទទួលការសងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលនោះ បុគ្គលនោះអាចត្រូវបានចាត់ទុកថា បានទទួលផលប្រយោជន៍ ដោយគ្មានមូលហេតុគតិយុត្ត ។ ហេតុដូច្នោះ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងថា ជាគោលការណ៍ ករណីបែបនេះបង្កើតឱ្យមាននូវសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ហើយបុគ្គលដែលបានទទួលរងនូវការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ អាចទាមទារឱ្យសងវិញនូវតារវកាលិកដែលត្រូវបានផ្តល់ជាការសង ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបុគ្គលម្នាក់សងកាតព្វកិច្ចដោយដឹងអំពីនីតិភាពនៃកាតព្វកិច្ចនោះ សកម្មភាពរបស់បុគ្គលនោះ គឺជាសកម្មភាពមិនសមហេតុផល ក្នុងន័យសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ ហើយមិនចាំបាច់ត្រូវបានការពារដោយច្បាប់ទេ ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ បញ្ជាក់អំពីចំណុចនេះ ហើយចែងថា តុលាការនឹងមិនគាំទ្រការទាមទារឱ្យសងដោយបុគ្គលដែលបានសង ដោយដឹងថា ខ្លួនមិនមានកាតព្វកិច្ច ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ ចំពោះករណីដែលការសងដោយតតិយជន (ដែលតតិយជនដែលគ្មានកាតព្វកិច្ច សងកាតព្វកិច្ចរបស់កូនបំណុល) ត្រូវបានធ្វើដោយមានសុពលភាព ។ ក្នុងករណីនេះ ម្ចាស់បំណុលមានសិទ្ធិលើបំណុល ដូច្នោះ ការទទួលការសងពិតតិយជនដោយម្ចាស់បំណុល មិនអាចចាត់ទុកថា ម្ចាស់បំណុលបានទទួលផលប្រយោជន៍ដោយគ្មានមូលហេតុគតិយុត្តនោះទេ ។

លើសពីនេះទៅទៀត មាត្រា ៧៤០ (ការសងកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកដទៃ) ត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះករណីដែលបុគ្គលដែលមិនមែនជាកូនបំណុល បានសងកាតព្វកិច្ច ដោយគិតថា កាតព្វកិច្ចនោះជាកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ។ ដូច្នោះ គួរយកចិត្តទុកដាក់លើការកម្រិតចំពោះការបង្កើតសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា, មាត្រា ៧០៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១២៣៥ មាត្រា ១៣៧៦ និង មាត្រា ១៣៧៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៨១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៧៣៩.- ការសងនៅមុនកំណត់ពេល

ក្នុងករណីដែលបានផ្តល់តារវកាលិកនៃការសង ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលមិនទាន់ដល់កំណត់ពេលសងនៅឡើយ កូនបំណុលពុំអាចទាមទារឱ្យសងតារវកាលិកដែលត្រូវបានផ្តល់នោះ មកវិញបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលកូនបំណុលបានសង ដោយពុំបានដឹងអំពីកំណត់ពេលសងដែលមិនទាន់មកដល់នៅឡើយ ម្ចាស់បំណុលមានករណីយកិច្ចត្រូវសងផលប្រយោជន៍ ដែលបានទទួលដោយសារការសងនៅមុនកំណត់ពេលនោះ ។

(កំណត់)

(1) ទោះបីជាកូនបំណុលមិនចាំបាច់សងកាតព្វកិច្ចរហូតដល់ពេលកំណត់ត្រូវសងក៏ដោយ ក៏កូនបំណុលអាចសងកាតព្វកិច្ចដោយបោះបង់ផលប្រយោជន៍នៃការកំណត់ពេលបានដែរ ។ ហេតុដូច្នោះ ជាគោលការណ៍ បើទោះបីជាកូនបំណុលសងកាតព្វកិច្ចមុនពេលកំណត់ក៏ដោយ ក៏កូនបំណុលមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យទាមទារការសងតាវកាលិកឡើយ ។ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះបញ្ជាក់អំពីចំណុចនេះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលកូនបំណុលសងកាតព្វកិច្ច ដោយមិនបានដឹងថា ពេលកំណត់មិនទាន់មកដល់នៅឡើយ នោះកូនបំណុលបានបោះបង់ចោលផលប្រយោជន៍នៃការកំណត់ពេលដោយមិនដឹងខ្លួន ហើយម្ចាស់បំណុលទទួលផលប្រយោជន៍ទៅតាមការបោះបង់ផលប្រយោជន៍នៃការកំណត់ពេលនោះ ។ ហេតុដូច្នោះ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ចែងថា ក្នុងករណីដែលកូនបំណុលបានសងកាតព្វកិច្ច ដោយមិនបានដឹងថា កាតព្វកិច្ចមិនទាន់ដល់ពេលកំណត់សងនៅឡើយ កូនបំណុលអាចទាមទារឱ្យសងផលប្រយោជន៍ដែលម្ចាស់បំណុលអាចប្រើប្រាស់តាវកាលិកដែលខ្លួនបានទទួលមុនពេលកំណត់សង រហូតដល់ពេលកំណត់សង (ផលប្រយោជន៍ក្នុងចន្លោះពេល) ពីម្ចាស់បំណុលបាន ។

(2) ការចាត់ចែងចំពោះការប្រាក់ដែលបង្ក រហូតដល់ពេលកំណត់ត្រូវសង ក្នុងករណីនៃការសងនៅមុនពេលកំណត់ គឺជាបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមាត្រានេះ ។ សូមមើលសេចក្តីកំណត់ដែលទាក់ទងទៅនឹងការបោះបង់ប្រយោជន៍នៃការកំណត់ពេល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧០៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៊ុន, មាត្រា ១១៥៥ និង មាត្រា ១១៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៨១៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៧៤០.- ការសងកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកដទៃ

១- ក្នុងករណីដែលបុគ្គលក្រៅពីកូនបំណុល បានផ្តល់តាវកាលិកនៃការសង ដោយភាន់ច្រឡំអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកដទៃថាជាកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន អាចទាមទារឱ្យសងតាវកាលិកនោះ មកវិញបាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលពុំបានដឹងថា ការផ្តល់តាវកាលិកនោះ បណ្តាលមកពីការភាន់ច្រឡំរបស់បុគ្គលដែលបានផ្តល់តាវកាលិកនៃការសងនោះទេ ហើយបានបំផ្លាញលិខិតលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិលើបំណុល ឬបានបោះបង់ប្រាតិភោគចោល ដោយបានជឿជាក់ថាជាការសងដែលមានសុពលភាពបុគ្គលដែលបានផ្តល់តាវកាលិកនោះ មិនអាចទាមទារឱ្យសងតាវកាលិកនោះ មកវិញបានឡើយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនរារាំងការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារសំណងរបស់បុគ្គលដែលបានផ្តល់តារាងកាលិកនៃការសង ចំពោះកូនបំណុលឡើយ ។

(កំណត់)

(1) ឋានៈរបស់បុគ្គលដែលសងកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកដទៃ ដោយភាន់ច្រឡំថាជាកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន មានភាពស្រដៀងគ្នានឹងឋានៈរបស់បុគ្គលដែលគ្មានកាតព្វកិច្ច តែសងកាតព្វកិច្ចដោយភាន់ច្រឡំថា ខ្លួនមានកាតព្វកិច្ច ដូចបានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៧៣៨ ដែរ ។ ហេតុដូច្នោះ វាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងដូចនឹងវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៧៣៨ ថា បុគ្គលដែលបានសងកាតព្វកិច្ចអាចទាមទារឱ្យសងនូវតារាងកាលិកដែលបានផ្តល់ជាការសង ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលដែលទទួលនូវការសងមិនបានដឹងថា ការផ្តល់តារាងកាលិកនោះធ្វើឡើងដោយការភាន់ច្រឡំរបស់អ្នកសង ជាញឹកញាប់ណាស់ ម្ចាស់បំណុលដែលជឿជាក់ថា ខ្លួនបានទទួលការសងដែលមានសុពលភាព ហើយបំផ្លាញចោលនូវលិខិតដែលបញ្ជាក់ពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិលើបំណុល ដូចជាប័ណ្ណបំណុល ជាអាទិ៍ ឬ បោះបង់ប្រតិភោគចោល ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើការទាមទារឱ្យសងវិញនូវកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកសងត្រូវបានអនុញ្ញាត នោះម្ចាស់បំណុលនឹងត្រូវទទួលបានលទ្ធផលដែលមិនសមហេតុផល ដូចជាមានការលំបាកក្នុងការទាមទារឱ្យអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ដោយសារមានការលំបាកក្នុងការបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិលើបំណុល ឬ សិទ្ធិលើបំណុលមិនអាចត្រូវបានរក្សាការពារដោយប្រតិភោគបានជាអាទិ៍ ។ ហេតុដូច្នោះ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា បុគ្គលណាដែលសងកាតព្វកិច្ចបណ្តាលមកពីការភាន់ច្រឡំមិនអាចទាមទារឱ្យសងនូវតារាងកាលិកនៃការសងនោះ ក្នុងករណីបំពេញលក្ខខណ្ឌដូចតទៅ : (ក) ម្ចាស់បំណុលមិនបានដឹងថា ការសងត្រូវបានធ្វើឡើងដោយការភាន់ច្រឡំ និង (ខ) ករណីដែលម្ចាស់បំណុលបំផ្លាញលិខិតលាយលក់កូដ៍អក្សរដែលបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិលើបំណុល ឬ បោះបង់ប្រតិភោគចោល ។ ម្យ៉ាងទៀត វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ក៏គួរអនុញ្ញាតឱ្យយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះករណីដែលម្ចាស់បំណុលដែលបានជឿជាក់ថា ការសងដោយការភាន់ច្រឡំគឺជាការសងដែលមានសុពលភាព ទុកឱ្យសិទ្ធិលើបំណុលរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល ។

(2) ក្នុងករណីដែលបុគ្គលដែលបានសងដោយភាន់ច្រឡំ មិនអាចទាមទារឱ្យសងនូវតារាងកាលិកនៃការសងនោះពីម្ចាស់បំណុលបានទេ ម្ចាស់បំណុលអាចក្តាប់ទុកនូវតារាងកាលិកនោះបាន ហើយករណីនេះត្រូវបានចាត់ចែងដូចគ្នានឹងករណីដែលមានការសងដោយមានសុពលភាព ។ មានន័យថា ករណីនេះត្រូវបានចាត់ចែងដូចគ្នានឹងករណីដែលបុគ្គលបានសងកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកដទៃ ក្នុងនាមជាតតិយជន (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៤៣៤ នៃក្រមនេះ) ។ ហេតុដូច្នោះ វាជាការពិតណាស់ហើយដែលអ្នកសងអាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារសំណងចំពោះកូនបំណុលដែលបានរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចនោះ ។ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងដើម្បីបញ្ជាក់អំពីបញ្ហានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧០៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៣៧៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង និង មាត្រា ៨១៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៧៤១.- ការផ្តល់តារាការិយាល័យដោយមូលហេតុខុសច្បាប់

នៅក្នុងជំពូកទី ១៥ (សេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ) នេះ ក្នុងករណីដែលការទាមទាររបស់បុគ្គលដែលត្រូវបានខ្វះខាតផលប្រយោជន៍ ចំពោះបុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍នោះ ផ្ទុយនឹងរបៀបរៀបរយសាធារណៈ ឬ ទំនៀមទម្លាប់ល្អ ឬ ច្បាប់ដែលទាក់ទងទៅនឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ការទាមទារឱ្យសងនោះ ពុំត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយ ។

(កំណត់)

សេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុតែងកើតឡើងជាញឹកញាប់នៅពេលកិច្ចសន្យាក្លាយជាមោឃៈ ។ នៅពេលតារាការិយាល័យត្រូវបានផ្តល់ដោយសារតែការសន្និដ្ឋានថា កិច្ចសន្យាមានសុពលភាព ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាក្លាយជាមោឃៈ តារាការិយាល័យនោះក្លាយទៅជាផលប្រយោជន៍ដែលគ្មានមូលហេតុគតិយុត្ត ហើយអាចសន្និដ្ឋានថា ផលប្រយោជន៍នោះបណ្តាលមកពីការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដែលបានផ្តល់តារាការិយាល័យ ។ ហេតុដូច្នេះ ជាគោលការណ៍ បញ្ញត្តិនេះអនុញ្ញាតឱ្យទាមទារឱ្យសងសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ចំពោះតារាការិយាល័យដែលត្រូវបានផ្តល់តាមរយៈកិច្ចសន្យាមោឃៈ ។

ប៉ុន្តែ វាមិនមែនជាករណីដែលកម្រទេ ដែលកិច្ចសន្យាក្លាយជាមោឃៈ ដោយសារមានភាពផ្ទុយនឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និង ទំនៀមទម្លាប់ល្អ ឬ ផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិដែលអនុវត្តដោយបង្គំណាមួយ ។ ប្រសិនបើការទាមទារឱ្យសងនូវតារាការិយាល័យដែលត្រូវបានផ្តល់ក្នុងគោលបំណងណាមួយដែលប្រឆាំងនឹងសង្គម អាចត្រូវបានធ្វើឡើង តាមគោលការណ៍នេះ អ្នកដែលបានធ្វើសកម្មភាពផ្តល់តារាការិយាល័យ នឹងមានលទ្ធភាពប្រមូលសោហ៊ុយចំណាយបាន ។ ការអនុវត្តបែបនេះ នឹងកាត់បន្ថយយ៉ាងសំបើមនូវអានុភាពនៃការព្យាយាមទប់ស្កាត់នូវសកម្មភាពប្រឆាំងសង្គម ដោយការធ្វើឱ្យសកម្មភាពនោះទុកជាមោឃៈ ។ ហេតុដូច្នេះ មានភាពចាំបាច់ក្នុងការបដិសេធនូវការទាមទារឱ្យសងតារាការិយាល័យដែលបានផ្តល់ក្នុងគោលបំណងធ្វើសកម្មភាពប្រឆាំងនឹងសង្គម ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាតារាការិយាល័យដែលត្រូវបានផ្តល់ មានគោលបំណងធ្វើសកម្មភាពដែលប្រឆាំងនឹងសង្គមក៏ដោយ ក៏មានករណីខ្លះដែលអ្នកទទួលតារាការិយាល័យនោះ ប្រឆាំងនឹងសង្គមច្រើនជាងអ្នកទាមទារឱ្យសងតារាការិយាល័យនោះទៅទៀត ។ ក្នុងករណីនេះ ការបដិសេធនូវការទាមទារឱ្យសងតារាការិយាល័យ នឹងជំរុញឱ្យមានសកម្មភាពប្រឆាំងនឹងសង្គមទៅវិញ ។ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះទទួលស្គាល់ ឬ មិនទទួលស្គាល់នូវការទាមទារឱ្យសងមិនមែនអាស្រ័យលើបញ្ហាថា តើមូលហេតុនៃសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុប្រឆាំងទៅនឹងសង្គមដែរ ឬ ក៏យ៉ាងណាទេ ប៉ុន្តែ អាស្រ័យទៅលើបញ្ហាថា តើការទាមទារឱ្យសងនោះប្រឆាំងនឹងសង្គមដែរ ឬទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧០៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៨១៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ុង, មាត្រា ៦៦ នៃច្បាប់ស្តីពី

ជំពូកទី ១៦ អំពើអនីត្យានុកូល

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលមានអង្គហេតុមួយបានកើតឡើង រវាងភាគីដែលពុំមានទំនាក់ទំនងគតិយុត្តអ្វីមួយជាមុន ដូចជា ទំនាក់ទំនងនៃកិច្ចសន្យា ជាដើម ហើយភាគីម្ខាង (ចារី) បានប្រព្រឹត្តអំពើអនីត្យានុកូល (រួមទាំងអំពើអនីត្យានុកូល ដែលបាន ប្រព្រឹត្តឡើងដោយចារី) ហើយបានធ្វើឱ្យភាគីម្ខាងទៀត (ជនរងគ្រោះ) ទទួលការខូចខាត ជំពូកទី ១៦ នេះ បានចែងថា អ្នកណាត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងនៃការខូចខាតចំពោះជនរងគ្រោះ ត្រឹមកម្រិតណា និង ក្រោមលក្ខខណ្ឌណា មួយ ។

ការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើអនីត្យានុកូល ត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងនៃការ ខូចខាត រវាងភាគីដែលពុំមានទំនាក់ទំនងគតិយុត្តអ្វីមួយ ។ ចំពោះសំណងនៃការខូចខាតដោយការមិនអនុវត្តកិច្ចសន្យា រវាងភាគីនៃកិច្ចសន្យាវិញ មានបញ្ញត្តិផ្សេងពីអំពើអនីត្យានុកូលដែលចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងការបញ្ជាក់អំពីកំហុស អំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាល ជាដើម ដោយគិតដល់លក្ខណៈពិសេសនៃទំនាក់ទំនងនៃកិច្ចសន្យា ដូច្នេះហើយ តាមទស្សនៈ ធម្មតា បញ្ញត្តិស្តីពីអំពើអនីត្យានុកូល មិនត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះភាគីនៃកិច្ចសន្យាឡើយ (ទស្សនៈមិនអនុញ្ញាតឱ្យមាន ការប្រជែងនៃសិទ្ធិទាមទារ) ។ ប៉ុន្តែ នៅតែមានមតិមួយចំនួនទៀតយល់ឃើញថា ទោះបីជាមានទំនាក់ទំនងកិច្ចសន្យា ក៏ដោយ ក៏បញ្ញត្តិស្តីពីអំពើអនីត្យានុកូលអាចយកមកអនុវត្តចំពោះភាគីនៃកិច្ចសន្យានោះ លុះត្រាតែគ្មានបញ្ហាក្នុងការ អនុវត្តបញ្ញត្តិណាមួយតាមទម្រង់នៃបញ្ញត្តិនោះ (ទស្សនៈអនុញ្ញាតឱ្យមានការប្រជែងនៃសិទ្ធិទាមទារ) ។ ជាពិសេស ចំពោះករណីដែលកិច្ចសន្យាពុំបានកំណត់អំពីខ្លឹមសារស្តីពីសុវត្ថិភាពច្បាស់លាស់ជាមុន ដូចជា កិច្ចសន្យាការងារ និង ករណីយកិច្ចយកចិត្តទុកដាក់ដល់ការគិតដល់សុវត្ថិភាពនៃកន្លែងធ្វើការ ឬ កិច្ចសន្យាលក់ និង សុវត្ថិភាពនៃផលិតផល ជាដើម ការលើកយកការបំពានករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នដោយមានលក្ខណៈខ្ពស់ក្នុងករណីនៃអំពើអនីត្យានុកូល នឹងធ្វើឱ្យ មានការងាយស្រួលក្នុងការជួយដល់ជនរងគ្រោះ ហេតុដូច្នេះ ការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើអនីត្យានុកូល ត្រូវបានអះអាង ចំពោះទំនាក់ទំនងកិច្ចសន្យា ។

សង្គមប្រជាពលរដ្ឋ (សង្គមសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី) ផ្អែកលើគោលការណ៍មូលដ្ឋានដែលមានខ្លឹមសារថា បុគ្គលឯកជន ម្នាក់ៗ មានលក្ខណៈបុគ្គលឯករាជ្យតាមផ្លូវច្បាប់ ម្នាក់ៗនឹងធ្វើសកម្មភាពដោយយោងតាមឆន្ទៈសេរី ហើយមានការទទួល ខុសត្រូវរៀងៗខ្លួន ចំពោះការសម្រេចតាមឆន្ទៈរបស់ខ្លួននោះ ។ ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍មូលដ្ឋាននេះ គន្លឹផ្សេងទៀត នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ចែងអំពីគោលការណ៍នៃសេរីភាពនៃលក្ខណៈបុគ្គលតាមផ្លូវច្បាប់ គោលការណ៍នៃភាពដាច់ខាតនៃ កម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលឯកជន គោលការណ៍នៃសេរីភាពក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា ជាអាទិ៍ ។ ហេតុដូច្នេះ ចំពោះករណីដែល បុគ្គលណាម្នាក់ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងនៃការខូចខាត ជាដើម ជាគោលការណ៍ បុគ្គលនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវ ចំពោះសកម្មភាពដែលផ្អែកទៅលើសេចក្តីសម្រេចដោយឆន្ទៈសេរីរបស់ខ្លួន ហើយមិនត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើរបស់

អ្នកដទៃដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ឬ ចំពោះរឿងដែលកើតឡើងដោយចៃដន្យទេ ។ គោលការណ៍នេះ ហៅថា គោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះកំហុស ។ សូមមើលមាត្រា ៧៤២ មាត្រា ៧៤៣ មាត្រា ៧៤៥ មាត្រា ៧៥៥ និង មាត្រា ៧៥៦ ។

ប៉ុន្តែ ដោយមើលតាមទស្សនៈនៃការការពារជនរងគ្រោះ ចាំបាច់ត្រូវមានបញ្ញត្តិពិសេសមួយចំនួនស្តីពីការលើកលែង គោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះកំហុសនេះ ។

ទីមួយ គឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកត្រួតពិនិត្យ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រង ។ ចំពោះការទទួលខុសត្រូវរបស់និយោជក ជាដើម អ្នកត្រួតពិនិត្យ និង អ្នកគ្រប់គ្រង (និយោជក) ទទួលបានប្រយោជន៍ពីសកម្មភាពអ្នកផ្សេង (និយោជិត) ដូច្នេះហើយ មានការពន្យល់ថា និយោជក ជាអាទិ៍ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារអំពើ អនីត្យានុកូលរបស់ជននោះ (ការទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលកើតឡើងក្នុងដំណើរការទទួលបានប្រយោជន៍) ។

អ្នកមានករណីយកិច្ចត្រួតពិនិត្យអសមត្ថជន ត្រូវទទួលខុសត្រូវនូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះអំពើដែលបង្កឱ្យមាន ការខូចខាតរបស់បុគ្គលដែលគ្មានសមត្ថភាពក្នុងការខ្លួនទទួលខុសត្រូវ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលដែលប្រើបុគ្គលដទៃ និង បុគ្គលដែលត្រួតពិនិត្យនិយោជិតជំនួសនិយោជក ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើដែលបង្កឱ្យមានការខូចខាតរបស់របស់ និយោជិត ហើយនីតិបុគ្គលត្រូវទទួលខុសត្រូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះអំពើដែលបង្កឱ្យមានការខូចខាតរបស់អភិបាល នៃនីតិបុគ្គលនោះ រីឯរដ្ឋ ឬ ស្ថាប័នសាធារណៈ ត្រូវទទួលខុសត្រូវនូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះអំពើដែលបង្កឱ្យមាន ការខូចខាតរបស់មន្ត្រីរាជការ ។ សូមមើលមាត្រា ៧៤៦ មាត្រា ៧៤៧ មាត្រា ៧៤៨ និង មាត្រា ៧៤៩ ។

ទី ពីរ គឺជាករណីពិសេសទទួលស្គាល់នូវសំណងនៃការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីវត្តមានគ្រោះថ្នាក់ ដោយពុំចាំបាច់មាន ស័ក្តិខ័ណ្ឌកំហុស ។

ក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្ន ហានិភ័យច្រើនបែបច្រើនយ៉ាងកើតឡើងដោយសារការជឿនលឿននៃបច្ចេកទេសវិទ្យាសាស្ត្រ ទំនើបៗ ។ តាមការជាក់ស្តែង គ្រោះថ្នាក់នៃរោងចក្រផលិតអគ្គិសនីដោយប្រើកម្លាំងបរិមាណូ គ្រោះថ្នាក់ដោយសារ ថ្នាំពេទ្យ ការបង្កប់បរិស្ថានដោយជាតិគីមី ជាដើម បានកើតឡើងរួចហើយ ។ ប្រសិនបើមានតែវិធីសង្គ្រោះជនរងគ្រោះ នៃគ្រោះថ្នាក់បែបនេះ តាមការទទួលខុសត្រូវចំពោះកំហុសដែលមានពីមុនៗមកនោះទៅ មានករណីច្រើនដែលនឹងទុក ចោលនូវជនរងគ្រោះជាច្រើននាក់ដែលបានទទួលការខូចខាតចំពោះរាងកាយ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដោយគ្មានជួយសង្គ្រោះ ។ ក្នុងករណីទាំងអស់នេះ មានការពិបាកនឹងធ្វើការបញ្ជាក់បង្ហាញអំពីទំនាក់ទំនងនៃហេតុផលរវាងគ្រោះថ្នាក់ និង លទ្ធផល ដែលកើតឡើង តាមផ្លូវបច្ចេកទេស ឬ វិជ្ជាពេទ្យ ហើយមានជនរងគ្រោះច្រើននាក់ និង សម្បូរបែប ព្រមទាំងទឹកប្រាក់ នៃការខូចខាតមានចំនួនដ៏មហិមា ជាអាទិ៍ ដែលទុកនូវបញ្ហាជាច្រើនធំៗសហេតុ លើសពីការសង្គ្រោះជនរងគ្រោះតាមផ្លូវ បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីធម្មតា ។ នៅបណ្តាប្រទេសជឿនលឿនជាច្រើន គេបានជជែកគ្នាអំពីរបបសំណងចំពោះជនរងគ្រោះ ក្រោមការទទួលខុសត្រូវចំពោះគ្រោះថ្នាក់ទាំងនេះ រួមទាំងការធ្វើកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី ប៉ុន្តែ នៅតែពុំទាន់រកដំណោះស្រាយបាននៅឡើយ ។ ដូច្នេះហើយ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជានេះ បានចែងអំពីការទទួលខុស

ត្រូវរបស់អ្នកកាន់កាប់សត្វ ការទទួលខុសត្រូវចំពោះសំណងដែលជាប់នឹងលើដី អំពើអនីត្យានុកូលរួម ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់តាមទំនៀមទម្លាប់ ហើយក្រៅពីនេះ បានបញ្ចូលនូវបញ្ញត្តិអំពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផលរបស់អ្នកផលិតវត្ថុ និង ការទទួលខុសត្រូវចំពោះវត្ថុគ្រោះថ្នាក់ ដែលជាការទទួលខុសត្រូវដោយពុំចាំបាច់មានលក្ខខណ្ឌនៃកំហុស ។ សូមមើលមាត្រា ៧៥០ មាត្រា ៧៥៣ មាត្រា ៧៥៤ មាត្រា ៧៥១ និង មាត្រា ៧៥២ ។

សិទ្ធិ និង ផលប្រយោជន៍ ដែលត្រូវបានបំពានដោយអំពើអនីត្យានុកូល មានច្រើនប្រភេទដូចជាទ្រព្យសម្បត្តិ អាយុជីវិត រាងកាយ សិទ្ធិបុគ្គល ជាដើម ប៉ុន្តែ សិទ្ធិ និង ផលប្រយោជន៍ទាំងនេះត្រូវបានបែកបាក់ ឬ បាត់បង់ដោយសារអំពើបំពាន ហេតុនេះហើយ ការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើអនីត្យានុកូលនោះ ជាគោលការណ៍ ត្រូវសងជាប្រាក់ ។ សូមមើលមាត្រា ៧៥៧ ។

ប្រភេទនៃការខូចខាតដែលត្រូវសង មានមិនត្រឹមតែការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិប៉ុណ្ណោះទេ គឺមានទាំងការខូចខាតដែលមិនមែនជាទ្រព្យសម្បត្តិ ដូចជាការឈឺចាប់ខាងផ្លូវចិត្ត ឬ ការចុះថយនូវការវាយតម្លៃក្នុងសង្គម ជាដើម ផងដែរ ។ សូមមើលមាត្រា ៧៤៤ ។ ចំពោះការគណនាចំនួនទឹកប្រាក់នៃការខូចខាតដែលមិនមែនជាទ្រព្យសម្បត្តិ សូមមើលកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៧៥៨ ។

ចំពោះបញ្ហាថា តើអាចធ្វើការទាមទារដែលមានខ្លឹមសារអ្វីខ្លះ ពេលធ្វើការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៧៥៧ ដល់មាត្រា ៧៦២ ចែងអំពីបញ្ហានេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា ៧៦៣ ជាបញ្ញត្តិកាត់បន្ថយនូវចំនួនទឹកប្រាក់នៃផលប្រយោជន៍ ក្នុងករណីដែលជនរងគ្រោះបានទទួលផលប្រយោជន៍ពីអំពើអនីត្យានុកូលបាន ។ រីឯមាត្រា ៧៦៤ ចែងថា ប្រសិនបើជនរងគ្រោះបានរួមចំណែកក្នុងការកើតឡើង ឬ រីករាលដាលនៃការខូចខាត តុលាការអាចគិតពិចារណាអំពីការណ៍នេះ នៅពេលគណនាចំនួនទឹកប្រាក់នៃសំណងនៃការខូចខាត ។

មាត្រា ៧៦៥ គឺជាបញ្ញត្តិចែងអំពីអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិ ។

មាត្រា ៧៤២.- និយមន័យនៃកំហុសចេតនា និង អចេតនា

នៅក្នុងជំពូកទី ១៦ (អំពើអនីត្យានុកូល) នេះ អំពើដោយមានកំហុសចេតនា ឬ អចេតនា សំដៅទៅលើ អំពើដែលត្រូវនឹង ចំណុចណាមួយខាងក្រោមនេះ ៖

- ក-ធ្វើអំពើបំពានដោយព្យាករទុកជាមុនអំពីការកើតឡើងនៃលទ្ធផល ហើយដោយទទួលយកការកើតឡើងនៃលទ្ធផលនោះ ។
- ខ-ធ្វើអំពើដែល បើតាមប្រក្រតី បុគ្គលដែលមានឋានៈនៃការងារ ឬ បទពិសោធន៍ស្មើគ្នានឹងអ្នកធ្វើអំពើនោះ អាចព្យាករទុកជាមុនអំពីការកើតឡើងនៃលទ្ធផលក៏ដោយ ក៏អ្នកធ្វើអំពើនោះនៅតែពុំបានព្យាករទុកជាមុនអំពីការកើតឡើងនៃលទ្ធផល

នោះ ដោយសារការធ្វេសប្រហែសមិនប្រុងប្រយ័ត្ន ហើយទោះជាមានករណីយកិច្ច ជៀសវាងនូវលទ្ធផលនោះក៏ដោយ ក៏នៅតែប្រព្រឹត្តផ្ទុយនឹងករណីយកិច្ចនោះ ។

(កំណត់)

ចំណុច ក គឺជានិយមន័យនៃកំហុសចេតនា ។ បញ្ញត្តិនេះទាមទារឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះឆន្ទៈដែលព្យាករនូវ ការកើតឡើងនៃលទ្ធផល និង យល់ព្រមឱ្យលទ្ធផលនោះកើតឡើង ។ ចំណុច ខ គឺជានិយមន័យនៃកំហុសអចេតនា ។ បញ្ញត្តិនេះមិនយកឆន្ទៈខាងផ្លូវចិត្តរបស់សាមីខ្លួនទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលណាម្នាក់ដែលមានឋានៈ ក្នុងសង្គមដូចអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើនោះ អាចព្យាករបានអំពីការកើតឡើងនៃលទ្ធផល តាមប្រក្រតី ហើយអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើនោះ មានករណីយកិច្ចជៀសវាងលទ្ធផលនោះ តែមិនបានជៀសវាងឱ្យផុតពីលទ្ធផលនោះទេ អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើនោះត្រូវបានចាត់ ទុកថា មានកំហុស ។ ចំពោះកំហុសនេះ មិនមែនយកឆន្ទៈខាងផ្លូវចិត្ត (ភាពអាចព្យាករបាន) របស់សាមីខ្លួន អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើនោះមកប្រើទេ គឺបានយកទស្សនៈនៃឆន្ទៈប្រក្រតី ឧទាហរណ៍ដូចជាបុគ្គលដែលមានការងារដូចគ្នានឹង អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើនោះ មកប្រើនេះ ដើម្បីជួយសង្រ្គោះជនរងគ្រោះដោយលក្ខខ័ណ្ឌជាក់ស្តែងតាមការដែលអាចធ្វើទៅបាន ដោយមិនយកលក្ខខ័ណ្ឌខាងផ្លូវចិត្តរបស់អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើ ដែលមានការពិបាកក្នុងការបញ្ជាក់បង្ហាញមកប្រើទេ ។ លក្ខខ័ណ្ឌ នៃសំណងនៃការខូចខាតរដ្ឋប្បវេណី គឺ "កំហុសចេតនា ឬ កំហុសអចេតនា" ដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ៧៤៣ ហេតុនេះហើយ ដើមចោទ (= ជនរងគ្រោះ) ពុំចាំបាច់ធ្វើការបែងចែកថា តើឆន្ទៈរបស់អ្នកធ្វើអំពើនោះ ជាកំហុស ចេតនា ឬ ជាកំហុសអចេតនាទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨ A និង មាត្រា ២៨១ នៃ "ការបញ្ជាក់ឡើងវិញអំពីអំពើអនីត្យានុកូល (Restatement of Torts)" លើកទី ២ របស់សហរដ្ឋអាមេរិក

មាត្រា ៧៤៣.- លក្ខខ័ណ្ឌ និង ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការបញ្ជាក់បង្ហាញនៃអំពើអនីត្យា- នុកូលទូទៅ

១-បុគ្គលដែលបំពានដោយខុសច្បាប់នូវសិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍របស់ជនដទៃ ដោយកំហុសចេតនា ឬ ដោយកំហុសអចេតនា ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាត ដែលកើតឡើងដោយអំពើនោះ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះ ករណីដែលការខូចខាតបានកើតឡើង ដោយសារមានករណីយកិច្ចធ្វើអំពើណាមួយ តែមិន បានធ្វើអំពើនោះ ។

៣-ចំពោះកំហុសចេតនា ឬ កំហុសអចេតនារបស់ចារីនេះ ទំនាក់ទំនងនៃហេតុផលរវាងអំពើរបស់អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាន និង ការកើតឡើងនៃការខូចខាត និង ការខូចខាតដែលកើតមានឡើងលើជនរងគ្រោះ បុគ្គលដែលទាមទារសំណងការខូចខាតនោះ ត្រូវបញ្ជាក់បង្ហាញ លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិពិសេសនៅក្នុងក្រមនេះ ឬ ច្បាប់ផ្សេងទៀត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងស្តីពីគោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះកំហុស ។ ស្តីពីគោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះកំហុសនេះ សូមមើលកំណត់ដំបូងនៃជំពូកនេះ ។ កថាខណ្ឌទី ២ បានចែងអំពីករណីដែលការខូចខាតកើតឡើងដោយសារអ្នកដែលមានករណីយកិច្ចត្រូវធ្វើអំពើអ្វីមួយ មិនបានធ្វើអំពើនោះ ។ ឧទាហរណ៍ មានអ្នកជម្ងឺម្នាក់ដួលដេកនៅផ្លូវចូលទៅស្ថានីយរថភ្លើង ហើយប្រសិនបើអ្នកធ្វើដំណើរតាមផ្លូវនោះ មិនជួយសង្គ្រោះអ្នកជម្ងឺនោះទេ ទោះបីជាអ្នកធ្វើដំណើរនោះនឹងអាចទទួលនូវការទិញទំព័រសង្គមក៏ដោយ ក៏អ្នកនោះគមិនមានការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងការសងសំណងនៃការខូចខាតទេ ដោយសារពុំមានករណីយកិច្ចជួយសង្គ្រោះតាមផ្លូវច្បាប់ទេ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកយាមស្ថានីយរថភ្លើង មិនជួយសង្គ្រោះអ្នកជម្ងឺទេ អ្នកយាមនោះនឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើអនិច្ចាសក្កលនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ បានចែងថា ដើមចោទដែលជាភាគីខាងជនរងគ្រោះនោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការបញ្ជាក់ ក្នុងករណីដែលទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាត ។ នេះគឺខុសពីការទទួលខុសត្រូវតាមកិច្ចសន្យា ក្នុងករណីនៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើអនិច្ចាសក្កល ភាគច្រើនរវាងភាគី ពុំមានទំនាក់ទំនងអ្វីជាមួយគ្នាជាមុនទេ ហេតុនេះហើយ ភាគីដើមចោទត្រូវរៀបចំឯកសារទាំងអស់ដើម្បីដាក់ពាក្យបណ្តឹង បើមិនដូច្នោះទេ គឺដូចជាការវាយឆ្នក់ចុងចម្លើយទៅវិញ ដូច្នោះហើយជាគោលការណ៍ ភាគីដើមចោទត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការបញ្ជាក់ទាំងស្រុង ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងសង្គមសព្វថ្ងៃនេះ មានការវិវឌ្ឍន៍នៃបច្ចេកទេសវិទ្យាសាស្ត្រកាន់តែលឿន តែផ្ទុយទៅវិញ មានបាតុភូតដែលមិនច្បាស់លាស់តាមផ្លូវវិទ្យាសាស្ត្រកើនកាន់តែច្រើនឡើងៗ ហើយចំពោះទំនាក់ទំនងរវាងហេតុ និង ផលខាងវិជ្ជាពេទ្យ ឬ ការព្យាករណ៍ពីលទ្ធផលដែលកើតឡើង ដោយសារដំណើរការនៃសហគ្រាស ជាដើម បើឱ្យភាគីខាងជនរងគ្រោះទទួលខុសត្រូវក្នុងការបញ្ជាក់នូវបញ្ហាទាំងនេះ ពុំមានសមធម៌ឡើយ ។ លើសពីនេះ ចំពោះករណីខ្លះ ប្រសិនបើមិនយកគោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះកំហុសមកប្រើ គ្មានភាពត្រឹមត្រូវទេ ហេតុនេះហើយបានជាមានច្បាប់ពិសេសសម្រាប់ករណីនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧០៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៣៨២ និង មាត្រា ១៣៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៨២៣ និង មាត្រា ៨២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់, មាត្រា ៤១ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្និស

មាត្រា ៧៤៤.- សំណងនៃការខូចខាតដែលមិនមែនជាទ្រព្យសម្បត្តិ

បុគ្គលដែលទទួលខុសត្រូវតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៧៤៣ (លក្ខខណ្ឌ និង ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការបញ្ជាក់បង្ហាញនៃអំពើអនីត្យានុកូលទូទៅ) ខាងលើនេះ ត្រូវសងការខូចខាតចំពោះអ្វីដែលមិនមែនជាទ្រព្យសម្បត្តិផងដែរ ។

(កំណត់)

ការខូចខាតក្រៅពីទ្រព្យសម្បត្តិ មានរួមទាំងការខូចខាតដោយសារការឈឺចាប់ខាងផ្លូវចិត្ត ការអាប់ឱនកិត្តិយសក្នុងសង្គម ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៣៧២ និង មាត្រា ១៣៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៨៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់, មាត្រា ៤៧ និង មាត្រា ៤៩ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្វ័យ

មាត្រា ៧៤៥.- អសមត្ថភាពក្នុងការទទួលខុសត្រូវ

១-ជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ មិនត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើអនីត្យានុកូលទេ ។

២-បុគ្គលដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដែលមិនអាចយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យបានអំពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើរបស់ខ្លួន នៅពេលដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តអំពើបំពាននោះ ដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតី ឬ មូលហេតុផ្សេងទៀត មិនត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើអនីត្យានុកូលឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលស្ថានភាពនោះបណ្តាលមក ដោយកំហុសចេតនា ឬ ដោយកំហុសអចេតនា ។

(កំណត់)

នៅក្រោមគោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះឆន្ទៈ បុគ្គលដែលមានការខ្វះខាតនូវសមត្ថភាពក្នុងការវិនិច្ឆ័យឆន្ទៈ ឬ មានសមត្ថភាពក្នុងការវិនិច្ឆ័យឆន្ទៈមិនគ្រប់គ្រាន់ ដោយសារអាយុ ឬ ដោយសារមានបញ្ហាខាងសតិអារម្មណ៍ ឬ មិនឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវនូវសំណងនៃការខូចខាតឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ជនដែលមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ តែបានធ្លាក់ក្នុងស្ថានភាពនៃអសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈដោយសារឆន្ទៈរបស់ខ្លួននោះ ហើយបានប្រព្រឹត្តអំពើអនីត្យានុកូល ជននោះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះករណីនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧១២ និង មាត្រា ៧១៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ៨២៧ មាត្រា ៨២៨ និង មាត្រា ៨២៩

នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាជ្ញាធរ, មាត្រា ៥៣ និង មាត្រា ៥៤ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្និស

មាត្រា ៧៤៦.- ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកមានករណីយកិច្ចត្រួតពិនិត្យ

១- បុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ក្នុងការត្រួតពិនិត្យ អនីតិជនអាយុក្រោម ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ឬ បុគ្គលដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដែលមិនអាច យល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យបានអំពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើរបស់ខ្លួន ដោយសារមាន វិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតី ឬ មូលហេតុផ្សេងទៀត មានករណីយកិច្ចត្រូវសងការខូចខាតរបស់ អ្នកដទៃ ដែលកើតឡើង ដោយអំពើបំពានរបស់បុគ្គលនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ខ្លួន នេះ ។

២- បុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ក្នុងការត្រួតពិនិត្យ អនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ឡើងទៅ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាពជា មួយអនីតិជន ចំពោះការខូចខាតរបស់អ្នកដទៃដែលកើតឡើង ដោយអំពើអនីត្យានុកូល របស់អនីតិជននោះ ។

៣- បុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចត្រួតពិនិត្យដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការ ខូចខាត តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ អាចរួចខ្លួនពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងការ សងការខូចខាតបាន ដោយបញ្ជាក់បង្ហាញថា ខ្លួនបានបំពេញករណីយកិច្ចត្រួតពិនិត្យជា ប្រក្រតី ។

(កំណត់)

អ្នកមានករណីយកិច្ចត្រួតពិនិត្យអ្នកអសមត្ថភាពក្នុងការទទួលខុសត្រូវ ត្រូវទទួលខុសត្រូវនូវសំណងនៃការខូចខាត ជំនួសអ្នកអសមត្ថភាពដែលមិនទទួលខុសត្រូវដោយផ្អែកលើមាត្រា ៧៤៥ ។ ទោះបីជាអ្នកត្រួតពិនិត្យសាមីខ្លួនគ្មានកំហុស ក៏ដោយ ក៏អ្នកនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវដែរ ។ កថាខណ្ឌទី ៣ បានចែងថា ក្នុងករណីដែលអ្នកមានករណីយកិច្ចត្រួតពិនិត្យ ចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុពី ១៤ ឆ្នាំឡើងទៅ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាពជាមួយនឹងអនីតិជន ដោយយោង តាមកថាខណ្ឌទី ២ អ្នកនោះអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវនោះបាន ប្រសិនបើបានបញ្ជាក់បង្ហាញថា ខ្លួនបានបំពេញ ករណីយកិច្ចត្រួតពិនិត្យជាប្រក្រតី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនួស, មាត្រា ១៣៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីហាវ៉ាង, មាត្រា ៨៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

អាស្មិម៉ង់, មាត្រា ៣៣៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីស្ថិត

មាត្រា ៧៤៧.- ការទទួលខុសត្រូវរបស់និយោជក

១- បុគ្គលដែលប្រើនិយោជិតដើម្បីអនុវត្តកិច្ចការ ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសង ការខូចខាត ដែលនិយោជិតបានបង្កដល់អ្នកដទៃដោយខុសច្បាប់ ដោយកំហុសចេតនា ឬ ដោយកំហុសអចេតនា នៅក្នុងការអនុវត្តកិច្ចការនោះ ។

២- បុគ្គលដែលស្ថិតក្នុងឋានៈត្រូវត្រួតពិនិត្យនិយោជិតជំនួសនិយោជក ត្រូវទទួល ខុសត្រូវដូចគ្នានឹងនិយោជកដែរ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះ ករណីដែលបុគ្គលនោះ បានត្រួតពិនិត្យដោយត្រឹមត្រូវ ។

៣- និយោជក ឬ អ្នកត្រួតពិនិត្យជំនួស អាចទាមទារសំណងពីនិយោជិត បាន ដោយយោងទៅតាមកម្រិតនៃកំហុស របស់និយោជិតនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់និយោជក ។ និយោជក ជាអ្នកប្រើនិយោជិតឱ្យពង្រីកសកម្មភាព ដើម្បីរក ផលចំណេញឱ្យខ្លួន ហេតុនេះហើយ ចំពោះអំពើអនីត្យានុកូលដែលបង្កឡើងដោយនិយោជិត "ក្នុងការអនុវត្តកិច្ចការ" និយោជកត្រូវទទួលខុសត្រូវជំនួសនិយោជិត ។ មាត្រានេះត្រូវបានបញ្ចេញឡើងតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ដោយដាក់ បន្ទុកឱ្យនិយោជកទទួលខុសត្រូវនូវអំពើអនីត្យានុកូលដែលបានធ្វើឡើងដោយនិយោជិត ប្រសិនបើអំពើនោះត្រូវបំពេញ លក្ខខណ្ឌនៃអំពើអនីត្យានុកូល ទោះបីជានិយោជកនោះគ្មានកំហុសក៏ដោយ ។ ការទទួលខុសត្រូវនេះគឺជាការទទួល ខុសត្រូវដោយឧបាទេសកម្ម ។ ផ្ទុយទៅវិញ តាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ឬ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ប្រសិនបើនិយោជកអាច បញ្ជាក់បង្ហាញថា ខ្លួនពុំមានកំហុសក្នុងការជ្រើសតាំង និង ត្រួតពិនិត្យនិយោជិតទេ និយោជកនោះនឹងអាចរួចផុតពី ការទទួលខុសត្រូវនោះបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែចាំបាច់ត្រូវសង្គ្រោះអ្នករងគ្រោះ ពុំសូវមានយុត្តិសាស្ត្រដែលបាន អនុគ្រោះឱ្យនិយោជករួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវទេ ។ ហើយមូលហេតុនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់និយោជក ត្រូវបាន ពន្យល់ថាជាការទទួលខុសត្រូវចំពោះការទទួលផល (អ្នកដែលទទួលផលប្រយោជន៍ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាត ផងដែរ) ឬ ការទទួលខុសត្រូវចំពោះហានិភ័យ (ការទទួលខុសត្រូវចំពោះការនាំមកនូវហានិភ័យដល់សង្គម ក្នុងការធ្វើ សកម្មភាពរបស់សហគ្រាស) ។

ចំពោះលក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់និយោជក មានវិវាទត្រង់ចំណុចថា តើសកម្មភាពអ្វីខ្លះ ត្រូវនឹង "ការអនុវត្ត កិច្ចការ" ។ នៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្ររបស់ជប៉ុន ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលអ្នកដែលតាមការពិតពុំមែនជាគណនេយ្យករទេ តែមើលភិនភាគពីក្រៅទៅ ដូចជាគណនេយ្យករ ហើយបានទទួលប្រាក់ ដោយពន្យល់ថា ទទួលប្រាក់នោះដើម្បីក្រុមហ៊ុន

ហើយបានយកប្រាក់នោះដាក់ហោប៉ៅខ្លួនឯងទៅវិញ ឬ ករណីដែលបានយកឡានរបស់ក្រុមហ៊ុនទៅប្រើដោយគ្មានការអនុញ្ញាត ហើយបានបង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ តុលាការទទួលស្គាល់ថាជាការអនុវត្តកិច្ចការដោយមើលតាម "ភិនភាគខាងក្រៅ" ដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, កថាខណ្ឌទី ៥ មាត្រា ១៣៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៨៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់, មាត្រា ៥៥ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្និស

មាត្រា ៧៤៨.- អំពើអនីត្យានុកូលរបស់នីតិបុគ្គល

១-នីតិបុគ្គលត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាត ដែលអភិបាល ឬ អ្នកតំណាងឯទៀត បានបង្កដល់អ្នកដទៃដោយខុសច្បាប់ ដោយកំហុសចេតនា ឬ ដោយកំហុសអចេតនា ក្នុងការអនុវត្តភារកិច្ច ។^{១០}

២-បើបានសងការខូចខាតតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ នីតិបុគ្គលអាចទាមទារសំណងពីអ្នកតំណាងដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើបង្កការខូចខាតនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់នីតិបុគ្គល ដោយឧបាទេសកម្ម ចំពោះអភិបាល ឬ អ្នកតំណាងផ្សេងទៀតនៃនីតិបុគ្គល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៤៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៣៨២ និង មាត្រា ១៣៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់, មាត្រា ៥៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីស្វីស

មាត្រា ៧៤៩.- អំពើអនីត្យានុកូលរបស់មន្ត្រីរាជការ

១-បើមន្ត្រីរាជការដែលទទួលបានការអនុវត្តនូវអំណាចសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ឬ ស្ថាប័នសាធារណៈ បានបង្កការខូចខាតដល់អ្នកដទៃដោយខុសច្បាប់ ដោយកំហុសចេតនា ឬ ដោយកំហុសអចេតនា ក្នុងការអនុវត្តភារកិច្ចរបស់ខ្លួននោះ រដ្ឋ ឬ ស្ថាប័នសាធារណៈត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាតនោះ ។

---

^{១០} កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៧៤៨ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើកម្រិតនៃការ
បំពានករណីយកិច្ចរបស់មន្ត្រីរាជការ ក្នុងការជៀសវាងនូវលទ្ធផល មានភាពធ្ងន់ធ្ងរ រដ្ឋ ឬ
ស្ថាប័នសាធារណៈអាចទាមទារសំណងពីមន្ត្រីរាជការនោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋ ឬ ស្ថាប័នសាធារណៈ ដោយឧបទេសកម្ម ចំពោះមន្ត្រីរាជការ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១ នៃច្បាប់ស្តីពីសំណងនៃការខូចខាតដោយរដ្ឋរបស់ជប៉ុន, មាត្រា ៨៣៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា
៣៤ នៃច្បាប់មូលដ្ឋាន (Grundgesetz) របស់អាល្លឺម៉ង់

មាត្រា ៧៥០.- ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកកាន់កាប់សត្វ

បុគ្គលដែលកាន់កាប់សត្វ ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាតដែលកើតឡើង
ដល់អ្នកដទៃ ដោយសត្វដែលខ្លួនកាន់កាប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវដោយគ្មានកំហុសរបស់អ្នកកាន់កាប់សត្វ ។ នៅក្នុងនេះ ពុំមានការអនុគ្រោះឱ្យ
រួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវទេ ដោយយោងតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ។ មាត្រានេះគឺជាឧទាហរណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវ
ចំពោះវត្ថុដែលមានគ្រោះថ្នាក់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧១៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៣៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៨៣៣ និង មាត្រា ៨៣៤
នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ៥៦ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្និស

មាត្រា ៧៥១.- ការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផលរបស់អ្នកផលិតវត្ថុ

១-ក្នុងករណីដែលមានវិការៈនាំឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់មិនសមហេតុផលក្នុងចលនវត្ថុ
ដែលត្រូវបានផលិត ហើយបានបណ្តាល ឱ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកដទៃដោយវិការៈនោះ
ផលិតករនៃចលនវត្ថុនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងនូវការខូចខាតនោះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិ
នេះមិនត្រូវអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលមិនអាចប្រមាណនូវវិការៈនោះ តាមកម្រិត
វិទ្យាសាស្ត្រ នៃបច្ចេកទេស ដែលមាននៅសម័យដែលផលិតនោះ ។

២-អ្នកដែលផលិតចលនវត្ថុដែលផ្សំដោយគ្រឿង ឬ វត្ថុធាតុដើមដែលមានវិការៈ ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងនូវការខូចខាត ក្នុងនាមជាផលិតករផងដែរ ។

៣-ក្នុងខ្លឹមសារនៃមាត្រានេះ ចំពោះចលនវត្ថុដែលនាំចូល អ្នកនាំចូលត្រូវចាត់ទុក ថាជាផលិតករ ។

៤-ក្នុងខ្លឹមសារនៃមាត្រានេះ បុគ្គលដែលបានដាក់សញ្ញាណនៃនាមករណ៍របស់ខ្លួន ជាផលិតករ ឬ អ្នកលក់ នៅលើចលនវត្ថុ ត្រូវចាត់ទុកថាជាផលិតករនៃចលនវត្ថុនោះ ។

(កំណត់)

ការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផលរបស់អ្នកផលិតវត្ថុ គឺជាទ្រឹស្តីច្បាប់នៃការទទួលខុសត្រូវតឹងរឹងមួយដែលត្រូវ បានអភិវឌ្ឍ តាមរយៈយុត្តិសាស្ត្ររបស់អាមេរិក ពីទសវត្សរ៍ ១៩៦០ មក ។ ដោយសារផលិតផលរថយន្ត ជាដើម មានចំនួនច្រើន ហើយក្នុងដំណើរការនៃការផលិត ផលិតផលត្រូវបានផលិតមិនត្រឹមត្រូវប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ និង ត្រូវបានជួញដូរនៅទីផ្សារ មានករណីដែលអតិថិជនជាច្រើនបានទទួលរងគ្រោះដល់ផ្លូវកាយ ហេតុនេះហើយបានជា ច្បាប់ស្តីពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផលដោយអ្នកផលិតវត្ថុ ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវ នូវសំណងនៃការខូចខាតដោយអ្នកផលិត ឬ ដោយអ្នកលក់ ដោយយកវិការៈនៃផលិតផលមកធ្វើជាលក្ខខណ្ឌនៃ ការទទួលខុសត្រូវ ជំនួសការទទួលខុសត្រូវចំពោះកំហុសដែលមានពីមុនមក ។ ក្រោយមក ក្រុមប្រឹក្សាគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនៃ សហគមន៍អឺរ៉ុប (EC សព្វថ្ងៃនេះ EU) ក៏បានចេញបញ្ជាឱ្យបង្កើតច្បាប់ស្តីពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផល ហើយបណ្តាប្រទេសអឺរ៉ុប ឬ ប្រទេសជប៉ុន ជាអាទិ៍ បានបង្កើតច្បាប់ពិសេសស្តីពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផល ជាបន្តបន្ទាប់ ។

កម្មវត្ថុនៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផលដោយអ្នកផលិត គឺជាចលនវត្ថុដែលត្រូវបានផលិត ។ ហេតុដូច្នេះ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះអចលនវត្ថុឡើយ ។ ចំពោះចលនវត្ថុដែលមិនបានកែច្នៃទេ ដូចជាត្រីដែលស្តូចបាន ក៏មិនអនុវត្តតាមមាត្រានេះដែរ ។ ក្នុងមាត្រានេះ មានលើកឡើងនូវ “វិការៈដែលនាំឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់មិនសមហេតុសម ផល” ដែលជាលក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវ ។ ចំពោះវិការៈវិញ ពុំមាននិយមន័យពិសេសក្នុងនេះទេ គឺទុកឱ្យធ្វើការ បកស្រាយទៅវិញ ។ ប៉ុន្តែ សូមជូនជាគំនិតទៅវិញ គឺ មាត្រា ២ នៃច្បាប់ស្តីពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផល របស់ជប៉ុន ឱ្យនិយមន័យថា “វិការៈ សំដៅទៅលើកង្វះនូវសុវត្ថិភាពដែលចាំបាច់ត្រូវមានជាធម្មតាសម្រាប់ផលិតផល ដែលបានផលិតឡើង ដោយគិតពិចារណានូវលក្ខណៈពិសេសនៃផលិតផលនោះ វិធីប្រើផលិតផលនោះដែលអាចត្រូវបាន ព្យាករបាន ពេលវេលាដែលអ្នកផលិតវត្ថុនោះ ជាអាទិ៍ បានប្រគល់ផលិតផលនោះ និង ស្ថានភាពផ្សេងៗដែល ពាក់ព័ន្ធនឹងផលិតផលនោះ” ។ ម្យ៉ាងទៀត ដោយមើលតាមច្បាប់របស់បណ្តាប្រទេសនានា មាត្រានេះក៏អនុគ្រោះឱ្យ អ្នកផលិតរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផលដែរ ក្នុងករណីដែលមិនបានយល់ដឹងជាមុននូវវិការៈនៃវត្ថុនោះ

ដោយវិទ្យាសាស្ត្រដែលមាននាពេលផលិតវត្ថុនោះ (= សិទ្ធិតវ៉ាចំពោះគ្រោះថ្នាក់នៃការអភិវឌ្ឍន៍) ។ អ្នកដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផល គឺជាអ្នកផលិត ។ មិនត្រឹមតែអ្នកផលិតវត្ថុចុងក្រោយទេ ដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះវត្ថុនោះ គឺមានរួមទាំងអ្នកផលិតគ្រឿង ឬ សារធាតុដែលមានវិការៈផងដែរដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវ (កថាខណ្ឌទី ២) ។ ជាគោលការណ៍ អ្នកលក់ពុំមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផលឡើយ ហើយចំណុចនេះខុសពីយុត្តិសាស្ត្ររបស់អាមេរិក ប៉ុន្តែ មានករណីលើកលែងដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ និង កថាខណ្ឌទី ៤ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ២ មាត្រា ៣ និង មាត្រា ៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផលរបស់ជប៉ុន, មាត្រា ១៣៨៦-១ ចំណុចទី ៤ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១៣៨៦-១១ និង មាត្រា ១៣៨៦-៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីពារ៉ាង, មាត្រា ១ និង មាត្រា ៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលិតផលរបស់អាស្ត្រីម៉ង់, មាត្រា ១ មាត្រា ៥ មាត្រា ១៤ និង មាត្រា ២០ នៃច្បាប់ស្តីពីការទទួលខុសត្រូវ នៃ "ការបញ្ជាក់ឡើងវិញអំពីអំពើអនីត្យានុកូល (Restatement of Torts)" លើកទី ៣ របស់សហរដ្ឋអាមេរិក

មាត្រា ៧៥២.- ការទទួលខុសត្រូវចំពោះវត្ថុគ្រោះថ្នាក់

បុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងរថយន្ត គ្រឿងចក្រសម្រាប់ដឹកជញ្ជូនផ្សេងទៀត គ្រឿងផ្ទុះ វត្ថុធាតុវិទ្យុសកម្ម វត្ថុធាតុគីមីដែលមានជាតិពុល អតិសុខុមប្រាណឧត្យាត ឬ គ្រឿងដែលមានកម្រិតគ្រោះថ្នាក់ខ្ពស់ផ្សេងទៀត ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាតដែលបង្កដល់អ្នកដទៃ ដោយសារវត្ថុគ្រោះថ្នាក់ដែលខ្លួនមានកម្មសិទ្ធិ ឬ គ្រប់គ្រង ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលការខូចខាតនោះកើតមានឡើងបណ្តាលមកពីប្រធានសក្តិ ឬ ករណីដែលការគ្រប់គ្រងវត្ថុគ្រោះថ្នាក់គ្មានវិការៈហើយការខូចខាតបានកើតឡើង ដោយសារអំពើរបស់ជនរងគ្រោះ ឬ តតិយជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះវត្ថុដែលមានគ្រោះថ្នាក់របស់បុគ្គលដែលជាកម្មសិទ្ធិករ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងរថយន្ត ឬ វត្ថុដែលមានគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងទៀត ។ កម្មវត្ថុនៃមាត្រានេះ មានរួមទាំង វត្ថុ "ដែលមានកម្រិតគ្រោះថ្នាក់ខ្ពស់ផ្សេងទៀត" ហេតុនេះហើយ គឺមានភាពទូលំទូលាយណាស់ ។ លក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវ មិនតម្រូវឱ្យមានកំហុសទេ ប៉ុន្តែ (១) ក្នុងករណីដែលមានការខូចខាតដោយប្រធានសក្តិ ឬ (២) ក្នុងករណីដែលពុំមានវិការៈក្នុងការគ្រប់គ្រង ហើយការខូចខាតបានកើតឡើងដោយជនរងគ្រោះ ឬ ដោយតតិយជន ម្ចាស់វត្ថុ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងវត្ថុនោះ អាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីការធានារ៉ាប់រងសំណងនៃការខូចខាតរថយន្តរបស់ជប៉ុន, មាត្រា ១០៩ នៃច្បាប់ស្តីពីវិវេជប៉ុន, មាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីសំណងនៃការខូចខាតដោយការប្រើថាមពលបរិមាណរបស់ជប៉ុន, មាត្រា ២៥ នៃច្បាប់ស្តីពីការការពារការបំពុលអាកាសរបស់ជប៉ុន, មាត្រា ១៩ នៃច្បាប់ស្តីពីការការពារការបង្កូចគុណភាពទឹករបស់ជប៉ុន

មាត្រា ៧៥៣.- ការទទួលខុសត្រូវចំពោះសំណងដែលជាប់នឹងដី

១-ក្នុងករណីដែលការសាងសង់សំណង់ដែលជាប់នឹងដី ឬ ការគ្រប់គ្រងសំណង់នោះ មានវិការ: ហើយបានបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ អ្នកគ្រប់គ្រងសំណង់ និង កម្មសិទ្ធិករនៃសំណង់នោះត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាព ក្នុងការសងការខូចខាតនោះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកគ្រប់គ្រងបានបញ្ជាក់ថា ខ្លួនបានគ្រប់គ្រងដោយត្រឹមត្រូវ អ្នកគ្រប់គ្រងនោះអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវបាន ។

២-បន្ទុករបស់កម្មសិទ្ធិករនៃសំណង់ដែលជាប់នឹងដី និង អ្នកគ្រប់គ្រងសំណង់នោះ ត្រូវកំណត់ទៅតាមកម្រិតនៃការបង្កឱ្យមានវិការ: នៃការសាងសង់ ឬ ការគ្រប់គ្រង ។

(កំណត់)

ការទទួលខុសត្រូវដោយគ្មានកំហុសរបស់កម្មសិទ្ធិករ និង អ្នកគ្រប់គ្រងសំណង់ដែលជាប់នឹងដី ដែលមានវិការ:ក្នុងការសាងសង់ ឬ ការគ្រប់គ្រង គឺជាការទទួលខុសត្រូវចំពោះវត្ថុដែលមានគ្រោះថ្នាក់មួយដែលមានពីយូរណាស់មកហើយ ។ ក្រុមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង និង ក្រុមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ដូចមាត្រានេះដែរ មិនទទួលស្គាល់នូវមូលហេតុសម្រាប់ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ម្ចាស់សំណង់ទេ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រង (អ្នកកាន់កាប់) វិញ ប្រសិនបើអ្នកនោះអាចបញ្ជាក់នូវការគ្រប់គ្រងត្រឹមត្រូវបាន អ្នកនោះអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវនេះបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧១៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១៣៨៤ និង មាត្រា ១៣៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៨៣៦ មាត្រា ៨៣៧ និង មាត្រា ៨៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់, មាត្រា ៥៨ និង មាត្រា ៥៩ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្និស

មាត្រា ៧៥៤.- អំពើអនីត្យានុកូលរួម

១-បើការខូចខាតបានកើតឡើង ដោយសារអំពើរបស់បុគ្គលច្រើននាក់រួមគ្នា អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាននីមួយៗត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាតដោយសាមគ្គីភាព ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ប្រសិនបើអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាននីមួយៗបានបញ្ជាក់អំពីភាគនៃអំពើដែលខ្លួនបានបង្កឱ្យមានការខូចខាតជននោះត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាត តាមសមាមាត្រនៃភាគដែលខ្លួនបានបង្ក ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលទទួលស្គាល់ថាមានការសមគំនិត ឬ មានទំនាក់ទំនងសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធក្នុងចំណោមអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាន ។

៣-បើជនម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើអនីត្យានុកូលរួម បានសងការខូចខាតទាំងអស់ ដោយចេញចំណាយរបស់ខ្លួន ជននោះអាចទាមទារសំណងពីអ្នកផ្សេងទៀតដែលប្រព្រឹត្តអំពើអនីត្យានុកូលរួមនោះបាន តាមសមាមាត្រនៃភាគដែលជនម្នាក់ៗបានបង្ក ។

(កំណត់)

ជីវភាពក្នុងសង្គមកាន់តែមានការស្មុគស្មាញទៅៗ ហើយកាន់តែមានកម្រិតខ្ពស់ទៅៗ ហេតុនេះហើយ មានករណីជាច្រើនដែលការខូចខាតកើតឡើងដោយសារបុគ្គលច្រើននាក់ (ការខូចខាតដោយសារមូលហេតុចម្រុះ) ។ ករណីដែលប្រជាជនដែលរស់នៅជុំវិញ ខូចសុខភាពដោយសារការបំពុលធាតុអាកាស ដែលបង្កើតឡើងដោយប្រភពច្រើន ដូចជា រោងចក្រ ជាអាទិ៍ គឺជាឧទាហរណ៍មួយដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ មានការពិបាកនឹងកំណត់អ្នកដែលបង្កើតបញ្ហានោះណាស់ ។ ដូច្នេះហើយ មាត្រានេះមានគោលបំណងជួយសង្គ្រោះអ្នករងគ្រោះ ដោយបន្ថយនូវភាពពិបាកក្នុងការបញ្ជាក់របស់ជនរងគ្រោះ តាមរយៈការចាត់ទុក ឬ ការសន្មតនូវទំនាក់ទំនងហេតុ និង ផល រវាងអ្នកធ្វើអំពើរួមទាំងអស់ និង ការខូចខាតដែលបានកើតឡើងដោយយកភាពរួមគ្នា (ពាក់ព័ន្ធគ្នា) មកធ្វើជាលក្ខខណ្ឌ ។

ក្នុងករណីដែលមានទំនាក់ទំនងរួមជិតស្និទ្ធ ដូចជាការសមគំនិតគ្នា ជាដើម រវាងអ្នកធ្វើអំពើអនីត្យានុកូលរួមច្រើននាក់ អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាននីមួយៗត្រូវទទួលខុសត្រូវនូវសំណងនៃការខូចខាតទាំងអស់ដោយសាមគ្គីភាព ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលទំនាក់ទំនងមិនសូវជិតស្និទ្ធដូចជាការសមគំនិតទេ ប្រសិនបើចារីម្នាក់ៗបានបញ្ជាក់អំពីភាគនៃអំពើដែលខ្លួនបានបង្កឱ្យមានការខូចខាត ចារីនោះអាចទទួលបានបន្ទុកតែចំនួនទឹកប្រាក់នៃសំណង តាមសមាមាត្រនៃភាគនោះប៉ុណ្ណោះបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ, មាត្រា ៨៣០ និង មាត្រា ៨៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាជ្ញាធរ, មាត្រា ៥០ និង មាត្រា ៥១ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្នើសុំ

មាត្រា ៧៥៥.- និយមន័យនៃការការពារជាធម្មនុ្ឋប និង ស្ថានភាពចាំបាច់

១-អំពើការពារជាធម្មនុរូប សំដៅទៅលើអំពើរំលោភដែលពុំអាចជៀសវាងបាន ដើម្បីការពាររូបរាងកាយ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ឬ អ្នកដទៃ ចំពោះអំពើបំពានមិនត្រឹមត្រូវ ហើយដែលស្ថិតក្នុងករណីដែលពេលវេលានៃអំពើបំពាន និង អំពើរំលោភនោះ ស្ថិត ជិតគ្នា និង មានតុល្យភាពរវាងវិធីការពារនិងកម្រិតនៃអំពើបំពាននោះ ។

២-អំពើដោយសារស្ថានភាពចាំបាច់ សំដៅទៅលើអំពើរំលោភដែលពុំអាចជៀស វាងបាន ដើម្បីការពាររូបរាងកាយ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ឬ អ្នកដទៃ ចំពោះគ្រោះថ្នាក់ បច្ចុប្បន្ន ឬ អច្ឆាសន្ន ហើយដែលស្ថិតក្នុងករណីមានតុល្យភាព រវាងវិធីការពារ និង កម្រិត គ្រោះថ្នាក់នោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧២០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ២២៧ និង មាត្រា ២២៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ៥២ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្និស

មាត្រា ៧៥៦.- មូលហេតុនៃការរួចផុតពីភាពផ្ទុយច្បាប់

១-អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពានត្រូវរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងករណីដែលមានការ យល់ព្រម ឬ ការទទួលយកគ្រោះថ្នាក់ ពីសំណាក់អ្នករងគ្រោះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវ យកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលការយល់ព្រម ឬ ការទទួលយកគ្រោះថ្នាក់នោះ មិនត្រូវបានសង្គមទទួលស្គាល់ថាសមហេតុផល ។

២-ចំពោះការខូចខាតដែលកើតមានឡើងដោយសារអំពើការពារជាធម្មនុរូប ឬ អំពើដោយសារស្ថានភាពចាំបាច់ អ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើការពារ ឬ អំពើដោយសារ ស្ថានភាពចាំបាច់ ពុំត្រូវទទួលខុសត្រូវឡើយ ។ ក្នុងករណីនេះ បុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើ ផ្ទុយច្បាប់ដែលជាមូលហេតុនៃអំពើនោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវ ។

៣-ចំពោះការខូចខាតដោយសារអំពើដែលត្រូវសង្គមទទួលស្គាល់ថា សមហេតុ ផល អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពានមិនត្រូវទទួលខុសត្រូវឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៧២០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ២២៧ និង មាត្រា ២២៨

នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ៥២ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្និស

មាត្រា ៧៥៧.- គោលការណ៍សងការខូចខាតជាប្រាក់ និង ករណីលើកលែង

១-ជាគោលការណ៍ សំណងនៃការខូចខាតត្រូវសងជាប្រាក់ ។

២-ក្នុងករណីដែលមិនអាចទទួលបានការសង្គ្រោះត្រឹមត្រូវដោយសំណងជាប្រាក់ ជនរងគ្រោះអាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាន ឬ អាចទាមទារឱ្យហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើអំពើណាមួយបាន ។

៣-ចំពោះការបរិហារកេរ្តិ៍ ក្រៅពីសំណងនៃការខូចខាត ជនរងគ្រោះអាចទាមទារវិធានការស្តារកិត្តិយសឡើងវិញ ដូចជាការផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសុំអភ័យទោសជាសាធារណៈបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧២២ និង មាត្រា ៧២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៣៨២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ២៤៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៤៩ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្និស

មាត្រា ៧៥៨.- ការគណនាចំនួនទឹកប្រាក់នៃការខូចខាត

១-ក្នុងការគណនាចំនួនទឹកប្រាក់នៃការខូចខាតលើទ្រព្យសម្បត្តិដោយសារអំពើអនីត្យានុកូល ភាពខុសគ្នារវាងស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានសន្មតថា នឹងមានប្រសិនបើគ្មានអំពើអនីត្យានុកូល និង ស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិជាក់ស្តែង ក្រោយពេលដែលអំពើអនីត្យានុកូលបានកើតឡើង ត្រូវបានវាយតម្លៃ ដោយប្រើប្រាស់នូវស្ថិតិ និងឯកសារផ្សេងទៀត ។

២-ក្នុងការគណនាចំនួនទឹកប្រាក់នៃការខូចខាតសតិអារម្មណ៍ដោយសារអំពើអនីត្យានុកូល ចំនួនទឹកប្រាក់នៃជម្ងឺចិត្ត ត្រូវបានវាយតម្លៃ ដោយគិតពិចារណានូវស្ថានភាពផ្សេងៗ ដូចជាកម្រិតនៃកំហុសចេតនា ឬ អចេតនារបស់អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាន ប្រភេទនិង កម្រិតនៃការរងគ្រោះ អំពើរបស់អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាននៅក្រោយអំពើបង្កឱ្យមានការរងគ្រោះនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ២៤៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាជ្ញាធរ ។

មាត្រា ៧៥៩.- ការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយសារការបាក់បែកវត្ថុ

នៅពេលដែលវត្ថុបានបាក់បែក ដោយអំពើអនីត្យានុកូល អ្នករងគ្រោះអាចទាមទារសំណង ដូចជាតម្លៃនៃវត្ថុដែលបាក់បែក ឬ សោហ៊ុយជួសជុលវត្ថុនោះ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ពុំមានបញ្ញត្តិប្រភេទនេះទេ ។

មាត្រា ៧៦០.- ការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយការបំពានលើជីវិត

១-បើជនរងគ្រោះទទួលមរណភាព ដោយអំពើអនីត្យានុកូល អ្នករងគ្រោះអាចទទួលសិទ្ធិទាមទារសំណងចំពោះការខូចខាតលើទ្រព្យសម្បត្តិ និង ការខូចខាតសតិអារម្មណ៍ដែលបានកើតឡើងចំពោះខ្លួន រហូតដល់មរណភាព ។ ការខូចខាតលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នេះ ត្រូវរួមបញ្ចូលទាំងសោហ៊ុយព្យាបាល និងសោហ៊ុយចំណាយផ្សេងទៀតដែលជនរងគ្រោះបានបង់ ឬ មានករណីយកិច្ចត្រូវបង់ ចាប់ពីក្រោយអំពើបង្កឱ្យមានការរងគ្រោះ រហូតដល់ពេលទទួលមរណភាព ប្រាក់ចំណូលដែលជនរងគ្រោះមិនបានទទួល ចាប់ពីក្រោយអំពើបង្កឱ្យមានការរងគ្រោះ រហូតដល់ពេលទទួលមរណភាព ជាអាទិ៍ ។

២-បើបុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចផ្តល់អាហារកាតព្វកិច្ច ដោយច្បាប់ ទំនៀមទំលាប់ ឬ ដោយកិច្ចសន្យា បានទទួលមរណភាព ដោយអំពើអនីត្យានុកូល បុគ្គលដែលទទួលជីវិត អាចទាមទារសំណងការខូចខាតលើទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលបានកើតឡើងចំពោះខ្លួន ដោយសារមរណភាពរបស់ជនរងគ្រោះ ។ ការខូចខាតលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នេះ ត្រូវរួមបញ្ចូលទាំងប្រាក់ជីវិតដែលបុគ្គលដែលទទួលជីវិតត្រូវបានទទួលដោយសារមរណភាពនៃជនរងគ្រោះ សោហ៊ុយដែលចេញជំនួសជនរងគ្រោះ សោហ៊ុយធ្វើបុណ្យសព ជាអាទិ៍ ។

៣-បើជនរងគ្រោះទទួលមរណភាព ដោយអំពើអនីត្យានុកូល សហព័ទ្ធ ញាតិនៅក្នុង ១ (មួយ) ថ្នាក់ និង ញាតិដែលរស់នៅជាមួយជនរងគ្រោះ អាចទាមទារសំណង

នៃការខូចខាតសតិអារម្មណ៍ដែលបានកើតឡើង ដោយសារមរណភាពរបស់ជនរងគ្រោះ
នោះ បាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៨៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា
៨៤៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ៣ សូមមើលមាត្រា ៧១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា
១៣៨២ និង មាត្រា ១៣៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៤៧ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្វីស ។

មាត្រា ៧៦១.- ការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយការបំពានលើរូបរាងកាយ

បើមានការបំពានលើរូបរាងកាយ ដោយអំពើអនីត្យានុកូល ជនរងគ្រោះអាចទាម
ទារសំណងនៃការខូចខាតលើទ្រព្យសម្បត្តិ និង ការខូចខាតសតិអារម្មណ៍ដែលបានកើត
ឡើងចំពោះខ្លួន ។ ការខូចខាតលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រានេះ ត្រូវរួម
បញ្ចូលទាំងសោហ៊ុយព្យាបាលដែលបានចំណាយហើយ ឬ សោហ៊ុយព្យាបាលដែល
ប្រមាណថានឹងត្រូវចំណាយនាពេលអនាគត ប្រាក់ចំណូលដែលមិនអាចទទួលបាននៅ
ពេលកំពុងព្យាបាល និង ប្រាក់ចំណូលដែលមិនអាចទទួលបាននៅពេលអនាគតដោយ
សារផលវិបាកដែលបន្ទុះក្រោយពីការព្យាបាល ជាអាទិ៍ ។ ការខូចខាតដែលបានកំណត់
នៅក្នុងមាត្រានេះ ត្រូវរួមបញ្ចូលទាំងការឈឺចាប់ផ្នែកសតិអារម្មណ៍នៅពេលព្យាបាល និង
ពេលអនាគត ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៣៨២ និង មាត្រា ១៣៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា
៨៤២ មាត្រា ៨៤៣ និង មាត្រា ៨៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់, មាត្រា ៤៧ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្វីស

មាត្រា ៧៦២.- ការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតផ្នែកសតិអារម្មណ៍ដោយសារការ
បរិហារកេរ្តិ៍

បើមានការបរិហារកេរ្តិ៍ ដោយអំពើអនីត្យានុកូល ជនរងគ្រោះអាចទាមទារសំណង
នៃការខូចខាតសតិអារម្មណ៍ ដោយសារការអាប់ឱនកេរ្តិ៍ឈ្មោះក្នុងសង្គម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ១៣៨២ និង មាត្រា ១៣៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង, មាត្រា ៨៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់, មាត្រា ៤៩ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្វ័យ

មាត្រា ៧៦៣.- ការទូទាត់ប្រាក់ចំណេញ និង ខាត

ប្រសិនបើជនរងគ្រោះ បានទទួលផលចំណេញដោយសារអំពើអនីត្យានុកូល ចំនួនប្រាក់ចំណេញនោះត្រូវដកចេញ នៅពេលធ្វើការគណនាចំនួនទឹកប្រាក់នៃសំណងការខូចខាត ។^{១១}

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ពុំមានបញ្ញត្តិដូចគ្នាក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនទេ

មាត្រា ៧៦៤.- ការទូទាត់នូវកំហុស

បើកំហុសរបស់ជនរងគ្រោះ ឬ កំហុសរបស់អ្នកដែលមានករណីយកិច្ចត្រូវត្រួតពិនិត្យជនរងគ្រោះ បានរួមចំណែកក្នុងការកើតឡើង ឬ រីករាលដាលនៃការខូចខាត តុលាការអាចគិតពិចារណានូវកម្រិតនៃការរួមចំណែកនោះ នៅពេលធ្វើការគណនាចំនួនទឹកប្រាក់នៃសំណងការខូចខាត ។^{១២}

(កំណត់)

ក្នុងការទូទាត់កំហុសនេះ កំហុសមានភាពខុសពីកំហុសនៃសក្ខីភាពនៃការទទួលខុសត្រូវ ។ ដោយសារកំហុសនៅក្នុងមាត្រានេះ ត្រូវបានគិតពិចារណាថាជាមូលហេតុដើម្បីបន្ថយនូវចំនួនទឹកប្រាក់សំណងនៃការខូចខាតដែលបានទទួលបាន បន្តក កំហុសនេះមិនចាំបាច់ជាអំពើដែលបានកំណត់នៅក្នុងនិយមន័យនៃចំណុច ខ នៃមាត្រា ៧៤២ ក៏បានដែរ ។ ហេតុដូច្នោះ ស្ថានភាពដែលភាគីខាងជនរងគ្រោះមានការធ្វេសប្រហែស ឬ មានបញ្ហាមិនសមរម្យ ក៏អាចក្លាយទៅជាកំហុសដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រានេះបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៧២២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន, មាត្រា ២៥៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ត្រីម៉ង់

មាត្រា ៧៦៥.- អាជ្ញាយុកាលនៃការវិលត់

^{១១} មាត្រា ៧៦៣ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

^{១២} មាត្រា ៧៦៤ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

សិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយអំពើអនីត្យានុកូល ត្រូវរំលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល បើអំឡុងពេល ៣ (បី) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស បន្ទាប់ពីពេលដែលជនរងគ្រោះ ឬអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់របស់ជនរងគ្រោះនោះ បានដឹងថា អាចទាមទារសំណងការខូចខាតចំពោះអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាន ឬ បើអំឡុងពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស បន្ទាប់ពីអំពើអនីត្យានុកូលនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង ។

(កំណត់)

ដើមកាលនៃការគណនាអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយអំពើអនីត្យានុកូល ដែលមានអំឡុងពេល ៣ ឆ្នាំនោះ គឺ "ពេលដែលជនរងគ្រោះ.....បានដឹងថា អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាត" បាន ។ ទោះជាសិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបានកើតមានឡើងជាក់ស្តែងក៏ដោយ ប្រសិនបើជនរងគ្រោះមិនបានដឹងថា អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបានទេ ក៏ជនរងគ្រោះនោះមិនអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែអំឡុងពេលអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់ដែលមានតែ ៣ ឆ្នាំនេះ គឺជាអំឡុងពេលខ្លីមួយ ។ នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះអាជ្ញាយុកាលនេះក៏មានតែ ៣ ឆ្នាំដែរ ប៉ុន្តែ មានមតិមួយចំនួនថា អំឡុងពេលនេះមានការពិបាកខ្លាំងសម្រាប់ជនរងគ្រោះដើម្បីដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយអំពើអនីត្យានុកូល នៅក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្នដែលមានភាពកាន់តែស្មុគស្មាញទៅៗនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៧២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ, មាត្រា ៨៥២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាជ្ញាធរស៊ើបអង្កេត, មាត្រា ៦០ នៃច្បាប់ស្តីពីកាតព្វកិច្ចស្នើសុំ